

Dr. Harnos László

04115002 Vállalkozási mérlegképes könyvelő szakképesítés

**Tételvázlatok a képesítő vizsga
projektfeladatához**

Budapest, 2022

Tartalomjegyzék

Előszó	4
1. tétel: A számvitel szabályozása, számviteli alapelvek.....	5
Devizás áttérés.....	8
Bérgazdálkodás elemzése	10
2. tétel: Beszámoló, számviteli politika, leltározás	12
Szétválás számvitele.....	15
Tárgyi eszközök elemzése	18
3. tétel: Mérleg.....	21
Ellenőrzés számvitele	27
Értékesítés elemzése.....	28
4. tétel: Eredménykimutatás	29
Konszolidált éves beszámoló.....	32
Termelési érték és a termelés összetételének elemzése	34
5. tétel: Immateriális javak számvitele	36
Egyesülés számvitele.....	39
Adóellenőrzés	42
6. tétel: Tárgyi eszközök számvitele	46
Göngyölegek elszámolása	49
Termékösszetétel stratégiai elemzése	51
7. tétel: Tárgyi eszközök év végi értékelése.....	55
Felszámolás számvitele	58
Termékszintű jövedelmezőség elemzése	60
8. tétel: Befektetett pénzügyi eszközök számvitele.....	62
Osztalékfizetési korlát	64
Belső ellenőrzés	66
9. tétel: Vásárolt készletek számvitele	68
Végelszámolás számvitele.....	71
Költséggazdálkodás ellenőrzése.....	76
10. tétel: Termelési folyamat elszámolása	79

Értékhelyesbítés.....	81
Alapvető elemzési módszerek.....	82
11. tétel: Saját termelésű készletek raktárravétele, állománycsökkenései	88
Hátrasorolt kötelezettségek.....	91
Tulajdonosi ellenőrzés	93
12. tétel: Követelések számvitele	96
Üzleti jelentés	99
Eredménykimutatás ellenőrzése	100
13. tétel: Értékpapírok számvitele	103
Konzolidációs kör.....	106
Könyvvizsgálói elfogadó nyilatkozat, jelentések	108
14. tétel: Pénzeszközök számvitele	110
Konzolidáció előkészítése, tőkekonzolidáció.....	112
Kereskedelmi értékesítés elemzése, ellenőrzése	115
15. tétel: Időbeli elhatárolások.....	117
Adósságkonzolidáció, Hozamok-ráfordítások és belső eredmény kiszűrése	119
16. tétel: Saját tőke számvitele	125
Egyszerűsített éves beszámoló.....	127
Cash-flow kimutatás elemzése	130
17. tétel: Céltartalék-képzés.....	134
Mikrogazdálkodói beszámoló	137
Könyvvizsgálat.....	141
18. tétel: Kötelezettségek számvitele.....	144
Állatok számvitele	147
Tárgyi eszköz gazdálkodás elemzése	149
19. tétel: Jövedelemelszámolás számvitele.....	151
Határidős és opciós ügyletek	153
Informatikai audit	156
20. tétel: Értékesítés nettó árbevétele, aktivált saját teljesítmények	159
Cash-flow kimutatás összeállítása.....	161
Bérgazdálkodás ellenőrzése	166

21. tétel: Egyéb bevételek, egyéb ráfordítások, pénzügyi eredmény	169
Cash-flow kimutatás részletes tartalma	172
Tárgyi eszköz gazdálkodás ellenőrzése.....	175
22. tétel: Készültségi fok	180
Kapcsolt vállalkozások.....	182
Termelési folyamat ellenőrzése	186
23. tétel: Költségelszámolás	188
IFRS-ekre való áttérés	191
Mérleg ellenőrzése.....	193
24. tétel: Beszámolókészítés folyamata	197
Valós értéken történő értékelés	201
Gazdasági hatékonyság elemzése	204
Felhasznált szakirodalom	208

Előszó

Ez a jegyzet az új típusú vállalkozási mérlegképes könyvelő képzés résztvevői számára készült és elsősorban a képesítő vizsga projektfeladatára való felkészülést hivatott elősegíteni, a Pénzügyminisztérium által 2021. október 8-án kiadott tételsor alapján.

A tételvázlatok a kézirat lezárásának (2022. október 9.) időpontjában érvényes jogszabályi állapotnak megfelelően kerültek kidolgozásra.

Szeretném felhívni a figyelmet azonban arra, hogy a sikeres vizsga elengedhetetlen feltétele a tanórákon való részvétel, továbbá az oktató(k) által ajánlott tankönyvek és egyéb tananyagok alapos tanulmányozása, illetőleg a képzés keretében tanultak egyéni feldolgozása, szintetizálása, valamint az időközben esetlegesen bekövetkező jogszabályváltozások figyelemmel kísérése.

Ehhez kívánok minden mérlegképes könyvelő hallgatónak kellő szorgalmat, akaraterőt, valamint kitartást!

a szerző

1. tétel

A számvitel szabályozásának szükségessége és a magyar szabályozás szintjei. A számviteli törvény célja, személyi hatálya, a törvény hatálya alá nem tartozó jogalanyok. A számviteli törvény által meghatározott számviteli alapelvek tartalma, csoportosítása és érvényesülésük a törvény szerinti beszámoló készítésénél, példákon keresztül.

Egy modern gazdaságban a gazdasági szereplőknek a döntéseik meghozatalához megbízható információkra van szükségük, ugyanakkor az egyes piaci szereplők (eladók, vevők, tulajdonosok, gazdálkodók, befektetők, hitelezők) információigénye és információközlő hajlandósága eltérő, ezért a számvitelt szabályozni szükséges. A számvitel olyan szabályok, módszerek, eljárások rendszerbe foglalt összessége, ami magában foglalja a bizonylatolást, a könyvvezetést, a leltározási kötelezettséget, az értékelést és a beszámolást. A számvitel tehát az a tevékenység, mely alkalmas arra, hogy a gazdálkodók vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről információkat szolgáltatson.

A magyar számviteli szabályozás szintjei:

2000. évi C. törvény a számvitelről (a továbbiakban Sztv.)
Ágazati számviteli jogszabályok
Kormányrendeletek: • a számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek, • az államháztartás, • a Magyar Nemzeti Bank, • a hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások, • a biztosítók, • a tőzsdék, a központi értéktári és a központi szerződő fél tevékenységet végző szervezetek, • az egyes pénz- és tőkepiaci szolgáltatásokat is végző egyéb vállalkozások, • a magánnyugdíjpénztárak, • a foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézmények, • az önkéntes nyugdíjpénztárak, • az önkéntes kölcsönös egészség- és önszegélyező pénztárak, • a Pénztárak Garancia Alapja, • a befektetési vállalkozások, • a kockázati tőketársaságok és a kockázati tőkealapok, • a befektetési alapok, • a közraktárak, valamint • az egyházi jogi személyek könyvvezetési és beszámolóképzési kötelezettségének sajátosságairól.
Számviteli politika (a gazdálkodó alkotja meg a Sztv. és az ágazati számviteli jogszabályok kínálta lehetőségek figyelembe vételével)

A Sztv. célja a hatálya alá tartozók beszámolási és könyvvezetési kötelezettségének, a beszámoló összeállításának, a könyvek vezetése során érvényesítendő elveknek, az azokra épített szabályoknak,

valamint a nyilvánosságra hozatalra, a közzétételre és a könyvvizsgálatra vonatkozó követelményeknek a meghatározása.

A Szvt. személyi hatálya – fő szabály szerint – kiterjed a gazdaság minden olyan résztvevőjére, amelynek működéséről a nemzetgazdaság más szereplői tájékoztatást igényelnek. A törvény hatálya alá tartozik a gazdálkodó. Azon gazdálkodókra, melyek könyvvezetési és beszámolóképzési kötelezettségét ágazati jogszabály szabályozza, a Szvt. rendelkezéseit a külön kormányrendeletben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

Nem tartozik a Szvt. hatálya alá az egyéni vállalkozó, a polgári jogi társaság, az építőközösség, továbbá a külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi kereskedelmi képviselője. A törvény hatálya nem terjed ki továbbá arra a közkereseti társaságra, betéti társaságra, egyéni cégre és ügyvédi irodára, amely az üzleti évben (az adóévben) nyilvántartásait a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról szóló törvény előírásai szerint vezeti.

A könyvvezetés során és a beszámoló elkészítésekor a Szvt. által meghatározott, alábbi számviteli alapelveket kell érvényesíteni:

Vállalkozás folytatásának elve	
Tartalmi elvek	Teljesség elve
	Valódiság elve
	Óvatosság elve
	Összemérés elve
	Tartalom elsődlegessége a formával szemben
Kiegészítő alapelvek	Egyedi értékelés elve
	Bruttó elszámolás elve
	Időbeli elhatárolás elve
	Lényegesség elve
	Költség-haszon összevetésének elve
Formai alapelvek	Világosság elve
	Folytonosság elve
	Következetesség elve

A vállalkozás folytatásának elve: A beszámoló elkészítésekor és a könyvvezetés során abból kell kiindulni, hogy a gazdálkodó a belátható jövőben is fenn tudja tartani működését, folytatni tudja tevékenységét, nem várható a működés beszüntetése vagy bármilyen okból történő jelentős csökkenése. Ha a vállalkozás olyan eljárás alatt áll, mely kizárja a vállalkozás folytatásának elve maradéktalan érvényesülését (pl.: csődeljárás, felszámolás, átalakulás, végelszámolás), akkor a múltbéli költségeken alapuló értékelés helyett a piaci értéken történő értékelést alkalmazzuk. A vállalkozás folytatásának elve teljesülése megkérdőjelezhető abban az esetben is, ha a vállalkozás alultőkésített, azaz a saját tőkéje kisebb a jegyzett tőkéjénél.

Teljesség elve: A gazdálkodónak könyvelnie kell mindazon gazdasági eseményeket, amelyeknek az eszközökre és a forrásokra, illetve a tárgyévi eredményre gyakorolt hatását a beszámolóban ki kell mutatni, ideértve azokat a gazdasági eseményeket is, amelyek az adott üzleti évre vonatkoznak, amelyek egyrészt a mérleg fordulónapját követően, de még a mérleg elkészítését megelőzően váltak ismertté, másrészt azokat is, amelyek a mérleg fordulónapjával lezárt üzleti év gazdasági eseményeiből erednek, a mérleg fordulónapja előtt még nem következtek be, de a mérleg elkészítését megelőzően ismertté váltak.

Valódiság elve: A könyvvitelben rögzített és a beszámolóban szereplő tételeknek a valóságban is megtalálhatóknak, bizonyíthatóknak, kívülállók által is megállapíthatóknak kell lenniük. Értékelésük meg kell, hogy feleljen a Szvt-ben előírt értékelési elveknek és az azokhoz kapcsolódó értékelési eljárásoknak.

Óvatosság elve: Nem lehet eredményt kimutatni akkor, ha az árbevétel, a bevétel pénzügyi realizálása bizonytalan. A tárgyévi eredmény meghatározása során az értékvesztés elszámolásával, a céltartalék képzésével kell figyelembe venni az előrelátható kockázatot és feltételezhető veszteséget akkor is, ha az az üzleti év mérlegének fordulónapja és a mérlegkészítés időpontja között vált ismertté. Az értékcsökkenéseket, az értékvesztéseket és a céltartalékokat el kell számolni, függetlenül attól, hogy az üzleti év eredménye nyereség vagy veszteség.

Összemérés elve: Az adott időszak eredményének meghatározásakor a tevékenységek adott időszaki teljesítéseinek elismert bevételeit és a bevételeknek megfelelő költségeit (ráfordításait) kell számításba venni, függetlenül a pénzügyi teljesítéstől. A bevételeknek és a költségeknek ahhoz az időszakhoz kell kapcsolódniuk, amikor azok gazdaságilag felmerültek.

Tartalom elsődlegessége a formával szemben: A beszámolóban és az azt alátámasztó könyvvezetés során a gazdasági eseményeket, ügyleteket a tényleges gazdasági tartalmuknak megfelelően kell bemutatni, illetve annak megfelelően kell elszámolni.

Egyedi értékelés elve: Az eszközöket és a kötelezettségeket a könyvvezetés és a beszámoló elkészítése során egyedileg kell rögzíteni és értékelni. A Szvt. ugyanakkor egyes azonos paraméterekkel rendelkező eszközök (homogén tárgyi eszközök, készletek, nagy tömegű vevőkövetelések, stb.) megengedi a csoportos értékelés alkalmazását is.

Bruttó elszámolás elve: A bevételek és a költségek (ráfordítások), illetve a követelések és a kötelezettségek egymással szemben – a Szvt-ben szabályozott esetek kivételével – nem számolhatók el.

Időbeli elhatárolás elve: Az olyan gazdasági események kihatásait, amelyek két vagy több üzleti évet is érintenek, az adott időszak bevételei és költségei között olyan arányban kell elszámolni, ahogyan az az alapul szolgáló időszak és az elszámolási időszak között megoszlik.

Lényegesség elve: Lényegesnek minősül a beszámoló szempontjából minden olyan információ, amelynek elhagyása vagy téves bemutatása – az észszerűség határain belül – befolyásolja a beszámoló adatait felhasználók döntéseit. Egy-egy tétel lényegessé minősítését más hasonló tételekkel összefüggésben kell megítélni.

Költség-haszon összevetésének elve: A beszámolóban nyilvánosságra hozott információk hasznosíthatósága (hasznossága) álljon arányban az információk előállításának költségeivel.

Világosság elve: A könyvvezetést és a beszámolót áttekinthető, érthető, a Szvt-nek megfelelően rendezett formában kell elkészíteni.

Folytonosság elve: Az üzleti év nyitóadatainak meg kell egyezniük az előző üzleti év megfelelő záróadataival. Az egymást követő években az eszközök és a források értékelése, az eredmény számbavétele csak a Szvt-ben meghatározott szabályok szerint változhat.

Következetesség elve: A beszámoló tartalma és formája, valamint az azt alátámasztó könyvvezetés tekintetében az állandóságot és az összehasonlíthatóságot biztosítani kell.

A devizanemek közötti áttérés számviteli szabályozása. A funkcionális pénznem fogalma és annak megállapítása.

A Szvt. szerint a beszámolóban az adatokat ezer forintban, ha a mérlegfőösszeg meghaladja a százmilliárd forintot, akkor pedig millió forintban kell megadni. A beszámoló forinttól eltérő más devizanemben a következő esetekben készülhet el:

- A létesítő okiratban meghatározott devizában kell elkészítenie a beszámolóját:
 - a devizakülföldi társaságnak,
 - a vámszabadterületi társaságnak,
 - a devizakülföldinek minősülő egyéb társaságnak.
- A létesítő okiratban rögzített devizában készítheti a beszámolóját:
 - az európai gazdasági egyesülés,
 - az európai részvénytársaság és
 - az európai szövetkezet.
- 2014-től bármely vállalkozó EUR-ban vagy USD-ban is készítheti a beszámolóját, ha ezen döntését az üzleti év első napját megelőzően a számviteli politikájában rögzítette és a létesítő okiratát ennek megfelelően módosította. A vállalkozó e döntését legkorábban a döntést követő harmadik üzleti évre vonatkozóan változtathatja meg kivéve, ha a funkcionális pénzneme EUR-tól, vagy USD-től eltérő és arra kíván áttérni.
- A vállalkozó az (EUR-tól és USD-től eltérő) funkcionális pénznemében is készítheti a beszámolóját, ha a létesítő okiratát ennek megfelelően módosította.

Funkcionális pénznem alatt a vállalkozó tevékenysége elsődleges gazdasági környezetének pénznemét értjük. A funkcionális pénznem az a pénznem, amelyben a vállalkozó bevételei, költségei és ráfordításai, valamint a pénzügyi eszközei és pénzügyi kötelezettségei (ún. pénzügyi instrumentumok) az előző és a tárgy üzleti évben külön-külön több, mint 25%-ban felmerülnek.

A devizában készült beszámolóban az adatokat az MNB hivatalos devizaárfolyam jegyzése szerinti devizaegységben kell megadni. Mivel a beszámolót könyvvizsgálattal kell alátámasztani, értelemszerűen a beszámoló és a könyvvizsgálás devizaneme meg kell, hogy egyezzen.

Az áttérés folyamata:

1. Az áttérés napjával, mint fordulónappal le kell zárni az előző üzleti évet a régi pénznemben készített beszámolóval, amihez le kell zárni a nyilvántartásokat.
2. Az elfogadott beszámolót az áttérés napját követő 5. hónap utolsó napjáig letétbe kell helyezni, ill. közzé kell tenni.
3. A beszámoló adatai alapján az áttérést követő 5. hónap utolsó napjáig adóbevallást kell benyújtani.
4. A mérleg adatait át kell számítani az új devizanemre és rendezni kell az átszámításból eredő különbözeteket. Az új devizanemben összeállított mérleget könyvvizsgálónak kell hitelesíteni.
5. Az új devizában készült mérleg alapján – az áttérést követő nappal – meg kell nyitni a nyilvántartásokat.

Az egyes mérlegtételek átszámításának árfolyama:

Átszámítandó vagyon elemek	Átszámítás árfolyama		
	Áttérés forintról devizára	Áttérés devizáról forintra	Áttérés devizáról másik devizára
Régi pénznemben fennálló eszközök és források Általános szabály	Áttérés napján érvé- nyes MNB deviza- árfolyam reciproka	Áttérés napján érvé- nyes MNB deviza- árfolyam	Áttérés napján érvé- nyes keresztárfolyam
Új pénznemben fennálló pénzügyi instrumentumok	Az analitika szerinti valuta, ill. deviza- összegben hagyjuk	Az analitika szerinti forint összegben hagyjuk	Az analitika szerinti valuta, ill. deviza- összegben hagyjuk
Harmadik pénznem- ben fennálló pénzügyi instrumentumok	Áttérés napján érvé- nyes keresztárfolyam	Áttérés napján érvé- nyes választott árfo- lyam	Áttérés napján érvé- nyes keresztárfolyam, forint esetén MNB árfolyam
Jegyzett tőke	Módosított létesítő okiratban szereplő devizaösszegben	Módosított létesítő okiratban szereplő forint összegben	Módosított létesítő okiratban szereplő devizaösszegben

Átszámítási különbségek:

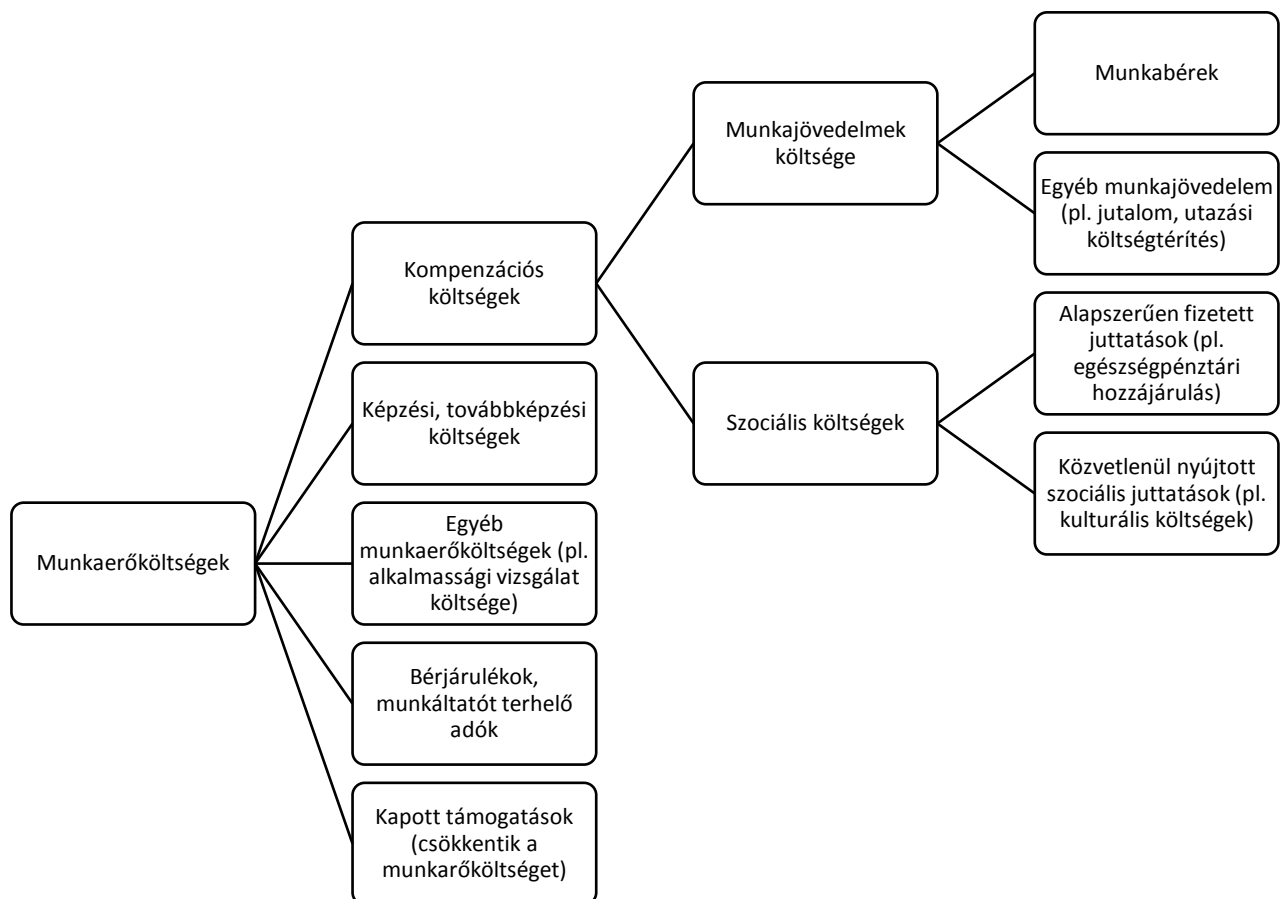
A mérleg akkor lenne egyensúlyban, ha minden tételt az általános szabály szerint számítanánk át. Ha egy pénzügyi instrumentumot nem az általános szabály szerint számítunk át, akkor az átszámítási különbség révén kerül egyensúlyba a mérleg. Az átszámítási különbség a saját tőkét módosítja. Ennek figyelembe vételével kell megállapítani az átszámítási különbség előjelét.

Az egyes mérlegtételeknél keletkező átszámítási különbségeket – a jegyzett tőke átszámításából eredő különbség kivételével – előjelhelyesen össze kell vonni. Ha az összevont különbség pozitív (ún. nyereségjellegű különbség), akkor azzal a tőketartalékot kell megnövelni. Az összességében negatív (ún. veszteségjellegű) különbséggel viszont az eredménytartalékot kell csökkenteni.

A jegyzett tőke átszámítását csak azután végezzük el, miután a többi mérlegtételen keletkezett összevont különbséggel már módosítottuk a saját tőkét. A jegyzett tőke átszámítása során keletkezett pozitív különbséggel a tőketartalékot kell növelni, míg a negatív különbséggel először a tőketartalékot, azt meghaladóan pedig az eredménytartalékot kell csökkenteni.

Az emberi erőforrás felhasználásához kapcsolódó költségek elemzése a termelő tevékenységet folytató és a kereskedelmi vállalkozásoknál; a munkaerőköltségek és a személyi jellegű ráfordítások elemzése, a bérgazdálkodás átfogó elemzése, a bérfelhasználás gazdaságosságának elemzése.

A foglalkoztatás a vállalkozás számára jelentős költségekkel jár, ezért a humánerőforrás-gazdálkodás elemzésének kiemelt fontosságú területe a munkaerőköltségek vizsgálata. A munkaerőköltségek a következő elemekből tevődnek össze:

A munkaerőköltségek nagyságának és összetételének alakulása indexek és megoszlási viszonyszámok segítségével vizsgálható. Az elemzést a munkaerőköltség főbb csoportjaira és azok főbb tartalmi elemeire célszerű elvégezni, értékelve a változások okait, indokoltságát.

A munkaerőköltség vizsgálható továbbá a termelési érték arányában (munkaerőköltség-hányad), ill. a termelési költségek arányában, továbbá viszonyíthatunk az elvégzett munka mennyiségéhez (pl.: a teljesített munkaórák számához) is.

A személyi jellegű ráfordítások (bérköltség, személyi jellegű egyéb kifizetések, bérráulékok) nagyságának és összetételének a tervezett, ill. bázisívi adatokhoz való viszonyítása révén állapítható meg annak változása. Vizsgálni kell továbbá a változások indokoltságát.

A bérgazdálkodás átfogó elemzése során a bérköltséget vizsgálhatjuk az összes termelési költség arányában (bérigényesség), ill. a bér szerkezete szerint. A bérköltség összetevői a következők:

- **Alapbér (törzsbér):** a munkaszerződésben rögzített személyi alapbér, ami lehet időbér, teljesítménybér, ill. valamilyen kombinált bérforma (pl.: az időbért mozgóbérrel, vagy jellemzően a kereskedelmi vállalkozásoknál jutalékkal egészítik ki).
- **Bérpótlékok:** a munkavégzés különleges feltételeinek ellentételezésére szolgálnak.
- **Kiegészítő fizetés:** a le nem dolgozott munkaidőre járó díjazás (pl.: tanulmányi szabadság).
- **Prémium:** előre megállapított feladatok teljesítése esetén járó összeg.
- **Jutalom:** egyéni teljesítményértékelés alapján utólag fizetett összeg.
- **13. és további havi fizetés** (munkaszerződés, vagy kollektív szerződés alapján).

A bérköltség szerkezetét megoszlási viszonyszámokkal elemezzük. A változása vizsgálható költségviselőnként, állománycsoportonként (fizikaiak, szellemiek), szervezeti egységenként, vagy akár munkakörönként is.

A bérgazdálkodás elemzése során gyakran számítunk átlagbér mutatókat (pl.: egy órára jutó törzsbér, éves átlagbér, stb.), melyek alakulását a tervhez, vagy a bázisévi adathoz viszonyítjuk. Egy-egy átlagbér mutató változását befolyásoló tényezők hatását az abszolút különböztek módszerével, láncbehelyettesítéssel, vagy a relatív eltérések módszerével állapíthatjuk meg.

A bérfelhasználás gazdaságosságának vizsgálatakor a bérek és a termelés (teljesítmény) kapcsolatát értékeljük. A bérhányad mutató azt fejezi ki, hogy a felhasznált bér hogyan aránylik az előállított termelési értékhez. A bérhányad számítható tevékenységenként (ill. termékenként), termékcsoportonként és a vállalkozás egészére is. A bérrentabilitási mutató (a bérhányad reciproka) pedig azt fejezi ki, hogy egységnyi bérköltség felhasználásával mekkora termelési értéket állítottunk el. Változatlan feltételek mellett a bérrentabilitás növekvő értékét tekintjük kedvezőnek.

Kereskedelmi tevékenység esetén a bérhányad helyett a bérszint mutatót szokás használni, mely azt mutatja meg, hogy a bértömeg (a létszám és az átlagbér szorzata) az árbevétel hány százalékát teszi ki. A bértömeg árbevétel generáló hatását a kereskedelmi vállalkozásoknál is a bérrentabilitással mérjük, de ez esetben ezt a bérszint reciprokaként számítjuk ki.

2. tétel

A beszámolási kötelezettség, a beszámoló fajtái. A könyvvezetési kötelezettség. A beszámolók közötti választásra vonatkozó szabályok és a könyvvezetéssel való összefüggése. A számviteli politika fogalma. A számviteli politika keretében elkészítendő szabályzatok. A leltár és a leltározás fogalma, a hozzájuk kapcsolódó számviteli szabályok. A bizonylati elv és a bizonylati fegyelem érvényesülése.

A gazdálkodó működéséről, vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről az üzleti év könyveinek zárását követően, könyvvezetéssel alátámasztott beszámolót köteles – magyar nyelven – készíteni. A beszámolónak megbízható és valós összképet kell adnia a gazdálkodó vagyonáról, annak összetételéről (eszközeiről és forrásairól), pénzügyi helyzetéről és tevékenysége eredményéről.

Beszámoló			
fajtája	részei	könyvvezetési mód	választásának szabályai
Éves beszámoló	mérleg eredménykimutatás kiegészítő melléklet	kettős könyvvitel	A kettős könyvvitelt vezető gazdálkodónak éves beszámolót kell készíteni, kivéve ha más fajta beszámolót választott.
Egyszerűsített éves beszámoló	mérleg eredménykimutatás kiegészítő melléklet	kettős könyvvitel	Ha két egymást követő üzleti évben a mérleg fordulónapján az alábbi három mutató közül bármelyik kettő nem haladja meg az alábbi határértéket: Mérlegfőösszeg: 1.200 millió Ft Éves nettó árbevétele: 2.400 millió Ft Átlagos foglalkoztatotti létszám: 50 fő Nem választhatja: • Nyrt. • anyavállalat • közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó • melynek kibocsátott értékpapírjait a tőzsdére bevezették (vagy azt már kérelmezték).
Mikorgazdálkodói egyszerűsített éves beszámoló	mérleg eredménykimutatás	kettős könyvvitel	Ha a vállalkozás könyvvizsgálatra nem kötelezett és két egymást követő üzleti évben a mérleg fordulónapján az alábbi három mutató közül bármelyik kettő nem haladja meg az alábbi határértéket: Mérlegfőösszeg: 100 millió Ft Éves nettó árbevétele: 200 millió Ft Átlagos foglalkoztatotti létszám: 10 fő Nem választhatja: • befektetési vállalkozás • holdingvállalkozás

Összevont (konszolidált) éves beszámoló	mérleg eredménykimutatás kiegészítő melléklet	kettős könyvvitel	Az anyavállalat köteles elkészíteni, kivéve ha két egymást követő üzleti évben a mérleg fordulónapján a konszern összesített (nem konszolidált) adatai alapján számított alábbi három mutató közül bármelyik kettő nem haladja meg az alábbi határértéket: Mérlegfőösszeg: 6.000 millió Ft Éves nettó árbevétel: 12.000 millió Ft Átlagos foglalkoztatotti létszám: 250 fő Az ún. mentesíthető anyavállalatnak – ha a fölérendelt anyavállalat mentesíti – nem kell konszolidált éves beszámolót készíteni.
Egyszerűsített beszámoló	egyszerűsített mérleg eredménylevezetés	egyszeres könyvvitel	Az egyszeres könyvvitelt vezető gazdálkodónak egyszerűsített beszámolót kell készíteni.

A Szvt-ben rögzített alapelvek, értékelési előírások alapján ki kell alakítani és írásba kell foglalni a gazdálkodó adottságainak, körülményeinek leginkább megfelelő – a Szvt. végrehajtásának módszereit, eszközeit meghatározó – számviteli politikát. A számviteli politika keretében írásban rögzíteni kell – többek között – azokat a gazdálkodóra jellemző szabályokat, előírásokat, módszereket, amelyekkel meghatározza, hogy mit tekint a számviteli elszámolás, az értékelés szempontjából lényegesnek, jelentősnek, nem lényegesnek, nem jelentősnek, kivételes nagyságú vagy előfordulású bevételnek, költségnek, ráfordításnak továbbá meghatározza azt, hogy a Szvt-ben biztosított választási, minősítési lehetőségek közül melyeket, milyen feltételek fennállása esetén alkalmaz, az alkalmazott gyakorlatot milyen okok miatt kell megváltoztatni. A számviteli politika keretében el kell készíteni:

- az eszközök és a források leltárkészítési és leltározási szabályzatát,
- az eszközök és a források értékelési szabályzatát,
- az önköltségszámítás rendjére vonatkozó belső szabályzatot,
- a pénzkezelési szabályzatot.

Az újonnan alakuló gazdálkodó a számviteli politikát, és a fenti szabályzatokat a megalakulás időpontjától számított 90 napon belül köteles elkészíteni. Törvénymódosítás esetén a változásokat annak hatálybalépését követő 90 napon belül kell a számviteli politikán keresztülvezetni. A számviteli politika elkészítéséért, módosításáért a gazdálkodó képviselőjére jogosult személy felelős.

A könyvek üzleti év végi zárásához, a beszámoló elkészítéséhez, a mérleg tételeinek alátámasztásához olyan leltárt kell összeállítani, amely tételesen, ellenőrizhető módon tartalmazza a vállalkozónak a mérleg fordulónapján meglévő eszközeit és forrásait mennyiségben és értékben. A leltározás módszere lehet:

- mennyiségi felvétel, ill.
- egyeztetés (a csak értékben kimutatott eszközöknél és kötelezettségeknél, valamint az idegen helyen tárolt – értékpapírok és pénzeszközök közé nem tartozó – eszközöknél és a dematerializált értékpapíroknál).

Bizonylati elv:

Minden gazdasági műveletről, eseményről, amely az eszközök, illetve a források állományát vagy összetételét megváltoztatja, bizonylatot kell kiállítani (készíteni). A gazdasági események folyamatát tükröző összes bizonylat adatait a könyvviteli nyilvántartásokban rögzíteni kell.

A könyvviteli nyilvántartásokba csak szabályszerűen kiállított bizonylat alapján szabad adatokat bejegyezni. Szabályszerű az a bizonylat, amely az adott gazdasági eseményre vonatkozóan a könyvvitelben rögzítendő és a más jogszabályban előírt adatokat a valóságnak megfelelően, hiánytalanul tartalmazza, megfelel a bizonylat általános alakai és tartalmi követelményeinek, és amelyet – hiba esetén – előírászerűen javítottak.

Bizonylati fegyelem:

A pénzeszközöket érintő gazdasági események bizonylatainak adatait késedelem nélkül, készpénzforgalom esetén a pénzmozgással egyidejűleg, ill. bankszámla forgalomnál a hitelintézeti értesítés megérkezésekor, az egyéb pénzeszközöket érintő tételeket legkésőbb a tárgyhót követő hó 15-éig a könyvekben rögzíteni kell. Az egyéb gazdasági események bizonylatainak adatait a gazdasági események megtörténte után, legalább negyedévenként, a számviteli politikában meghatározott időpontig (kivéve, ha más jogszabály eltérő rendelkezést nem tartalmaz), legkésőbb a tárgynegyedévet követő hó végéig kell a könyvekben rögzíteni.

A főkönyvi könyvelés, az analitikus nyilvántartások és a bizonylatok adatai közötti egyeztetés és ellenőrzés lehetőségét, függetlenül az adathordozók fajtájától, a feldolgozás (kézi vagy gépi) technikájától, logikailag zárt rendszerrel biztosítani kell.

A szétválás (kiválás, különválás) számvitele.

Szétválás esetén a társaság különválás, vagy kiválás útján több gazdasági társasággá válik szét. Különválás esetén a jogelőd társaság megszűnik és a vagyona az átalakulás során létrejövő jogutódokra száll át. Kiválás esetén viszont a jogelőd (átadó) fennmarad, de vagyonának egy része átszáll a létrejövő jogutód(ok)ra.

A szétválás folyamata:

1. Első társasági döntés: átalakulás elhatározása, a vagyonmérleg és vagyonleltár tervezetek fordulónapjának meghatározása, döntés arról, hogy a szétváló (megszűnő) társaság kíván-e élni a vagyonának piaci értékre történő átértékelésével, a független könyvvizsgáló megválasztása.
2. Átalakulási terv elkészítése, mely tartalmazza többek között a jogutódok létesítő okiratának tervezetét, a vagyonmérleg és vagyon leltár tervezeteket, az esetlegesen kilépő tagokkal való elszámolás rendjét és az újonnan belépő tagok szándéknyilatkozatát.
3. Második társasági döntés: a vagyonmérleg és vagyonleltár tervezetek, valamint a létrejövő társaság(ok) létesítő okirat tervezetének elfogadása.
4. Az átalakulás bejelentése a cégbírósághoz.
5. Cégbírósági bejegyzés.
6. A bejegyzés napjával (mint fordulónappal) a végleges vagyonmérlegek és vagyonleltárak összeállítása, letétbe helyezése (90 napon belül), a megszűnő társaság könyveinek zárása, tevékenységet záró beszámolójának elkészítése és közzététele (90 napon belül), a jogutód(ok) könyveinek nyitása.

A vagyon átértékelésének lehetősége:

- Az a társaság élhet vele, melynél nem érvényesül a vállalkozás folytatásának elve:
 - kiválásnál: a jogutód,
 - különválásnál: a jogelőd.
- A jogelődnél vagyonmérleg tervezetként az átalakulási döntéstől számított 6 hónapnál nem régebbi fordulónapra készített számvetési beszámoló is elfogadható, de ez esetben nem élhet az átértékelés lehetőségével.
- Ha az esetlegesen kilépő tag(ok) járandóságát piaci értéken kívánják megállapítani, akkor kötelező az átértékelés.

A vagyonmérleg(-tervezet)ek szerkezete:

Kiválás esetén:

Jogelőd vagyonmérlege (kiválás előtt)

Megnevezés	Átadó vagyona könyv sz. értéken	Átadónál maradó vagyon könyv sz.	Kiváló társaság vagyona könyv sz.
------------	---------------------------------	----------------------------------	-----------------------------------

		értéken	értéken
--	--	---------	---------

Jogelőd vagyonszámlája (kiválás után)

Megnevezés	Átadónál maradó vagyonszámla sz. értéken	Különbségek	Rendezés	Kiválás utáni vagyonszámla
------------	--	-------------	----------	-------------------------------

Jogutód vagyonszámlája (kiválás után)

Megnevezés	Kiváló vagyonszámla sz. értéken	Átértékelési különbség	Kiváló vagyonszámla piaci értéken	Különbségek	Rendezés	Kiváló „induló” vagyonszámla
------------	---------------------------------------	---------------------------	--	-------------	----------	------------------------------------

Különválás esetén:

Jogelőd vagyonszámlája

Megnevezés	Különváló vagyonszámla sz. értéken	Átértékelési különbség	Különváló vagyonszámla piaci értéken	Különválással létrejött társaságok vagyonszámla piaci értéke		
				„A” jogutód	„B” jogutód	stb.

Jogutódok vagyonszámlája

Megnevezés	Különválással létrejött társaság vagyonszámla piaci értéke	Különbségek	Rendezés	Különválással létrejött társaság „induló” vagyonszámla
------------	--	-------------	----------	--

Átértékelési különbség:

Ha a vagyonszámla piaci értékre történő átértékeléséből eredő összevont átértékelési különbség negatív (azaz a vagyonszámlát leértékelik), akkor azzal a tőketartalékot, azt meghaladóan pedig az eredménytartalékot kell csökkenteni. Az összességében pozitív átértékelési különbséggel a tőketartalékot kell növelni.

Különbségek oszlop:

- Meg kell szüntetni az esetleges értékhelyesbítést az értékelési tartalékkal szemben.
- Itt kell kimutatni:
 - az újonnan belépő tagok vagyoni hozzájárulását,
 - a kilépő tagoknak kiadandó vagyonszámlát,
 - a régi tagok esetleges pótlólagos vagyoni hozzájárulását,
 - a megszűnő jogelőd visszavásárolt saját részvényeinek, üzletrészeinek kivezetését.

Rendezés oszlop:

- Az adózott eredményt át kell vezetni az eredménytartalékba.

- Lekötött tartalékot kell képezni a vagyon felértékeléséből eredő társasági adó kötelezettségre.
- A vagyonmérleg tervezetben lekötött tartalékot kell képezni az átalakulás befejezéséig várható esetleges vagyonvesztésre.
- A saját tőke átrendezésével biztosítani kell, hogy a jegyzett tőke megegyezzen a jogutód létesítő okirat tervezetében szereplő összeggel.
- A saját tőke csak pozitív elemekből állhat, így az esetleges negatív eredménytartalékot meg kell szüntetni (a tőketartalékkal szemben).

Teendők a szétváló társaság tulajdonosánál:

- Az átalakulást követő nappal
 - a megszűnt részesedést ki kell vezetni és
 - az újonnan szerzett részesedést állományba kell venni (a jogutód vagyonmérlege szerinti értékben).
- Az eredményhatást
 - tartós részesedés esetén részesedésekből származó bevételként, ill. ráfordításként,
 - forgatási célú részesedés esetén pedig pénzügyi műveletek egyéb bevételeként, ill. ráfordításaként kell elszámolni.

A tárgyi eszközök elemzése.

A vállalkozás tevékenységéhez szükség van megfelelő mennyiségű és műszaki színvonalú tárgyi eszközre. Ugyanakkor a tárgyi eszköz-állomány hasznosítási módja, kihasználtsága és hatékonysága jelentős hatást gyakorol a vállalkozás jövedelmezőségére.

A tárgyi eszköz-gazdálkodás elemzéséhez az analitikus és szintetikus nyilvántartásokból, a beszámolókból, a teljesítményekre vonatkozó kimutatásokból, valamint az üemidő-nyilvántartásból származó adatokat használjuk.

A tárgyi eszköz-állomány összetételének elemzése:

Az állomány összetételét első sorban az eszközök bruttó értékéből számított megosztási viszonyszámokkal vizsgáljuk. A tárgyi eszközök összetétele értékelhető:

- a Szvt. szerinti csoportosításon belüli, a vállalkozás saját profiljának megfelelően kialakított eszközcsoportok szerint,
- a feladatok szerint (pl.: termelési, igazgatási, jóléti, stb. tárgyi eszközök),
- használatuk szerint (használatba vett, használaton kívüli, stb.).

A tárgyi eszközök állagának, használhatóságának vizsgálata:

A használhatóság elemzéséhez elsősorban a tárgyi eszközök használhatósági fokát és a tárgyi eszközök leírtsági fokát használjuk, melyet tárgyi eszköz csoportonként állapítunk meg és célszerűen több év tendenciájában vizsgálunk.

$$\text{Használhatósági fok [\%]} = \frac{\text{Tárgyi eszközök nettó értéke}}{\text{Tárgyi eszközök bruttó értéke}} \times 100$$

$$\text{Leírtsági fok [\%]} = 100 - \text{Használhatósági fok}$$

Az elemzés során számszerűsíthető továbbá, az egyes tárgyi eszköz-csoportok átlagos életkora, ill. a teljesen leírt eszközök arányának változása is.

A tárgyi eszközök kapacitáskihasználásának elemzése:

Kapacitás alatt a tárgyi eszköz elméleti teljesítőképességét értjük, mely megmutatja, hogy optimális feltételek esetén mekkora teljesítményt lehet vele elérni.

Termelő tevékenység esetén számítható mutatók:

Ezer forint tárgyi eszköz-értékre jutó bruttó (anyagmentes, nettó, hozzáadott) termelési érték:

$$\frac{\text{Termelési érték}}{\text{Tárgyi eszközök nettó értéke}}$$

Ezer forint főtevékenységben résztvevő tárgyi eszköz-értékre jutó bruttó (anyagmentes, nettó, hozzáadott) termelési érték:

$$\frac{\text{Főtevékenység termelési értéke}}{\text{Főtevékenységhez használt tárgyi eszközök nettó értéke}}$$

Tárgyi eszközök rugalmassági mutatói:

$$\text{Rugalmassági mutató}_A = \frac{\text{Tárgyi eszközök értékének változása [\%]}}{\text{Termelési érték változása [\%]}}$$

Megmutatja, hogy 1%-os termelés-növekedés hány %-os tárgyi eszköz-érték növekedéssel jár.

$$\text{Rugalmassági mutató}_B = \frac{\text{Termelési érték változása [\%]}}{\text{Tárgyi eszközök értékének változása [\%]}}$$

Kifejezi, hogy a tárgyi eszközök értékének 1%-os növekedése hány %-os termelési érték növekedést idéz elő.

Tárgyi eszközök forgási sebessége:

$$\frac{\text{Értékesítés nettó árbevétele}}{\text{Tárgyi eszközök értéke}}$$

Azt mutatja meg, hogy a tárgyi eszközök értéke hányszor térül meg az árbevételben.

Termelőberendezések felhasználásának elemzése:

$$\text{Kapacitáskihasználás [\%]} = \frac{\text{Termelés [db]}}{\text{Kapacitás [db]}} =$$

$$= \frac{\text{Dolgozó gépek száma} \times \text{Egy gép által teljesített óra} \times \text{Egy óra alatt gyártott termékmennyiség}}{\text{Rendelkezésre álló gépek száma} \times \text{Egy gép elméleti időalapja} \times \text{Kapacitásnorma}}$$

Kereskedelmi tevékenység esetén számítható mutatók:

$$\text{Eszközellátottság} = \frac{\text{Eszközállomány értéke}}{\text{Kereskedelmi alapterület}}$$

$$\text{Kereskedelmi munka technikai felszereltsége} = \frac{\text{Eszközállomány értéke}}{\text{Összes létszám}}$$

$$\text{Eszközhatékonyság} = \frac{\text{Forgalom}}{\text{Eszközállomány értéke}}$$

Azt mutatja meg, hogy mekkora az egységni eszközállománnyal elérhető forgalom nagysága.

$$\text{Eszközigényesség} = \frac{\text{Eszközállomány értéke}}{\text{Forgalom}}$$

Kifejezi az egységni forgalom lebonyolításához szükséges eszközállomány értékét.

$$\text{Egység forgalomlebonyolító képessége} = \frac{\text{Forgalom}}{\text{Bolt alapterülete} \times \text{Nyitvatartási idő}}$$

$$\text{Ellátandó terület} = \frac{\text{Bolt alapterülete}}{\text{Átlagos létszám}}$$

3. tétel

A mérleg fogalma, felépítése és tételeinek tartalma a számviteli törvény szabályai szerint. A mérleget jellemző fő összefüggések.

A mérleg olyan vagyonskimutatás, mely adott időpontra vonatkozóan, pénzürtékben tartalmazza a vállalkozás vagyontól összetétel (az újratermelési folyamatban betöltött szerep – eszközök) és eredet (források) szerint.

Az éves beszámoló mérlegének felépítése:

Mérlegfőcsoportok (A, B, ...,G)

Mérlegcsoportok (I., II., ...)

Mérlegsorok (1., 2., ...)

Az egyszerűsített éves beszámoló mérlegének felépítése:

Mérlegfőcsoportok (A, B, ...,G)

Mérlegcsoportok (I., II., ...)

Éves beszámoló mérlegének előírt tagolása („A” változat):

Eszközök (aktívák)

A. Befektetett eszközök

I. Immateriális javak

1. Alapítás-átszervezés aktivált értéke
2. Kísérleti fejlesztés aktivált értéke
3. Vagyoni értékű jogok
4. Szellemi termékek
5. Üzleti vagy cégérték
6. Immateriális javakra adott előlegek
7. Immateriális javak érték helyesbítése

II. Tárgyi eszközök

1. Ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok
2. Műszaki berendezések, gépek, járművek
3. Egyéb berendezések, felszerelések, járművek
4. Tenyészállatok
5. Beruházások, felújítások
6. Beruházásokra adott előlegek
7. Tárgyi eszközök érték helyesbítése

III. Befektetett pénzügyi eszközök

1. Tartós részesedés kapcsolt vállalkozásban
2. Tartósan adott kölcsön kapcsolt vállalkozásban
3. Tartós jelentős tulajdoni részesedés
4. Tartósan adott kölcsön jelentős tulajdoni részesedési viszonyban álló

vállalkozásban

5. Egyéb tartós részesedés
6. Tartósan adott kölcsön egyéb részesedési viszonyban álló vállalkozásban
7. Egyéb tartósan adott kölcsön
8. Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír
9. Befektetett pénzügyi eszközök értékhelyesbítése
10. Befektetett pénzügyi eszközök értékelési különbözete

B. Forgóeszközök

I. Készletek

1. Anyagok
2. Befejezetlen termelés és félkész termékek
3. Növendék-, hízó- és egyéb állatok
4. Késztermékek
5. Áruk
6. Készletekre adott előlegek

II. Követelések

1. Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (vevők)
2. Követelések kapcsolt vállalkozással szemben
3. Követelések jelentős tulajdoni részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
4. Követelések egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
5. Váltókövetelések
6. Egyéb követelések
7. Követelések értékelési különbözete
8. Származékos ügyletek pozitív értékelési különbözete

III. Értékpapírok

1. Részesedés kapcsolt vállalkozásban
2. Jelentős tulajdoni részesedés
3. Egyéb részesedés
4. Saját részvények, saját üzletrészek
5. Forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok
6. Értékpapírok értékelési különbözete

IV. Pénzeszközök

1. Pénztár, csekkek
2. Bankbetétek

C. Aktív időbeli elhatárolások

1. Bevételek aktív időbeli elhatárolása
2. Költségek, ráfordítások aktív időbeli elhatárolása
3. Halasztott ráfordítások

Eszközök összesen

Források (passzívák)

D. Saját tőke

I. Jegyzett tőke

Ebből: visszavásárolt tulajdoni részesedés névértéken

II. Jegyzett, de még be nem fizetett tőke (-)

III. Tőketartalék

IV. Eredménytartalék

V. Lekötött tartalék

VI. Értékelési tartalék

1. Értékhelyesbítés értékelési tartaléka
2. Valós értékelés értékelési tartaléka

VII. Adózott eredmény

E. Céltartalékok

1. Céltartalék a várható kötelezettségekre
2. Céltartalék a jövőbeni költségekre
3. Egyéb céltartalék

F. Kötelezettségek

I. Hátrasorolt kötelezettségek

1. Hátrasorolt kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben
2. Hátrasorolt kötelezettségek jelentős tulajdoni részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
3. Hátrasorolt kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
4. Hátrasorolt kötelezettségek egyéb gazdálkodóval szemben

II. Hosszú lejáratú kötelezettségek

1. Hosszú lejáratra kapott kölcsönök
2. Átváltoztatható és átváltozó kötvények
3. Tartozások kötvénykibocsátásból
4. Beruházási és fejlesztési hitelek
5. Egyéb hosszú lejáratú hitelek
6. Tartós kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben
7. Tartós kötelezettségek jelentős tulajdoni részesedési viszonyban lévő vállalkozásokkal szemben
8. Tartós kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
9. Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek

III. Rövid lejáratú kötelezettségek

1. Rövid lejáratú kölcsönök
 - ebből: az átváltoztatható és átváltozó kötvények
2. Rövid lejáratú hitelek
3. Vevőktől kapott előlegek
4. Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból (szállítók)
5. Váltótartozások
6. Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben
7. Rövid lejáratú kötelezettségek jelentős tulajdoni részesedési viszonyban lévő vállalkozásokkal szemben
8. Rövid lejáratú kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
9. Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek
10. Kötelezettségek értékelési különbözete
11. Származékos ügyletek negatív értékelési különbözete

G. Passzív időbeli elhatárolások

1. Bevételek passzív időbeli elhatárolása
2. Költségek, ráfordítások passzív időbeli elhatárolása
3. Halasztott bevételek

Források összesen

A mérleg tételeinek tartalma:

Immateriális javak:

Az immateriális javak között a mérlegben a nem anyagi eszközöket (a vagyoni értékű jogokat az ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok kivételével, a szellemi terméket, az üzleti vagy cégértéket), továbbá az immateriális javakra adott előlegeket, valamint az immateriális javak értékhelyesbítését kell kimutatni. Az immateriális javak között kimutatható az alapítás-átszervezés aktivált értéke és a kísérleti fejlesztés aktivált értéke is.

Tárgyi eszközök:

A tárgyi eszközök között a mérlegben azokat a rendeltetésszerűen használatba vett, üzembe helyezett anyagi eszközöket (földterület, telek, telkesítés, erdő, ültetvény, épület, egyéb építmény, műszaki berendezés, gép, jármű, üzemi és üzleti felszerelés, egyéb berendezés, ingatlanokhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok), tenyészállatokat kell kimutatni, amelyek tartósan – közvetlenül vagy közvetett módon – szolgálják a vállalkozó tevékenységét, továbbá az ezen eszközök beszerzésére (a beruházásokra) adott előlegeket és a beruházásokat, valamint a tárgyi eszközök értékhelyesbítését.

Befektetett pénzügyi eszközök:

A befektetett pénzügyi eszközök között a mérlegben azokat az eszközöket (résztesedés, értékpapír, adott kölcsön) kell kimutatni, amelyeket a vállalkozó azzal a céllal fektetett be más vállalkozónál, adott át más vállalkozónak, hogy ott tartós jövedelemre (osztalékra, illetve kamatra) tegyen szert, vagy befolyásolási, irányítási, ellenőrzési lehetőséget érjen el. A kezelt vagyona szelő tartós követelést, valamint a befektetett pénzügyi eszközök értékhelyesbítését szintén a befektetett pénzügyi eszközök között kell a mérlegben kimutatni.

Készletek:

A készletek a vállalkozó tevékenységét közvetlenül vagy közvetve szolgáló olyan eszközök,

- amelyeket a rendszeres (szokásos) üzleti tevékenység keretében értékesítési céllal szereztek be, és azok a beszerzés és az értékesítés között változatlan állapotban maradnak (árúk, göngyölegek, közvetített szolgáltatások), bár értékük változhat,
- amelyek az értékesítést megelőzően a termelés, a feldolgozás valamely fázisában vannak [befejezetlen termelés (ideértve a befejezetlen, még ki nem számlázott szolgáltatást is), félkész termékek] vagy már feldolgozott, elkészült állapotban értékesítésre várnak (késztermékek),
- amelyeket az értékesítendő termékek előállítására vagy a szolgáltatások nyújtása során fognak felhasználni (anyagok).

A készletek között kell kimutatni továbbá

- használatba vételükig azokat az anyagi eszközöket (pl.: szerszám, munkaruha, stb.), amelyek a vállalkozó tevékenységét legfeljebb egy évig szolgálják,
- a növedék-, a hízó- és az egyéb állatokat, amelyek a termelés (a tartás) költségei eredményeként növekednek, gyarapszik tömegük (súlyuk), függetlenül attól, hogy a vállalkozási tevékenységet mennyi ideig szolgálják,
- azokat az eszközöket, amelyeket a tárgyi eszközök közül a készletek közé átsoroltak,
- a használatba vétel időpontjától áruként azokat az értékesítési céllal beszerzett, előállított eszközöket, amelyeket a vállalkozó az értékesítésig (az állományból történő kivonásig) átmenetileg használatba vett.

A szerződés elszámolási egységéhez kapcsolódóan befejezetlen termelés, befejezetlen szolgáltatás, továbbá félkész vagy késztermék a kapcsolódó árbevétel elszámolásáig mutatható ki készletként.

A készletekre adott előlegként az anyag-, az áruszállítónak, a közvetített szolgáltatást nyújtónak, importbeszerzésnél az importálást végző vállalkozónak ilyen címen átutalt (megfizetett, kiegyenlített) – a levonható előzetesen felszámított általános forgalmi adót nem tartalmazó – összeget kell kimutatni.

Követelések:

Követelések azok a különféle szállítási, vállalkozási, szolgáltatási és egyéb szerződésekből jogszerűen eredő, pénzértékben kifejezett fizetési igények, amelyek a vállalkozó által már teljesített, a másik fél által elfogadott, elismert termékértékesítéshez, szolgáltatás teljesítéséhez, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír, tulajdoni részesedést jelentő befektetés értékesítéséhez, kölcsönnyújtáshoz, előlegfizetéshez (beleértve az osztalékfelőleget is) kapcsolódnak, valamint a különféle egyéb követelések, ideértve a vásárolt követeléseket, a térítés nélkül és egyéb címen átvett követeléseket, a bíróság által jogerősen megítélt követeléseket is.

Értékpapírok:

A forgóeszközök között értékpapírként a forgatási célból, átmeneti, nem tartós befektetésként vásárolt, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat, illetve tulajdoni részesedést jelentő befektetéseket kell kimutatni.

Pénzeszközök:

A pénzeszközök a készpénzt, az elektronikus pénzt és a csekkeket, továbbá a bankbetéteket foglalják magukban.

Időbeli (aktív, ill. passzív) elhatárolások:

Az összemérés és az időbeli elhatárolás elvéből következő eredménykorrekciós tételek.

Saját tőke:

Saját tőkeként a mérlegben csak olyan tőkerészt szabad kimutatni, amelyet a tulajdonos (a tag) bocsátott a vállalkozó rendelkezésére, vagy amelyet a tulajdonos (a tag) az adózott eredményből hagyott a vállalkozónál. A saját tőke részeként kell kimutatni az értékhelyesbítés értékelési tartalékát és a valós értékelés értékelési tartalékát is.

Céltartalékok:

Az adózás előtti eredmény terhére céltartalékot kell képezni – a szükséges mértékben – azokra a múltbeli, illetve a folyamatban lévő ügyletekből, szerződésekből származó, harmadik felekkel szembeni fizetési kötelezettségekre [ideértve különösen a jogszabályban meghatározott garanciális kötelezettséget, a függő kötelezettséget, a biztos (jövőbeni) kötelezettséget, a korengedményes nyugdíj, illetve a helyébe lépő korhatár előtti ellátás, a végkielégítés miatti fizetési kötelezettséget, a környezetvédelmi kötelezettséget, valamint a megkötött szerződésből vagy annak elszámolási egységéből várható veszteséget], amelyek a mérlegfordulónapon valószínű vagy bizonyos, hogy fennállnak, de összegük vagy esedékességük időpontja még bizonytalan, és azokra a vállalkozó a szükséges fedezetet más módon nem biztosította.

Kötelezettségek:

Kötelezettségek azok a szállítási, vállalkozási, szolgáltatási és egyéb szerződésekből eredő, pénzürtékben kifejezett elismert tartozások, amelyek a szállító, a vállalkozó, a szolgáltató, a hitelező, a kölcsönt nyújtó által már teljesített, a vállalkozó által elfogadott, elismert szállításhoz, szolgáltatáshoz, pénznyújtáshoz, valamint az állami vagy önkormányzati vagyon részét képező eszközök – törvényi rendelkezés, illetve felhatalmazás alapján történő – kezelésbevételéhez kapcsolódnak.

A mérleget érintő főbb összefüggések:

- Eszközök összesen (ún. mérlegfőösszeg) = Források összesen.
- A saját termelésű készletek tárgyévi és előző évi állományának különbsége meg kell egyezzen az összköltség eljárással készült eredménykimutatásban kimutatott saját termelésű készletek állományváltozásával (STKÁV).
- Az értékhelyesbítések összege meg kell egyezzen az értékhelyesbítés értékelési tartalékának összegével.
- Az eredménykimutatás utolsó sora (adózott eredmény) meg kell egyezzen a saját tőkében kimutatott adózott eredménnyel.

Az ellenőrzés és önellenőrzés számvitele.

Számviteli értelemben ellenőrzés alatt a beszámolóval lezárt üzleti év(ek) adatainak utólagos ellenőrzését értjük, mely megvalósulhat önellenőrzéssel, ill. adóellenőrzéssel.

Az ellenőrzés megállapítása olyan hibák és hibahatások összessége lehet, melyek

- érintik
 - az eszközöket és/vagy forrásokat,
 - az eredményt, ill. a saját tőkét,
- beszámolóval lezárt üzleti évvel (évekkel) kapcsolatosak,
- a hatályos jogi szabályozás
 - nem, vagy nem megfelelő alkalmazásából,
 - helytelen értelmezéséből,
 - nem megengedett (tiltott) cselekmény elkövetéséből származnak.

A hibák és hibahatások számviteli kezelése azok nagyságrendjétől függ.

Jelentős összegű hiba:

Jelentős összegű a hiba, ha a feltárás évében, a különböző ellenőrzések során, egy adott üzleti évet érintően (évenként külön-külön) feltárt hibák és hibahatások – eredményt, saját tőkét növelő-csökkentő – értékének együttes (előjeltől független) abszolút értékének együttes összege meghaladja a számviteli politikában rögzített értékhatárt.

Mindenképpen jelentős összegűnek minősül a hiba, ha a fenti összeg meghaladja az ellenőrzött üzleti év mérlegfőösszegének 2%-át, ill. ha a mérlegfőösszeg 1 millió forintnál alacsonyabb, akkor az 1 millió forintot.

A jelentős összegű hiba beszámolóval lezárt üzleti év(ek)re vonatkozó helyesbítését a tárgyi mérleg, ill. eredménykimutatás középső oszlopában kell bemutatni (összevontan) és évenkénti bontásban pedig a kiegészítő mellékletben kell részletezni.

Az önellenőrzés elszámolásának időpontja:

Fő szabály szerint a hiba feltárásának napjával kell a helyesbítő elszámolásokat elvégezni.

Ha az önellenőrzés a fordulónap és a mérlegkészítés napja közt történik, akkor a megállapításokat fordulónapi dátummal, a követelésekkel, vagy kötelezettségekkel szemben kell elszámolni.

Az adóellenőrzés elszámolásának időpontja:

Fő szabály szerint az adóhatósági határozat jogerőre emelkedésének napjával kell a helyesbítő elszámolásokat elvégezni.

Ha a határozat a fordulónap és a mérlegkészítés napja közt emelkedik jogerőre, akkor a megállapításokat fordulónapi dátummal, a követelésekkel, vagy kötelezettségekkel szemben kell elszámolni.

Ha a határozat a mérlegkészítés napjáig még nem emelkedik jogerőre, akkor a várható veszteségre céltartalékot kell képezni.

Az értékesítési tevékenység elemzése.

Az értékesítési tevékenység vizsgálata elsősorban az ajánlati tevékenység, a rendelésállomány, valamint az értékesítés volumenének és összetételének elemzését foglalja magában.

Az ajánlati tevékenység elemzése:

A piaci tevékenység színvonala a kapott és a megválaszolt ajánlatok számának összevetése révén értékelhető. Az adott ajánlatok és a kapott megrendelések számának összevetéséből pedig az ajánlattételi tevékenység sikerességére következtethetünk.

A rendelésállomány vizsgálata:

Azon vállalkozásoknál, melyek elsősorban megrendelésre dolgoznak, nélkülözhetetlen, hogy a teljesítőképességük megfelelő hányada legyen megrendelésekkel lekötve. Ezért folyamatosan vizsgálni kell, hogy a következő időszakra megfelelő nagyságú és összetételű rendelésállománnyal rendelkezik-e a vállalat.

A rendeléssel való ellátottság (fedezettség) mutatója a rendelésállomány értékét viszonyítja a tervezett nettó árbevételhez.

A gazdálkodás során folyamatosan vizsgálni kell azt is, hogy rendelkezik-e már a vállalkozás a fedezeti pont eléréséhez szükséges rendelésállománnyal, ill. a tervezett bruttó eredmény eléréséhez szükséges megrendelésekkel.

Az értékesítés összetételének elemzése:

Az értékesítés összetétele vizsgálható termékenként, termékcsopontonként, értékesítési relációnként, vevőnként, stb.

Az összetétel elemzésének egyik gyakran alkalmazott módszere az ABC analízis, melynek segítségével azt lehet megállapítani, hogy melyek a vállalkozás meghatározó jelentőségű termékei, melyek a legnagyobb mértékben járulnak hozzá a bruttó eredményhez.

Az értékesítés volumenének elemzése:

Az értékestés volumenének időbeli alakulását bázis-, ill. láncviszonzyszámokkal vizsgálhatjuk. Az elemzést az árváltozás hatásának kiküszöbölése érdekében változatlan áras árbevétel alapján kell elvégezni.

Az árbevételi adatok alakulásából összeállított idősorok esetén célszerű vizsgálni a trend alakulását, valamint a szezonális és véletlenszerű ingadozásokat is.

Egy-egy időszak vonatkozásában elemezhető továbbá az átlagos árbevétel, az árbevétel abszolút (ill. relatív) változása, továbbá az átlagtól való eltérése.

4. tétel

A eredménykimutatás fogalma, felépítése és tételeinek tartalma a számviteli törvény szabályai szerint. Az eredménymegállapítás lehetséges módjai. Az aktivált saját teljesítmény fogalma és szerepe az eredménymegállapítás során.

Az eredménykimutatás olyan számviteli okmány, amely egy adott időszakra vonatkozóan, a Szvt-ben meghatározott szerkezetben, összevontan és pénzértékben kifejezve tartalmazza a tárgyévi adózott eredmény levezetését.

Az adózott eredményre ható főbb tényezők:

- bevételek és ráfordítások,
- adófizetési kötelezettség.

A hozamok és a ráfordítások eredménykategóriák szerinti csoportosítása:

- Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye: A fő profil eredményességéről, az üzletmenet sikerességéről tájékoztat.
- Pénzügyi műveletek eredménye: A pénzügyi tranzakciók (pl. kölcsön felvétele) bevételeinek és ráfordításainak különbözetét mutatja.
- Adózás előtti eredmény: A vállalkozás összes bevételeinek és ráfordításainak (kivéve társasági adó) különbözetét mutatja.
- Adózott eredmény: A tárgyévi adózás előtti eredmény és a tárgyévre megállapított társasági adó különbözte.

A vállalkozók az eredmény megállapításánál kétféle eredmény kimutatási eljárás közül választhatnak, a választott módszert a számviteli politikában kell rögzíteni. A választást befolyásolja a tevékenység jellege (termelő, szolgáltató, kereskedelmi), továbbá a költségek elszámolásának módja.

Összköltség-eljárás:

Akkor célszerű választani, ha a vállalkozás a költségeit kizárólag, vagy elsődlegesen költségnemenként számolja el. Jellemzői:

- bruttó szemléletű,

- a tárgyidőszakban felmerült összes költség (költségnemek) bemutatását hangsúlyozza, függetlenül, hogy azok „megtérültek”-e vagy sem,
- az egyes időszakok költségeinek költségnemenkénti összehasonlítását – részletező információk nélkül is – lehetővé teszi,
- a hozamok oldalról nemcsak az értékesített produktum árbevételét, hanem a tárgyévi termelés (szolgáltatás) teljesítményét határozza meg.

Az eredménykimutatás előírt tagolása (összköltség eljárással):

01. Belföldi értékesítés nettó árbevétele
02. Exportértékesítés nettó árbevétele
- I. Értékesítés nettó árbevétele (01+02)
03. Saját termelésű készletek állományváltozása
04. Saját előállítású eszközök aktivált értéke
- II. Aktivált saját teljesítmények értéke (±03+04)
- III. Egyéb bevételek
 - Ebből: visszaírt értékvesztés
 - 05. Anyagköltség
 - 06. Igénybe vett szolgáltatások értéke
 - 07. Egyéb szolgáltatások értéke
 - 08. Eladott áruk beszerzési értéke
 - 09. Eladott (közvetített) szolgáltatások értéke
- IV. Anyagjellegű ráfordítások (05+06+07+08+09)
10. Bérköltség
11. Személyi jellegű egyéb kifizetések
12. Bérjárulékok
- V. Személyi jellegű ráfordítások (10+11+12)
- VI. Értékcsökkenési leírás
- VII. Egyéb ráfordítások
 - Ebből: értékvesztés
- A. Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye (I±II+III–IV–V–VI–VII)
13. Kapott (járó) osztalék és részesedés
 - Ebből: kapcsolt vállalkozástól kapott
14. Részesedésekből származó bevételek, árfolyamnyereségek
 - Ebből: kapcsolt vállalkozástól kapott
15. Befektetett pénzügyi eszközökből (értékpapírokból, kölcsönökből) származó bevételek, árfolyamnyereségek
 - Ebből: kapcsolt vállalkozástól kapott
16. Egyéb kapott (járó) kamatok és kamatjellegű bevételek
 - Ebből: kapcsolt vállalkozástól kapott
17. Pénzügyi műveletek egyéb bevételei
 - Ebből: értékelési különbözet
- VIII. Pénzügyi műveletek bevételei (13+14+15+16+17)
18. Részesedésekből származó ráfordítások, árfolyamveszteségek
 - Ebből: kapcsolt vállalkozásnak adott
19. Befektetett pénzügyi eszközökből (értékpapírokból, kölcsönökből) származó ráfordítások, árfolyamveszteségek
 - Ebből: kapcsolt vállalkozásnak adott
20. Fizetendő (fizetett) kamatok és kamatjellegű ráfordítások
 - Ebből: kapcsolt vállalkozásnak adott
21. Részesedések, értékpapírok, tartósan adott kölcsönök, bankbetétek értékvesztése
22. Pénzügyi műveletek egyéb ráfordításai
 - Ebből: értékelési különbözet

- IX. Pénzügyi műveletek ráfordításai (18+19+20+21+22)
B. Pénzügyi műveletek eredménye (VIII–IX)
C. Adózás előtti eredmény ($\pm A \pm B$)
X. Adófizetési kötelezettség
D. Adózott eredmény ($\pm C - X$)

Forgalmi költség eljárás:

Akkor célszerű választani, ha a vállalkozás a költségeit elsődlegesen költséghelyekre és költségviselőkre számolja el. Jellemzői:

- nettó szemléletű,
- a fő hangsúlyt az értékesítés bevételeire helyezi,
- az értékesítés árbevételeivel szembe az értékesítés költségeit állítja,
- lehetővé teszi a jövedelmezőség mérését,
- az értékesítés közvetett költségeit a főbb funkciók szerint is részletezi (értékesítési, forgalmazási költségek, igazgatási költségek, egyéb általános költségek).

Az eredménykimutatás előírt tagolása (forgalmi költség eljárással):

- 01. Belföldi értékesítés nettó árbevétele
- 02. Exportértékesítés nettó árbevétele
- I. Értékesítés nettó árbevétele (01+02)
- 03. Értékesítés elszámolt közvetlen önköltsége
- 04. Eladott áruk beszerzési értéke
- 05. Eladott (közvetített) szolgáltatások értéke
- II. Értékesítés közvetlen költségei (03+04+05)
- III. Értékesítés bruttó eredménye (I-II)
- 06. Értékesítési, forgalmazási költségek
- 07. Igazgatási költségek
- 08. Egyéb általános költségek
- IV. Értékesítés közvetett költségei (06+07+08)
- V. Egyéb bevételek
- Ebből: visszaírt értékvesztés
- VI. Egyéb ráfordítások
- Ebből: értékvesztés
- A. Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye ($\pm III - IV + V - VI$)

A következő sorok értelemszerűen megegyeznek az összköltség eljárásos eredménykimutatás további soraival.

Aktivált saját teljesítmények értéke:

Az összköltség eljárással készült eredménykimutatásban az eredményre ható tényezők bemutatásánál sajátos szerepe van az aktivált saját teljesítmények értékének. Aktivált saját teljesítmények értékeként a saját előállítású eszközöknek az üzleti évben aktivált értéke és a saját termelésű készletek állományváltozása együttes (összevont) összegét kell kimutatni.

Saját előállítású eszközök aktivált értékeként kell kimutatni:

- a saját vállalkozásban végzett és az eszközök között állományba vett saját teljesítmények (pl. saját rezsiz beruházás értéke),
- a tenyészállattá átminősített növendékállatok,

- a törvény előírásai szerint az egyéb ráfordítások között elszámolandó saját előállítású eszközök és saját teljesítmények értékét.

A saját előállítású eszközök aktivált értékét tényleges közvetlen önköltségen kell meghatározni.

A saját termelésű készletek (STK) üzleti év végi záróállományának és az üzleti év eleji nyitóállományának különbözetét kell állományváltozásként (STKÁV) figyelembe venni.

$$\text{STKÁV} = \text{Záró STK} - \text{Nyitó STK}$$

A konszolidált éves beszámoló fogalma és szerepe. Konszolidált beszámoló készítési kötelezettséghez kapcsolódó határértékek. Mentelési szabályok.

A konszolidált éves beszámoló készítésének célja az, hogy a jogilag önálló, de gazdaságilag egymással szoros kapcsolatban álló vállalkozások együttes vagyoni, pénzügyi és jövedelmi viszonyait úgy mutassa be, mintha azok egyetlen vállalkozásként működnének. Konszolidált éves beszámoló készítésére az anyavállalat kötelezett.

Anyavállalat:

Az a vállalkozás, amely egy másik vállalkozásnál közvetlenül vagy leányvállalatánál keresztül közvetetten meghatározó befolyást képes gyakorolni.

Meghatározó befolyás:

- Szavazati többség alapján: tulajdoni hányad alapján rendelkezik a szavazatok több, mint 50%-ával.
- Ellenőrzési többség alapján: egyedül jogosult a vezető tisztségviselők többségének megválasztására és/vagy visszahívására
- Szerződés alapján: függetlenül kinevezési és visszahívási jogtól, az anyavállalat döntő irányítást, ellenőrzést gyakorol.

Leányvállalat:

Az a vállalkozás, amelyben egy másik vállalkozás (anyavállalat) a meghatározó befolyást gyakorolja.

Az anyavállalatra vonatkozó nagyságrendi mentesülés:

Nem kell az anyavállalatnak, ha az üzleti évet megelőző két egymást követő üzleti évben a mérleg fordulónapján a következő mutatóértékek közül bármelyik kettő nem haladja meg:

- A mérlegfőösszeg 6.000 millió forint
- Éves nettó árbevétel 12.000 millió forint
- Az üzleti évben átlagosan foglalkoztattak száma a 250 főt.

A mutatóértékek meghatározásánál az anyavállalat és leányvállalatainak, valamint közös vezetésű vállalkozásainak konszolidálás előtt összesített adatait kell figyelembe venni. A később – esetleg –

mentesített leányvállalatok adatait is figyelembe kell venni. A közös vezetésű vállalkozás adatait a tőkerészesedés mértékében kell figyelembe venni. A nagyságrendi mentesítés lehetőség, de nem kötelező.

Nem mentesül a konszolidált beszámoló készítési kötelezettség alól (még a fenti feltételek teljesülése esetén sem):

- a hitelintézeti anyavállalat,
- a biztosítói anyavállalat,
- a pénzügyi vállalkozás anyavállalata,
- az az anyavállalat, amelynek részvényei, üzletrészei, illetve az általa kibocsátott értékpapírok tőzsdei kereskedelme engedélyezett, vagy az engedélyezést már kérelmezték, illetve valamely leányvállalatánál érvényesül ez a feltétel.

Az anyavállalatnak más vállalkozáshoz való viszonyából adódó mentesítése:

Főlérendelt anyavállalat:

Az a vállalkozás, amely minden más, a konszolidációba bevont vállalkozáshoz fűződő viszonyában anyavállalatnak minősül.

Mentesíthető anyavállalat:

Az a vállalkozás, amely egyben maga is leányvállalata egy konszolidációba bevont másik vállalkozásnak.

A főlérendelt anyavállalat mentesítheti a mentesíthető anyavállalatát a konszolidált beszámoló és üzleti jelentés készítési kötelezettsége alól, ha

- a főlérendelt anyavállalat az Európai Gazdasági Térség valamely államában rendelkezik székhellyel,
- a Szvt. vagy a Tanács 1983. június 13-i 83/349/EGK irányelve, illetve Európai Parlament és a Tanács 2002. július 19-i 1606/2002/EK rendelete szerint készít és hoz nyilvánosságra összevont (konszolidált) éves beszámolót, valamint összevont (konszolidált) üzleti jelentést,
- amelyben a mentesíthető anyavállalat és annak leányvállalatai beszámolóit is konszolidálják,
- a főlérendelt anyavállalat 100%-os tulajdoni hányaddal rendelkezik a mentesíthető anyavállalatban (ide nem értve a mentesíthető anyavállalat vezető tisztségviselői vagy felügyelőbizottság tagjai által jogszabály, vagy létesítő okirat szerinti megszerzett tulajdoni hányadot) vagy legalább 90%-os tulajdoni hányaddal rendelkezik és a kisebbségi tulajdonosok elfogadták a mentesítést, vagy
- a kisebbségi tulajdonosok vagy azok egy része – akiknek részvénytársaságnál, illetve európai részvénytársaságnál összesen legalább 10%-os (egyéb vállalkozónál legalább 20%-os) mentesíthető anyavállalati részesedés van a birtokukban – legalább 6 hónappal az összevont (konszolidált) éves beszámoló készítésének mérlegfordulónapja előtt nem kérték a mentesíthető anyavállalattól az összevont (konszolidált) éves beszámoló összeállítását.

Nem alkalmazható a mentesítés arra az anyavállalatra, amelynek kibocsátott értékpapírai tőzsdei kereskedelme engedélyezett, vagy az engedélyezést már kérelmezték.

A termelési érték elemzése. A termelés összetételének elemzése.

A termelésiérték-mutatók a teljesítmények alakulásáról szolgáltatnak információt. A vállalkozás saját teljesítményének számbavétele a következő, az összköltséges eredménykimutatásból számítható termelésiérték-mutatók segítségével történhet:

	Értékesítés nettó árbevétele
-	ELÁBÉ
-	Eladott (közvetített) szolgáltatások értéke
+	SEEAÉ
±	STKÁV
=	BRUTTÓ TERMELÉSI ÉRTÉK
-	Anyagköltség
-	Igénybevett szolgáltatásokból az anyagjellegű szolgáltatások értéke
=	ANYAGMENTES TERMELÉSI ÉRTÉK
-	Értékcsökkenési leírás
=	NETTÓ TERMELÉSI ÉRTÉK

	Személyi jellegű ráfordítások
+	Értékcsökkenési leírás
+	Adózás előtti eredmény
=	HOZZÁADOTT ÉRTÉK

A termelési érték elemzése elvégezhető egyrészt a termelési érték mutatók átfogó elemzésével, másrészt a termelési érték és volumen globális elemzésével.

Termelési érték mutatók átfogó elemzése:

Nagyvonaló elemzést jelent, melynek keretében a termelési érték mutatókat, valamint a köztük lévő tartalmi összefüggéseket vizsgáljuk. Az elemzéshez az egyes termelési érték mutatók indexeit

használjuk fel. A számítások alapján megállapítható, hogy mely területeken van szükség további részletesebb vizsgálatokra.

Termelési érték és volumen globális elemzése:

Szintén nagyvonaló elemzés, mely a termelési érték változásának értékelésére irányul. Az elemzést az érték-, ár- és volumen-indexek alapján végezzük:

$$I_v = \frac{\sum q_1 p_1}{\sum q_0 p_0}$$

$$I_p = \frac{\sum q_1 p_1}{\sum q_1 p_0}$$

$$I_q = \frac{\sum q_1 p_0}{\sum q_0 p_0}$$

ahol

I_v : az értékindex

I_p : az árindex

I_q : a volumenindex

q_1 : az egyes termékek tárgyévi (vagy tényleges) mennyisége

q_0 : az egyes termékek bázisévi (vagy tervezett) mennyisége

p_1 : az egyes termékek tárgyévi (vagy tényleges) eladási ára

p_0 : az egyes termékek bázisévi (vagy tervezett) eladási ára

Az indexek közt a következő az összefüggés:

$$I_v = I_p \times I_q$$

A volumenváltozás elemzése a termelés elemzésének egyik fő területe, hiszen a termelés voluene számos fontos mutatóra (pl.: piaci részesedés, költségek alakulása, stb.) befolyással bír. A volumenindex azonban ne mutatja meg pontosan a termelés volumenének változását, ezért a következő torzító tényezőket is figyelembe kell venni:

A volumenindexet megváltoztathatja

- ha ugyanazt a terméket másfajta anyagból állítják elő és zért más áron értékesítik,
- ha megváltozik a termelés összetétele,
- a kooperáció mértékének változása,
- ha a termelési értéken belül változik az aktivált saját teljesítmények értékének aránya.

A termelés összetételének vizsgálata:

A termelés összetételével kapcsolatban vizsgálandó, hogy

- az összetétel a piaci igényeknek megfelelően alakul-e,
- a tervhez (vagy bázishoz) képest hogyan érvényesült az egyes termékek közti arányeltolódás,
- az összetétel változása hogyan befolyásolta a vállalkozás fontosabb gazdasági mutatóit.

Az összetétel-változás értékeléséhez megoszlási viszonyszámokat használunk.

Elsősorban nagysorozat-, ill. tömeggyártást folytató vállalkozásoknál célszerű vizsgálni továbbá a termékkibocsátás ütemességét, mely megközelítően képet ad a termelési folyamat ütemességéről is.

5. tétel

Az immateriális javak fogalma, számviteli kezelése. Az immateriális javak mérlegképessége, a bekerülési érték megállapítása. Amortizáció és terven felüli értékcsökkenési leírás. Az immateriális javakkal kapcsolatos további gazdasági események. Immateriális eszközök a kiegészítő mellékletben. Az immateriális javak analitikus nyilvántartása. (Az értékhelyesbítésről nem kell a tétel kapcsán beszélnie.)

Az immateriális javak nem anyagi eszközök, amelyek forgalomképesek és tartósan szolgálják a vállalkozás tevékenységét. Bár nem tárgyasult eszközök, de értékük meghatározható.

Immateriális javak helye a mérlegben:

A. Befektetett eszközök

I. Immateriális javak

1. Alapítás-átszervezés aktivált értéke
2. Kísérleti fejlesztés aktivált értéke
3. Vagyoni értékű jogok
4. Szellemi termékek
5. Üzleti vagy cégérték
6. Immateriális javakra adott előlegek
7. Immateriális javak értékhelyesbítése

Alapítás-átszervezés aktivált értéke:

- a tevékenység megkezdésével, indításával, jelentős bővítésével, átalakításával, átszervezésével összefüggő,
- beruházásnak nem minősülő,
- a jövőben várhatóan hasznosuló közvetlen költségek és/vagy számlázott tételek összege, amelyek aktiválásáról a vállalkozó dönt.
- Ha aktiválásra kerülnek ezek a tételek, akkor az osztalékfizetési korlátot jelent → Lekötött tartalék képzés
- Terv szerinti écs: max 5 év, terven felüli écs: lehetőség

Kísérleti fejlesztés aktivált értéke:

- A jövőben hasznosítható, a bevételekben megtérülő kísérleti fejlesztés eredménye érdekében felmerült, a létrehozott eszközök, termékek értékét meghaladó költségek.
- Saját tevékenység (előállítás) közvetlen költségei és/vagy számlázott tételek összege, aktiválásukról a vállalkozó dönt.
- Ha aktiválásra kerülnek ezek a tételek, akkor az osztalékfizetési korlátot jelent → Lekötött tartalék képzés
- Terv szerinti écs: max 5 év, terven felüli écs: lehetőség

Nem aktiválhatóak:

- Az alap és alkalmazott kutatás költségei
- A kísérleti fejlesztés közvetett és általános költségei

A K+F lehet:

- Befejezetlen (megkezdett, de a fordulónapig be nem fejezett K+F közvetlen költségei, ami magában foglalja a létrehozni szándékolt eszköz értékét, előállítási költségét)
- Befejezett.

Hasznosítható: terv szerinti écs

Nem hasznosítható: terven felüli écs + kivezetés

Vagyoni értékű jogok:

- Azok a megszerzett jogok, amelyek nem kapcsolódnak ingatlanokhoz: bérleti jog, használati jog, vagyonkezelői jog, szellemi termékek felhasználási joga, licencek, koncessziós jog, játékjog, stb.
- Terv szerinti écs: nincs korlát, terven felüli écs: lehetőség

Szellemi termékek:

- iparjogvédelemben részesülő alkotások (szabadalom, kereskedelmi név, használati minta, formatervezési minta, know-how, védjegy, földrajzi árujelző),
- szerzői jogvédelemben részesülő szerzői művek és szomszédos jogok (különösen: szoftvertermékek, műszaki tervek),
- jogvédelemben nem részesülő, de titkosságuk révén monopolizált szellemi javak
- Terv szerinti écs: nincs korlát, terven felüli écs: lehetőség

Üzleti vagy cégérték:

- Üzleti vagy cégérték (Good will): a megvásárolt üzletágért fizetett ellenérték és az állományba vett eszközök piaci értékének, az átvállalt kötelezettségek értékével csökkentett értéke közötti különbség, ha a fizetett ellenérték magasabb → a vásárló a piaci értéken felül a jövőbeni megtérülés reményében többletértéket fizet
- Negatív üzleti vagy cégérték (Badwill): a megvásárolt üzletágért fizetett ellenérték és az állományba vett eszközök piaci értékének, az átvállalt kötelezettségek értékével csökkentett értéke közötti különbség, ha a fizetett ellenérték alacsonyabb → egyéb bevétel + elhatárolás

Üzletág piaci értéke = megvásárolt eszközök piaci értéke - átvállalt kötelezettségek Szvt. alapján meghatározott értéke

Fizetett ellenérték > piaci érték → Goodwill: Immateriális jószág

Terv szerinti écs: 5-10 év, HA csökken az értéke; terven felüli écs: lehetőség, de visszairás nincs

Fizetett ellenérték < piaci érték → Badwill: Egyéb bevétel + elhatárolás

Az időbeli elhatárolás (PIE: halasztott bevétel) feloldása legalább 5, legfeljebb 10 év alatt történhet.

A kiegészítő mellékletben be kell mutatni az immateriális javak értékének és értékcsökkenésének változásait mérlegtételek szerinti bontásban.

Az immateriális javakkal kapcsolatos analitikus nyilvántartás főbb tartalmi elemei:

- azonosító adatok (leltári szám, megnevezés)
- kapcsolódó főkönyvi számlák
- eladó/szállító neve
- beszerzés/előállítás időpontja
- terv szerinti ÉCS elszámolásának módja, leírási kulcs, hasznos élettartam, maradványérték
- terv szerinti ÉCS elszámolásának időpontja, összege
- terven felüli ÉCS elszámolásának / visszairásának időpontja, jogcíme, összege
- bruttó érték változásának jogcíme, időpontja, összege
- leltározással kapcsolatos adatok

Az egyesülések (beolvadás, összeolvadás) és az átalakulás (társasági forma váltás) számvitele.

A gazdasági társaságok egyesülése lehet

- beolvadás: a beolvadó társaság (társaságok) megszűnik (megszűnnek) és annak vagyona az átvevő társaságra, mint jogutódra száll át, amelynek társasági formája változatlan marad,
- összeolvadás: az egyesülő társaságok megszűnnek, és vagyonuk az átalakulással létrejövő új gazdasági társaságra, mint jogutódra száll át.

Társasági forma váltás:

A társaság megszűnik és ennek általános jogutódjaként egy másik (új) társaság alakul.

Az egyesülés folyamata:

1. Első társasági döntés: átalakulás elhatározása, a vagyonmérleg és vagyonleltár tervezetek fordulónapjának meghatározása, döntés arról, hogy az egyesülő (megszűnő) társaság kíván-e élni a vagyonának piaci értékre történő átértékelésével, a független könyvvizsgáló megválasztása.
2. Átalakulási terv elkészítése, mely tartalmazza többek között a jogutódok létesítő okiratának tervezetét, a vagyonmérleg és vagyon leltár tervezeteket, az esetlegesen kilépő tagokkal való elszámolás rendjét és az újonnan belépő tagok szándéknyilatkozatát.
3. Második társasági döntés: a vagyonmérleg és vagyonleltár tervezetek, valamint a létrejövő társaság(ok) létesítő okirat tervezetének elfogadása.
4. Az átalakulás bejelentése a cégbírósághoz.
5. Cégbírósági bejegyzés.
6. A bejegyzés napjával (mint fordulónappal) a végleges vagyonmérlegek és vagyonleltárak összeállítása, letétbe helyezése (90 napon belül), a megszűnő társaság könyveinek zárása, tevékenységet záró beszámolójának elkészítése és közzététele (90 napon belül), a jogutód(ok) könyveinek nyitása.

Az egyesülések közös jellemzői és teendői:

Beolvadás esetén nem lehet az átvevő társaság jegyzett tőkéjét megemelni:

- a beolvadó társaság azon üzletrészeinek, részvényeinek az értékével, amelyek az átvevő társaság tulajdonában vannak,
- a beolvadó társaság vagyonának azzal a részével, amelyet az átvevő társaság üzletrészei, részvényei alkotnak,
- a beolvadó társaság tulajdonában lévő saját üzletrészek, részvények értékével.

Összeolvadás esetén nem lehet az egyesülő társaságok jegyzett tőkéjét megemelni:

- az összeolvadó társaságok tulajdonában lévő saját üzletrészek, részvények értékével,
- az összeolvadó társaságok kölcsönös részesedésének értékével.

A kölcsönös részesedések kiszűrésekor a „különbözetek” oszlopban a részesedések, ill. a saját részvények, üzletrészek értéke csökken a részesedés könyv szerinti értékével, a jegyzett tőke csökken annak névértékével, az eredménytartalék pedig módosul a különbözettel.

Egyesülés esetén a kölcsönös követeléseket, kötelezettségeket ki kell szűrni, emiatt a „különbözetek” oszlopban a követelések csökkennek a követelés könyv szerinti értékével, a kötelezettségek szintén csökkennek a kötelezettség könyv szerinti értékével, az eredménytartalék pedig módosul az esetleges különbözettel. Hasonlóan kell kiszűrni az egymással szemben képzett időbeli elhatárolásokat, ill. céltartalékokat is.

Beolvadás esetén az átvevő társaság nem értékelheti át a vagyonát piaci értékre.

A vagyonmérleg(-tervezet)ek szerkezete:

Beolvadás esetén:

Beolvadó vagyonmérlege

Megnevezés	Beolvadó vagyona könyv sz. értéken	Átértékelési különbözlet	Beolvadó vagyona piaci értéken
------------	---------------------------------------	-----------------------------	-----------------------------------

Átvevő vagyonmérlege

Megnevezés	Átvevő vagyona könyv sz. értéken	Beolvadó vagyona piaci értéken	Különbö- zetek	Rendezés	Átvevő „induló” vagyona
------------	-------------------------------------	--------------------------------------	-------------------	----------	----------------------------

Átértékelési különbözet:

Ha a vagyon piaci értékre történő átértékeléséből eredő összevont átértékelési különbözet negatív (azaz a vagyont leértékelik), akkor azzal a tőketartalékot, azt meghaladóan pedig az eredménytartalékot kell csökkenteni. Az összességében pozitív átértékelési különbözettel a tőketartalékot kell növelni.

Különbözetek oszlop:

- Meg kell szüntetni az esetleges értékhelyesbítést az értékelési tartalékkal szemben.
- Itt kell kimutatni:
 - az újonnan belépő tagok vagyoni hozzájárulását,

- a kilépő tagoknak kiadandó vagyont,
- a régi tagok esetleges pótlólagos vagyoni hozzájárulását,
- a megszűnő jogelőd visszavásárolt saját részvényeinek, üzletrészeinek kivezetését.

Rendezés oszlop:

- Az adózott eredményt át kell vezetni az eredménytartalékba.
- Lekötött tartalékot kell képezni a vagyon felértékeléséből eredő társasági adó kötelezettségre.
- A vagyonmérleg tervezetben lekötött tartalékot kell képezni az átalakulás befejezéséig várható esetleges vagyonvesztésre.
- A saját tőke átrendezésével biztosítani kell, hogy a jegyzett tőke megegyezzen a jogutód létesítő okirat tervezetében szereplő összeggel.
- A saját tőke csak pozitív elemekből állhat, így az esetleges negatív eredménytartalékot meg kell szüntetni (a tőketartalékkal szemben).

Teendők az egyesülés során megszűnő társaság tulajdonosánál:

- Az átalakulást követő nappal
 - a megszünt részesedést ki kell vezetni és
 - az újonnan szerzett részesedést állományba kell venni (a jogutód vagyonmérlege szerinti értékben).
- Az eredményhatást
 - tartós részesedés esetén részesedésekből származó bevételként, ill. ráfordításként,
 - forgatási célú részesedés esetén pedig pénzügyi műveletek egyéb bevételeként, ill. ráfordításaként kell elszámolni.

Társasági forma váltás:

A jogelőd vagyonmérlegének szerkezete:

Átalakuló társaság vagyonmérlege

Megnevezés	Vagyon könyv sz. értéken	Átértékelési különbözet	Vagyon piaci értéken
------------	--------------------------	-------------------------	----------------------

A jogutód vagyonmérlegének szerkezete:

Átalakulóssal létrejött társaság vagyonmérlege

Megnevezés	Jogelőd vagyona piaci értéken	Különbözetek	Rendezés	Jogutód „induló” vagyona
------------	-------------------------------	--------------	----------	--------------------------

- A vagyonmérlegbe a fordulónapi értékelés szabályai szerint kerülnek a vagyontárgyak.
- Nem szerepelhet benne értékhelyesbítés, értékelési tartalék, értékelési különbözet.
- A jogelőd vagyonmérlegében nem szerepelhet jegyzett, de be nem fizetett tőke (a jogutódban igen).
- Az adózott eredményt az eredménytartalékban kell kimutatni.

- Az eredménytartalék lehet negatív is!
- A vagyon esetleges felértékelése esetén az összességében pozitív átértékelési különbözettel a tőketartalékot kell növelni, az összességében negatív különbözet esetén pedig a tőketartalékot, azt meghaladóan pedig az eredménytartalékot kell csökkenteni.

Az adóellenőrzés. Az adóhatóságok és az ellenőrzéssel kapcsolatos hatásköreik. Az adóhatóságok általános ellenőrzési szabályai. Az adóhatósági ellenőrzés folyamata. Az adóhatósági ellenőrzés fajtái. Az ellenőrzési és a hatósági eljárás során keletkező főbb dokumentumok.

Adóhatóságok:

- az állami adó- és vámhatóság,
- az önkormányzat jegyzője mint önkormányzati adóhatóság,
- az önkormányzati adóhatóság döntései elleni fellebbezések elbírálására jogosult hatóság.

Az adóhatóságok ellenőrzéssel kapcsolatos hatásköre:

Az adóhatóság a hatáskörét és illetékességét az eljárás minden szakaszában hivatalból vizsgálja. Ha az adóhatóságnak az eljárásra nincsen hatásköre vagy az eljárásra nem illetékes, és az ügyben hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóság kétséget kizáróan megállapítható, az ügyet a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz átteszi, ennek hiányában a kérelmet visszautasítja vagy az eljárást megszünteti.

Állami adó- és vámhatóság (NAV):

- központi adók, járulékok, illetékek
- NAV-on keresztül igényelhető támogatások és
- a fentiekkel kapcsolatos adókötelezettségek ellenőrzése.

Önkormányzati adóhatóság:

- helyi adók,
- helyi adókkal kapcsolatos adókötelezettségek ellenőrzése.

Az ellenőrzés tárgya:

Az adóhatóság az adótörvényekben és más jogszabályokban előírt kötelezettségek teljesítésének vagy megsértésének megállapítása, a kötelezettségek teljesítésének előmozdítása érdekében ellenőrzést folytat.

Kötelező adóellenőrzés:

Kötelező az adóellenőrzést lefolytatni

- az állami adó- és vámhatóság hatáskörébe tartozó adóellenőrzés esetén
 - a kockázatos adózónál, ha végelszámolását rendelték el,
 - az Állami Számvevőszék elnökének megkeresése alapján,
 - az állami adó- és vámhatóságot irányító miniszter utasítása alapján,
 - annál a gazdasági társaságnál, amelynek két egymást követő üzleti évben elért nettó árbevétele mindkét üzleti évben külön-külön eléri a 60 milliárd forintot és az adózott eredménye mindkét üzleti évben nulla vagy negatív,
- az önkormányzati adóhatóság hatáskörébe tartozó adóellenőrzés esetén
 - az önkormányzat képviselő-testületének, a különleges gazdasági övezet esetében a megyei önkormányzat képviselő-testületének határozata alapján,
 - az Állami Számvevőszék elnökének megkeresése alapján
 - az adópolitikáért felelős miniszter utasítása alapján.

Ellenőrzésre kiválasztás:

Az adóhatóság az adózókat – a kötelezően lefolytatandó ellenőrzéseken túl – célzott kiválasztási rendszerek alkalmazásával, valamint egyedi kockázatelemzési eljárás eredményeként választja ki ellenőrzésre.

Az ellenőrzés fajtái:

- ellenőrzéssel lezárt időszakot eredményező, az adó, költségvetési támogatás alapjának és összegének vizsgálatára irányuló adóellenőrzés,
- egyéb adókötelezettségek teljesítésére irányuló, ellenőrzéssel lezárt időszakot nem keletkeztető jogkövetési vizsgálat.
- törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén ellenőrzésre ellenőrzéssel lezárt időszak tekintetében is sor kerülhet (ismételt ellenőrzés).

Adóellenőrzés:

Adóellenőrzés keretében az adóhatóság az adózó adómegállapítási, adatbejelentési, bevallási kötelezettsége teljesítését adónként, támogatásonként és időszakonként vagy meghatározott időszakra több adó és támogatás tekintetében is vizsgálja.

Az adózó által igényelt költségvetési támogatást, adó-visszatérítést, adó-visszaigénylést a bevallási időszak ellenőrzéssel történt lezárásának hatályával a kiutalást megelőzően is vizsgálhatja az adóhatóság.

Jogkövetési vizsgálat:

Az adóhatóság jogkövetési vizsgálat keretében a bevallási időszak lezárását megelőzően is

- ellenőrizheti, hogy az adózó eleget tett-e a törvényekben előírt egyes adókötelezettségeinek, azokat határidőben, illetve az adó megállapítására, bevallására és megfizetésére alkalmas módon teljesíti-e,

- adatokat gyűjthet a nyilvántartásában és az adózó nyilvántartásában, bevallásában szereplő adatok, tények, körülmények valóságtartalmának, illetve ezek hitelességének megállapítása érdekében,
- vizsgálhatja a gazdasági események valódiságát,
- adatokat gyűjthet az ellenőrzési tevékenysége támogatása érdekében, így különösen becslési adatbázis létrehozásához, karbantartásához.

Ismételt ellenőrzés:

Adóellenőrzéssel lezárt bevallási időszak tekintetében az adó, költségvetési támogatás ismételt vizsgálatára kerülhet sor

- ha az elsőfokú adóhatóság a korábbi ellenőrzés megállapításának végrehajtását vizsgálja (utóellenőrzés),
- az adózó kérelmére, ha az adózó által feltárt új tény, körülmény tisztázása a korábbi ellenőrzés megállapításainak megváltoztatását eredményezné, feltéve, hogy az új tény, körülmény korábban nem állt és jóhiszemű eljárás esetén nem állhatott az adózó rendelkezésére, illetve arról az adózó nem tudott és jóhiszemű eljárás esetén nem is tudhatott,
- ha az adóhatóság rendelkezésére álló adatok alapján az ismételt ellenőrzés eredménye ellátási jogosultságot teremt, vagy
- felüellenőrzés keretében (felettes szerv folytatja le).

Határidők az ellenőrzési eljárásban:

Ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, az ellenőrzés lefolytatásának határideje

- adóellenőrzés és ismételt ellenőrzés esetében 90 nap, a legnagyobb adóteljesítménnyel rendelkező adózók esetében és központosított ellenőrzés esetében 120 nap,
- jogkövetési vizsgálat esetében 30 nap.

Az adóellenőrzés időtartama – fő szabály szerint - nem haladhatja meg a 365 napot.

A NAV által végzett adóellenőrzés időtartama a csoportos adóalany, valamint az áfa-regisztrált adóalany kivételével a cégbejegyzésre nem kötelezett adózó és a megbízható adózó esetén – feltéve, hogy az adózó az ellenőrzést nem akadályozza – nem haladhatja meg a 180 napot.

Az önkormányzati adóhatóság által végzett adóellenőrzés időtartama a cégbejegyzésre nem kötelezett adózó esetén – feltéve, hogy az adózó az ellenőrzést nem akadályozza – nem haladhatja meg a 180 napot.

Az ellenőrzés határidejét a megbízólevél kézbesítésétől, átadásától, illetve az általános megbízólevél bemutatásától, új eljárás lefolytatása esetén az az új eljárás megkezdéséről szóló értesítés postára adásától, tárhelyen történő elhelyezésétől, illetve átadásától kell számítani.

Az ellenőrzési határidőt indokolt esetben az ellenőrzést végző adóhatóság vezetője egyszer, adóellenőrzés esetében legfeljebb 90 napig, jogkövetési vizsgálat esetében legfeljebb 30 napig terjedő időtartammal meghosszabbíthatja. A meghosszabbított ellenőrzési határidőt rendkívüli körülmények által indokolt esetben, az ellenőrzést végző adóhatóság indokolt kérelmére a felettes szerv egyszer, legfeljebb 90 napig terjedő időtartammal meghosszabbíthatja.

A NAV hatáskörébe tartozó ügyben a felettes szerv által meghosszabbított ellenőrzési határidőt rendkívüli körülmények által indokolt esetben az ellenőrzést végző adóhatóság felettes szerv által jóváhagyott, indokolt kérelmére a NAV vezetője egyszer, legfeljebb 90 napig terjedő időtartammal meghosszabbíthatja.

Az önkormányzati adóhatóság hatáskörébe tartozó adóügyben a felettes szerv által meghosszabbított ellenőrzési határidőt rendkívüli körülmények által indokolt esetben az ellenőrzést végző adóhatóság felettes szerv által jóváhagyott indokolt kérelmére az adópolitikáért felelős miniszter egyszer, legfeljebb 90 napig terjedő időtartammal meghosszabbíthatja.

Az ellenőrzési határidő meghosszabbításának akkor van helye, ha

- az adózó az ellenőrzést a megjelenési kötelezettség elmulasztásával, az együttműködési kötelezettség megsértésével vagy más módon akadályozza,
- a jogainak gyakorlásában akadályozott természetes személy adózó az ellenőrzés megkezdésének vagy az ellenőrzési cselekményeknek az elhalasztását kéri,
- az adózó iratai hiányosak vagy rendezetlenek, illetve nyilvántartásai pontatlanok vagy hiányosak és így az adókötelezettség megállapítására alkalmatlanok, vagy az adózó által előterjesztett irat hiteles fordítására kerül sor,
- az ellenőrzés lefolytatására rendelkezésre álló határidő a tényállás teljes körű feltárásához és a bizonyítási eljárás befejezéséhez nem elegendő.

Az adózó jogai az ellenőrzési eljárásban:

Az adózó jogosult

- az ellenőrzést végző személyazonosságáról és megbízásáról meggyőződni,
- az ellenőrzési cselekményeknél jelen lenni,
- megfelelő képviselőről gondoskodni.

Az adózónak joga van az ellenőrzés során keletkezett iratokba az eljáró adóhatósággal történő előzetes egyeztetést követően betekinteni, a megállapításokkal kapcsolatban felvilágosítást kérni, azokra észrevételt tenni, bizonyítási indítványokat előterjeszteni, a jegyzőkönyvet megismerni, és a jegyzőkönyv átadását, kézbesítését követő 15 napon belül, adóellenőrzés esetén 30 napon belül észrevételt tenni.

Az adózó kötelezettségei az ellenőrzési eljárásban:

Az adózó köteles az adóhatósággal az ellenőrzés során együttműködni, az ellenőrzés feltételeit a helyszíni ellenőrzés alkalmával biztosítani, az adóhatóság felhívására az adóhatóság által meghatározott módon nyilatkozatot tenni.

Az adózó az iratokat és az adózással összefüggő, elektronikus adathordozón tárolt adatokat felhívásra az adóhatóság által közzétett formátumban rendelkezésre bocsátja, illetve az ellenőrzéshez szükséges tények, körülmények, egyéb feltételek megismerését biztosítja. Az ellenőrzés során az adózó és foglalkoztatottja az adóhatóság részére az ellenőrzéshez szükséges felvilágosítást megadja.

Ha az adózót adómentesség, adókedvezmény illeti meg, ezt okirattal vagy más megfelelő módon köteles bizonyítani.

Tényállás tisztázása, bizonyítás:

Az ellenőrzés során a tényállást az adóhatóság köteles tisztázni és bizonyítani, kivéve, ha törvény a bizonyítást az adózó kötelezettségévé teszi. Az adóhatóság a tényállás tisztázása során az adózó javára szolgáló tényeket is köteles feltárni. A nem bizonyított tény, körülmény – a becslési eljárás kivételével – az adózó terhére nem értékelhető.

Az ellenőrzés befejezése:

Az adóhatóság a megállapításait – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – jegyzőkönyvbe foglalja. Az ellenőrzés a jegyzőkönyv átadásával fejeződik be. Ha a jegyzőkönyvet kézbesíteni kell, az ellenőrzés a postára adás, illetve a tárhelyen történő elhelyezés napjával zárul.

Határozathozatal az ellenőrzési megállapításokról:

Adóellenőrzés esetén az adóhatóság az ellenőrzés eredményétől függetlenül a megállapításokról határozatot hoz.

6. tétel

A tárgyi eszközök fogalma, számviteli kezelése. A tárgyi eszközök bekerülési értékének megállapítása. A tárgyi eszközök bekerülésének egyéb – beszerzésen túlmutató – esetei. A karbantartás és a felújítás. A tárgyi eszközök analitikus nyilvántartása. (Az állatokról és az értékhelyesbítésről nem kell a tétel kapcsán beszélnie.)

A tárgyi eszköz olyan rendeltetésszerűen használatba vett (üzembe helyezett) anyagi eszköz, mely tartósan (1 éven túl) – közvetlenül vagy közvetett módon – szolgálja a vállalkozás tevékenységét.

A tárgyi eszközök helye a mérlegben:

A. Befektetett eszközök

II. Tárgyi eszközök

1. Ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok
2. Műszaki berendezések, gépek, járművek
3. Egyéb berendezések, felszerelések, járművek
4. Tenyészállatok
5. Beruházások, felújítások
6. Beruházásokra adott előlegek

7. Tárgyi eszközök értékhelyesbítése

Állománybavétel:

- Beszerzéskor: beszerzési áron
- Saját előállítás esetén: előállítási költségen
- apportként átvett eszköz: létesítő okirat szerinti érték
- térítés nélkül átvett / ajándékként átvett eszköz: piaci értéken
- követelés fejében történő átvétel: szerződés szerint értéken
- beszerzés csere útján: csereszerződés szerinti értéken
- felelt leltártöbblet: piaci értéken

Bekerülési érték:

A tárgyi eszköz beszerzése, üzembe helyezése érdekében az üzembe helyezésig felmerült, az eszközhöz egyedileg hozzákapcsolható tételek együttes összege:

- engedményekkel csökkentett, felárakkal növelt vételár,
- saját előállítás esetén az előállítás tényleges közvetlen költsége,
- szállítási költség,
- vámterhek,
- beszerzéshez, üzembe helyezéshez kapcsolódó illeték, adó, hatósági díj,
- üzembe helyezési költségek,
- le nem vonható előzetesen felszámolt áfa,
- szerelés, rakodás,
- az üzembehelyezésig felmerült biztosítási díj,
- hitelből történő finanszírozás esetén pedig a hitel felvételével kapcsolatos költségek, illetve a hitellel kapcsolatos kamatteherből az aktiválásig felmerült kamat,
- a beruházással kapcsolatos devizakötelezettségen keletkező árfolyam-veszteség,
- a beruházás érdekében lebontásra kerülő építmény bontási költsége.

A bekerülési értéket csökkenti:

- próba üzem során előállított, raktárra vett vagy értékesített termék, szolgáltatás költsége,
- beruházásra adott előleg, ill. elkülönített pénzeszköz után kapott kamat, de legfeljebb a bekerülési értékben figyelembe vett fizetendő kamat mértékéig,
- a beruházással kapcsolatos devizakötelezettségen keletkező árfolyam-nyereség.

Karbantartás:

A használatban lévő tárgyi eszköz folyamatos, zavartalan, biztonságos üzemeltetését szolgáló javítási, karbantartási tevékenység, ideértve a tervszerű megelőző karbantartást, a hosszabb időszakonként, de rendszeresen visszatérő nagyjavítást, és mindazon javítási, karbantartási tevékenységet, amelyet a rendeltetésszerű használat érdekében el kell végezni, amely a folyamatos elhasználódás rendszeres helyreállítását eredményezi.

A karbantartás költsége nem aktiválható rá a tárgyi eszközre, azt a tárgyévi eredmény terhére kell elszámolni.

Felújítás:

Az elhasználódott tárgyi eszköz eredeti állaga (kapacitása, pontossága) helyreállítását szolgáló, időszakonként visszatérő olyan tevékenység, amely mindenképpen azzal jár, hogy az adott eszköz élettartama megnövekszik, eredeti műszaki állapota, teljesítőképessége megközelítően vagy teljesen visszaáll, az előállított termékek minősége vagy az adott eszköz használata jelentősen javul és így a felújítás pótlólagos ráfordításából a jövőben gazdasági előnyök származnak.

A tárgyi eszközt akkor kell felújítani, amikor a folyamatosan, rendszeresen elvégzett karbantartás mellett a tárgyi eszköz oly mértékben elhasználódott (szerkezeti elemei elöregedtek), amely elhasználódottság már a rendeltetésszerű használatot veszélyezteti. Nem felújítás viszont az elmaradt és felhalmozódó karbantartás egyidőben való elvégzése, függetlenül a költségek nagyságától.

Felújítás a korszerűsítés is, ha az a korszerű technika alkalmazásával a tárgyi eszköz egyes részeinek az eredetitől eltérő megoldásával vagy kicserélésével a tárgyi eszköz üzembiztonságát, teljesítőképességét, használhatóságát vagy gazdaságosságát növeli.

Terv szerinti értékcsökkenési leírás:

A 200 ezer forint egyedi bekerülési érték alatti tárgyi eszközök bekerülési értéke a használatbavételkor értékcsökkenési leírásként egy összegben elszámolható. A választást a számviteli politikában kell rögzíteni.

Nem számolható el terv szerinti ÉCS:

- földterületre (kivéve a bányát és a tartósan veszélyes hulladék elhelyezésére igénybevett földterületet),
- erdőre,
- képző művészeti alkotásra,
- régészeti leletre,
- üzembe nem helyezett beruházásra,
- olyan eszközre, amely jellegéből adódóan nem veszít az értékéből, vagy melynek értéke évről-évre növekszik.

Terven felüli ÉCS:

Elszámolása kötelező, ha a tárgyi eszköz könyv szerinti értéke tartósan és jelentősen magasabb, mint ezen eszközök piaci értéke. Ha az elszámolásának feltételei már nem állnak fent, akkor a korábban elszámolt terven felüli ÉCS-t vissza kell írni.

Mérlegérték megállapítása:

Bekerülési érték (Bruttó)

- Halmazott terv szerinti ÉCS

- Terven felüli ÉCS

+ Terven felüli ÉCS visszaírása

= Mérlegérték (nettó érték)

Analitikus nyilvántartás:

Az analitikus nyilvántartásnak a tárgyi eszközre vonatkozóan a következő információkat kell tartalmaznia:

- a tárgyi eszköz megnevezése, leltári száma,
- a tárgyi eszköz egyéb azonosítója (például rendszám, helyrajzi szám, stb.),
- aktiválás dátuma,
- bruttó érték,
- hasznos élettartam,
- maradványérték,
- terv szerinti értékcsökkenés számítási módszere,
- kumulált terv szerinti értékcsökkenés,
- elszámolt terven felüli értékcsökkenés (ennek oka),
- nettó érték,
- amennyiben volt értéknövelő felújítás vagy bővítés, akkor a ráaktiválás dátumai és a kapcsolódó értékcsökkenés változtatás adatai,
- társasági adótörvény szerinti leírási kulcs, társasági adótörvény szerinti nyilvántartási érték.

A göngyölegek fogalma és számviteli elszámolása. Az alvállalkozói teljesítmény elszámolása.

A göngyölegek fogalma:

Betétdíjas göngyölegek mindazon csomagolási eszköz, amelyek a terméket szállítás közben megóvják a sérüléstől, megrongálódástól, rendeltetési céljának megfelelően többször felhasználható (pl. zsák, rakodólap, rekesz, láda, hordó stb.), és amelyekre vonatkozóan a rendelkezések a kibocsátó visszaváltási kötelezettségét előírják.

A göngyöleg alapvető követelménye:

- többszöri szállításban vesz részt,
- betétdíjas áron számlázzák,
- a kibocsátója vállalja a visszaváltását.

Megjelenésük a mérlegben:

B. Forgóeszköz

I. Készletek

5. Áruk

Számviteli elszámolásuk:

A saját göngyölegekről jellemzően betétdíjas áras nyilvántartást vezetnek.

A betétdíjas áras nyilvántartás esetén az értékesített kereskedelmi áru vagy saját termelésű készlet csomagolási vagy szállítási göngyölegeinek készletcsökkenései (értékesítés, selejtezés) betétdíjas áron kerülnek könyvelésre. Az időszak végén (pl. negyedév vagy év végén) ki kell számítani a tényleges beszerzési érték és az elszámoló ár (betétdíjas ár) közötti átlagos százalékos eltérést, ezt árkülönbözeti pótlékkulcsnak nevezzük. Ezt követően az időszaki készletcsökkenések elszámolását a pótlékkulcsnak megfelelően a tényleges beszerzési értékre kell helyesbíteni.

Betétdíjas áras nyilvántartás esetén a saját göngyölegek két főkönyvi számlája:

2. Saját göngyölegek betétdíjas áron
2. Saját göngyölegek árkülönbözete

A 2. Saját göngyölegek betétdíjas áron számlán a készletmozgásokat betétdíjas áron kell könyvelni. A 2. Saját göngyölegek árkülönbözete számla egyenlege a göngyölegek tényleges beszerzési értékének és a betétdíjas áron számított értékének különbségét mutatja. Mindig követel egyenlege van, mivel a tényleges beszerzési érték mindig kisebb, mint a betétdíjas ár. A két számla összevont egyenlege a göngyölegek tényleges beszerzési értéken számított értéket mutatja.

$$\text{Árkülönbözeti pótlékkulcs [\%]} = \frac{\text{2. Saját göngyölegek árkülönbözete számla egyenlege}}{\text{2. Saját göngyölegek betétdíjas áron számla egyenlege}} \times 100$$

Alvállalkozói teljesítmény:

A Szvt. külön nem rögzíti, mégis fontos a helyes besorolása a beszámoló összeállítása során. Meghatározását a Polgári törvénykönyvben foglaltak alapján vesszük alapul.

A Ptk. alapján a vállalkozó az őt terhelő kötelezettségek megfelelő teljesítése érdekében gyakran vesz igénybe közreműködőt, ami azt jelenti, hogy az alvállalkozóval végezteti el a munka valamely elemét. Jellemzői:

- az alvállalkozó által végzett munkát a vállalkozó a saját teljesítményéhez veszi igénybe,
- beépül egy komplexebb szolgáltatásba, amelyet a cég maga állít elő,
- megváltoznak az alapvető tulajdonságai.

Az alvállalkozói teljesítmények is megfelelhetnek a közvetített szolgáltatás kritériumainak, de csak abban az esetben, ha minden feltétel adott, önmagában az alvállalkozás tényéből még nem következik, hogy az közvetített szolgáltatásként is kezelhető. Amennyiben a szerződés szerint a közvetített szolgáltatások között az alvállalkozói teljesítések nem vehetők figyelembe, úgy azok ellenértékét az igénybe vett szolgáltatások között kell szerepeltetni.

A közvetített szolgáltatás kritériumai:

- a szolgáltatás változatlan formában kerül továbbértékesítésre,
- a megrendelővel kötött szerződésben a közvetítés/továbbértékesítési lehetősége megállapítható,
- a továbbértékesítés számlájából a közvetítés ténye kiderül.

A termékösszetétel, termékstruktúra kialakítását támogató, hosszú távú (stratégiai) döntésekhez alkalmazható elemzési módszerek.

Az értékesítés összetételét, a termékstruktúra kialakítását segítő elemzések révén vizsgálható, hogy adott piaci feltételek mellett

- milyen értékesítési összetétel a legkedvezőbb a vállalkozás számára rövid távon, valamint
- milyen a vállalkozás termékeinek (stratégiai üzleti egységeinek) hosszú távú versenyképessége,
- a hosszú távon kedvező piaci pozíció elérése, ill. megtartása érdekében milyen termékstruktúrával biztosítható a piaci változásokhoz való folyamatos alkalmazkodás.

A stratégiai döntések során alkalmazható módszerek:

- BCG-mátrix
- Piaci vonzerő / versenyképesség mátrix

BCG-mátrix:

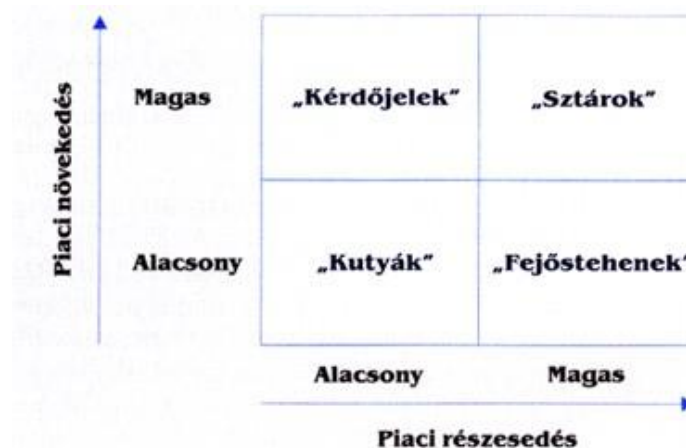
A Boston Consulting Group dolgozta ki. A BCG mátrix egy stratégiai elemzési módszer, amely egy vállalat termékeinek, termékcsaládjainak, szolgáltatásainak de akár egész üzletágainak elemzésére szolgál. Az elemzés a következő tényezők alapján történik:

- a piaci növekedés mértéke
- relatív piaci részesedés

Emiatt a BCG-mátrixot növekedési-részesedési mátrixnak is nevezik. A BCG-mátrix céljai:

- a vállalat termékeinek piaci pozicionálása,
- a termékéletgörbe és a piaci pozicionálás alapján az alkalmazandó stratégia meghatározása,
- a vállalat szempontjából optimális termékportfólió kialakítása.

Az elemzés során az elemzett termék, termékcsalád, szolgáltatás vagy iparág a relatív piaci részesedés és a piaci növekedés tekintetében alacsony és magas értéket vehet fel.

„Sztárok”:

A sztárok azok a termékek, termékcsaládok, szolgáltatások vagy iparágak, amelyek magas relatív piaci részesedésük és a folyamatosan bővülő piac miatt egyértelműen a legjobb stratégiai pozícióban vannak. Ilyenek lehetnek az adott kategóriában elsőként piacra kerülő termékek és a monopóliumok.

Pénztermelő képességük igen magas, ugyanakkor egyelőre nem feltétlenül termelnek profitot mivel a folyamatosan bővülő piac igényeinek kiszolgálása, és a versenytársak támadásainak kivédése nagy költségeket eredményez. A sztárok a termékéletgörbe erőteljes növekedés és turbulens verseny szakaszában vannak.

A sztárok határozzák meg a vállalat termék portfóliójának fő irányát. A cél, hogy sikerüket megőrizve fejőstehenekké váljanak, és ezáltal minél több profitot termeljenek. A helyes stratégia esetükben tehát a szintentartás vagy további növekedés.

„Fejőstehenek”:

A fejőstehenek azok a termékek, termékcsaládok, szolgáltatások, vagy iparágak, ahol a magas piaci részesedéshez alacsony piaci növekedési kilátások társulnak. Ezek a termékek a termék életgörbe érettség szakaszában vannak.

Az ilyen termékek hozzák a magas profitot, fedezik a kutatás-fejlesztés és marketing költségeket, valamint a kérdőjelek további fejlesztését annak érdekében, hogy majd azok is piacvezetővé váljanak.

A stratégiai cél ebben az esetben az, hogy a fejőstehenek minél hosszabb ideig ebben a pozícióban tartása. Tehát az alkalmazandó stratégia a szintentartás és profitmaximalizálás.

„Kérdőjelek”:

A Kérdőjelek azok a termékek, termékcsaládok, szolgáltatások és iparágak, amelyek ugyan alacsony piaci részesedéssel rendelkeznek, de egy dinamikusan bővülő piacon.

Éppen ezért a kérdőjelekben nagy növekedési potenciál van és később sztárok is lehetnek. Ugyanakkor nagy befektetést igényelnek, és profitot még nem termelnek. A kérdőjelek olyan termékek, amelyek a termék életgörbe bevezetés szakaszában vannak.

Esetükben a helyes stratégia a további növekedés és befektetés, de ha a piaci körülmények kedvezőtlenek, akkor a visszavonulást kell választani.

„Döglött kutyák”:

A döglött kutyák azok a termékek, termékcsaládok, szolgáltatások vagy iparágak, ahol sem nagy piaci részesedés nincs, és a piac sem bővül.

Elnevezésüket onnan kapták, hogy egykor még fejőstehenek voltak és emiatt nosztalgikusan dédelgetik őket, mint kedvenc háziállatot, de valójában már inkább veszteségesek. Ezek az egységek vagy termékek a termékéletgörbe hanyatlási szakaszának végé felé találhatóak.

Esetükben a helyes stratégia általában a kivezetés, visszavonulás. Ugyanakkor előfordulhat olyan helyzet is, amikor a döglött kutyák megakadályozzák a versenytársak monopol pozíciójának kialakulását vagy új szereplők belépését. Ilyenkor a szinten tartás stratégiáját érdemes alkalmazni.

A BCG-mátrix kategóriáinak összehasonlítása

	Sztárok	Fejőstehenek	Kérdőjelek	Döglött kutyák
Piaci részesedés	magas	magas	alacsony	alacsony
Piaci növekedés	magas	alacsony	magas	alacsony
Termék életgörbe szakasza	Erőteljes növekedés Turbulens verseny	Érettség	Bevezetés	Hanyatlás
Stratégiai cél	Fejőstehénné válás, Pozíció megtartása a piac a piac lassulásáig	Pozíció hosszú ideig fennmaradjon Profitmaximalizálás	Sztárrá válás	Ha lehet, megszabadulni tőle
Alk. stratégia	Szintentartás További növekedés	Szintentartás	További növekedés Visszavonulás, ha a piaci környezet kedvezőtlen lesz	Kivezetés Szinten tartás, ha védelmet nyújt más piaci szereplőkkel szemben

A módszer előnyei:

- egyszerű elkészíthetőség,
- a termékfejlesztési stratégia kialakításának kiváló eszköze,
- könnyen értelmezhető eredményt ad.

Hátrányok:

- nem alkalmas teljes körű elemzésre, mivel csak két tényezőt vesz figyelembe,
- gyorsan változó környezetben hosszú távú elemzésre nem alkalmas,
- nem veszi figyelembe a versenytársak várt vagy valós reakcióit.

Piaci vonzerő / versenyképesség mátrix:

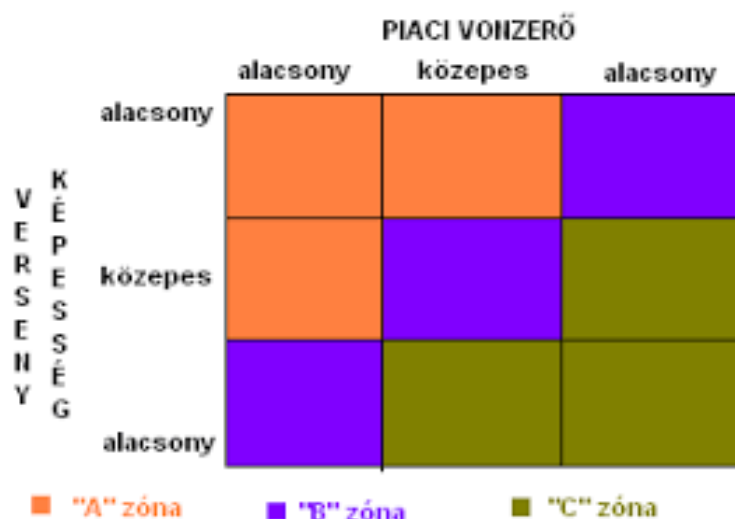
A McKinsey tanácsadó cég fejlesztette ki a General Electric megbízásából. A GE-mátrix szempontrendszer, mely szükség szerint változtatható, ill. bővíthető:

Versenyképesség

- a versenytársakhoz viszonyított piaci részesedés,
- a meghatározó versenytényezőkhez való hozzáférés,
- a nyereséghányad a versenytársakhoz képest,
- a kiegészítő szolgáltatások mértéke,
- az alkalmazott technológia fejlettsége,
- a vezetés színvonala.

Piaci vonzerő (hosszú távú potenciál):

- a piac mérete és növekedésének üteme,
- az iparági nyereséghányad (jelen és várható jövő),
- a verseny erőssége,
- technológiai és tőkekövetelmények,
- társadalmi és környezetvédelmi megkorlátok,
- a piacra lépés és kilépés korlátai.

A termékek (stratégiai üzleti egységek) besorolása a mátrix egyes térrészeibe:

- kijelölik a piaci vonzerő és a vállalati versenyképesség legfontosabb tényezőit,
- számszerűsítik ezek relatív fontosságát (súlyszám: 1-5-ig) és a vállalat versenytársaihoz viszonyított helyzetét az egyes tényezők esetében (átlagolandó érték: 1-5-ig),
- súlyozott átlagszámítással pontértékeket számolnak,
- elhelyezik a mátrixban.

Az átlagolandó értékek kijelölése:

Piaci vonzerő	Versenyképesség	Pont
Legkevésbé vonzó	Súlyos versenyhátrány	1
Kevésbé vonzó	Mérsékelt versenyhátrány	2
Közömbös	Azonos versenypozíció	3
Mérsékeltén vonzó	Enyhe versenyelőny	4
Rendkívül vonzó	Jelentős versenyelőny	5

A mátrixba történő besorolás alapja:

Alacsony minősítés: 1,00 - 2,33

Közepes minősítés: 2,34 – 3,67

Magas minősítés: 3,68 – 5,00

7. tétel

Tárgyi eszközökkel kapcsolatos év végi teendők. Az értékcsökkenés és terven felüli értékcsökkenési leírás. A tárgyi eszközök kikerülésével kapcsolatos gazdasági események. Tárgyi eszközök a kiegészítő mellékletben. (Az állatokról és az értékhelyesbítésről nem kell a tétel kapcsán beszélnie.)

Tárgyi eszközök év végi értékelése:

- Ha a piaci érték tartósan és jelentősen alacsonyabb, mint a könyv szerinti érték: Terven felüli ÉCS elszámolása
- Ha a piaci érték tartósan és jelentősen magasabb, mint a könyv szerinti érték: a korábban elszámolt terven felüli ÉCS-t vissza kell írni

Terv szerinti értékcsökkenés:

A tárgyi eszközöknek a hasznos élettartam végén várható maradványértékkel csökkentett bekerülési (beszerzési, illetve előállítási) értékét azokra az évekre kell felosztani, amelyekben ezeket az eszközöket előreláthatóan használni fogják.

Az évenként elszámolandó értékcsökkenésnek a bekerülési értékhez (bruttó értékhez) – maradványérték megállapítása esetén a maradványértékkel csökkentett bekerülési értékhez (bruttó értékhez) – vagy a nettó értékhez (a terv szerint elszámolt értékcsökkenéssel csökkentett bruttó értékhez) viszonyított arányát, vagy a bekerülési értéknek a teljesítménnyel arányos összegét, illetve az értékcsökkenés évenkénti abszolút összegét az egyedi eszköz várható használata, ebből adódó élettartama, fizikai elhasználódása és erkölcsi avulása, az adott vállalkozási tevékenységre jellemző körülmények figyelembevételével kell megtervezni, és azokat a nyilvántartásokon történő rögzítést követően a rendeltetésszerű használatbavételtől, az üzembe helyezéstől kell alkalmazni. Az üzembe helyezés időpontja az eszköz szokásos vállalkozási tevékenység keretében történő rendeltetésszerű hasznosításának a kezdő időpontja. Az üzembe helyezést hitelt érdemlő módon dokumentálni kell.

Az évenként elszámolandó értékcsökkenés összegének évek közötti felosztásánál figyelembe lehet venni az adott eszköz használatával elért bevételt terhelő egyéb, az eszköz beszerzésével összefüggő, de bekerülési értéknek nem minősülő ráfordításokat (az üzembe helyezés utáni kamatot, a devizahitelek árfolyamvesztését), az eszköz folyamatos használatával kapcsolatos karbantartási költségeket az egyedi eszköznek – az adott vállalkozási tevékenységre jellemző körülmények alapján számított – várható hasznos élettartamán belül, amennyiben az összemérés elvének érvényesülése azt indokolja.

Nem számolható el terv szerinti értékcsökkenés a földterület, a telek (a bányaművelésre, veszélyes hulladék tárolására igénybe vett földterület, telek kivételével), az erdő, a képzőművészeti alkotás, a régészeti lelet bekerülési (beszerzési) értéke után, és az üzembe nem helyezett beruházásnál. Nem szabad terv szerinti értékcsökkenést elszámolni az olyan eszköznél, amely értékéből a használat során sem veszít, vagy amelynek értéke – különleges helyzetéből, egyedi mivoltából adódóan – évről évre nő.

Terv szerinti értékcsökkenést a már rendeltetésszerűen használatba vett, üzembe helyezett tárgyi eszközök után kell elszámolni addig, amíg azokat rendeltetésüknek megfelelően használják.

A terv szerinti értékcsökkenés meghatározásának leggyakoribb módszerei:

- Lineáris: évente azonos kulccsal számoljuk el az ÉCS-t
- Degresszív: évenként csökken az amortizációs kulcs, a leírás alapja változatlan. Módszerei:
 - Szorzószámok: A lineáris kulcsokat évenként szorzószámokkal változtatjuk meg
 - Évek száma összege: A hasznos élettartam éveit összegezve, majd ebből az összegből számított csökkenő arányszámmal kell elszámolni az ÉCS-t.
- Progresszív leírás: Évenként növekvő amortizációs kulcs
- Teljesítmény-arányos leírás.

Terven felüli értékcsökkenési leírás:

Terven felüli értékcsökkenést kell a tárgyi eszköznél elszámolni akkor, ha

- a tárgyi eszköz (ide értve a beruházást is) könyv szerinti értéke tartósan és jelentősen magasabb, mint ezen eszköz piaci értéke,
- a tárgyi eszköz (ideértve a beruházást is) értéke tartósan lecsökken, mert az eszköz a vállalászási tevékenység változása miatt feleslegessé vált, vagy megrongálódás, megsemmisülés, illetve hiány következtében rendeltetésének megfelelően nem használható, illetve használhatatlan.

Az érték csökkentését olyan mértékig kell végrehajtani, hogy a tárgyi eszköz, a beruházás használhatóságának megfelelő, a mérlegkészítéskor érvényes (ismert) piaci értéken szerepeljen a mérlegben. Amennyiben az eszköz rendeltetésének megfelelően nem használható, illetve használhatatlan, megsemmisült vagy hiányzik, azt a tárgyi eszközök közül – a terven felüli értékcsökkenés elszámolása után – ki kell vezetni. A piaci érték alapján meghatározott terven felüli értékcsökkenést a mérleg fordulónapjával, az eszközök állományból történő kivezetése esetén meghatározott terven felüli értékcsökkenést a kivezetés időpontjával kell elszámolni.

Ha a tárgyi eszköznél a piaci érték alapján meghatározott terven felüli értékcsökkenés elszámolásának okai már nem vagy csak részben állnak fenn, az elszámolt terven felüli értékcsökkenést meg kell szüntetni, az eszközt piaci értékére – legfeljebb a terv szerinti értékcsökkenés figyelembevételével meghatározott nettó értékére – vissza kell értékelni.

Nem számolható el terv szerinti, illetve terven felüli értékcsökkenés a már teljesen leírt, továbbá terv szerinti értékcsökkenés a tervezett maradványértéket elért tárgyi eszköznél.

A tárgyi eszköz kikerülésével kapcsolatos gazdasági események:

Értékesített tárgyi eszköz nyeresége:	egyéb bevétel
Értékesített tárgyi eszköz vesztesége:	egyéb ráfordítás
Térítés nélkül átadott tárgyi eszköz könyv szerinti értéke:	egyéb ráfordítás
Apportba adott tárgyi eszköz nyeresége:	egyéb bevétel
Apportba adott tárgyi eszköz vesztesége:	egyéb ráfordítás

Tárgyi eszközök a kiegészítő mellékletben:

A kiegészítő mellékletnek tartalmaznia kell

- Amortizációs politikát (pl. él-e a kis értékű tárgyi eszközök egy időben és összegű ÉCS elszámolásával vagy nem).
- Ha terv szerinti ÉCS tervezésekor felmerült körülményekben lényeges változás történt, akkor a terv szerinti ÉCS megváltoztatható. A változás eredményre gyakorolt számszerűsített hatását a kiegészítő mellékletben kell bemutatni.
- Immat. javak és tárgyi eszközök bruttó értékének és halmozott értékcsökkenésének nyitó értékét, növekedéseket, csökkenéseket, a záró értéket és átsorolásokat (ún. befektetési tükrő).

- Az elszámolt értékcsökkenési leírást bontva: terv szerinti értékcsökkenési leírásra használt módszerek szerint, továbbá a terven felüli ÉCS és a visszaírt terven felüli ÉCS összegét.
- A jelentősebb összegű terven felüli értékcsökkenés, és annak visszaírása elszámolásának indokait.
- A környezet védelmét közvetlenül szolgáló tárgyi eszközök részletezett adatait külön is.

A felszámolás számvitele.

A felszámolási eljárás olyan eljárás, amelynek célja, hogy a fizetéseképtelen adós jogutód nélküli megszüntetése során a hitelezők a Csődtörvényben meghatározott módon kielégítést nyerjenek.

A felszámolás számviteli feladatait külön jogszabály, a 225/2000. (XII.19) Kormányrendelet szabályozza. A felszámolás időszaka egy üzleti évnek számít, melyet felszámolási zárómérleggel (vagyonmérleg) kell lezárni.

A felszámolás megindításával kapcsolatos feladatok:

A felszámolás kezdőnapját megelőző nappal, mint fordulónappal a tevékenységét éves beszámolóval, záróleltárral és adóbevallással kell lezárni.

A tevékenységet záró mérleg nem tartalmazhat:

- értékhelyesbítést és értékelési tartalékot,
- időbeli elhatárolásokat (a halasztott bevételek kivételével).

A felszámoló a kezdőnappal egyszeres könyvvitelről kettősre térhet át, módosíthatja a számlarendet, évente közbenső mérleget készít, megtilthatja a társaságnak a vállalkozási tevékenység folytatását, az esetleges fizetőképesség helyreállítását célzó programok, egyezségi javaslatok érdekében különféle részletezéseket írhat elő.

Felszámolási nyitómérleg:

A tevékenység lezáró mérleg alapján készül. Az eszköz oldalon a felszámolásba nem vonható vagyoni eszközök érték és a forrás oldalon azok ezzel egyező összegő forrását, mint kötelezettséget elkülönítetten kell kimutatni.

Az adózott eredményt és a tőketartalékot is át kell vezetni az eredménytartalékba.

Közbenső mérleg:

A felszámolás kezdőnapjától eltelt egy év múlva kell elkészíteni. Célja a hitelezők és a bíróság hiteles tájékoztatása.

A pénzeszközökön belül tartalékot kell képezni a jövőbeni költségekre (pl:környezeti károk elhárítása) és a vitás hitelezői igények fedezetére.

A közbenső mérleget „A bevételek és költségek alakulásáról” készített kimutatással és egy szöveges jelentéssel kell kiegészíteni.

A bevételek és költségek kimutatása tartalmazza:

- a tevékenység folytatásával kapcsolatos árbevételeket és költségeket,
- az értékesített vagyontárgyak ellenértékét és könyv szerinti értékét,
- a behajtott követeléseket,
- a kiegyenlített felszámolási költségeket.

A felszámolás befejezése:

A felszámolónak el kell készítenie a felszámolási zárómérleget, a bevételek és költségek alakulásáról szóló kimutatást, a záró bevallást, a záró jelentést és a vagyonfelosztási javaslatot.

Felszámolási zárómérleg:

Az eszközök közül a felszámolásba be nem vont eszközöket könyv szerinti értéken, a pénzeszközöket könyv szerinti értéken, a többi eszközt piaci értéken tartalmazza.

A források közül a felszámolásba be nem vont vagyont az eszköz oldalon kimutatott értékben, a kötelezettségeket könyv szerinti értéken és a felosztható vagyont a fennmaradó összegben tartalmazza.

Vagyonfelosztási javaslat:

A zárómérlegben kimutatott eszközöket és forrásokat tartalmazza tételesen a következő csoportosításban és a kielégítési sorrendben:

- a felszámolásba be nem vont vagyoni eszközök és az ezzel egyező összegű források,
- fennálló kötelezettségek összege és a kielégítésükre kijelölt vagyoni eszközök értéke,
- felosztható vagyoni eszközök értéke.

A termékszintű jövedelmezőség és a jövedelmezőség alakulásának átfogó elemzési módszertana a vállalkozás szintjén. A jövedelmezőségi mutatók rendszerbe foglalása.

A termékszintű jövedelmezőség mérésének leggyakoribb eszközei:

- a termékszintű fedezeti hányad és

- az egyes erőforrások egységére (egy gépóra, egy munkaóra, egységnyi alapanyag felhasználásra, stb.) jutó fedezeti összeg (ún. gyártmány-karakterisztika).

A jövedelmezőség átfogó elemzésének módszertana:

$$Jövedelmezőség = \frac{Eredmény}{Vetítési\ alap}$$

Figyelembe vehető eredmény kategóriák:

- értékesítés bruttó eredménye (fedezeti összeg),
- üzemi (üzleti) tevékenység eredménye,
- adózás előtti eredmény,
- adózott eredmény,
- bruttó relációs (főpiaci) eredmény,
- adózás és kamatfizetés előtti eredmény (EBIT),
- adózás, kamatfizetés és értékcsökkenés előtti eredmény (EBITDA),
- adózott eredmény + fizetett kamatok (NOPLAT).

Alkalmazható vetítési alapok:

- értékesítés nettó árbevétele,
- értékesítés nettó árbevétele + egyéb bevételek + pénzügyi műveletek bevétele,
- saját tőke
- lekötött eszközök nettó értéke,
- készletek értéke,
- összes eszközérték,
- bérköltség,
- személyi jellegű ráfordítások,
- vállalkozás átlagos állományi létszáma,
- a relációk (főpiacok) szerinti nettó árbevétel,
- saját őke + kamatköteles idegen tőke

Bruttó jövedelmezőség (Átlagos fedezeti hányad):

- Elsősorban vállalkozáson belül érdemel figyelmet.
- Ha a magas értéke alacsony árbevétel-arányos adózás előtti eredménnyel társul, akkor annak oka általában a közvetett költségek magas aránya.
- Kiszámítása:

$$ROS [\%] = \frac{\text{Értékesítés bruttó eredménye}}{\text{Értékesítés nettó árbevétele}} \times 100$$

Árbevétel- (bevétel-) arányos jövedelmezőségi mutatók:

- Valamely eredménykategóriát (üzemi eredmény, adózás előtti eredmény, adózott eredmény) viszonyítja az abban foglalt bevételek összegéhez.

Tőke-arányos jövedelmezőségi mutatók:

- Valamely eredménykategóriát (üzemi eredmény, adózás előtti eredmény, adózott eredmény) viszonyítja a saját tőkéhez.
- Például: saját tőke arányos adózott eredmény:

$$ROE [\%] = \frac{\text{Adózott eredmény}}{\text{Saját tőke}} \times 100$$

Élőmunka-arányos jövedelmezőségi mutatók:

- Valamely eredménykategóriát (üzemi eredmény, adózás előtti eredmény, adózott eredmény) viszonyítja az élőmunka felhasználás jellemző adataihoz, pl. az átlagos állományi létszámhoz.

Eszköz-arányos jövedelmezőségi mutatók:

- Valamely eredménykategóriát (üzemi eredmény, adózás előtti eredmény, adózott eredmény) viszonyítja az eszközök meghatározó csoportjához.
- Eszközjövedelmezőségi mutató:

$$ROA [\%] = \frac{\text{Adózás előtti eredmény}}{\text{Összes eszközérték}} \times 100$$

- Eszközmegettérülési mutató:

$$ROI [\%] = \frac{\text{Adózott eredmény}}{\text{Összes eszközérték}} \times 100$$

A jövedelmezőségi mutatók rendszerbe foglalása:

1. Kiválasztjuk a vállalkozás számára legfontosabb jövedelmezőségi mutatókat.
2. A mutatókat az azokat befolyásoló tényezők hatásait kifejező részmutatókra bontjuk.
3. Minél tagoltabb az így kialakított ún. rátapiramis, annál több, a jövedelmezőséget befolyásoló tényező hatása tárható fel.

8. tétel

A befektetett pénzügyi eszközök fogalma, számviteli kezelése. A befektetett pénzügyi eszközök csoportosítása. A befektetett pénzügyi eszközök értékelése. A befektetett pénzügyi eszközökkel kapcsolatos gazdasági események hatása a mérlegre és az eredménykimutatásra. Befektetett

pénzügyi eszközök a kiegészítő mellékletben. (Az értékhelyesbítésről nem kell a tétel kapcsán beszélnie.)

A befektetett pénzügyi eszközök között azokat a pénzügyi befektetéseket kell kimutatni, amelyeket a vállalkozás azzal a céllal fektetett be más vállalkozásnál vagy adott át, hogy ott tartós jövedelemre tegyen szert, vagy befektetése révén a másik vállalkozásban befolyásolási, irányítási, ellenőrzési lehetőséget érjen el. Azok a pénzügyi eszközök, amelyek a vállalkozás tevékenységét egy éven túl szolgálják.

Csoportosítás (mérlegben való megjelenés szerint):

III. Befektetett pénzügyi eszközök

1. Tartós részesedés kapcsolt vállalkozásban
2. Tartósan adott kölcsön kapcsolt vállalkozásban
3. Tartós jelentős tulajdoni részesedés
4. Tartósan adott kölcsön jelentős tulajdoni részesedési viszonyban álló vállalkozásban
5. Egyéb tartós részesedés
6. Tartósan adott kölcsön egyéb részesedési viszonyban álló vállalkozásban
7. Egyéb tartósan adott kölcsön
8. Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír
9. Befektetett pénzügyi eszközök értékhelyesbítése
10. Befektetett pénzügyi eszközök értékelési különbözete

A befektetett pénzügyi eszközök számviteli kezelése:

- A vásárlással kapcsolatos tranzakciós költségek (vételi opció díja, bizományosi díj) kötelezően részét képezi a bekerülési értéknek.
- Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír vásárlásakor a vételárban foglalt kamat csökkenti a bekerülési értéket, azt kamatbevétel csökkentő tételként kell elszámolni.
- Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír értékesítésekor az eladási árban lévő kamatot kamatbevételként kell elszámolni, azaz nem része a keletkező árfolyam-különbözetnek.
- A tartósan adott kölcsönökből és a tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokból a mérlegfordulónaptól számított egy éven belül esedékes tőketörlesztést át kell sorolni a forgóeszközök közé. Hasonlóan, az egy éven belül lejáró tartós bankbetétet a forgóeszközök közt kell kimutatni.

Értékelés:

- Általánosan: először az eszköz értékvesztését/visszaírását kell elszámolni a deviza, valuta nyilvántartási árfolyamán, majd az átszámítás árfolyam különbözetét kell megállapítani
- Amennyiben a vállalkozó él az értékhelyesbítés lehetőségével: az értékvesztés, illetve az értékhelyesbítés forintösszegének meghatározásánál összevontak kell figyelembe venni a keletkezett árfolyam különbözetet.

- Az elszámolt értékvesztést visszaírással csökkenteni kell, ha a befektetett pénzügyi eszköznek a korábban elszámolt értékvesztés figyelembevételével meghatározott könyv szerinti értéke jelentősen és tartósan alacsonyabb, mint az eszköz piaci értéke.
- Az értékvesztés visszaírásával a tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírba történt befektetés könyv szerinti értéke nem haladhatja meg az eszköz piaci értékét, illetve a névértékét, ha az értékpapír bekerülési értéke magasabb volt a névértéknél.

A befektetett pénzügyi eszközökkel kapcsolatos gazdasági események hatása az eredménykimutatásra:

Gazdasági esemény	Megjelenés az eredménykimutatásban
Tartós részesedés értékesítésének, apportálásának nyeresége	Részesedésekből származó bevételek, árfolyam nyereségek
Tartós részesedés értékesítésének, apportálásának vesztesége	Részesedésekből származó ráfordítások, árfolyam veszteségek
Tartós bankbetét, tartósan adott kölcsön, tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapír után kapott kamat	Befektetett pénzügyi eszközök kamata, árfolyam nyeresége
Értékvesztés, értékvesztés visszaírása	Részesedések, értékpapírok, bankbetétek értékvesztése és visszaírása

Befektetett pénzügyi eszközök a kiegészítő mellékletben:

- Minden olyan gazdasági társaság nevét és székhelyét, amely a mellékletet készítő vállalkozónak leányvállalata, közös vállalata, egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozása, továbbá minden olyan gazdasági társaság nevét és székhelyét, ahol a vállalkozó jelentős befolyással- többségi irányítást biztosító befolyással- közvetlen irányítást biztosító befolyással rendelkezik külön-külön azok saját tőkéjét, jegyzett tőkéjét, tartalékait, a birtokolt részesedés arányát, a legutolsó üzleti év mérleg szerinti eredményét.
- A befektetett pénzügyi eszközök értékelése során elszámolt értékvesztés nyitó értékét, tárgyévi növekedését, csökkenését, a visszaírt értékvesztés összegét, az értékvesztés záró értékét legalább mérlegtételek szerinti bontásban.
- A tartósan adott kölcsön kapcsolt vállalkozással szemben mérleg sorból külön-külön mennyi az anya- illetve a leányvállalattal szembeni követelés. A kötelező adatokon kívül célszerű olyan információkat is megadni, amelyek a vállalkozás befektetéseit hitelesen minősítik.

Az osztalékfizetési korlát számítása.

Osztalékfizetés feltételei:

A Szvt. szerint az előző üzleti évi adózott eredménnyel kiegészített szabad eredménytartalék akkor fizethető ki osztalékként, (ill. szövetkezetek esetén részesedésként), a kamatozó részvény tulajdonosának kamatként, ha a lekötött tartalékkal, továbbá a pozitív értékelési tartalékkal csökkentett saját tőke összege az osztalék, a részesedés, a kamatozó részvény kamatának figyelembevétele (kifizetése) után sem csökken a jegyzett tőke összege alá.

A szabad eredménytartalék és a saját tőke összegének meghatározásánál növelő tételként figyelembe lehet venni az előző üzleti évi beszámolóban még nem szereplő, de a tárgyévben mérlegkészítés időpontjáig elszámolt, kapott (járó) osztalék, részesedés összegét. Az adott év adatai alapján megállapított osztalékot, az erről szóló határozat napján kell elszámolni. Ebben az esetben a negatív eredménytartalékot is figyelembe kell venni, azt csak az adózott eredmény és a tárgyévben kapott (járó) osztalék fedezheti, a tőketartalék nem.

Osztalékelőleg:

A saját tőke összege az osztalékelőleg megállapított összegének figyelembevételével sem csökkenhet a jegyzett tőke összege alá.

Osztalék alapja:

Az osztalék alapja (ami után az osztalékfizetés történik) az ún. működő jegyzett tőke:

$$\begin{aligned} & \text{Jegyzett tőke} \\ & - \text{Jegyzett, de be nem fizetett tőke} \\ & - \text{Visszavásárolt saját részvények, üzletrészek névértéke} \\ & = \text{Működő jegyzett tőke} \end{aligned}$$

Osztalékfizetési korlát:

1. Az osztalék forrása (Szabad eredménytartalék):

$$\begin{aligned} & \text{Adózott eredmény} \\ & + \text{Eredménytartalék} \\ & + \text{Mérlegkészítésig ismertté vált kapott (járó) osztalék} \\ & = \text{Osztalék forrása} \end{aligned}$$

2. Osztalék számítása a korrigált saját tőke alapján:

$$\begin{aligned} & - \text{Jegyzett, de be nem fizetett tőke} \\ & + \text{Tőketartalék} \\ & + \text{Eredménytartalék} \end{aligned}$$

- + Adózott eredmény
- + Mérlegkészítésig ismertté vált kapott (járó) osztalék
- = Maximális osztalék a korrigált saját tőke vizsgálata alapján

3. A Szvt. alapján kifizethető maximális osztalék:

Az osztalék forrása és a korrigált saját tőke vizsgálata alapján kiszámított összeg közül a kisebb.

A vállalkozások belső ellenőrzése. A belső kontrollrendszer és komponensei. A belső kontrollrendszer értékelése, felülvizsgálata. A függetlenített belső ellenőrzés. A belső ellenőrzési szervezettel szembeni elvárások.

A belső ellenőrzés célja:

- a tulajdonosi ellenőrzés
- a vállalati célkitűzések elérésének elősegítése

A belső kontrollrendszer kialakítása a menedzsment kötelezettsége, egy olyan folyamat, amely magába foglalja:

- kontrollkörnyezet
- kockázatértékelés
- kontrolltevékenység
- információ és kommunikáció
- monitoring kialakítását.

Kontrollkörnyezet:

A szervezeti struktúrát, a magatartási és etikai értékeket, megfelelő hozzáértéssel és tudással rendelkező foglalkoztatottakat, a vezetői hozzáértés vizsgálatát jelenti.

Kockázatértékelés:

A kockázatok olyan tényezők, melyek bekövetkezése veszélyezteti a vállalkozás céljainak elérését. A kockázat kezelés rendszere egy olyan folyamat, amely a kockázatok azonosítására, értékelésére és kezelésére terjed ki.

Kontrolltevékenység:

Meghatározása a vezetők hatáskörébe tartozik. A kontrolloknak az összes folyamatban meg kell jelenni. Magukba foglalnak jóváhagyási, engedélyezési felülvizsgálati tevékenységet, valamint a hatáskörök szétválasztását.

Információ és kommunikáció:

A kommunikáció lehet belső és külső irányú. A kommunikáció és információ elsődleges feladata, hogy az igényekhez igazodó, feladatok teljesítéséhez kapcsolódó információk a kellő időben a megfelelő helyre eljussanak, ezáltal segítség a vállalati célok elérését.

Monitoring:

A monitoring célja, hogy megállapítsa, felülvizsgálja, a kialakított kontrollrendszer megfelelően működik-e. A monitoring a munka folyamatos, és időszakos vizsgálatokat egyaránt tartalmaz.

A belső kontrollrendszert évente felül kell vizsgálni, a vizsgálat eredményéről jelentést kell készíteni. A kontrollrendszert általában külső szakértő vizsgálja, a belső ellenőrzés csak részterületeket vizsgál.

A függetlenített belső ellenőrzés:

A függetlenített belső ellenőrzés, független objektív tanácsadó szolgáltatás, amely segít a vállalati működés fejlesztésében, módszeresen értékeli a szervezet kockázatkezelési, kontroll és irányítási folyamatit. A belső ellenőrzés tevékenységét alapvetően a belső ellenőrzési kézikönyv szabályozza.

A belső ellenőrök függetlenek, megfelelő szaktudással, ellenőrzési módszertannal, a tevékenység folyamatának kellő ismeretével rendelkeznek.

A belső ellenőrzés tevékenységét kockázatlapú tervek, illetve módszertanok szerint végzi.

Az ellenőri munka fontos követelménye az ellenőrzések dokumentálása, amely a minőségbiztosítás fontos eleme. A z iratok megőrzéséért, a nyilvántartások kialakításáért és vezetéséért a belső ellenőrzés vezetője a felelős.

Az ellenőrök a vizsgálatokkal kapcsolatban kötelesek megállapításokat tenni, és ajánlásokat javaslatokat megfogalmazni a kockázatok, hiányosságok megszüntetése érdekében, valamint kötelesek nyomon követni az ellenőrzés megállapításai alapján megtett intézkedéseket.

A belső ellenőrzéssel szembeni főbb elvárások többek között:

- jó együttműködés a vezetőségével
- munkáját a megfelelő standardok alapján végezze
- tevékenysége többletértéket teremtsen
- működése legyen költséghatékony
- az általa elért eredményeket jól kommunikálja
- pártatlan és objektív legyen.

9. tétel

A vásárolt készletek fogalma, csoportosítása és számviteli kezelése. A vásárolt készletek bekerülési és fordulónapi értékelése. A vásárolt készletekkel kapcsolatos gazdasági események hatása a mérlegre és az eredménykimutatásra. A vásárolt készletek nyilvántartási lehetőségei. A csoportos készletértékeléssel kapcsolatos számviteli szabályozás. Vásárolt készletek a kiegészítő mellékletben.

Készletek:

A vállalkozási tevékenységet közvetlenül vagy közvetve szolgáló eszközök, amelyek vagy egyetlen tevékenységi folyamatban vesznek részt és a tevékenység folyamán eredeti megjelenési alakjukat elvesztik, vagy több tevékenységi folyamatban vesznek részt, de a törvény szerint azokat a készletek közé kell besorolni, vagy egy éven belül elhasználnak.

A vásárolt készletek fő csoportjai:

- Anyagok: olyan vásárolt készletek, amelyeket termék-előállításához, illetve szolgáltatásnyújtáshoz szereztek be, az újratermelési folyamatban általában egyszer vesznek részt, és megjelenési formájukat is általában elvesztik, a vállalkozási tevékenységet nem tartósan szolgálják. (alapanyag, segédanyag, üzemanyag, építési anyag)
- Áruk: azok a vásárolt készletek, amelyeket a rendszeres üzleti tevékenység keretében szerzett be a vállalat azzal a céllal, hogy azokat változatlan állapotban értékük megtartása mellett tovább értékesítse. (kereskedelmi áruk, közvetített szolgáltatás, göngyölegek)

A készletek megjelenése a mérlegben:

I. Készletek

1. Anyagok
2. Befejezetlen termelés és félkész termékek
3. Növendék-, hízó- és egyéb állatok
4. Késztermékek
5. Áruk
6. Készletekre adott előlegek

A vásárolt készletek értékelése:

A vásárolt készletek állományba vétele:

A készlet megszerzése érdekében, a raktárba való beszállításig felmerült, a készlethez egyedileg hozzákapszolható tételek együttes összege.

Bekerülési értékbe tartozik:

(+)vétélár (-)engedmény (+)felár (+)szállítási, rakodás, szerelési, üzembe helyezés költség
(+)közvetítői tevékenység ellenértéke (+)bizományi díj (+)beszerzéshez kapcsolódó adók (+)vámteher

Beszerzéshez kapcsolódó egyéb költségek:

(+)illetékek (+)le nem vonható előzetes áfa (+)hatósági, igazgatási, szolgáltatási díjak (+)vásárolt vételi opció (döntés a számviteli politikában)

Beszerzéshez kapcsolódó hitel költségei:

(+)bankgarancia díj (+)kezelési költség, folyósítási jutalék, (+)közjegyzői díj

Apportként történő átvételkor: a létesítő okiratban meghatározott értéken

Átalakulás esetén: végleges vagyonmérlegben szereplő értéken

Részesedés megszűnése fejében átvett eszközök esetében:

- Jegyzett tőke leszállításakor - a társaság által közölt, számlázott értéken
- Végelszámoláskor, felszámoláskor - vagyonfelosztási javaslat szerinti értéken
- Követelés fejében átvétel esetében - a megállapodás, szerződés szerinti értéken
- Csődeljárás során - átvételkor, a csődegyezség szerinti értéken
- Felszámoláskor - átvételkor a vagyonfelosztási javaslat szerinti értéken
- Csere útján beszerzett eszköz esetén - a csereszerződés szerinti értéken
- Térítés nélküli átvételkor - az állományba vétel időpontjában ismert piaci értéken
- Ajándék, hagyaték, leltári többlet - az állományba vétel időpontjában ismert piaci értéken

A bekerülési értéknek nem része az ellenérték arányában megosztott előzetesen felszámított ÁFA le nem vonható része, valamint a saját előállításához kapcsolódó igazgatási és egyéb általános költségek.

A vásárolt készletekkel kapcsolatos gazdasági események:

Vásárolt készletek állománynövekedései

Beszerzés

Visszáru

Anyag visszavételezés

Követelés fejében átvétel

Térítés nélküli átvétel

Apport

Ajándék, hagyaték

Vásárolt készletek állománycsökkenése

Anyagfelhasználás

Értékesítés

Továbbszámlázott, közvetített szolgáltatások

Tartozás kiegyenlítésére átadott készletek

Selejtezés

Térítés nélküli átadás

Káresemény

Hiány

Leltári többlet	Átsorolás
Csereszerződés keretében átvétel	Apportként történő átadás
Visszaírt értékvesztés	Értékvesztés

Eredmény-kimutatással való kapcsolat:

- egyéb ráfordítás (86)– Hiány, káresemény, selejtezés, értékesítés, értékvesztés
- egyéb bevétel (966) – visszaírás
- Anyagköltség (51) – anyagfelhasználás
- ELÁBÉ (814), közvetített szolgáltatás (815) – értékesítés
- egyéb ráfordítás(868) – apportként történő átadás, térítés nélküli átadás
- egyéb bevétel – (96) Követelés-, részesedés fejében, térítés nélküli átvétel

A vásárolt készletek könyvelése az analitikus nyilvántartás függvényében:

Folyamatos mennyiségi és érték nyilvántartás:

- Tényleges bekerülési értéken FIFO módszerrel (A FIFO eljárás azt feltételezi, hogy először a kezdeti állományt és az első szállításokat használják fel, vagy értékesítik, és ezáltal a mérleg fordulónapon meglévő mennyiségek a raktárba utoljára beérkezett tételekből állnak.)
- Tényleges bekerülési értéken átlagár módszerrel
- Elszámoló áron korrigálva az árkülönbözettel (anyagok)
- Fogyasztói áron korrigálva az árréssel (árúk)

Év közben nincs se mennyiségi, se érték nyilvántartás:

- Beszerzéskor rögtön elszámoljuk anyagköltségként, ill. ELÁBÉ-ként
- Zárókészlet megállapítása:
 - Ha van mennyiségi nyilvántartás: az analitika szerint
 - Ha nincs semmilyen nyilvántartás, akkor a mennyiségi felvétel alapján.
- Leltáreltérés csak akkor lehetséges, ha van mennyiségi nyilvántartás.

Csoportos készletértékelés:

A Szvt. szerint a különböző időpontokban beszerezett, csoportosan nyilvántartott, azonos paraméterekkel rendelkező eszközöknél az átlagos beszerzési áron, továbbá a FIFO módszerrel történő értékelés is alkalmazható.

A kiegészítő mellékletben be kell mutatni:

- az elszámolt értékvesztés nyitó értékét
- tárgyévi növekedését, csökkenését
- záró értékét
- visszaírt értékvesztés összegét
- veszélyes hulladékok, környezetre káros anyagok nyitó és záró készletének adatait is

A végelszámolás számviteli feladatai.

A végelszámolás olyan eljárás, mely során a nem fizetéseképtelen cég jogutód nélküli megszűnését elhatározva hitelezőivel szemben fennálló kötelezettségeit kiegyenlíti. A cég jogutód nélkül történő megszűnése esetén – ha a cég nem fizetéseképtelen és a cégre vonatkozó jogszabály eltérő rendelkezést nem tartalmaz -végelszámolásnak van helye.

A végelszámolás megindításáról – fő szabály szerint – a társaság legfőbb szerve dönt.

A határozat tartalmazza:

- a végelszámolás kezdő időpontját, ami nem lehet korábbi mint a határozat kelte,
- a végelszámoló személyét,
- döntést a társaság részesedésével működő jogalanyok, valamint részvételével működő alapítvány vagy egyesület sorsáról,
- rendelkezés a cég tevékenységének korlátozott és ideiglenes folytatásáról,
- valamint, hogy a cég vagyonát nyilvános pályázat vagy árverés útján értékesítsék.

Nem határozható el a végelszámolás:

- a cég fizetéseképtelenségét megállapító végzés kézhezvételét követően, a felszámolás elrendelésével pedig a folyamatban lévő végelszámolás megszűnik;
- nem határozható el a végelszámolás és a már megindult végelszámolás nem fejezhető be, ha a büntetőügyben eljáró bíróság vagy ügyész a céget, illetve a cégbíróságot arról értesíti, hogy a céggel szemben büntetőjogi intézkedés alkalmazására kerülhet sor.

Végelszámoló feladatai:

- a cég vagyoni helyzetét felméri,
- követeléseit behajtja,
- tartozásait kiegyenlíti,
- jogait érvényesíti és kötelezettségeit teljesíti,
- vagyoni eszközeit szükség esetén értékesíti,
- a hitelezők kielégítése után fennmaradó vagyont a cég tagjai (részvényesei) között pénzben vagy természetben felosztja
- a cég működését megszünteti.

A végelszámoló a végelszámolás alatt álló cég, valamint a hitelezők érdekeinek szem előtt tartásával köteles eljárni. A kötelezettségeinek megszegésével okozott kárért a polgári jogi felelősség általános szabályai szerint felel.

A végelszámolás folyamata a végelszámolás kezdő időpontjától – kezdő időpont a jogutód nélküli megszűnéséről szóló határozatban meghatározott időpont, ami nem lehet korábbi, mint a határozat kelte – a végelszámolás befejezése időpontjáig, illetve – a gazdálkodó törlését követően – a vagyonnak a tulajdonosok részére történő kiadásáig (illetőleg a végelszámolás eredménytelensége esetén a kényszer-végelszámolás vagy a felszámolás jogerős elrendeléséig) terjed. A befejezés időpontját a végelszámoló határozza meg,

- amelyet a cég cégjegyzékből való törlését megelőzően kell kijelölni,

- amely nappal mint fordulónappal a végelszámoló elkészíti a végelszámolási időszakot lezáró (utolsó) számviteli beszámolót és azt a fordulónapot követő 60 napon belül letétbe helyezi illetve közzéteszi.

A végelszámolás tárgya a cég vagyona, amely az a vagyon, amellyel a cég a végelszámolás kezdő időpontjában rendelkezik és amelyet a végelszámolás időszaka alatt szerzett.

A végelszámolás időszaka alatt a számviteli törvény és a kormányrendelet előírásait betartva kell a cég számviteli (főkönyvi és analitikus) nyilvántartásait vezetni, úgy hogy azok alkalmasak legyenek:

- a korrigált végelszámolási nyitómérleg,
- az üzleti évenként készítendő számviteli beszámoló,
- a számviteli adatokra épülő adóbevallások,
- a végelszámolás befejezésekor a piaci értéken történő értékelés és a vagyonfelosztási javaslat alátámasztására.

A végelszámolás kezdő napját követő 45 napon belül, a végelszámolás kezdő napját megelőző nappal, mint fordulónappal a korábbi vezető tisztségviselő a Szt. alapján a cég tevékenységét lezáró beszámolót kell, hogy készítsen. A tevékenységet lezáró beszámolót független könyvvizsgálói jelentéssel együtt 45 napon belül letétbe kell helyezni és közzé kell tenni.

Ha a végelszámolás a megindításának évében nem fejeződik be, a végelszámoló a számviteli törvényben meghatározott üzleti évenként köteles elkészíteni a számviteli törvény szerinti beszámolót és az adóbevallásokat annak feltüntetésével, hogy a cég végelszámolás alatt áll. A végelszámolás időszaka alatt készített számviteli beszámolóval egyidejűleg üzleti jelentést nem kell készíteni. A végelszámolás időszaka alatt készített (a jóváhagyásra jogosult testület által elfogadott) számviteli beszámolót - kötelező könyvvizsgálat esetén a könyvvizsgálói záradékot vagy a záradék megadásának elutasítását is tartalmazó független könyvvizsgálói jelentéssel együtt – a végelszámolási időszak üzleti éve mérleg-fordulónapját követő ötödik hónap utolsó napjáig kell letétbe helyezni és közzétenni.

A végelszámoló a tevékenységet lezáró beszámoló mérlegadati alapján végelszámolási nyitómérleget készít, majd azt a hitelezői követelések jegyzékéből kiindulva, valamint a vagyoni helyzet felmérése alapján korrigálja (korrigált végelszámolási nyitómérleg).

A korrekció során dönthet a végelszámolási nyitó mérlegben (nyitó leltárban) nem szereplő követelések, illetve kötelezettségek felvételéről, továbbá értékhelyesbítés és értékelési tartalék, időbeli elhatárolás, értékvesztés, terven felüli értékcsökkenés, céltartalék elszámolásáról, a korábban ilyen címen elszámolt összegek módosításáról (korrekciókról tételes jegyzéket kell készíteni).

A végelszámolási nyitómérleg adatai alapján megnyitott főkönyvi és analitikus nyilvántartásokban elkell számolni a korrekciókat, módosításokat a megfelelő eredményszámlával szemben, illetve az értékhelyesbítést az értékelési tartalékkal szemben.

A végelszámoló a végelszámolás befejezésekor az általa meghatározott nappal – mint mérleg-fordulónappal – elkészíti és – a cégnél működő felügyelőbizottság vagy más ellenőrzésre feljogosított szerv, illetve könyvvizsgáló jelentésével együtt – a legfőbb szerv elé terjeszti jóváhagyásra:

- az adóbevallásokat,
- a végelszámolás utolsó üzleti évről készült számviteli törvény szerinti beszámolót, amelynek mérlegében az eszközök, illetve az esetleges kötelezettségek piaci értéken

szerepelnek, a piaci értéken történő értékelésnek az eredményre gyakorolt hatását az eredmény-kimutatás tartalmazza,

- a vagyonfelosztási javaslatot (piaci értéken), amelyben a végelszámoló díjának mértékére is indítványt tesz,
- a végelszámolási időszak gazdasági eseményeinek bemutatásáról szóló összefoglaló értékelést (zárójelentést), valamint a cég vagyoni részesedésével működő jogalanyok, illetve a részvételével működő társadalmi szervezetek, alapítványok sorsára vonatkozó javaslatot
- a nemzeti adóhatóság és a vámhatóság – erre a célra rendszeresített nyomtatványon kiadott – nyilatkozatát arról, hogy a cégnek adótartozása nincs, és a cégnél adóhatósági eljárás nincs folyamatban.

A végelszámolási időszak utolsó üzleti évéről készített számviteli beszámoló mérlegében

- értékhelyesbítés,
- értékelési különbözet,
- értékelési tartalék,
- aktív és passzív időbeli elhatárolás,
- céltartalék nem mutatható ki.

Értékhelyesbítést, értékelési különbözetet => értékelési tartalékkal

Követelés jellegű időbeli elhatárolásokat => követelések

Kötelezettség jellegű időbeli elhatárolásokat => kötelezettségek

Egyéb időbeli elhatárolásokat, céltartalékot => egyéb ráfordításokkal, illetve az egyéb bevételekkel szemben meg kell szüntetni/át kell vezetni.

A végelszámolás befejezésekor a forintban lévő pénzeszközökön kívüli vagyonelemeket tételesen át kell értékelni, az átértékelésből adódó különbözetet előjelének megfelelően pénzügyi vagy egyéb bevételként, illetve pénzügyi vagy egyéb ráfordításként kell elszámolni. Az átértékelést megelőzően az értékhelyesbítést, értékelési különbözetet a megfelelő értékelési tartalékkal szemben kell kivezetni.

További könyvelési tételek, amire még figyelni kell:

- A vagyon kiadásához kapcsolódó különböző adófizetési kötelezettségeket meg kell állapítani, be kell állítani a könyvelésbe
- a végelszámoló díját, egyéb még felmerülő (tervezett) egyéb költségeket, ráfordításokat a kötelezettségek közé a megfelelő költségekkel, ráfordításokkal szemben
- figyelembe kell venni az esetleges még elszámolandó bevételeket is (a megfelelő bevételek között a követelésekkel szemben).

A fentiek alapján a végelszámolás utolsó üzleti évről készült Szvt. szerinti beszámoló, olyan gazdasági események vagyona és eredményre gyakorolt hatásait is tartalmazza, melyek csak annak fordulónapja után, de a végelszámolás időszakában következnek be.

Végelszámolást lezáró beszámoló közzététele és letétbehelyezése:

A végelszámolás végén készített beszámolót a fordulónapot követő 60 napon belül kell közzétenni, illetve letétbe helyezni. A számviteli beszámoló és az azt alátámasztó leltár alapján vagyonfelosztási javaslatot, zárójelentést kell készíteni.

A vagyonfelosztási javaslatban el kell különíteni:

- a Csődtv. 4. § (3) szerinti eszközöket (nem forgalomképes eszközök),
- a kötelezettségek (lekötött tartalék is) rendezésére szolgáló eszközöket,
- a tulajdonosok részére kiadható eszközöket.

A végelszámolás lezárásának feltételei:

- Peres ügyek lezárása
- Szerződések megszüntetése (munkaszerződések is)
- Elegendő vagyon a kötelezettségek kiegyenlítésére

Vagyon kiadása:

A cégbíróság törő végzését követően kell a megmaradt vagyont a tulajdonosoknak kiadni.

A vagyon kiadását bizonylatolni kell és le kell könyvelni. Az átadott vagyoni eszközöket át kell vezetni a tulajdonosokkal szembeni kötelezettségére. A végén csak egyetlen számla mutatja a tulajdonos (okkal)al szembeni kötelezettséget.

A végelszámolás akkor tekinthető befejezettnek, ha a könyvviteli nyilvántartások értékadatot nem tartalmaznak.

A végelszámolást a végelszámolás kezdő időpontjától számított legkésőbb három éven belül be kell fejezni. Ha a cég törlésére irányuló kérelem benyújtása három éven belül nem történik meg, kényszertörlési eljárás lefolytatására kerül sor.

Három éven belül még megszüntethető a végelszámolási eljárás és folytatható a "normal" további működés. Három év után erre már nincs lehetőség, ugyanis a kényszertörlési eljárás automatikusan elindul.

Egyszerűsített végelszámolás:

Az egyszerűsített végelszámolás választásának feltételei:

- A cég végelszámolása egyszerűsített módon történhet, ha

- a Szvt. szerinti könyvvizsgálatra nem kötelezett, és végelszámolása kezdő időpontjától számított 150 napon belül a végelszámolását befejezi.

Ennek megfelelően betéti társaság, közkereseti társaság, korlátolt felelősségű társaság és részvénytársaság egyaránt választhatja az egyszerűsített végelszámolást, amennyiben könyvvizsgálatra nem kötelezett.

Egyszerűsített végelszámolás választása azon társaságoknál fordul elő – jellemzően, -, amelyeknek csak pénzeszközeti, illetve könnyen, gyorsan pénzzé tehető eszközei vannak.

Egyszerűsített végelszámolás esetén végelszámoló választására nem kerül sor, a végelszámolót terhelő feladatokat a cég vezető tisztségviselői látják el.

A cégnek az egyszerűsített végelszámolás megindítását az állami adóhatóságnak kell bejelenteni, így ebben az esetben nem kell ügyvédnek eljárni a végelszámolás során. A cégbíróság az adóhatóság elektronikus értesítése alapján automatikusan jegyzi be a cégjegyzékbe a cégnévnek végelszámolásra utaló toldattal való módosítását és az egyszerűsített végelszámolás kezdő időpontját. A cégbíróság az adóhatóság értesítését követően automatikus intézkedéssel a Céglőnyben közleményt tesz közzé az egyszerűsített végelszámolás megindításáról, mely tartalmazza többek között az egyszerűsített végelszámolás kezdő időpontját, és azt a tényt, hogy a cég egyszerűsített végelszámolás lefolytatásáról határozott.

Az egyszerűsített végelszámolásra egyebekben a normal végelszámolás rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

A költséggazdálkodás ellenőrzése termelő és kereskedelmi tevékenység esetén.

Költséggazdálkodáson olyan tevékenységet értünk, amelynek középpontjában a költség áll. Magában foglalja:

- a költségek tervezését
- utalványozását
- analitikus nyilvántartását
- főkönyvi elszámolását
- ellenőrzését
- elemzését és
- információrendszerének kialakítását

A költséggazdálkodással kapcsolatos ellenőrzések történhetnek folyamatba építetten, a funkcionális szervezeti egységek útján, az ellenőrzésre hivatott szervek (személyek) útján.

Az ellenőrzés keretében vizsgálni kell, hogy a folyamatba építetten megfelelő ellenőrzést alakítottak-e ki az utalványozások teljessége és helyessége, a bizonylatok elszámoltatása, és a bizonylatok tartalmi helyessége tekintetében. Funkcionális ellenőrzést szerveztek-e az utókalkulációknál az önköltség helyessége, a bizonylatok teljessége, az analitikus és a főkönyvi könyveléssel való egyeztetése tekintetében. Az ellenőrzésre szakosodott szervek, személyek, a függetlenített belső ellenőrzés minden évben felvette-e ellenőrzési munkatervébe a költséggazdálkodás átfogó ellenőrzését, a korábbi ellenőrzések utóvizsgálatát, és az eseti téma- és célvizsgálatokat. Esetenkénti vizsgálatot szerveztek-e az észlelt hiányosságok okainak feltárására.

A költségtervezés, utalványozási rendszer, a költséggazdálkodás hibáinak, hiányosságainak kijavítására hoztak-e intézkedéseket a vezetés részéről, és nyomon követték-e ezek végrehajtását beszámoltatás, utóvizsgálat, vagy más célszerű módszer segítségével. Az intézkedési tervekben foglalt feladatokat végrehajtották-e megfelelő minőségben a kijelölt határidőre.

A költséggazdálkodás ellenőrzése keretében a következők vizsgálandók:

Szabályozottság ellenőrzése:

- Megfelelő-e a kialakított számviteli szabályzás, számlarend
- Készült-e önköltség számítási szabályzat az megfelelő e
- Megfelelően készítik-e el a legfontosabb költségek terveit
- Önköltség csökkentés elszámolási rendje megfelelően kialakított-e
- Megfelelő-e a költségek tervezésének módszere és rendszere

- Készítenek-e költségterveket a takarékosagra, a tartalékok feltárására
- A költségtervek alkalmasak-e a költséggazdálkodás irányítására
- Megfelelő-e az információs rendszer, eljutnak-e az információk a megfelelő helyre és időben

Felhasználások utalványozásának ellenőrzése:

- Kellő gonddal jelölték-e ki az utalványozást végző szerveket
- Megfelelően szervezték-e meg az utalványozás bizonylati rendjét
- Betartják-e az utalványozási fegyelmet
- Megfelelően szabályozták-e a pótutalványozásokat azokat folyamatosan ellenőrzik e

Költségellenőrzés módszereinek vizsgálata:

- Folyamatba épített ellenőrzést szerveztek-e az utalványozások helyessége a bizonylatok elszámoltatása, bizonylatok tartalmi helyessége tekintetében
- Funkcionális ellenőrzést szerveztek-e az utókalkulációnál az önköltség helyessége, a bizonylatok teljessége, az analitikus és főkönyvi könyvelés egyezősége tekintetében
- Az ellenőrzésre hivatott szervek évente felveszik-e munkatervükbe a költséggazdálkodás ellenőrzését, korábbi vizsgálatok utóvizsgálatát, eseti téma és célvizsgálatot
- Eseti vizsgálatot szerveztek-e hiányosságok okainak feltárására

Anyagköltségek ellenőrzései:

- Anyagköltségként számolták-e el az üzlet évben felhasznált vásárolt alapanyagokat segédanyagokat üzem és fűtőanyagok bekerülési beszerzési értékét
- Anyagköltségként számolták-e el a gyártóeszközök, felszerelések, szerszámok, egyenruhák, védőruhák, stb. bekerülési, beszerzési értékét, melyek a vállalkozás tevékenységét egy évnél rövidebb ideig szolgálják
- Anyagköltségként számolták-e el valamennyi energia hordozó bekerülési értékét
- Anyagköltségként számolták-e el a nyomtatványok irodaszerek bekerülési értékét
- Anyagköltségként számolták-e el a fizetett vízdíjak értékét
- Anyagköltségként számolták-e el a felhasznált vásárolt alkatrészek tartozékok bekerülési értékét, amennyiben az nem képezte a tárgyi eszköz beszerzési értékét és azzal együtt aktiválták
- Anyagköltségként számolták-e el a védőital, védőétel értékét
- Csökkentették-e az anyagköltséget a termelés során keletkezett hasznosítható hulladék értékével, az adminisztrációs hibából eredő leltártöbblettel

Igénybe vett anyagjellegű szolgáltatások ellenőrzése:

- Anyagjellegű szolgáltatásként számolták-e el utazási, fuvarozási, kiküldetési, szállítási, rakodási, raktározási, csomagolási, kölcsönzési díjakat
- Anyagjellegű szolgáltatásként számolták-e el a bérleti díjakat

- Anyagjellegű szolgáltatásként számolták-e el sajáttermelési készletek bér munkájának díját
- Anyagjellegű szolgáltatásként számolták-e el más vállalkozó által végzett eszköz javítási karbantartási munkák díját
- Anyagjellegű szolgáltatásként számolták-e el Elektronikus adathordozón megjelent kiadványok díját
 - Anyagjellegű szolgáltatásként számolták-e el postai, mosodai vegytisztítási, takarítási költségeket
 - Anyagjellegű szolgáltatásként számolták-e el fénymásolás, sokszorosítás költségét
 - Anyag-jellegű szolgáltatásként számolták-e el a munkásszállítás számlázott költségét
 - Anyag-jellegű szolgáltatásként számolták-e el kölcsönzési díjakat
 - Anyag-jellegű szolgáltatásként számolták-e el jogi személynek fizetett licencdíjat találmányért fizetett vételárat, szolgálati minta értékét
 - Anyagjellegű szolgáltatásként számolták-e el hirdetés reklám propaganda díjakat
 - Idegen vállalkozóval végeztetett garanciális szolgáltatás díját
 - Oktatás továbbképzés, és vagyónvédelem költségét
 - Kiállítások bemutatók rendezési díját

Egyéb szolgáltatások elszámolásának ellenőrzése:

- Ide számolták-e el a hatósági igazgatási szolgáltatási díjakat
- A pénzügyi befektetési szolgáltatási díjakat
- Költségként elszámolandó adókat, járulékokat, termékdíjakat
- Irányítás áttérhelt költségeit
- Egyéb költségeket
- Ellenőrzés módja nyilvántartások alapján próbaszerű tételes

Személyi jellegű ráfordítások ellenőrzése (lsd. 20. tétel)

Értékcsökkenési leírás ellenőrzése (lsd. 21. tétel)

10. tétel

A saját termelésű készletek fogalma, fajtái. A saját termelésű készletek nyilvántartási lehetőségei. Az egyes nyilvántartási módokhoz kapcsolódó, eredmény megállapítást érintő megfontolások. A termelési folyamat elszámolása (input költségelszámolás) a különféle nyilvántartási módok alkalmazása esetén. (A raktárra vétel már nem tétel.) Saját termelésű készletek a kiegészítő mellékletben (Az állatokról nem kell beszélnie!)

A saját termelésű készletek azok a készletek, amelyeket a vállalkozásnál állítottak elő és amelyeknek előállítási költsége a vállalkozásnál merült fel.

- Befejezetlen termelés: a megmunkálás alatt lévő, valamint további megmunkálásra váró termék, amelyen legalább egy számot tevő műveletet elvégeztek, de teljes megmunkálási folyamaton még nem ment keresztül, nem vehető saját termelésű készletként raktárra.
- Félkész termék: minden olyan termék, amely egy teljes megmunkálási folyamaton keresztülment, raktárra vehető (készterméknek nem minősíthető), vagy tovább feldolgozzák.
- Késztermék: minden olyan termék, amely a vállalkozónál valamennyi megmunkálási folyamaton átment, megfelel a rá vonatkozó szabványoknak, megfelelő minőségű átvétel után raktárra vették, illetve késztermékként értékesíthető.
- (Növendék, hízó és egyéb állatok).

A saját termelésű készletek nyilvántartási lehetőségei:

- Folyamatos mennyiségi és értékbeni nyilvántartás:
 - Tényleges előállítási költségen utókalkuláció alapján, vagy
 - Tervezett előállítási költségen (ún. elszámoló áron), korrigálva a készletérték-különbözettel (KÉK)
- Évközben csak mennyiségi nyilvántartás
- Évközben sem mennyiségi, sem értékbeni nyilvántartás nincs

Az egyes nyilvántartási módokhoz kapcsolódó, eredménymegállapítást érintő megfontolások:

Amennyiben a vállalkozás év közben nem vezet értékbeni nyilvántartást a saját termelésű készleteiről, akkor az üzleti év végén kötelező a mennyiségi felvétellel történő leltározás. Mennyiségi nyilvántartás esetén a zárókészletet az analitika szerint kell megállapítani és az esetleges

leltártöbbletet egyéb bevételként, a leltárhányt pedig egyéb ráfordításként kell elszámolni. Ha nincs mennyiségi nyilvántartás, akkor a zárókészlet megegyezik a leltári készlettel és ez esetben a leltáreltérés nem értelmezhető.

A 8. számlaosztályt (Ráfordítások) a választott eredménykimutatásnak megfelelő módon kell tagolni.

A költségek elszámolása történhet (input költségleszámolás):

- Kizárólag költségnemenként, az 5. számlaosztályban
- Elsődlegesen költségnemenként (az 5. számlaosztályban), másodlagosan költséghelyenként és költségviselőnként (a 6. és a 7. számlaosztályokban) – a gyakorlatban ritkán alkalmazzák!
- Elsődlegesen költséghelyenként és költségviselőnként (a 6. és 7. számlaosztályokban) és másodlagosan költségnemenként (az 5. számlaosztályban)

Kizárólag költségnemenként, ill. elsődleges költségnem elszámolás esetén összköltség eljárással célszerű az eredménykimutatást készíteni. Elsődleges költséghely-költségviselő elszámolás esetén célszerű az eredménykimutatást forgalmi költség eljárással készíteni.

Forgalmi költség eljárás alkalmazása esetén a költségek költségnemek szerinti megoszlását, valamint az aktivált saját teljesítmények alakulását a kiegészítő mellékletben kell bemutatni.

Saját termelésű készletek a kiegészítő mellékletben:

A kiegészítő mellékletben be kell mutatni

- az éves beszámoló összeállításánál alkalmazott értékelési eljárásokat, azok eredményre gyakorolt hatását,
- a saját termelésű készletek esetében a közvetlen költség meghatározásának módját,
- az adott üzleti évben elszámolt, illetve visszaírt értékvesztést, mérlegtételenként (az értékvesztés nyitó értékét, az elszámolásra került növekedéseket és csökkenéseket, valamint az értékvesztés záró értékét),
- a veszélyes hulladékok, környezetre káros anyagok mennyiségi és értékadatait, valamint az állományukban bekövetkezett változásokat veszélyességi osztályok szerint (nyitó + növekedés – csökkenés = záró).
- mindazokat a tényezőket, amelyek a megbízható, valós összkép kialakítását befolyásolják.

A befektetett eszközök értékhelyesbítésének számviteli szabályai.

Az értékhelyesbítés elszámolása:

A Szvt. lehetőséget biztosít arra, hogy a vállalkozó piaci értéken értékelje eszközeinek egy részét. Ez nem kötelező, a vállalkozó döntése, a választást a számviteli politikában kell rögzíteni.

Mely eszközöknél lehet élni az értékhelyesbítéssel?

- Immateriális javak közül csak a vagyoni értékű jogoknál és a szellemi termékeknél,
- Tárgyi eszközök bármely csoportjánál, kivéve a beruházásokat (és értelemszerűen a beruházásra adott előlegeket),
- Befektetett pénzügyi eszközök közül pedig kizárólag a tartós részesedéseknél.

Az értékhelyesbítést könyvvizsgálattal kell alátámasztani.

Az értékhelyesbítés elszámolása a saját tőkével (azon belül is az értékhelyesbítés értékelési tartalékával) szemben történik, ezért nincs eredményhatása.

Mikor számolható el értékhelyesbítés?

Abban az esetben, ha az adott eszköz piaci értéke tartósan és jelentősen meghaladja az immateriális jószág, tárgyi eszköz, részesedés korábban elszámolt terv szerinti értékcsökkenéssel, értékvesztéssel csökkentett, terven felüli értékcsökkenés visszaírásával növelt könyv szerinti értékét.

Lényegében ez az jelenti, hogy ha a terven felüli értékcsökkenés, ill. értékvesztés visszaírása után sem éri el a könyv szerinti érték a piaci értéket, akkor a két összeg közötti pozitív különbséget számolható el értékhelyesbítésként.

Az értékhelyesbítés nem módosítja a mérlegértéket, a mérlegben külön soron jelenik meg.

Azon eszközök esetén, melyekre értékhelyesbítést számoltunk el, a piaci értéket minden évben felül kell vizsgálnod, és a korábbi értékhelyesbítést az aktuális piaci érték és a könyv szerinti érték különbségének megfelelően korrigálni kell.

Mikor kell megszüntetni az értékhelyesbítést?

Amennyiben az üzleti év mérlegkészítésének napján az immateriális jószág, tárgyi eszköz piaci értéke alacsonyabb a terv szerinti értékcsökkenéssel meghatározott nettó értéknél, akkor terven felüli értékcsökkenést kell elszámolni. Nagyon fontos, hogy a terven felüli értékcsökkenés elszámolása előtt az értékhelyesbítést meg kell szüntetni.

A részesedés esetében, ha az üzleti év mérlegkészítésének napján a piaci érték alacsonyabb, mint a könyv szerinti érték, akkor értékvesztést kell elszámolni. Itt is első lépés az kell, hogy legyen, hogy az értékhelyesbítést megszüntetjük.

Az elemzés fajtái, csoportosítása. Az operatív döntéstámogatás elemzési módszerei: statisztikai és matematikai módszerek, a kalkulációs módszerek, a tényezőkre bontás módszerei. Az ABC-(Pareto) elemzés. A stratégiai döntéstámogatás főbb elemzési módszerei. Az elemző munka fő szakaszai, tervezése és végrehajtása.

Az elemzési tevékenységet többféle ismérv szerint lehet csoportosítani, megkülönböztetésük különböző szempontok szerint történhet, megadva, meghatározva így az elemzés fajtáit.

a) Az elemzés időtávja, időhorizontja szerint megkülönböztetünk:

- stratégiai, távlatos elemzéseket; ezek szolgálják a jövőben várható események időszakának és azok hatásainak feltárását, a hosszabb távú célokhoz vezető utak alternatíváinak felvázolását;
- rövid távú, az operatív üzletvitelt támogató elemzéseket; ezek segítik a gazdálkodás színvonalának, eredményességének megítélését és a folyamatos vállalati tervmunka megalapozását.

b) Az elemzés periodicitása szerint elkülöníthető egymástól a periodikusan ismétlődő, az aperiodikusan jelentkező és az egyszeri döntésekhez kapcsolódó elemzés.

c) Terjedelme szerint megkülönböztethetünk átfogó elemzést, ha a vállalati tevékenység egészének vizsgálatát végezzük el és részleges elemzést, ha a vállalat keretén belül működő önálló szervezeti vagy gazdálkodási egység, vizsgálatát végezzük el.

d) Az elemzés jellege alapján lehet:

- leíró, prognosztizáló és
- döntés-előkészítő

e) Megközelítési módja szerint:

- műszaki-gazdasági
- gazdasági vetületű elemzéseket különböztethetünk meg.

j) A folyamat állapota, helyzete szempontjából két nagyobb csoport határozható meg:

- statikus elemzés (statikus az elemzésünk akkor, ha a gazdasági jelenségeket mozdulatlanságukban, egy pillanatnyi állapotnak megfelelően vizsgáljuk például a különböző erőforrások adott időpontban meglévő összetételét, szerkezetét) és
- dinamikus elemzés (ami azt jelenti, hogy a gazdasági jelenségeket folyamatukban, mozgásukban vizsgáljuk).

g) Az elemzés döntésekhez való időbeli kapcsolódásának szempontjából, vagyis a döntésekhez mérten az elemzés időpontját tekintve lehet

- döntés előtti elemzés
- a végrehajtás szakaszában végzett elemzés
- utólagosan elvégzett elemzés

h) Az elemzés időbelisége kapcsán más megközelítést alkalmazva előre- és visszatekintő elemzésekről beszélhetünk. A korszerű gazdálkodás igényei, a sikeres üzletvitel előtérbe helyezik az előretekintő elemzéseket. A jövőre irányuló tervezés megalapozása is ilyen elemző munkát igényel.

Az elemző munka fő szakaszai, tervezése, logikai modellje:

1. Az elemzés tárgyának, céljának meghatározása

Az elemzés tárgya általában a vezetői döntéstámogatáshoz kapcsolódó feladatokból következik, a cél kitűzése a megoldani kívánt problémával kapcsolatos. A célkitűzés lehet: átfogó és az előző elemzés eredménye

2. Az információforrások kijelölése, számbavétele

Az adatok tartalmi követelményeit figyelembe véve helyes dönteni az információk forrásait illetően. A források megválasztásánál szem előtt kell tartani az információk ellenőrizhetőségét, folyamatos rendelkezésre állását.

3. A lehetséges közvetlen okok (tényezők) számbavétele

A lehetséges okok, tényezők számbavétele az adott gazdasági jelenség alakulásánál igen hasznosan segíti az elemző munkát, lényegében az elemzést végző gondolkodásának kibővítéséről, az elemző munka célirányos támogatásáról van szó.

4. Törvényszerűségek, összefüggések közgazdasági vizsgálata

Az elemzés csak az összefüggések, a mindenkor érvényesülő törvényszerűségek szem előtt tartásával végezhető. Tisztázni kell, hogy a vizsgált jelenségeknek, a jelenség elemeinek és környezetének milyenek a kapcsolatai

5. Az elemzéshez szükséges módszerek megválasztása, illesztése

Az elemző munka kapcsán sokrétű feladatmegoldás lehetséges. A vizsgált jelenség, a vizsgálat célja determinálja az alkalmazható módszereket.

6. Információgyűjtés és feldolgozás

Ha az elemző nem tudja megfelelően felmérni azt, hogy hol és milyen körben található az információk, akkor gyakran lesz kénytelen lemondani a lényeges tényezők elemzésbe történő bevonásáról.

7. Az adatok feldolgozása

Az elemzési módszer, az információforrások és az információk összegyűjtését követheti az adatok feldolgozása.

8. Döntés a szintézisről vagy újabb célkitűzés

Az elemző munka befejező részeként - leegyszerűsítve - kétirányú eredmény összegezhető:

- Eljutunk a célkitűzésben megfogalmazott feladat megoldásához. Ez esetben választ adunk az ott megfogalmazott kérdésre.
- Nem, vagy csak részben jutunk el a célkitűzésben megfogalmazott kérdés megválaszolásához. Ebben az esetben újabb célkitűzés következik, és szűkebben körülhatárolt körben és mélységben az eddigi folyamat alapján járunk el,

Az elemzés végrehajtása:

1. Az elemzéshez szükséges adatok (információk) kijelölése

Az elemzés kapcsán csak azokra az adatokra van szükség, amelyeknek hírtartalma van a konkrét elemzési feladat szempontjából. A felhasznált adatok lehetőleg átfogóan tükrözzék az adott gazdasági jelenségeket, azonos tartalmúak legyenek, folyamatosan rendelkezésre álljanak, egyszerű módon összegyűjthetők, nyilvántarthatók legyenek.

2. Az adatok egyszerűsítése

Az egyszerűsítés kapcsán meg kell állapítani azt, hogy milyen pontosságú adatok szükségesek az elemzéshez (mi az, ami még szignifikáns),

3. Az adatok csoportosítása

Csoportosítással, rendezéssel elősegíthetjük az áttekinthetőséget, meggyorsíthatjuk az elemző munkát, gyorsabban tudjuk rögzíteni az eltéréseket, előbb felismerjük a jelenség összefüggéseit, változásának tendenciáit.

4. Az információk feldolgozása

Az információk feldolgozásának egyik leglényegesebb mozzanata az elemzés céljának és a rendelkezésre álló adatok milyenségének megfelelő módszerek kiválasztása. Át kell tekinteni a feldolgozás tárgyát képező adatok (információk) típusait, hiszen a feldolgozás módszerei az adatok típusaihoz kell, hogy illeszkedjenek.

5. Az elemző munka összefoglalása, az eredmények megfogalmazása

Az összegzésben segít bennünket az elemző munka elején felállított hipotézis, a részeredmények folyamatos rögzítése, dokumentálása stb. Az eredmények megfogalmazásánál, értékelésénél szem előtt kell tartani a megbízó információigényét (abban az esetben is, ha további elemzési feladat kitűzéséről kell döntenünk).

A gazdasági elemzés módszertana alapvetően a statisztika módszereire épül, így alkalmazza:

- az adatok különböző szempontú csoportosítását (statisztikai sorok és táblák);
- a viszonyszámok számítását (amelyek mindig két, egymással összefüggésben álló adat hányadosai);
- a helyzetmutatókat (számított középértékek azaz átlagok, valamint a helyzeti középértékek);

- a szóródási mérőszámokat (az elemzés célja egyes esetekben az, hogy az átlagtól való eltérés nagyságát vagy mértékét megállapítsuk, illetve az egyedi értékek szóródásáról legyen ismeretünk);
- az index-számítást (a termelés, az értékesítés értékének elemzése kapcsán általánosan használt statisztikai módszer az értékindexkor);
- a standardizálás módszertanát (amelyre az egymásra vetítés és a tényezőkre bontás módszertana is épül);
- a statisztikai becsléseket és
- a statisztikai hipotézisek vizsgálatát (az elemzés keretein belül felmerülhet a minta alapján végzett műszaki-gazdasági elemzések igénye);
- az idősor komponenseinek vizsgálatát.

A vállalati elemzés gyakorlatára a különböző matematikai módszerek, matematikai modellek és számítások széleskörű alkalmazása jellemző. Matematikai összefüggések kapcsolódnak például a különböző vállalati pénzügyi elemzésekhez (kamatszámítás, diszkontálás, járadékszámítás, függvények kezelése stb.).

Mindezek kapcsán kiemelendő, hogy a gazdasági elemzések gyakorlatában alapvetően jellemző a különböző mutatószámok alkalmazása. A mutatószámok olyan jelentősen összevont, tömörített numerikus kifejezések, amelyek koncentrált formában adnak ismereteket számszerűsíthető, illetve mennyiségi úton bemutatatható- rendszeresen ismétlődő "jelenségekről. Segítségükkel a vizsgált jelenségek, összefüggések adattömege kevés, de jól értékelhető, jól kifejező jellemzővé sűrítendő össze annak érdekében, hogy viszonylag egyszerű módon leképezhető legyen, és ezzel lehetőség szerint gyors és értelmezhető áttekintést adjon bonyolult gazdasági összefüggésekről, folyamatokról, a vállalkozás helyzetéről.

A vállalati elemzésekben gyakran alkalmazott módszerek a különböző kalkulációs számítások, amelyek alapvetően a költségszámítások különböző fajtáihoz kapcsolódnak. A költségszámítási eljárások - tartalmuknak, szemléletüknek megfelelően - többféle módon is csoportosíthatók, amelyek közül egy lehetséges megközelítés a költségszámítási módszerek teljes költségszámítás és részköltségszámítás szerinti felosztása.

A teljes költség-számítás azt jelenti, hogy egy adott időszak valamennyi, azaz teljes költségét az előállított termékekhez, tevékenységhez rendeljük. Ennek megfelelően a termékek, tevékenységek teljes Önköltsége jelenti az értékelés, az elemzés alapját.

A részköltség-számítás esetén a termékek létével kapcsolatos költségeket osztják fel, amelynek kapcsán a költségeket alapvetően két nagy csoportra bontják, megkülönböztetve

- a változó jellegű költségeket és
- a fix jellegű költségeket.

Egy-egy gazdasági jelenség változásában ható tényezők feltárásának, kifejezésének általános módszere az úgynevezett tényezőkre bontás. A tényezőkre bontás egy meghatározott, mutatószámmal leírható gazdasági jelenségre irányuló elemzési eljárás, amelynek segítségével a vizsgált jelenség alakulásának számszerűsített okai kimutathatók.

A vállalati elemzés különböző területein gyakran felhasználható, sajátos - gyakran más elemzési módszerek kapcsán megalapozó, kiegészítő - elemzési eljárás a Pareto-elvre épülő ABC-elemzés. Az egyszerű módszer alap gondolata Vilfredo Pareto olasz szociológustól származik, miszerint a naponta ráfordított idő 20%-ával az optimális eredmény 80%-át tudjuk teljesíteni, elérni (természetesen akkor, ha ésszerűen tervezünk). Pareto másik megfontolandó gondolata, hogy a kevésbé fontos területeken nem tudunk (de nem is célszerű) teljességre törekedni. A módszer lényege tehát a jelentős, vizsgálandó elemek, tényezők kiemelése egy információhalmazból. A tényezők fontossága alapján jelöljük ki az úgynevezett ABC-elemeket. A fontossági sorrendnek megfelelően az A csoportba tartozó elemek részletesen, egyedileg vizsgálandók, esetleg a B csoportba tartozó elemekkel is érdemes foglalkozni, és általában elhanyagolható eredményt ad C elemek vizsgálata. A módszerhez grafikus ábrázolás és táblázatba foglalt eredmények kapcsolódnak.

A benchmarking a termékek, a szolgáltatások és a folyamatok összehasonlító elemzését jelenti a versenytársakkal, az iparág vagy az adott vállalati folyamat legjobbjaival szemben. A benchmarking állandó, folyamatos, szisztematikus és strukturált eljárást takar. Röviden és egyszerűen a benchmarking nem más, mint megtalálni és alkalmazni a legjobb gyakorlatot.

A Balanced Scorecard (BSC) egy sajátos megközelítés a stratégia tudatos végiggondolására, megelevenítésére, megvalósítására. A BSC bevezetését kiváltó legfontosabb tényezők a következőkben részletezhetők:

- a vevők igényeinek markáns növekedése, alkupozíciójának erősödése,
- a növekvő, éleződő verseny,
- a jövőkép mérhető célokká történő lebontásának nehézségei,
- problémák a stratégia kommunikálása terén,
- a stratégia és a mindennapos gyakorlat elszakadása egymástól.

Az értékelemzés rendkívül piacorientált, hatékony eljárás, mert mindenkor a fogyasztói, felhasználói igényekből kiindulva állapítja meg a funkciót, majd a szükséges funkciók hordozóit. Az értéket, az értékességet a funkciók és az azok érdekében hozott költségáldozat viszonyaként szemléli, értelmezi.

Fő ismérvei:

- a funkciók és a költségek rendszeres elemzése,
- az alkotóerő, az alkotó bírálat felhasználása,
- a csoport- (team-) munka,
- az értékelemzés technikái (Miles tanácsai).

A stratégiai elemzések vállalati gyakorlatban jól bevált egyik alapvető módszere a SWOT-elemzés. A SWOT-elemzés egyaránt magában foglalja a vállalkozás a belső jellemzőinek értékelését, amelyek alapján meghatározható, hogy mely vállalati tényezők jelentenek erősségeket és melyek gyengeségeket, valamint külső környezetének vizsgálatát, amennyiben feltárja a környezeti fenyegetéseket (veszélyeket) és lehetőségeket.

Az adottságok értékelésére alkalmas a PEST-elemzés, amely a politikai, a gazdasági; a társadalmi és a technikai környezeti területek vizsgálatára terjed ki, vagyis olyan tényezők azonosítását jelenti, amelyek hosszú távon befolyásolhatják a vállalkozás gazdálkodását. A modell alkalmazásának lényege

e tényezők meghatározása és hatásuk értékelése annak megfelelően, hogy melyek jelentenek kedvező lehetőségeket a vállalkozás számára, és melyek azok, amelyek kedvezőtlenül hatnak a vállalkozás működésére.

A stratégia kialakításakor elengedhetetlen, hogy a vállalkozás megismerje és értékelje az iparágában (mikrokörnyezetében) érvényesülő azon gazdasági tényezőket, amelyek meghatározzák a versenyszerű helyzetét. Ezeknek a hatásoknak a felismerésén alapszik Porter (amerikai közgazdász) közismert elemzési modellje, az öt versenyerő modell. Porter szerint az öt tényező, amelyek együttesen hatnak az iparági versenyre:

- a potenciális új versenytársak megjelenésének veszélye (új belépők),
- a szállítók alkupozíciója,
- a vevők alkupozíciója,
- a helyettesítő termékekből adódó veszélyek és
- a már meglévő versenytársak miatti verseny intenzitása.

A termékéletgörbék a termékek, szolgáltatások életciklusának jellemzésére, elemzésére szolgálnak. A klasszikus életgörbe a termékek értékesítését (volumenét) szemlélteti az idő függvényében. Felhasználásuk, alapvetően termék, esetleg termékcsoporthoz szintjén lehet eredményes. A termékéletgörbe, azaz a termék életciklusa alapvetően négy főbb szakaszra bontható: a bevezetés (1.), a növekedés (2.), az érettség (3.) és a hanyatlás (4.) szakaszára.

A portfólió-elemzés (BCG-mátrix) két szempont (dimenzió), illetve szempontrendszer szerint értékeli a vállalkozások termékeit, ennek eredményeit egy mátrixban ábrázolhatjuk. A stratégiai tervezés során végzett portfólió-elemzésre jellemző, hogy a termékek piaci helyzetének értékelésén túl a mátrixmezőkhöz különböző stratégiák, stratégiai lépések kapcsolódnak.

A modell mindkét értékelési kritériumhoz két értéket, az alacsony és a magas fokozatot rendel. Ezeknek megfelelően a mátrix négy mezőből áll („sztárok”, „fejőstehenek”, „döglött kutyák”, „kérdőjelek”), amelyek lehetőséget adnak a termékek csoportosítására.

11. tétel

A saját termelésű készletek raktárra vételének (output költségelszámolás) és értékesítésének elszámolása a különféle nyilvántartási módok mellett. A saját termelésű készletek értékesítésén kívüli állománycsökkenéseinek (pl. hiány, kár, térítés nélküli átadás) elszámolása az egyes nyilvántartási módok mellett. (Az állatokról nem kell beszélnie!)

A saját termelésű készletek az értékesítést megelőzően vagy a termelés, a feldolgozás valamely fázisában vannak, vagy már feldolgozott, elkészült állapotban értékesítésre várnak. A mérlegben tényleges előállítási költségben, illetve utókalkuláció, vagy norma szerinti közvetlen önköltségen kell értékelni.

Befejezetlen termelés:

Mindaz a megmunkálás alatt lévő készlet, amelyben legalább egy számottevő munkaműveletet elvégeztek. A készletre vételére az időszak (legkésőbb az üzleti év végén) a leltár alapján kerül sor. Nyitás után a nyitó állomány értékét vissza kell vezetni a költségek közé.

Félkész termék:

Olyan készlet, amely már egy teljes megmunkálási folyamaton végigment, raktárra vették (ill. vehető), de még késztermékeknek nem minősül. Az időszak végén készletre kell venni.

Késztermékek:

A meghatározott előírásoknak, szabványoknak megfelelő, minőségi átvétel után raktárra vett, késztermékként értékesíthető termékek köre.

Előállítási költség tartalma:

Közvetlen költségek (anyagjellegű, személyi jellegű ráfordítások, előállítási külön költség), előállításhoz szorosan kapcsolódó költségek. Nem része a közvetlen költségnek: az értékesítési költség, igazgatási költség és egyéb általános költség.

Raktárra vétel elszámolása (output költségelszámolás):

Kizárólag költségnem elszámolás	Elsődleges költségnem, másodlagos költségviselő elszámolás	Elsődleges költségviselő, másodlagos költségnem elszámolás
Folyamatos mennyiségi és értékbeni nyilvántartás		
<i>Tényleges előállítási költség</i>		
T 2. STK – K 5. STKÁV	T 2. STK – K 5. STKÁV T 59. STKÁV átvezetése – K 79.	T 2. STK – K 79. STK termelési költségének átvezetése

	STK termelési költségének elszámolása	
Tervezett előállítási költség		
T 2. STK – K 5. STKÁV a tervezett ktg-el és T 2. STK KÉK – K 5. STKÁV a KÉK-el (ha a tényleges ktg. > tervezett) vagy fordítva (ha a tényleges < tervezett)	T 2. STK – K 5. STKÁV a tervezett ktg-el T 59. STKÁV átvezetése – K 79. STK termelési költségének elszámolása a tervezett ktg-el és T 2. STK KÉK – K 5. STKÁV a KÉK-el (ha a tényleges ktg. > tervezett) T 59. STKÁV átvezetése – K 79. STK termelési költségének elszámolása a KÉK-el vagy fordítva (ha a tényleges < tervezett)	T 2. STK – K 79. STK termelési költségének átvezetése a tervezett költséggel és T 2. STK – K 79. STK termelési költségének átvezetése a KÉK-el (ha a tényleges ktg. > tervezett) vagy fordítva (ha a tényleges < tervezett)
Csak mennyiségi nyilvántartás		
T 2. STK – K 5. STKÁV a mennyiségi nyt. szerinti zárókészlettel	T 2. STK – K 5. STKÁV a mennyiségi nyt. szerinti zárókészlettel és T 59. STKÁV átvezetése – K 79. STK termelési ktg.-ének elszámolása a mennyiségi nyt. szerinti zárókészlettel	T 2. STK – K 79. STK termelési költségének átvezetése a mennyiségi nyt. szerinti zárókészlettel
Nincs év közben nyilvántartás		
T 2. STK – K 5. STKÁV a leltári készlettel	T 2. STK – K 5. STKÁV a leltári készlettel és T 59. STKÁV átvezetése – K 79. STK termelési ktg.-ének elszámolása a leltári készlettel	T 2. STK – K 79. STK termelési költségének átvezetése a leltári készlettel

Értékesítés (készletcsökkenés) elszámolása:

Kizárólag költségnelem elszámolás	Elsődleges költségnelem, másodlagos költségviselő elszámolás	Elsődleges költségviselő, másodlagos költségnelem elszámolás
Folyamatos mennyiségi és értékbeni nyilvántartás		
Tényleges előállítási költség		
T 5. STKÁV – K 2. STK	T 5. STKÁV – K 2. STK	T 8. Értékesítés közvetlen ktg-e – K 2. STK
Tervezett előállítási költség		
T 5. STKÁV – K 2. STK a tervezett ktg-el és az időszak végén az STKÁV-t korrigáljuk az időszak átlagos KÉK-ével (KÉK%): T 2. STK KÉK – K 5. STKÁV a KÉK-el (ha a KÉK% negatív)	T 5. STKÁV – K 2. STK a tervezett ktg-el és az időszak végén az STKÁV-t korrigáljuk az időszak átlagos KÉK-ével (KÉK%): T 2. STK KÉK – K 5. STKÁV a KÉK-el (ha a KÉK% negatív)	T 8. Értékesítés közvetlen ktg-e – K 2. STK a tervezett ktg-el és az időszak végén a ráfordítást korrigáljuk az időszak átlagos KÉK-ével (KÉK%): T 2. STK KÉK – K 8. Értékesítés közvetlen ktg-e a KÉK-el (ha a

vagy fordítva (ha a KÉK% pozitív)	vagy fordítva (ha a KÉK% pozitív)vagy fordítva (ha a tényleges < tervezett)	KÉK% negatív) vagy fordítva (ha a KÉK% pozitív)
Csak mennyiségi nyilvántartás		
Értékesítéskor nem könyvelünk készletcsökkenést.	Értékesítéskor nem könyvelünk készletcsökkenést.	Értékesítéskor nem könyvelünk készletcsökkenést.
Nincs év közben nyilvántartás		
Értékesítéskor nem könyvelünk készletcsökkenést.	Értékesítéskor nem könyvelünk készletcsökkenést.	Értékesítéskor nem könyvelünk készletcsökkenést.

Egyéb állománycsökkenések elszámolása:

Kizárólagos, ill. elsődleges költség nem elszámolás esetén

- A készletcsökkenést egyéb ráfordításként számoljuk el
- Könyvelni kell továbbá az állományváltozást is (kiegészítő tétel): T 5. STKÁV – K 5. SEEAÉ

Elsődleges költség hely-költségviselő elszámolás esetén

- A készletcsökkenést egyéb ráfordításként számoljuk el
- Könyvelni kell továbbá az állományváltozást is (kiegészítő tétel):
T 79. STK termelési költségének átvezetése – K 78. SEEAÉ

A hátrasorolt kötelezettségek fogalma és megjelenési formái.

Hátrasorolt kötelezettség minden olyan kapott kölcsön, amelyet ténylegesen a vállalkozó rendelkezésére bocsátottak és a vonatkozó szerződés tartalmazza a kölcsönt nyújtó fél beleegyezését arra vonatkozóan, hogy az általa nyújtott kölcsön bevonható a vállalkozás adósságának rendezésébe.

A kölcsönt nyújtó követelése a törlesztések sorrendjében a tulajdonosok előtti legutolsó helyen áll, a vállalkozás felszámolása vagy csődje esetén csak a többi hitelező kielégítése után kell kiegyenlíteni.

A kölcsön visszafizetésének határideje vagy meghatározatlan, vagy jövőbeli eseményektől függ, de eredeti futamideje 5 évet meghaladó lejáratú. A kölcsön törlesztése az eredeti lejárat vagy a szerződésben kikötött felmondási idő előtt nem lehetséges.

Mivel ezek nagyon hosszú lejáratúak (akár 20-25 év), analitikus nyilvántartásuk nagyon fontos.

A hátrasorolt és hosszú lejáratú kötelezettségekről külön-külön kell nyilvántartást vezetni.

Értékelésük:

Szerződéssel dokumentált könyv szerinti értéken.

Nyilvántartási formájuk kötetlen, de tartalmaznia kell

- a felvétel vagy kibocsátás időpontja
- a pénzügyintézet, illetve a kötvény tulajdonosok neve
- felvett vagy kibocsátott összeg
- törlesztések időpontja és összege
- tényleges törlesztések

Megjelenésük a mérlegben:

A hátrasorolt kötelezettségek mérlegérték meghatározása során a bekerülési értékéből kell kiindulni, növelve az állománynövekedés tételekkel, csökkentve az állomány csökkentő tételekkel, illetve figyelembe véve az év végi értékelés eredményhatását.

Bekerülési érték

+ Állománynövekedések

- Állománycsökkenések

+/- Külföldi pénzürtékre szóló kötelezettségek fordulónapra vonatkozó értékelésének hatása

= Mérlegérték

A mérlegbesorolás függ a kölcsönt adó és a vállalkozás kapcsolatától.

F. Kötelezettségek

I. Hátrasorolt kötelezettségek

1. Hátrasorolt kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben
2. Hátrasorolt kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
3. Hátrasorolt kötelezettségek jelentős tulajdoni viszonyban lévő vállalkozással szemben
4. Hátrasorolt kötelezettségek egyéb gazdálkodóval szemben

A gazdasági társaságok tulajdonosi ellenőrzése: a felelős társaságirányítás szerepe a tulajdonosi ellenőrzésben. A tulajdonosok, az igazgatóság, a felügyelő bizottság és az auditbizottság szerepe a tulajdonosi ellenőrzésben.

A felelős társaságirányítás szerepe a tulajdonosi ellenőrzésben:

A vállalatirányítás az a rendszer, amellyel a vállalatokat igazgatják és kontrollálják. A vállalatirányítás meghatározza a vállalat különböző résztvevői (igazgatóság, menedzsment, részvényesek és más érintett) közötti jogkör és felelősségkör megosztást, és kijelöli a vállalati döntéshozatal szabályait és eljárásait. Emellett olyan struktúrát is biztosít, amelyen keresztül meghatározásra kerülnek a vállalati célok, valamint ezen célok elérésének és a teljesítmény nyomon követésének eszközei.”

A felelős társaságirányítás elsősorban a tulajdonosi ellenőrzéshez kötődik, a testületek belső kontrollrendszerhez kapcsolódó kötelezettségei miatt a vállalkozások belső ellenőrzésével is szoros összefüggésben van. Ezt jelzi, hogy a társaságirányítási gyakorlatról készült jelentésben a belső kontrollrendszerre, a kockázatkezelésre és a függetlenített belső ellenőrzésre is ki kell térni, továbbá, hogy a függetlenített belső ellenőrzés vizsgálatainak egy része éppen a társaságirányítási gyakorlatra irányul. A külső környezeti szereplők számára hitelesebb képet nyújt, kockázatmentesebb az a vállalat, amely alkalmazza a felelős társaságirányítás modelljét. A jól működő felelős társaságirányítás esetén az igazgatóság munkájában támaszkodhat és köteles is igénybe venni a belső ellenőrzés segítségét. Az igazgatóság megkap valamennyi lényeges információt a vállalkozás működéséről, de sem a tulajdonosok, sem a piac más szereplői, továbbá az állam és az alkalmazottak információs igényei sem maradnak kielégítetlenül, így a társaság kapcsolata kevésbé konfliktusos, zavartalanabb valamennyi környezeti szereplővel.

A tulajdonosok szerepe a tulajdonosi ellenőrzésben:

A tulajdonosok nem képeznek egységes akaratú csoportot, ami a tulajdonosok különbözőségéből, összetételéből (pl. állami tulajdonosok, szakmai befektetők, magánszemélyek) egyenesen következik. Egy részük kevésbé aktívan (pl. pénzügyi befektetők), másik részük viszont erőteljesen vesz részt a felügyeleti munkában. A tulajdonosok jogait (így ellenőrzési, felügyeleti jogait is) és kötelezettségeiket a társaság legfőbb szervének ülésein gyakorolhatják, ahol a tulajdonosok határozat formájában fejezik ki döntéseiket a kizárólagos hatáskörükbe utalt, illetve a társasági szerződésben (alapszabályban) rögzített ügyekben. A gazdasági társaság legfőbb szervének feladata elsősorban a társaság alapvető, stratégiai ügyeiben való döntés. Ellenőrzési oldalról fontos, hogy a legfőbb szerv a következő kérdésekben (jogszáby által meghatározott) kizárólagos döntési hatáskörrel rendelkezik:

- a társasági szerződés (alapszabály) megállapítása, módosítása,
- az igazgatóság, a vezérigazgató, a felügyelő bizottság tagjainak; valamint a társaság könyvvizsgálójának megválasztása, visszahívása, díjazásuk megállapítása,
- a számviteli törvény szerinti beszámoló jóváhagyása, valamint
- a felelős társaságirányítási jelentés elfogadása.

A tulajdonosok számos jogkört delegálnak az ügyvezetésre, így e feladataik elvégzése során kényszerűen a tőlük származó információkra kell hagyatkozniuk. A tulajdonosi érdekek védelme céljából alakultak ki az ügyvezetést és az általuk megbízott vezetők tevékenységét fel-ügyelő ellenőrzések rendszere (felügyelő bizottság, audit bizottság, könyvvizsgáló).

Az igazgatóság (és bizottságainak) szerepe a tulajdonosi ellenőrzésben:

Az igazgatóság felelőssége összefüggésbe hozható mind a tulajdonosi, mind pedig a belső ellenőrzési alrendszerrel. Az igazgatóság feladatai alapvetően a következő, ellenőrzési szempontból meghatározó területekkel kapcsolatosak:

- a stratégiai irányelvek, a társasági célkitűzések meghatározása és a végrehajtás felügyelete,
- a társaságirányítási gyakorlat eredményességének és hatékonyságának felülvizsgálata,
- az összeférhetetlenség eseteinek kezelése, az etikai kódex elfogadása,
- a kockázatkezelési irányelvek meghatározása,
- a belső kontrollrendszerrel kapcsolatos irányelvek megfogalmazása,
- a pénzügyi (számviteli) jelentések tisztaságának biztosítása,

A felügyelő bizottság szerepe a tulajdonosi ellenőrzésben:

A felügyelő bizottság a vállalkozás legfőbb szerve részére végzi el az igazgatóság (ügyvezetés) tevékenységének ellenőrzését. Kötelező felügyelőbizottság létrehozása (2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről), ha a társaság teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalóinak száma éves átlagban a kétszáz főt meghaladja, és az üzemi tanács nem mondott le a felügyelő bizottságban való munkavállalói részvételről. Kötelező a létrehozása a nyilvánosan működő részvénytársaság esetében, akkor is, ha a társaság nem egységes irányítási rendszerben működik, a zártkörűen működő részvénytársaság esetében, ha azt a szavazati jogok legalább öt százalékával rendelkező tulajdonosok kérik.

A felügyelőbizottság jogköre:

- Ha a felügyelőbizottság ellenőrző tevékenységéhez szakértőket kíván igénybe venni, a kérelmét az ügyvezetés köteles teljesíteni.
- Ha a társaságnál felügyelőbizottság működik, a beszámolóról a társaság legfőbb szerve a felügyelőbizottság írásbeli jelentésének birtokában dönthet.
- Ha a felügyelőbizottság szerint az ügyvezetés tevékenysége jogszabályba vagy a létesítő okiratba ütközik, ellentétes a társaság legfőbb szerve határozataival vagy egyébként sérti a gazdasági társaság érdekeit, a felügyelőbizottság jogosult összehívni a társaság legfőbb szervének ülését e kérdés megtárgyalása és a szükséges határozatok meghozatala érdekében.

Az audit bizottság szerepe a tulajdonosi ellenőrzésben:

Nyilvánosan működő részvénytársaságnál kötelező auditbizottság létrehozása, amely a felügyelőbizottságot, illetve az igazgatótanácsot a pénzügyi beszámolórendszer ellenőrzésében, a könyvvizsgáló kiválasztásában és a könyvvizsgálóval való együttműködésben segíti. Az auditbizottságot a közgyűlés a felügyelőbizottság vagy az igazgatótanács független tagjai közül választja. Az auditbizottság három tagból áll, legalább egy tagjának számviteli vagy könyvvizsgálói szakképesítéssel kell rendelkeznie.

Az audit bizottság legfontosabb feladatai a következők:

- a pénzügyi beszámolási rendszer működésének értékelése és javaslattétel a szükséges intézkedések megtételére,
- javaslattétel a könyvvizsgáló személyére és díjazására,
- a könyvvizsgálóval szembeni szakmai követelmények és összeférhetetlenségi előírások érvényre juttatásának figyelemmel kísérése,
- a könyvvizsgálóval való együttműködéssel kapcsolatos teendők ellátása, valamint - szükség esetén - az igazgatótanács vagy a felügyelő bizottság számára intézkedések megtételére való javaslattétel,
- a számviteli törvény szerinti beszámoló véleményezése,
- az igazgatótanács, illetve a felügyelő bizottság munkájának segítése a pénzügyi beszámolási rendszer megfelelő ellenőrzése érdekében és
- egyéb, a társasági szerződésben a bizottság hatáskörébe utalt feladatok ellátása.

12. tétel

A követelések fogalma és számviteli kezelésük. A követelések bekerüléskori és fordulónapi értékelése. A követelésekkel kapcsolatos gazdasági események hatása a mérlegre és az eredménykimutatásra. A követelések analitikus nyilvántartása. Követelések a kiegészítő mellékletben.

Követelések azok a különféle szállítási, vállalkozási, szolgáltatási és egyéb szerződésekből jogszerűen eredő, pénzürtékben kifejezett fizetési igények, amelyek a vállalkozó által már teljesített, a másik fél által elfogadott, elismert termékértékesítéshez, szolgáltatás teljesítéséhez, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír, tulajdoni részesedést jelentő befektetés értékesítéséhez, kölcsönnyújtáshoz, előlegfizetéshez (beleértve az osztalékfelőleget is) kapcsolódnak, valamint a különféle egyéb követelések, ideértve a vásárolt követeléseket, a térítés nélkül és egyéb címen átvett követeléseket, a bíróság által jogerősen megítélt követeléseket is.

A követelések megjelenése a mérlegben:

II. Követelések

1. Követelések áruszállításból és szolgáltatásból (vevők)
2. Követelések kapcsolt vállalkozással szemben
3. Követelések jelentős tulajdoni részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
4. Követelések egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
5. Váltókövetelések
6. Egyéb követelések
7. Követelések értékelési különbözete
8. Származékos ügyletek pozitív értékelési különbözete

Az adott előlegeket ahhoz a mérlegtételhez kapcsolódóan kell kimutatni, amelynek a megszerzésére adták.

Követelés jellegű tétel továbbá a jegyzett, de be nem fizetett tőke, melyet a saját tőke elemei közt mutatunk ki, negatív előjellel.

Ha valamely kötelezettség esetén (jellemzően: ÁFA, TAO, HIPA, stb.) a vállalkozás túlfizetésbe kerül, akkor a túlfizetést az egyéb követelések közt kell kimutatni. Hasonlóan a szállítói túlfizetéseket, melyeket partnerenkénti értékeléssel kell megállapítani.

A követelések értékelése:

Értékvesztés:

A mérleg fordulónapján fennálló és a mérlegkészítés időpontjáig pénzügyileg nem rendezett követelések esetén kötelező elszámolni (ha a követelés könyv szerinti értéke és a várható megtérülés közti különbség tartós és jelentős). Az értékvesztés a követelések esetében egyéb ráfordításként kell elszámolni. Az értékvesztés visszairása pedig egyéb bevétel. A követelések évvégi értékelési történhet:

- Ün. korosítással, azaz a lejáratától eltelt idő szerint. A csoportosítás (a kiegészítő mellékletben) tetszőleges, de a szokásos felosztás: 0-90 nap, 91-180 nap, 181-365 nap, 365 napon túli.
- Csoportos értékeléssel, vevőcsoportonként.

Behajthatatlan követelés:

az a követelés,

- amelyre az adós ellen vezetett végrehajtás során nincs fedezet, vagy a talált fedezet a követelést csak részben fedezi (amennyiben a végrehajtás közvetlenül nem vezetett eredményre és a végrehajtást szüneteltetik, az óvatosság elvéből következően a behajthatatlanság – nemleges foglalási jegyzőkönyv alapján – vélelmezhető),
- amelyet a hitelező a csődeljárás, a felszámolási eljárás, az önkormányzatok adósságrendezési eljárása során egyezségi megállapodás keretében elengedett,
- amelyre a felszámoló által adott írásbeli igazolás (nyilatkozat) szerint nincs fedezet,
- amelyre a felszámolás, az adósságrendezési eljárás befejezésekor a vagyonfelosztási javaslat szerinti értékben átvett eszköz nem nyújt fedezetet,
- amelyet eredményesen nem lehet érvényesíteni, amelynél a fizetési meghagyásos eljárással, a végrehajtással kapcsolatos költségek nincsenek arányban a követelés várhatóan behajtható összegével (a fizetési meghagyásos eljárás, a végrehajtás veszteséget eredményez vagy növeli a veszteséget), amelynél az adós nem lelhető fel, mert a megadott címen nem található és a felkutatása „igazoltan” nem járt eredménnyel,
- amelyet bíróság előtt érvényesíteni nem lehet,
- amely a hatályos jogszabályok alapján elévült.

A behajthatatlanság tényét és mértékét bizonyítani kell.

Devizás követelések:

A külföldi pénzürtékre szóló (devizában keletkezett) követeléseket a bekerülés napjára, illetve a szerződés szerinti teljesítés napjára vonatkozó választott devizaárfolyamon átszámított forintértéken kell a könyvviteli nyilvántartásba venni.

A követelésekkel kapcsolatos gazdasági események hatása az eredménykimutatásra:

Gazdasági esemény	Eredmény kimutatás
Termékértékesítéssel, szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos követelés állományba vétele	Értékesítés nettó árbevétele
Tárgyi eszköz, immateriális jószág értékesítésével kapcsolatos követelés állományba vétele	Egyéb bevétel
Követelés értékvesztés visszaírása	Egyéb bevétel
Követelések értékvesztése	Egyéb ráfordítás
Behajtatatlan követelés	Egyéb ráfordítás
Adott engedmény (skonto)	Pénzügyi műveletek ráfordítása
Vásárolt követelés értékesítése	Pénzügyi műveletek ráfordítása
Elengedett követelés	Egyéb ráfordítás
Eladott, engedményezett követelés	Egyéb ráfordítás

A vevők analitikus nyilvántartása a következőket tartalmazza:

- a vevő azonosításához szükséges adatok (vevő neve, címe)
- a bizonylati hivatkozások
- a vevőnek kiszámlázott összegek, a számla kelte, a teljesítés dátuma
- a vevő által adott előlegek összegei, keletkezésének és esedékességének időpontjai
- a vevő határidőre ki nem egyenlített tartozásai

A kiegészítő mellékletbe azokat a számszerű adatokat és szöveges magyarázatokat kell felvenni, amelyeket a számviteli törvény előír, továbbá mindazokat, amelyek a vállalkozó vagyoni, pénzügyi helyzetének, működése eredményének megbízható és valós bemutatásához a tulajdonosok, a befektetők, a hitelezők számára szükségesek.

A kiegészítő mellékletben be kell mutatni:

- a tartósan adott kölcsön kapcsolt vállalkozásban
- a követelések kapcsolt vállalkozással szemben mérleg sorokból külön-külön mennyi az anya-, illetve a leányvállalattal szembeni követelés.
- az el nem ismert követeléseket
- a vevőnként együttesen kisösszegű követelések értékét
- jelentős összegű hitelezési veszteségeket
- a hátrasorolt követelések értékét

A kiegészítő mellékletben be kell mutatni, hogy a tartósan adott kölcsön kapcsolt vállalkozásban, a követelések kapcsolt vállalkozással szemben, a hátrasorolt kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben mérleg sorok külön-külön mennyi az anya-, illetve a leányvállalattal szembeni követelés, illetve kötelezettség.

Az üzleti jelentés készítési kötelezettség és az üzleti jelentés tartalma.

Az üzleti jelentésben az éves beszámolót készítő vállalkozónak olyan pénzügyi és nem pénzügyi információkon nyugvó, átfogó elemzést kell bemutatni a tulajdonosok (befektetni szándékozók) részére a vállalkozás jelenlegi és várható helyzetéről, amely alkalmas arra, hogy megítélhető legyenek a felmerülő kockázatok és bizonytalanságok.

Jellemzői:

- Tartalma és szerkezete nincs közvetlen kapcsolatban az éves beszámoló részeivel
- Terjedelme a vállalkozó által lényegesnek ítélt számszerű és szöveges információk nagyságától függ.
- Nem kell letétbe helyezni, de a vállalkozás székhelyén azt meg lehet tekinteni.
- Kiemeli azokat az eseményeket és értékelési lehetséges hatásait, amelyek a mérleg fordulónapja és a mérlegkészítés időszaka között történtek.
- A vállalkozás méretével és összetettségével összhangban álló elemzést tartalmaz.
- Nem pénzügyi jellegű mutatókat is tartalmaz, amelyek lényeges információkat adhatnak a vállalkozás helyzetével kapcsolatban.

Az üzleti jelentésnek ki kell térnie:

- A mérleg fordulónapja után bekövetkezett lényeges eseményekre, jelentős folyamatokra
- A várható fejlődésre
- A K + F területére
- A vállalkozás telephelyeinek bemutatására
- A vállalkozó foglalkoztatáspolitikájára
- A környezetvédelemmel kapcsolatos kérdésekre
- A pénzügyi instrumentumok hasznosítására, ha az jelentős hatással van a vállalkozás vagyoni helyzetére.
- A kockázatkezelési politikára és a fedezeti ügylet politikára
- Az ár-, hitel-, kamat-, likviditás- és cash flow kockázatokra.

Az üzleti jelentésben közölni kell:

- A jegyzett tőke összetételét
- A jegyzett tőkét megtestesítő értékpapírok forgalmazásában érvényesülő bármely korlátozást
- Azt, hogy egyes befektetők közvetlenül v. közvetetten jelentős mértékben tulajdonosai a részvényeknek.
- Bármely korlátozást a szavazati jogokban

- Testületi tagok kinevezésével, visszahívásával, a társasági szerződés rendelkezéseinek módosításával kapcsolatos szabályokat.
- A vezetés hatáskörét.

Az üzleti jelentést magyarul kell elkészíteni, és azt a hely és a kelet feltüntetésével a vállalkozás képviseltére jogosult személy köteles aláírni.

Az üzleti jelentést könyvvizsgálatnak kell alávetni, de mivel nem része a beszámolónak, így nem kell közzétenni.

Az éves beszámoló eredménykimutatásának vizsgálata. Elemzési és ellenőrzési módszerek.

Az eredménykimutatás a vállalkozó adózott eredményének a levezetését - az ellenőrzés megállapításai alapján az előző üzleti év(ek) adózott eredményét módosító jelentős összegű hibák eredményre gyakorolt hatását elkülönítetten - tartalmazza, az eredmény keletkezésére, módosítására ható főbb tényezőket, az adózott eredmény összetevőit, kialakulását mutatja be.

Az eredménykimutatás által szolgáltatott információk egyaránt fontosak a tulajdonosok, a befektetők, hitelezők számára, miután a vállalkozás jövedelemtermelő képességéről adnak átfogó képet.

Az ellenőrzésnek ezért van kiemelkedő szerepe az eredménykimutatás tartalmának vizsgálatában.

A vállalkozó fő (alap-) tevékenységének eredményét (az üzemi/üzleti tevékenység eredményét) alapvetően meghatározza az értékesítés nettó árbevételének alakulása. Ennek alapvető elemeit a termék- áru- és szolgáltatásértékesítés (általános forgalmi adót nem tartalmazó) bevételei képezik.

Az értékesítés nettó árbevétele nem tartalmazhatja az értékesítésről kiállított számlában, nyugtában - a konkrét vásárolt és saját termelésű készlethez, szolgáltatásnyújtáshoz kapcsolódóan - adott engedmény összegét.

Az értékesítés nettó árbevételének megosztása (belföldi és export értékesítés) fontos ellenőrzési feladat.

Az eredménykimutatás vizsgálata – függetlenül attól, hogy összköltség vagy forgalmi költség eljárással készült – elsősorban a folyamatok eredményre gyakorolt hatásai rögzítésének ellenőrzését jelenti. Általánosan alkalmazott módszere a mintavétel.

Az értékesítés nettó árbevételének fontosabb ellenőrzési feladatai:

- vizsgálni kell, hogy az eredménykimutatásban szereplő nettó árbevétel a valóságos gazdasági eseményeknek megfelel-e (az ellenőrzés jellemzően egy kiválasztott időszak – pl. egy vagy több hónap – kibocsátott számláinak egyeztetését jelenti a könyvelt árbevétellel),
- ellenőrizni kell, hogy a vevők a teljesítést elismerték-e,
- az elemzés eszköztárát felhasználva vizsgálni kell a tárgyidőszaki és bázis időszaki árbevétel közötti változásokat az árbevétel fő fajtái szerinti bontásban,
- a kiválasztott gazdasági események ellenőrzésénél meg kell vizsgálni az ügyleteket alátámasztó szerződéseket, megállapodásokat, megrendeléseket,

- vizsgálni kell az export árbevétel elszámolásának helyességét (pl. megfelelő árfolyam alkalmazását)

Összköltség eljárással készített eredménykimutatás esetén fontos ellenőrzési feladatot jelent az aktivált saját teljesítmények értékének meghatározása. Vizsgálni kell, hogy a mérlegben a saját termelésű készletek (befejezetlen termelés, félkész- és késztermékek, növendék-, hízó és egyéb állatok) állományváltozása (nyitó és záró értékének különbsége) megegyezik-e az eredménykimutatás megfelelő adatával.

Az anyagjellegű ráfordítások között kell kimutatni a vásárolt és felhasznált anyagok értékét, az igénybe vett (vásárolt) szolgáltatások - le nem vonható általános forgalmi adót is magában foglaló - értékét, az egyéb szolgáltatások értékét, az eladott áruk beszerzési értékét és az eladott (közvetített) szolgáltatások értékét. Az ellenőrzés alapbizonylatait számlák, szállítólevelek, külföldi kiküldetések utazási-, és szállásköltség bizonylatai jelentik.

Személyi jellegű ráfordítások az alkalmazottaknak munkabéreként elszámolt összeg, továbbá a személyi jellegű egyéb kifizetések, valamint a bérjárulékok. (Ez utóbbi tétellel az ellenőrzés külön feladat ellátása keretében foglalkozik.) Az ellenőrzés legfontosabb alapbizonylatai a béranalitikák, munkaszerződések, teljesítményszámolások, kiküldetési rendelvények és elszámolások.

Az értékcsökkenési leírás ellenőrzése során nem csupán a meghatározás, illetve elszámolás helyessége vizsgálandó, hanem az alkalmazott leírási mód célszerűsége is.

Forgalmi költség eljárással készült eredménykimutatás esetén az értékesítés közvetlen és közvetett költségeinek vizsgálata jelent feladatot.

Az értékesítés közvetlen költségei között kell kimutatni az értékesített saját termelésű készletek és teljesített szolgáltatások közvetlen önköltségét, az eladott áruk beszerzési értékét, az eladott (közvetített) szolgáltatások értékét.

Az értékesítés közvetett költségei között az értékesítés és forgalmazás költségét, az igazgatási költségeket és az egyéb általános költségeket kell szerepeltetni.

Az egyéb bevételek tartalmának ellenőrzése során vizsgálni kell, hogy az adott bevétel valóban „üzemi” jellegű-e. Ugyancsak lényeges ellenőrzési szempont, hogy másik vagy több időszakot érintő bevételek időbeli elhatárolása, illetve annak feloldása szabályosan történt-e.

Az egyéb ráfordítások tartalmának ellenőrzése során – az egyéb bevételekhez hasonlóan – vizsgálni kell, hogy az adott ráfordítás valóban „üzemi” jellegű-e. Ugyancsak lényeges ellenőrzési szempont, hogy másik vagy több időszakot érintő ráfordítások időbeli elhatárolása, illetve annak feloldása szabályosan történt-e. Kiemelten vizsgálandó az elszámolt terven felüli értékcsökkenések és az értékvesztések indokoltsága, dokumentálása.

A pénzügyi eredmény és az adófizetési kötelezettség ellenőrzése:

A pénzügyi műveletek eredménye a pénzügyi műveletek bevételeinek és ráfordításainak különbözete.

A pénzügyi műveletek bevételei közé tartoznak: a kapott (járó) osztalék és részesedés, a részesedésekből származó bevételek, árfolyamnyereségek, a befektetett pénzügyi eszközökből (értékpapírokból, kölcsönökből) származó bevételek, árfolyamnyereségek, az egyéb kapott (járó) kamatok és kamatjellegű bevételek, a pénzügyi műveletek egyéb bevételei.

Kapott (járó) osztalék és részesedés a pénzügyi műveletek bevételei között abban az esetben jelenik meg a tárgyévben, ha a mérleg-fordulónapig ismertté vált. Vizsgálandó, hogy az esetleges kamatozó részvények után kapott kamatot is itt szerepelteti-e a vállalkozó.

Részesedésekből származó bevételek, árfolyamnyereségek legfontosabb tételei a befektetett pénzügyi eszközök között lévő tulajdoni részesedést jelentő befektetés értékesítésekor keletkeznek (ha az eladási ár és a könyv szerinti érték különbözete nyereség jellegű).

A befektetett pénzügyi eszközökből (értékpapírokból, kölcsönökből) származó bevételek, árfolyamnyereségek között található a befektetett pénzügyi eszközök között kimutatott adott kölcsön (bankbetét), hitelviszonyt megtestesítő értékpapír után kapott (járó) kamat, illetve utóbbiak értékesítésekor az eladási árban lévő kamat összege. Pénzügyi lízing esetében ugyancsak itt szerepeltetendő a lízingdíjban lévő kapott (járó) kamat összege.

Fontos ellenőrzési feladat a kapcsolódó időbeli elhatárolások végrehajtása.

Az egyéb kapott (járó) kamatok és kamatjellegű bevételek főbb tételei a forgóeszközök között kimutatott

- kamatozó értékpapírok,
- kölcsönök,
- váltókövetelések,
- pénzeszközök

után kapott járó, esedékes) kamatok összege.

A pénzügyi műveletek ráfordításai közé tartoznak: részesedésekből származó ráfordítások, árfolyamvesztések, a befektetett pénzügyi eszközökből (értékpapírokból, kölcsönökből) származó ráfordítások árfolyamvesztések, a fizetendő (fizetett) kamatok és kamatjellegű ráfordítások, a pénzügyi műveletek egyéb ráfordításai, a részesedések, az értékpapírok, a tartósan adott kölcsönök, a bankbetétek értékvesztése.

Ezen tételek helyességének ellenőrzése mellett kiemelten fontos feladat a devizás tételek (követelések és kötelezettségek) fordulónapi árfolyamon történő értékelése, és az árfolyamkülönbség elszámolása a pénzügyi műveletek egyéb bevételei, illetve egyéb ráfordításai között. Ez utóbbiakat – szemben más bevételek és ráfordítások bruttó módon történő kimutatásával – összevontan kell meghatározni és elszámolni.

Az adózás előtti eredmény az üzemi (üzleti) tevékenység eredménye és a pénzügyi műveletek eredményének összevont egyenlege.

Adófizetési kötelezettségként kell kimutatni az üzleti év adózás előtti eredményét terhelő adót. (Megállapításának helyessége, bevallásának pontossága a vállalkozó elkülönülő, kiemelt ellenőrzési feladata.) Az ellenőrzés feladata különösen a számviteli eredményt módosító (adóalap-növelő és csökkentő) tételek vizsgálata.

Az eredménykimutatás elemzése:

Összköltség eljárás esetén:

Az elemzés az összteljesítmény összetevőinek dinamikus vizsgálatára, időbeli összehasonlítására irányul.

Forgalmi költség eljárás esetén:

Sokkal részletesebb, az eredményre ható tényezők hatásának számszerűsítésére lehetőséget adó elemzésre ad lehetőséget. Az elemzés fókuszában az értékesítés bruttó eredménye (fedezeti összeg) vizsgálata és tényezőkre bontása áll.

13. tétel

A – forgóeszközök között kimutatott – értékpapírok fogalma, számviteli kezelése. Az értékpapírok csoportosítása. Az értékpapírok bekerüléskori és fordulónapi értékelése. Az értékpapírokkal kapcsolatos gazdasági események hatása a mérlegre és az eredménykimutatásra. Értékpapírok a kiegészítő mellékletben.

Az értékpapír vagyontjogot vagy követelést megtestesítő okirat. Pénzügyi szempontból jövőbeli fizetésre vonatkozó ígéret.

A vállalkozás az értékpapírt a beszerzés célja szerint minősíti forgóeszköznek vagy befektetett eszköznek. A forgóeszközök között értékpapírként a forgatási célból, átmeneti, nem tartós befektetésként vásárolt, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat, részesedéseket mutatjuk ki.

Az értékpapírok megjelenése a mérlegben:

III. Értékpapírok

1. Részesedés kapcsolt vállalkozásban
2. Jelentős tulajdoni részesedés
3. Egyéb részesedés
4. Saját részvények, saját üzletrészek
5. Forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok
6. Értékpapírok értékelési különbözete

Részesedés kapcsolt vállalkozásban:

Tulajdoni részesedést jelentő, anyavállalatban, leányvállalatban vagy közös vezetésű vállalkozásban, forgatási célból, árfolyamnyereség elérése érdekében vásárolt befektetés.

Jelentős tulajdoni részesedés:

20%-ot elérő, vagy meghaladó, forgatási célú tulajdoni részesedés.

Egyéb (nem tartós) részesedések:

Melyek nem minősülnek sem kapcsolt vállalkozásnak, sem társult vállalkozásnak, és amelyekhez jelentős tulajdoni részesedési viszony sem kapcsolódik, tehát a tulajdoni részesedés mértéke legfeljebb nem éri el a 20%-ot.

Saját részvények, saját üzletrészek:

A visszavásárolt tulajdoni részesedést jelentő saját befektetések.

Forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok:

Azokat az értékpapírokat kell kimutatni, amelyeket forgatási célból, árfolyamnyereség elérése érdekében szereztek be, illetve amelyek a tárgyévét követő üzleti évben lejárnak.

Értékpapírok mérlegértékének megállapítása:

- Könyv szerinti érték
- Értékvesztés
 - + Visszaírt értékvesztés
 - ± Árfolyam-különbözet (devizás értékpapír fordulónapi átértékeléséből)
 - = Mérlegérték

A forgatási célú értékpapírok esetén, ha a könyv szerinti értékük tartósan és jelentősen magasabb, mint a mérlegkészítéskori piaci érték (árfolyam), értékvesztést számolunk el. Ha a piaci érték utóbb emelkedik, akkor a korábban elszámolt értékvesztést (legfeljebb annak mértékéig) vissza kell írni. Az értékvesztést pénzügyi műveletek ráfordításaként számoljuk el, a visszaírás pedig a pénzügyi műveletek ráfordítását csökkenti.

Értékpapírok a kiegészítő mellékletben:

A kiegészítő mellékletben be kell mutatni a forgóeszköz értékelése kapcsán elszámolt értékvesztés nyitó értékét, növekedését, csökkenését, visszaírt értékvesztés összegét, az értékvesztés záró értékét legalább mérlegtételek szerinti bontásban.

Ha egy eszköz vagy kötelezettség a mérleg több tételében is elhelyezhető, illetve ha egy adott eszköz vagy kötelezettség minősítése az egyik üzleti évről a másikra megváltozik, akkor az alkalmazott megoldást a kiegészítő mellékletben számszerűsítve, az összetartozás, az összehasonlíthatóság tételhivatkozásaival meg kell adni.

Értékpapírokkal kapcsolatos gazdasági események hatása az eredménykimutatásra:

Gazdasági esemény	Megjelenés az eredménykimutatásban
Értékpapír értékesítésének, apportálásának nyeresége	Pénzügyi műveletek egyéb bevétele

Értékpapír értékesítésének, apportálásának vesztesége	Pénzügyi műveletek egyéb ráfordítása
Forgatási célú hitelviszonyt megtestesítő értékpapír után kapott kamat	Egyéb kapott (járó) kamatok, kamatjellegű bevételek
Értékvesztés, értékvesztés visszaírása	Részesedések, értékpapírok, bankbetétek értékvesztése és visszaírása

Értékpapírok analitikus nyilvántartása:

Forgóeszközök között kimutatott részesedéseknél egyedi nyilvántartást kell vezetni. A nyilvántartásnak tartalmaznia kell:

- az azonosításhoz szükséges adatokat;
- vásárlás éve; összege;
- annak időközben végrehajtott csökkenése (értékvesztés),
- törlesztés;
- lejárat;
- kamatfeltételek, befektetés megszűnésének információi.

A konszolidációs kör meghatározása.

A Szvt. abból a feltételezésből indul ki, hogy a vállalatok jogilag egymástól függetlenek és gazdaságilag képesek az érdekeik elkülönülten érvényesíteni. Az összevont (konszolidált) éves beszámoló elkészítésébe az anyavállalatot, minden leányvállalatot, továbbá közös vezetésű vállalkozást be kell vonni. (Bizonyos esetekben ez nem kötelező).

A konszolidált éves beszámoló készítésének célja az, hogy a jogilag önálló, de gazdaságilag egymással szoros kapcsolatban álló vállalkozások együttes vagyoni, pénzügyi és jövedelmi viszonyait úgy mutassa be, mintha azok egyetlen vállalkozásként működnének. Konszolidált éves beszámoló készítésére az anyavállalat kötelezett.

Anyavállalat:

Az a vállalkozás, amely egy másik vállalkozásnál közvetlenül vagy leányvállalatánál keresztül közvetetten meghatározó befolyást képes gyakorolni.

Meghatározó befolyás:

- Szavazati többség alapján, tulajdoni hányad, vagy más tulajdonosokkal kötött megállapodás alapján rendelkezik a szavazatok több, mint 50%-ával. (50% + 1 szavazat)
- Ellenőrzési többség alapján, jogosult a vezető tisztségviselők vagy a felügyelő bizottság tagjainak többségét kinevezni, visszahívni
- Szerződés alapján: függetlenül kinevezési és visszahívási jogtól, az anyavállalat döntő irányítást, ellenőrzést gyakorol

Leányvállalat:

Az a vállalkozás, amelyben egy másik vállalkozás (anyavállalat) a meghatározó befolyást gyakorolhatja.

Közös vezetésű vállalkozás:

Az a gazdasági társaság, ahol egyrészt az anyavállalat (az anyavállalat konszolidálásba bevont leányvállalata), másrészt egy (vagy több) másik vállalkozás a meghatározó befolyást jelentő jogosultságokkal paritásos alapon – legalább 33 százalékos szavazati aránnyal – rendelkezik. A közös vezetésű vállalkozást a tulajdonostársak közösen irányítják.

Társult vállalkozás:

Az a – konszolidálásba teljes körűen be nem vont – gazdasági társaság, ahol az anyavállalat vagy a konszolidálásba bevont leányvállalata a törvény szerinti jelentős tulajdoni részesedéssel rendelkezik, és mértékadó befolyást gyakorol a gazdasági társaság üzleti és pénzügyi politikájára.

Mértékadó befolyást gyakorló vállalkozás:

Az a vállalkozás, amely egy másik gazdasági társaságnál legalább a szavazatok – törvényben előírt számítási eljárás értelemszerű alkalmazásával számított – 20 százalékával közvetlenül vagy közvetetten rendelkezik.

Jelentős tulajdoni részesedés:

Más vállalkozások tőkéjében való, értékpapírban megtestesülő vagy más módon meghatározott jog, amelynek célja az említett vállalkozással való tartós kapcsolat kialakítása révén hozzájárulás annak a vállalkozásnak a tevékenységéhez, amelyik e jogok birtokosa, és amely részesedés mértéke a 20 százalékot meg meghaladja.

Társult vállalkozás:

ha legalább 20%-ban tulajdonos ÉS legalább 20% szavazattal rendelkezik az anyavállalat közvetlenül vagy konszolidálásba bevont leányvállalatán keresztül közvetetten.

Egyéb részesedési viszonyban álló vállalkozás:

Az a gazdasági társaság, amelyben a vállalkozó nem rendelkezik a törvény szerinti jelentős tulajdoni részesedéssel és amely nem tartozik a leányvállalatok, a közös vezetésű vállalkozások és a társult vállalkozások közé.

Konszolidálásba bevont vállalkozások:

Az anyavállalat, a konszolidálásba bevont leányvállalat, a konszolidálásba bevont közös vezetésű vállalkozás.

Kapcsolt vállalkozás:

Az anyavállalat és a leányvállalat, valamint a közös vezetésű vállalkozások.

A konszolidált éves beszámoló összeállításához meg kell határozni, hogy a konszolidálást végző szempontjából mely társaságokat és milyen minőségben kell majd a beszámolóban szerepeltetni. A konszolidálási kör kialakítása a konszolidált beszámoló összeállításának előfeltétele és az anyavállalat feladatkörébe tartozik. A konszolidálási kört a szavazati arány és a tulajdoni hányad vizsgálatának segítségével kell kialakítani. (A szavazati arány és a tulajdoni hányad eltérhet egymástól!).

A szavazati arány azt fejezi ki, hogy a vizsgált vállalkozásban gyakorolható összes szavazati jogból az anyavállalatot milyen mértékű szavazat illeti meg.

$$\text{Szavazati arány [\%]} = b / c \times 100$$

ahol

- b: az anyavállalatot közvetlenül és / vagy más leányvállalatain keresztül közvetetten megillető és gyakorolható szavazatok száma
- c: az adott vállalkozásnál gyakorolható összes szavazatok száma

A számítások során csak a szavazati jogot biztosító részesedéseket szabad figyelembe venni.

A könyvvizsgáló elfogadó nyilatkozatának tartalma. A könyvvizsgálói jelentés fajtái, az egyes fajták tartalma.

A könyvvizsgáló elfogadó nyilatkozatának tartalma:

A választást követően a könyvvizsgálónak, könyvvizsgáló társaságnak elfogadó nyilatkozatot kell kibocsátania, amely igazolja, hogy a könyvvizsgálónak tudomása van a megválasztásáról és a könyvvizsgálói teendőket el kívánja látni.

Amennyiben könyvvizsgáló társaságot bíztak meg a beszámoló auditálásával, akkor a könyvvizsgálói elfogadó nyilatkozatnak tartalmaznia kell:

- a könyvvizsgálói elfogadó nyilatkozási címzést,
- a könyvvizsgálói társaság nevét, székhelyét, cégbejegyzési számát, kamarai nyilvántartásba vételi számát,
- a megbízó társaság nevét, székhelyét, cégbejegyzési számát,
- a könyvvizsgáló társaság kijelentést, hogy a megbízást elfogadta,
- a megbízás mely üzleti évekre vonatkozik, a megbízás lejártának konkrét dátumát,
- nyilatkozattételt, hogy nincs összeférhetlenség és a függetlenség feltételei biztosítottak,
- a könyvvizsgáló, személyében is felelős bejegyzett könyvvizsgáló azonosító adatait,
- az elfogadó nyilatkozat keltezését,
- cégszerű aláírást és a személyében felelős kijelölt könyvvizsgáló aláírását,
- meg kell jelenjen a személyében is felelős bejegyzett könyvvizsgáló záradéka, amelyben kijelenti, hogy a kijelölését elfogadja, továbbá nyilatkozik arról, hogy semmi sem korlátozza a tisztség ellátásában, nincs olyan körülmény, amely a tisztség elvállalását kizárná (záradék keltezése, kamarai tagsági azonosító szám, aláírás).

A könyvvizsgálói jelentés fajtái:

- Tiszta jelentés (régén: hitelesítő záradék)
- Jelentés figyelemfelhívással
- Minősített jelentés:
 - hatókör korlátozás miatt
 - véleményeltérés miatt
 - ellenvélemény miatt

- véleménynyilvánítás visszautasítása miatt

Tiszta jelentés:

- A beszámoló és az azt alátámasztó könyvvizetés megfelel a jogszabályoknak.
- Megbízható és valós összképet nyújt.
- Az üzleti jelentés összhangban van a beszámolóval.

Figyelemfelhívás:

Ha a könyvvizsgáló a beszámolóban* bemutatott valamely lényeges állítást olyan súlyúnak ítél, hogy annak kiemelése a jelentésben is szükséges, pl.:

- Folyamatban lévő peres ügy, ha az negatívan hathat a jövőbeni pénzügyi helyzetre,
- Nem megfelelő saját tőke / jegyzett tőke arány,
- Megkérdőjelezhető, hogy maradéktalanul érvényesül-e a vállalkozás folytatásának elve

Korlátozott vélemény (hatókör korlátozás):

Ha a beszámoló alapvetően megbízható és valós összképet nyújt, de valamiről nem tudott meggyőződni a könyvvizsgáló, pl.: nem tudott részt venni a fizikai leltározáson.

Korlátozott vélemény (véleményeltérés):

Ha a beszámoló alapvetően megbízható és valós összképet nyújt, de valamilyen lényeges kérdésben véleményeltérés van a könyvvizsgáló és a menedzsment közt, pl.:

- Nem megfelelő összegű céltartalék képzés,
- Értékvesztések, terven felüli érték-csökkenések nem megfelelő elszámolása,
- Amortizáció helytelen elszámolása.

Ellenvélemény:

A menedzsment által nem módosított lényeges hibás állítás miatt, melynek eredményeképpen a beszámoló

- nem felel meg a jogszabályoknak és/vagy
- nem nyújt megbízható és valós összképet.

azaz a beszámoló több lényeges, átfogó jellegű hibát is tartalmaz.

Véleménynyilvánítás visszautasítása:

Lehetséges okok:

- A könyvvizsgáló hatókörének jelentős mértékű korlátozása (nem jutott hozzá lényeges adatokhoz, dokumentumokhoz), vagy
- A beszámoló több lényeges állítására vonatkozó eredendő bizonytalanság (a vállalkozás jövőjére vonatkozó lényeges események hatása a könyvvizsgálat befejezésekor még ismeretlen)

14. tétel

A pénzeszközök fogalma, számviteli kezelése. A devizás követelések és kötelezettségek bekerüléskori és fordulónapi értékelése és az értékelés hatásainak számviteli elszámolása. Pénzeszközök a kiegészítő mellékletben.

A pénzeszközök a készpénz, elektronikus pénzeszköz, csekk valamint a bankbetétek értékét foglalják magukban.

A pénzeszközök megjelenése a mérlegben:

IV. Pénzeszközök

1. Pénztár, csekkek
2. Bankbetétek

A pénzforgalommal kapcsolatos bizonylatok:

- napi, illetve időszaki pénztárjelentések
- csekkek, utalványok
- bankszámlakivonatok, banki értékesítések
- bevételi és kiadási pénztárbizonylatok

Mivel a különböző pénzeszközök közötti gazdasági eseményeket (pl. készpénz befizetés a bankszámlára) különböző bizonylatokról (kiadási pénztárbizonylat, bankkivonat), különböző naplókba (pénztárnapló, banknapló) könyveljük, ezért ilyen esetekben átvezetési számlát használunk.

A választott árfolyam:

A valutát, a devizát, továbbá a devizában fennálló követeléseket és kötelezettségeket a számviteli politikában rögzített ún. választott árfolyamon kell állományba venni, ill. az állomány-növekedéseket elszámolni. Kivételt képez ez alól a forintért vásárolt valuta, ill. deviza, mert azokat az értük ténylegesen fizetett forintösszegben vesszük állományba. A választott árfolyam lehet:

- a választott hitelintézet által meghirdetett deviza vételi és deviza eladási árfolyamának átlaga

- az MNB által közzétett hivatalos devizaárfolyam
- az Európai Központi Bank (EKB) hivatalos devizaárfolyama
- a deviza vételi és deviza eladási árfolyam átlaga helyett valamennyi külföldi pénzürtékre szóló eszköz és kötelezettség egységesen értékelhető deviza vételi vagy csak deviza eladási árfolyamon is.

Állomány csökkenések elszámolása:

A devizaszámla és a valutapénztár esetén az állománycsökkenéseket FIFO módszerrel, vagy csúsztatott átlagáras módszerrel számoljuk el.

A devizás követelések és kötelezettségek állománycsökkenéseinek elszámolása könyv szerinti értéken történik.

Árfolyam-különbözetek:

A devizás eszközökön, ill. kötelezettségeken keletkező árfolyam-nyereséget pénzügyi műveletek egyéb bevételeként, az árfolyam-veszteséget pedig pénzügyi műveletek egyéb ráfordításaként kell elszámolni.

Kivételt képez az a devizakötelezettség, mely folyamatban lévő beruházáshoz kapcsolódik, mert az azon keletkező árfolyam-különbözet a beruházás bekerülési értékét módosítja.

A devizás eszközök és kötelezettségek fordulónapi értékelése:

A devizás eszközöket és kötelezettségeket – a barterből keletkezett követelés, ill. kötelezettség kivételével – át kell értékelni a fordulónapi választott árfolyamra. Az egyes eszközökön és kötelezettségeken keletkező árfolyam-különbözeteket össze kell vonni és az összevont árfolyam-nyereséget pénzügyi műveletek egyéb bevételeként, az összevont árfolyam-veszteséget pedig pénzügyi műveletek egyéb ráfordításaként kell elszámolni.

Kivételt képez az a devizakötelezettség, mely folyamatban lévő beruházáshoz kapcsolódik, mert az azon az évvégi átértékelésből keletkező árfolyam-különbözet a beruházás bekerülési értékét módosítja, így az nem lesz része az összevont árfolyam-különbözetnek.

A pénzeszközök leltározása:

Az üzleti év fordulónapjára való egyeztetéssel történik. A mérleg fordulónapján a pénztárban lévő készpénz összege a pénztárkönyvvel egyezően kerül a mérlegbe.

A pénzeszközökről a kiegészítő mellékletben adandó információk:

- pénzeszközök hatása a vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetre
- likviditás
- tartós és nem tartós betétek átsorolásai
- pénzeszközök eredeti értéke, tárgyévi és halmozott értékvesztése, visszaírása

A konszolidáció előkészítő feladatai és tőkekonszolidációs lépések.

A konszolidáció általános előkészítése:

1. A konszolidált éves beszámoló készítési kötelezettség vizsgálata
2. A konszolidációs számviteli politika elkészítése
3. A konszolidációs adatszolgáltatási rendszer kialakítása
4. A konszolidációba teljeskörűen bevont vállalkozások számviteli információs rendszerének átalakítása
5. A konszolidációs kör véglegesítése

A konszolidációs számviteli politika főbb tartalma:

- konszolidált éves beszámoló készítési kötelezettség megállapítása
- konszolidált éves beszámoló részei
- konszolidált éves beszámoló fordulónapjának és mérlegkészítési időpontjának meghatározása
- a konszernhez tartozó vállalkozások konszolidációba való bevonási elveinek meghatározása
- a teljes körű konszolidáció előkészítő feladatainak meghatározása, alkalmazható mentesítések, azok indoklása
- a teljes körű konszolidáció végrehajtása során alkalmazandó módszerek
- konszolidált kiegészítő melléklet felépítése, tartalma
- konszolidált üzleti jelentés felépítése, tartalma
- letétbe helyezés, közzététel

A teljeskörű konszolidáció előkészítése:

1. A teljeskörűen bevont vállalkozások mérleg és eredménykimutatás adatainak vizsgálata a teljesség szempontjából (eltérő mérlegbeállítási gyakorlat egységesítése)
2. Eltérő értékelési módszerek egységesítése
3. Eltérő pénznemben készített egyedi mérlegek és eredménykimutatások átszámítása
4. Eltérő szerkezetű mérlegek és eredménykimutatások átalakítása, egységesítése
5. Közös vezetésű vállalkozások mérleg és eredménykimutatás adatainak tőkerészesedés arányában történő megosztása
6. Teljeskörű bevonást előkészítő könyvelési teendők elvégzése

A tőkekonszolidáció fogalma, célja:

A tőkehalmozódások kiszűrését jelenti. A tőkehalmozódás oka, hogy az anyavállalat befektetése a leányvállalatok eszközeiben testesül meg, melynek forrása az anyavállalattól (is) származó jegyzett tőke. A tőkekonszolidálás célja, hogy az anyavállalat tulajdoni részesedést jelentő befektetése helyébe az őt megillető tulajdoni hányadnak megfelelő eszközök és kötelezettségek kerüljenek. Ha ez a két érték nem egyenlő, akkor a konszolidált mérleg az ún. tőkekonszolidációs különbözet révén kerül egyensúlyba.

Tőkekonszolidációs különbözet:

Akkor keletkezik, ha az anyavállalat nem maga alapítja a leányvállalatot, hanem részesedés vásárlással jut hozzá. Az anyavállalat a konszolidációba való első bevonásnál választhat:

- a leányvállalat saját tőkéjét könyv szerinti értéken veszi figyelembe, vagy
- az anyavállalat által választott időpontra vonatkozó aktualizált értéket veszi figyelembe. A választható időpontok a következők:
 - a részesedés megszerzésének időpontja, vagy
 - a konszolidációba való első bevonás időpontja, vagy a
 - leányvállalattá válás időpontja

A leányvállalatban lévő részesedés könyv szerinti értékének és a saját tőkéje arányos összegének különbözetét (aktív vagy passzív) tőkekonszolidációs különbözetként kell elszámolni. Az aktív és a passzív tőkekonszolidációs különbözet nem vonható össze egymással, azaz bruttó módon kell azokat elszámolni.

Aktív tőkekonszolidációs különbözet:

- akkor keletkezik, ha a részesedés könyv szerinti értéke a nagyobb,
- az aktív tőkekonszolidációs különbözetet csökkenteni kell a leányvállalat eszközeinél jelentkező ún. rejtett tartalék összegéből az anyavállalatra jutó arányos résszel (pl. a nullára leírt gépek piaci értéke),
- a befektetett pénzügyi eszközök közt elkülönítetten (aktív tőkekonszolidációs különbözetként) mutatjuk ki,
- az aktív tőkekonszolidációs különbözetet az üzleti vagy cégértékre vonatkozó szabályok szerint kell leírni.

Passzív tőkekonszolidációs különbözet:

- akkor keletkezik, ha a részesedés könyv szerinti értéke a kisebb,
- a passzív tőkekonszolidációs különbözetet csökkenteni kell a leányvállalat forrásainál jelentkező ún. rejtett terhek összegéből az anyavállalatra jutó arányos résszel (pl. függő kötelezettségek, biztos jövőbeni kötelezettségek),
- a hátrasorolt kötelezettségek közt elkülönítetten (passzív tőkekonszolidációs különbözetként) mutatjuk ki,
- akkor szabad az eredmény javára elszámolni, ha a forrás, amihez kapcsolódott, megjelent tényleges veszteségként a leányvállalat egyedi beszámolójában, ill. ha az adott vállalkozás kikerül a konszolidációs körből.

Az anyavállalat tulajdoni hányadára jutó összeg megállapítása:

Ha az anyavállalat nem 100%-ban tulajdonosa a leányvállalatnak, akkor meg kell állapítani a leányvállalat saját tőkéjéből az anyavállalatra jutó részt (ezt szűrjük ki a tőkekonszolidáció során). A fennmaradó részt pedig külső tulajdonosok részesedéseként kell kimutatni a konszolidált mérlegben.

Az anyavállalatra jutó összeg megállapítása:

1. A visszavásárolt saját üzletrész névértékével csökkentjük a leányvállalat jegyzett tőkéjét.
2. A visszavásárolt saját üzletrész könyv szerinti értéke és névértéke közti különbözettel korrigáljuk a leányvállalat eredménytartalcát.
3. A jegyzett, de be nem fizetett tőkét össze kell vonni a jegyzett tőkével.
4. Ha az anyavállalat még nem fizette ki a részesedése teljes vételárát, akkor választhat:
 - a. a teljes részesedést szerepelteti, a ki nem fizetett részt kötelezettségként mutatja ki, vagy
 - b. csak a kifizetett összeget állítja be részesedésként.
5. Ha az anyavállalat tulajdonrészének egy részét visszavásárolta, vagy a leányvállalat birtokolja azt, akkor azt a konszolidált mérlegben saját üzletrészként a forgóeszközök közt kell kimutatni.
6. Az anyavállalat tulajdoni hányadára jutó összeg meghatározásánál figyelembe kell venni a leányvállalat olyan tulajdoni hányadait is, melyek egy másik, a konszolidációba bevont leányvállalat birtokában vannak.

A kereskedelmi értékesítés ellenőrzése és elemzése.

Az értékesítés ellenőrzése:

Az értékesítés az árufeltöltéstől, árubemutatástól a vásárlás ellenértékének átvételéig tartó folyamat, amely nem nélkülözheti a megfelelő piacszervezési, reklám tevékenységet. Az értékesítési tevékenység ellenőrzésével kapcsolatos feladatok:

- biztosított-e az áruellátás a vállalkozásnál, a kereslet-kínálat összhangban van-e;
- megfelelő-e az értékesítés szervezettsége, lebonyolítása;
- jól működnek-e az értékesítést elősegítő személyi és technikai feltételek;
- megfelelő-e a vevők tájékoztatása;
- figyelembe veszik-e az áruk tulajdonságait az áruk elhelyezésekor;
- betartja-e a kereskedő az áruk tulajdonságaira vonatkozó higiéniai, tárolási, munka- és tűzvédelmi, környezetvédelmi jogszabályokat, belső szabályzatokat az áruelhelyezés során;
- figyelembe veszik-e a vagyonvédelmi szempontokat.

Készletgazdálkodási tevékenység ellenőrzése:

A termelés és fogyasztás időben és térben elkülönült szakaszait köti össze

- Meghatározták-e figyelik-e az optimális készletnagyságot
- A készletek nagysága összhangban van-e a forgalommal és a vásárlói igényekkel
- Figyelik-e a minimális készletet adott áruféleségből
- Megvalósul-e a beszerzés és készletezés adatainak összekapcsolása történik-e megfelelő intézkedés a készletfeltöltésre
- A gazdálkodó készletei mennyire térnek el az optimálistól? A túlzott készlet növeli a költségeket (raktározás, árukezelés, leértékelés, kamatok, selejt) a kisebb készlet ellátási zavarokat okozhat
- A meglévő készlet elegendő-e a következő időszak zavartalan ellátásához
- A készletváltozás indokolt-e és azt milyen tényezők okozzák
- Hogyan alakul a készletek forgási sebessége, vannak-e és milyen okokból elfekvő készletek
- Megfelelő-e a készletek raktározásának árukezelésének színvonala
- Rendelkezik-e a vállalkozás selejtezési szabályzattal

- Figyelemmel kísérik e az áruk szavatossági idejét helyesen kezelik e a lejárt termékeket

Számított adatok mutatók, helyszíni ellenőrzések:

Készletezési költségek:

- Készlettartási költségek (raktárak fenntartási üzemeltetési költségei dolgozók munkabére közterhei, berendezések bérleti díjai selejtezési veszteség, biztosítás, készletfinanszírozás, kamatok)
- Készletek utánpótlási költségei (szállítás, áruátvétel minőség-ellenőrzés költségei)
- Hiányköltségek (ha a vevő igényeit készlethiány miatt nem tudják kielégíteni)

Mutatók:

Fordulatok száma: $\text{az időszak értékesítési forgalma} / \text{Időszak átlagkészlete}$

Egy adott időszakban hányszor térülnek meg a vállalkozás készletei.

Forgási sebesség (a körforgás időtartama napokban): $\text{időszak napjainak száma} / \text{Fordulatok száma}$

vagy $(\text{időszak átlagkészlete} \times \text{időszak napjainak száma}) / \text{időszak értékesítési forgalma}$

Készlethatékonyság:

Egységnyi készlettel elérhető forgalom nagysága, ill. egységnyi forgalom lebonyolításához szükséges átlagkészlet nagysága.

Áruk átlagos tárolási ideje $\text{árúk} / 1 \text{ napi ELÁBÉ és eladott (közvetített) szolgáltatás}$

A készletek átlagos tárolási idejét méri napokban.

Kereskedelmi áruk átlagos tárolási ideje: $\text{kereskedelmi áruk} / 1 \text{ napi ELÁBÉ}$

Reagálási fok: $\text{készletváltozás \% -a} / \text{forgalomváltozás \% -a}$

Kifejezi hogy a forgalom 1%-os változása hány %-os készletnövekedéssel vagy csökkenéssel jár.

A kereskedelmi hálózat és az áruforgalom között a mennyiségi összefüggés azt jelenti, hogy a boltok száma, mérete, nyitvatartási ideje meg kell, hogy feleljen az áruforgalomnak. Növekvő forgalmat csak növekvő kapacitású hálózattal lehet lebonyolítani.

Az értékesítés munkaszakaszában a humán erőforrásokkal kapcsolatos fontosabb ellenőrzési feladatok:

- megfelelő-e az adott forgalom lebonyolításához a rendelkezésre álló létszám;
- rendelkeznek-e pontos áruismerettel;
- milyen gyakran cserélődik a létszám;
- megfelelő-e a munkaerő utánpótlás a vállalkozásnál;
- milyen a munkahelyi légkör, segítik-e egymást a dolgozók;
- a kialakított bérrendszer alkalmas-e a dolgozók ösztönzésére;
- mennyire leterheltek a dolgozók; megfelelő-e a munkaidő kihasználás a vállalkozásnál.

15. tétel

Az időbeli elhatárolások fogalma, fajtái és számviteli kezelése. Az időbeli elhatárolásokhoz kapcsolódó gazdasági események azonosítása, elszámolása.

Az időbeli elhatárolások az összemérés és az időbeli elhatárolások elvéből következő, a megbízható valós összkép ezen belül elsősorban az eredmény pontosítását célzó elszámolások. Az időbeli elhatárolás elve szerint a több évet érintő bevételeket, ráfordításokat olyan arányban kell elszámolni, ahogyan az alapul szolgáló időszak és elszámolási időszak között megoszlanak. Az időbeli elhatárolással módosítjuk a tárgyév ráfordításait és bevételeit annak érdekében, hogy a beszámolóban érvényesüljön a valódiság elve.

Aktív időbeli elhatárolások:

Bevételek aktív időbeli elhatárolása:

Itt kell kimutatni minden olyan bevételt, melyek a mérlegkészítés után jelennek meg a vállalkozás számára pénzeszközként. Ide tartozik a járó bevétel elszámolása (bérleti díj, értékpapírok fordulónapig járó kamatbevétele, diszkont értékpapírok fordulónapig járó kamatbevétele, az értékpapírok árfolyamnyeresége, ha a pénzügyi realizálás a következő évben esedékes.)

Költségek ráfordítások aktív időbeli elhatárolása:

Olyan költséget, ráfordítást foglal magába, amely már kiadásként – pénzeszköz csökkenésként megvalósult, - de még nem jelentkezik költségként. (Ide soroljuk a forgatási célú értékpapírok beszerzéséhez kapcsolódó bizományosi díjat, opciós díjat (ha ezeket nem aktiválják), az előre kifizetett költségeket, kamatokat, váltótartozást.)

Halasztott ráfordítások:

Ezek közé olyan tartozásnövekedést sorolunk, mely csak a jövőben lesz ráfordítás. E csoport körét a Szvt. írja elő (tartozásátvállalás, beruházási hitel és kötvénykibocsátás elhatárolt árfolyamvesztesége). Feloldása: Az elhatárolást az átvállalt kötelezettségnek a szerződés szerinti

pénzügyi rendezéskor, a teljesítésnek megfelelően kell az egyéb ráfordításokkal szemben megszüntetni.

Passzív időbeli elhatárolások

Bevételek passzív időbeli elhatárolása:

Ezek között kell kimutatni az olyan bevételeket, melyeknek már a pénzeszköz növekedése megtörtént, de még nem bevétele az üzleti évnek. Ide tartozik pl. az előre megkapott bérleti díj, valamint a költségek ellentételezésére kapott támogatás.

Költségek ráfordítások passzív időbeli elhatárolása:

A mérleg fordulónapja előtti időszakot terhelő költséget, ráfordítást, amely csak a mérleg fordulónapja utáni időszakban merül fel, kerül számlázásra. Ide tartozik a társaság által fizetendő kamat, a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok árfolyamvesztése, ha a következő évben, években realizálódik. Feloldása: Nyitás után vagy év közben a költségek, ráfordítások elszámolásakor.

Halasztott bevételek:

Halasztott bevételként kell elszámolni minden olyan eszköz növekedést, amely csak a jövő évben lesz bevétel. Ide tartozik az elengedett kötelezettség, a fejlesztési célra kapott támogatás, a térítés nélküli étvétel, a negatív üzleti vagy cégérték. Feloldása: A kapcsolódó eszköz, illetve a térítés nélkül átvett eszköz bekerülési értékének, illetve bekerülési értéke arányos részének költségkénti, illetve ráfordításkénti elszámolásakor kell megszüntetni.

Aktív időbeli elhatárolások (eredményt növelő) könyvelése:

Bevételt növelő elhatárolás: T 3. Bevételek AIE – K 9. Bevétel

Ráfordítás csökkentő elhatárolás:

T 3. Költségek, ráfordítások AIE – K 5. (6., 7.), 8. Költség, ráfordítás

T 3. Halasztott ráfordítások – K 8. Ráfordítás

Passzív időbeli elhatárolások (eredményt csökkentő) könyvelése:

Bevételt csökkentő elhatárolás: T 9. Bevétel - K 4. Bevételek PIE

T 9. Bevétel - K 4. Halasztott bevételek

Ráfordítást növelő elhatárolás: T 5. (6., 7.), 8. Költség, ráfordítás – K 4. Költségek, ráfordítások PIE

A halasztott bevételek, halasztott ráfordítások gyakran több üzleti évet is érintenek. Feloldásuk vagy több év alatt (pl. ÉCS-arányosan), és/vagy valamilyen feltétel bekövetkeztekor történik.

A követelés-kötelezettség, hozam-ráfordítás és belső eredmény kiszűrés folyamatának ismertetése.

Adósság konszolidálás:

A konszolidált mérlegben csak a konszolidációs körön kívüli vállalkozá-sokkal szembeni követelések és kötelezettségek jelentkezhettek. A bevont vállalkozások egymás közti követeléseit, céltartalékait, kötelezettségeit és a megfelelő időbeli elhatárolásokat ki kell szűrni. Ha ezek a két vállalkozásnál eltérő összegben szerepelnek, az eltérést az eredménykimutatásban, adósságkonszolidálás miatt keletkező konszolidációs különbözetként kell kimutatni.

A hozamok (bevételek) és ráfordítások kiszűrése:

Az üzleti évben elszámolt, a konszolidációs körön belüli vállalkozások egymás közti, a vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzet megítélése szempontjából jelentős összegű bevételeit és ráfordításait kell kiszűrni.

Árbevétel kiszűrése összköltség eljárás esetén:

Ha az értékesített eszköz a konszolidációs körön belül még állományban van:

- értékesítés nettó árbevétele (ÉNÁ) csökken az eladónál kimutatott összeggel,
- az aktivált saját teljesítmények értéke nő az eszköz előállításának közvetlen önköltségével.

Ha a tárgyévben már kívülre értékesítették:

- ÉNÁ csökken a belülre értékesítőnél kimutatott összeggel,
- ELÁBÉ vagy anyagköltség csökken a kívülre értékesítőnél kimutatott összeggel.

Árbevétel kiszűrése forgalmi költség eljárás esetén:

Ha az értékesített eszköz a konszolidációs körön belül még állományban van:

- ÉNÁ csökken az eladónál kimutatott összeggel,
- Értékesítés közvetlen ktg-ei csökkennek az eladónál kimutatott összeggel.

Ha a tárgyévben már kívülre értékesítették:

- ÉNÁ csökken a belülrre értékesítőnél kimutatott összeggel,
- Értékesítés közvetlen ktg-ei csökkennek a kívülre értékesítőnél kimutatott összeggel.

Tárgyi eszköz, immateriális jószág értékesítése:

Ha még konszolidációs körön belül van:

- Egyéb bevétel, vagy egyéb ráfordítás csökken az eladónál kimutatott összeggel,

Ha már körön kívülre továbbértékesítették:

- Egyéb bevétel, vagy egyéb ráfordítás csökken a belülrre értékesítőnél kimutatott összeggel,
- A kívülre értékesítőnél kimutatott könyv szerinti értékkel csökkentjük az anyagköltséget, vagy az ELÁBÉ-t, vagy az egyéb ráfordításokat, forgalmi költség eljárásnál pedig az értékesítés közvetlen költségét.

Hitel, kölcsön kamata:

- Pénzügyi műveletek bevételei csökkennek a hitelezőnél kimutatott összeggel,
- Pénzügyi műveletek ráfordításai csökkennek az adósnál kimutatott összeggel.

Térítés nélkül átadott eszközök:

- Az egyéb ráfordítások csökkennek az átadónál kimutatott összeggel,
- Az egyéb bevételek csökkennek az átvevőnél kimutatott összeggel (ha a bevételt elhatárolták, akkor az időbeli elhatárolást csökkentjük).

Belső (közbenső) eredmények konszolidációja:

Az eszközök konszolidációs körön belüli beszerzéskor egymásnak felszámított hasznok kiszűrését jelenti. Az ilyen eszközt olyan értékre kell helyesbíteni, amelyen azzal az elsőként (a konszolidációs körbe tartozó) kapcsolatba kerülő vállalat azt a mérlegébe beállította volna. A cél, hogy az összevont beszámoló csak a konszolidációs körből kilépő teljesítményeket tartalmazza.

A vállalkozás eredménynek utólagos elemzése: a nagyvonalú eredményelemzés módszerei termelő tevékenységnél. Az eredményre ható tényezők számszerűsítése az egyes módszereknél.

Az érdekeltségi rendszer minden következménye az éves eredményhez fűződik. Az éves eredmény (nyereség vagy veszteség) komplex, összetett mutató, amely a vállalkozás valamennyi tevékenységének (piaci, fejlesztési, technológiai, termelési, gazdasági) részeredményeit egyaránt tükrözi. Ezért a jövedelmezőség elemzését nagy gonddal kell végrehajtani.

Az eredmény utólagos elemzése történhet az előző évhez és az eredménytervhez viszonyítva.

Az eredményelemzés feladata az eredményváltozást (javulást vagy romlást) előidéző tényezőnek és előidéző okainak feltárása.

Az éves jövedelmezőség alakulására alapvetően nyolc fő tényezőcsoport gyakorolhat befolyást:

- az értékesített termékek árszínvonalának változása,
- az értékesítés volumenének változása,
- az értékesített termékek közvetlen önköltségének változása,
- az értékesítés összetételének változása,
- a közvetett költségek változása,
- az egyéb bevételek és egyéb ráfordítások változása,
- a pénzügyi műveletek eredményének változása és
- a rendkívüli eredmény változása.

Az értékesített termékek árszínvonalának elemzése:

Az árszínvonal-változások hatása közismert. Az értékesített termékeknél, áruknál elért

- árnövelés az eredményt javítja (kivéve, ha az önköltség emelkedése azt felemészti),
- árcsökkenés az eredményt rontja (kivéve, ha az önköltség csökkenése ennél is nagyobb összegű).

Fő értékesítési relációk szerint megkülönböztetjük:

- a belföldi piaci értékesítést és

- az exportpiaci értékesítést.

A belföldi értékesítés árszínvonala összefügg:

- a kereslet-kínálat alakulásával,
- a termék minőségével és
- a piaci versenyhelyezettel

A belföldi értékesítés árszínvonala tovább vizsgálendő árformák és árszerkezet szerint. Árformák szerint külön választandók:

- a szabad áron értékesíthető termékek, ahol az elemző feladata az árváltozás és az áru használati értékében beállott változás elemzése is,
- a hatósági áras termékek, ezeknél az elemző feladata az elrendelt hatósági árváltozás következményeinek megállapítása.

Árszerkezet szerint célszerű az értékesített termékek árbevételét a következők szerint bontani és elemezni:

- termelői árak,
- felárak,
- engedmények,
- nagy- és kiskeredelmi árrés

Az értékesítés elszámolt önköltsége változásának hatása az eredményre:

Az önköltségváltozás eredményre gyakorolt hatását akkor tudjuk kiértékelni, ha tudjuk, hogy a ténylegesen értékesített termékek bázis (vagy tervezett) önköltségi színvonalon összesen milyen összegű közvetlen költséget igényeltek volna, és ezt az összeget szembeállítjuk az értékesítés tényleges közvetlen költségeivel. A különbség az önköltségváltozás forint összege, ami egyenlő az ilyen címen bekövetkezett eredményváltozás (ellenkező előjelű) összegével.

Az eredmény növelésének egyik lehetséges útja éppen az önköltség csökkentése.

Az önköltség csökkentése mindenekelőtt céltudatos és tervszerű munkát kíván, melynek elengedhetetlen előfeltétele az önköltség összetevőinek, tényezőinek részletes ismerete.

A közvetlen önköltség alakulására nagyon sok tevékenység kihat: a gyártmányfejlesztés, a technológia, anyag-, szerszám-, bérgazdálkodás, termelésirányítás, a munka minősége stb.

Az önköltség csökkentésére ható tényezőket két fő csoportba sorolhatjuk:

- az első csoportba tartoznak az aktív önköltség csökkentő intézkedések, amelyek az önköltség alkotóelemeinek, a termelési költségeknek tényleges csökkenését eredményezik (anyagokkal, energiával, munkaerővel való takarékoság)
- A második fő csoportba tartoznak a gyártmányokat előállító üzemek termelési volumenének növelésére irányuló tevékenységek, amelyek révén viszonylagos önköltségcsökkenés következik be a fix és a degresszív költségek területén.

Az értékesítési összetétel változásának hatása az eredményre:

Könnyű belátni, hogy a kevésbé jövedelmező cikk gyártásának és értékesítésének a többi cikk volumen növelését meghaladó mérvű

- növelése a vállalkozás átlagos jövedelmezőségét csökkenti,
- visszaszorítása vagy elhagyása a vállalkozás jövedelmezőségét javítja.
- A közvetett költségek elemzésének legfontosabb feladatai:
 - a tervtől (bázistól) való abszolút összegű eltérések megállapítása a lehetséges költségcsoportonkénti részletezésben,
 - annak értékelése, hogy az eltéréseket milyen mértékben idézték elő a szervezeti egységektől (vezetéstől, dolgozóktól) függő és független tényezők, és ennek alapján
 - a függő eltérések esetében a belső érdekeltiségi rendszerhez illeszkedő javaslatok megtétele,

Az eredményre ható tényezők számszerűsítése az egyes módszereknél:

Modellalkotás:

A gazdasági elemzés módszerességéből következően a gazdasági rendszer szerkezetét meg kell ismerni, a működési folyamatokat formalizáltan is le kell tudni írni ahhoz, hogy az elemzés során kapott eredményeket értelmezni tudjuk, illetve azok alapján a rendszerben végrehajtott változtatások hatását megalapozottan prognosztizálhassuk. Ez a folyamat a modellezés. A vállalat működés leírásának egyik legismertebb modellje a számviteli rendszer, amelyben a gazdasági folyamatok egyszerű matematikai összefüggésekkel kerülnek leírásra. A modell változóit a főkönyvi számlák adják.

Eltérések számszerűsítésének módszerei:

A terv-tény illetve a bázis-tárgyidőszaki eltérések elemzésekor vizsgálhatjuk, hogy a két érték mennyivel tér el egymástól (abszolút eltérés), illetve az hány százalékos változást jelent (relatív eltérés). Amennyiben meg kívánjuk határozni, hogy e változásokhoz az egyes ható tényezők milyen mértékben járulnak hozzá, arra alkalmas eszközök a láncbehelyettesítési módszer, illetve ennek változatai az abszolút különbsétek módszere (amikor a tényezők változását helyettesítjük), illetve a százalékos különbsétek módszere (amikor relatív változást vizsgáljuk). Mindhárom módszer alkalmazására akkor kerülhet sor, ha a vizsgálni kívánt jelenség (esemény, eredmény) több tényező együttes hatásaként jön létre, és az eredményt befolyásoló tényezők, összetevők szorzatot alkotnak (okási kapcsolat áll fenn). A tényezők hatásainak sorrendjét szakmai megfontolások, logikai rangsor alapján kell meghatározni.

A szántóföldi növénytermesztésben az egyes ágazatok (például őszi búza) árbevételét a vetésterület, a termésátlag és az eladási egységár szorzataként lehet meghatározni. Az árbevétel a vizsgálni kívánt jelenség, míg a vetésterület, a termésátlag és az eladási egységár a befolyásoló tényezők.

A három módszert – adódóan az alapfeltétel egyezőségéből – egyazon gazdasági eseményre alkalmazva ugyanazt az eredményt kapjuk.

Láncbehelyettesítés (abszolút különbsétek) módszere:

A láncbehelyettesítési módszer használatát a termelési érték és annak létrehozását meghatározó tényezők példáján szemléltetjük. Az alapösszefüggés a következő:

A módszer természetesen alkalmas összetettebb gazdasági események hatótényezői változásának hatását számszerűsíteni, ha teljesül az alapfeltétel, hogy a gazdasági esemény a vizsgált tényezők szorzataként felírható.

A módszer alkalmazása:

Elsőként az eredő gazdasági jelenség (jelen példában a termelési érték) változásának számszerűsítése történik, amelyet a láncbehelyettesítés módszerének alkalmazásával bontunk szét a tényezők hatására.

A termelési érték változása (bázisév – tárgyév vagy terv – tény összehasonlításban):

Következő lépés az egyes tényezők változásának számszerűsítése. A hatások létrejöttét úgy állapítjuk meg, hogy rendre egymás után az egyes tényezőket megváltoztatva számítjuk ki a termelési értéket, úgy hogy a már megváltozott tényezőket a változás utáni értékkel vesszük figyelembe, azt feltételezve, hogy az éppen vizsgált tényezőnek a hatása a már korábban figyelembe vett tényezők megváltozott állapotában következett be. Ennek megfelelően a számítás menete:

A kapacitásváltozás hatása (bázishoz viszonyítva, a termelési értékre változatlan hozam és ár mellett)

A termelékenységi (produktivitási) változás hatása a termelési értékre (megváltozott kapacitás, változatlan ár mellett)

Az árváltozás hatása a termelési értékre megváltozott kapacitás és termelékenység (hozam) mellett.

16. tétel

A saját tőke fogalma, a saját tőke elemei, a saját tőke mozgásainak jogcímei és azok könyvviteli elszámolása. Saját tőke a kiegészítő mellékletben.

A saját tőke a vállalkozás vagyonának saját forrása, mely visszafizetési kötelezettség és időkorlát nélkül szolgálja a vállalkozási tevékenységet.

A saját tőke elemei:

Jegyzett tőke:

Az a tőkerész, amelyet a tulajdonosok, tagok, a befektetők a vállalkozás alapításakor, ill. tőkeemeléskor, időbeli korlátozások nélkül bocsátottak a vállalkozás rendelkezésére azért, hogy abban a tagsági jogot, tulajdonosi részesedést szerezzenek, ill. növeljék azt.

Jegyzet, de be nem fizetett tőke:

A jegyzett tőkére az alapítók által még be nem fizetett összeget jelenti. Megjelenik a mérleg eszköz oldalán követelésként, de hogy egyensúlyban legyen a mérleg a forrás oldalon is kimutatjuk negatív előjellel és ez csökkenti a saját tőkét.

Tőketartalék:

A tagok bocsátják rendelkezésre, ellenszolgáltatás nélkül véglegesen, tehermentesen, nem jegyzi be a cégbíróság, azaz nem képezi a szavatoló tőke részét, csak pozitív egyenlegű lehet.

Eredménytartalék:

A korábbi évek adózott eredményeinek halmozott összege, év elején (nyitáskor) az adózott eredményt át kell vezetni az eredménytartalékba, összege jogszabályi rendelkezés folytán külső forrásból, vagy a saját tőke más elemeinek átrendezéséből adódóan is változhat.

Lekötött tartalék:

A megbízható és valós összkép, a jobb tájékoztatás valamint az osztalék fizetésikorlátok bemutatása érdekében a tőketartalék és eredménytartalék nem szabad ösz-szegeit mutatja, de lekötött tartalékként kell kimutatni a kapott pótbefiztetést és a jegyzett tőke is leszállítható a lekötött tartalék javára.

Értékelési tartalék:

- Értékhelyesbítés értékelési tartaléka
- Valós értékelés értékelési tartaléka

Adózott eredmény:

A tárgyévi tevékenység eredményének hozzájárulása a társaság saját tőkéjéhez.

Működő jegyzett tőke:

A szavazati jogot ez alapján gyakorlják, ez képezi az osztalékfizetés alapját. Meghatározása:

JEGYZETT TŐKE-VISSZAVÁSÁROLT SAJÁT ÜZLETRÉSZEK NÉVÉRTÉKE –JEGYZETT, DE BE NEM FIZETETT TŐKE

A saját tőkével kapcsolatban a kiegészítő mellékletben be kell mutatni a társasági adóalapot módosító tételeket, a jegyzett tőke üzleti éven belüli változásait, az értékhelyesbítés nyitó és záró értékét, növekedését, csökkenését, valamint ismertetni kell a piaci értéken történő értékelés alkalmazott elveit és módszereit.

Könyvviteli elszámolások:

	Gazdasági esemény	Tartozik	Követel
Jegyzett tőke elszámolása, tőkeemelés	bejegyzésig	3. Elszámolási betét	4. Egyéb RLK
	teljesített névérték átvezetése	4. Egyéb RLK	3. Jegyzett, de be nem fiz. tőke
	bejegyzéskor	3. Jegyzett, de...	4.1 Jegyzett tőke
	ázsó	4. Egyéb RLK	4. Tőketartalék
Tőkeemelés tőke-és/vagy eredménytartalék terhére	lekötés a döntéskor	4. tőketartaék/4. Eredménytartalék	4. lekötött tartalék
	lekötés feloldása	4. lekötött tart.	4. tőketartaék/4. Eredménytartalék
	bejegyzéskor	4. tőketartaék/4. Eredménytartalék	4. Jegyzett tőke
Tőkeleszállítás tőkekivonással	névérték kivezetése	4. Jegyzett tőke	4. Egyéb RLK
	arányos eredmény tart. kivezetése	4. Eredménytart.	4. Egyéb RLK
	arányos tőketar.kivezetése	4. Tőketartalék	4. Egyéb RLK
	pénzügyi rendezés	4. Egyéb RLK	3. Elsz. betét

Tőkeleszállítás a saját tőke átrendezésével	Bejegyzéskor	4. Tőketart. 4. Eredmény tart. 4. Lekötött tart.	4. Jegyzett tőke
Adózott eredmény elszámolásának modellje		4. Adózott eredmény elszámolása	8. Ráfordítások
		9. Bevételek	4. Adózott eredmény elsz.
		4 Adózott eredmény elsz.	8 TAO ráford.
	nyereség	4 Adózott eredmény elsz.	4 Adózott eredm.
	veszteség	4 Adózott eredm.	4 Adózott eredmény elsz.

Az egyszerűsített éves beszámolóval kapcsolatos különleges szabályok. (A mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámoló nem tétele.)

Egyszerűsített éves beszámolót készíthet az a kettős könyvvitelt vezető vállalkozás, amelynél két egymást követő évben, a mérleg fordulónapján három mutatóérték közül kettő nem haladja meg az alábbi határértékeket:

- a mérleg főösszege nem haladja meg az 1.200 millió forintot
- az éves nettó árbevétel az 2.400 millió forintot
- a tárgyévben foglalkoztatottak átlagos létszáma az 50 főt

Nem választhatja: NYrt, anyavállalat, olyan vállalkozó, melynek értékpapírjait tőzsdén jegyzik vagy kérelmezték a tőzsdei bevezetést.

Ha az egyszerűsített éves beszámolót készítő vállalkozó a fenti három mutatóérték közül bármelyik kettőnek a határértékét túllépi két egymást követő üzleti évben, akkor a második üzleti évet követő évtől éves beszámolót köteles készíteni.

Egyszerűsített éves beszámoló részei:

- mérleg
- eredménykimutatás
- Ekiegészítő melléklet

Az egyszerűsített éves beszámoló mérlege és eredménykimutatása az éves beszámolóhoz képest csak (a római számokkal és betűkkel jelzett) összegző sorokat tartalmazza.

Üzleti jelentést – az egyszerűsített éves beszámolóhoz kapcsolódóan – nem kell készíteni.

Az egyszerűsített éves beszámoló készítésének szabályai:

Az egyszerűsített éves beszámoló készítésénél az éves beszámoló készítésére vonatkozó szabályok irányadók következő eltérésekkel:

Az éves beszámolóban arab számmal jelölt tételek összegét, azok tartalmát külön-külön be kell mutatni a kiegészítő mellékletben, amennyiben azok jelentősnek minősülnek.

Az egyszerűsített éves beszámoló kiegészítő mellékletének a következőket kell tartalmauni:

- a beszámoló összeállításánál alkalmazott szabályrendszert, annak főbb jellemzőit, az alkalmazott értékelési eljárásokat és az értékcsökkenés elszámolásának számviteli politikában meghatározott módszerét, elszámolásának gyakoriságát, az egyes mérlegtételeknél alkalmazott – az előző üzleti évtől eltérő – eljárásokból eredő, az eredményt befolyásoló eltérések indokolását, valamint a vagyoni, pénzügyi helyzetre, az eredményre gyakorolt hatásukat,
- a számviteli politikában meghatározott kivételes nagyságú vagy előfordulású bevételek, költségek és ráfordítások összegét, azok jellegét,
- az ellenőrzés során feltárt jelentős összegű hibák eredményre, az eszközök és a források állományára gyakorolt – a mérlegben, az eredménykimutatásban a megfelelő tételeknél összevontan szereplő – hatását, évenkénti megbontásban,
- a vezető tisztségviselők, az igazgatóság, a felügyelő bizottság tagjainak folyósított előlegek és kölcsönök összegét, a nevükben vállalt garanciákat, csoportonként összevontan, a kamat, a lényeges egyéb feltételek, a visszafizetett összegek és a visszafizetés feltételei egyidejű közlésével,
- azon kapcsolt felekkel lebonyolított ügyleteket, amelyek bemutatásáról a Szvt. külön nem rendelkezik, ha ezen ügyletek lényegesek és nem a szokásos piaci feltételek között valósultak meg. Ennek során be kell mutatni az ügyletek értékét, a kapcsolt féllel fennálló kapcsolat jellegét és az ügyletekkel kapcsolatos egyéb, a vállalkozó pénzügyi helyzetének megítéléséhez szükséges információkat. Az egyedi ügyletekre vonatkozó információk összesíthetők az ügyletek jellege szerint, ha az összesítés nem akadályozza az érintett ügyleteknek a vállalkozó pénzügyi helyzetére gyakorolt hatásának a megítélését,
- a Tartósan adott kölcsön kapcsolt vállalkozásban, a Követelések kapcsolt vállalkozással szemben, a Hátrasorolt kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben, a Tartós kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben, a Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben mérlegsorokból külön-külön mennyi az anya-, illetve a leányvállalattal (leányvállalatokkal) szembeni követelés, illetve kötelezettség. (Főlérendelt anyavállalat esetén az anya-, leányvállalati minősítést a főlérendelt anyavállalat szempontjából kell elvégezni.),
- a mérlegben kimutatott kötelezettségekből azoknak a kötelezettségeknek a teljes összegét, amelyeknek a hátralévő futamideje több, mint öt év; azoknak a kötelezettségeknek a teljes összegét, amelyek zálogjoggal vagy hasonló jogokkal biztosítottak, feltüntetve a biztosítékok fajtáját és formáját,
- azoknak a pénzügyi kötelezettségeknek a teljes összegét, amelyek a pénzügyi helyzet értékelése szempontjából jelentőséggel bírnak, de amelyek a mérlegben nem jelennek meg, különös tekintettel a jövőbeni nyugdíjfizetési, végkielégítési kötelezettségek, valamint a kapcsolt vállalkozásokkal szembeni kötelezettségek összegére,
- azon mérlegen kívüli tételek és mérlegben nem szereplő megállapodások jellegét, üzleti célját és pénzügyi hatásait, amelyek bemutatásáról e törvény külön nem rendelkezik, ha e tételekből és megállapodásokból származó kockázatok vagy előnyök lényegesek, és bemutatásuk szükséges a vállalkozó pénzügyi helyzetének megítéléséhez,
- a visszavásárolt saját részvények, saját üzletrészek megszerzésére vonatkozó adatokat. Ismertetni kell a saját részvények, saját üzletrészek megszerzésének indokát, a saját

részvények, saját üzletrészek számát és névértékét, azoknak a jegyzett tőkéhez viszonyított arányát, a saját részvények, saját üzletrészek visszerthes megszerzése vagy elidegenítése esetén a kifizetett vagy kapott ellenérték összegét, továbbá az üzleti év során közvetlenül vagy közvetve a társaság rendelkezése alá került részvények, üzletrészek együttes számát és névértékét. A kiegészítő mellékletben külön be kell mutatni a visszaváltható részvények megszerzésével kapcsolatos – előzőekben részletezett – adatokat,

- az általános értékelési eljárásokkal számított piaci érték (jelenérték) esetén alkalmazott feltételeket (így különösen: a diszkonttényezőt, a várható osztaléknövekedési rátát, a belső megtérülési rátát, az effektív hozamot, az alternatív befektetés hozamát),
- a számított piaci érték meghatározásánál figyelembe vett tényezőket,
- a valós értékelés értékelési különbözetének nagyságát, tárgyévi változását, valamint azt, hogy az eredményben, illetve a saját tőkében mekkora összeg került elszámolásra,
- a pénzügyi instrumentumok csoportjait és valós értékét,
- a származékos ügyletek csoportjait, nagyságát (szerződés szerinti értéken), lejárat idejét, valamint a cash-flow-ra és az eredményre gyakorolt várható hatását (valós értékét),
- a valós értékelés értékelési tartalékának tárgyévi változását,
- a tárgyévben foglalkoztatott munkavállalók átlagos létszámát,

Ha az egyszerűsített éves beszámolót készítő vállalkozó él az értékhelyesbítéssel, akkor a kiegészítő mellékletben be kell mutatnia:

- az egyedi eszköz mérlegkészítéskori piaci értékét,
- az egyedi eszköznek a Szvt. szerint elszámolt értékcsökkenéssel, értékvesztéssel csökkentett, a visszairással növelt bekerülési értékét (könyv szerinti nettó értékét),
- a fenti két érték különbözetét,
- az értékhelyesbítések nyitó értékét, növekedését, csökkenését, záró értékét legalább vagyoni értékű jogok, szellemi termékek, ingatlanok, műszaki berendezések, gépek, járművek, továbbá egyéb berendezések, felszerelések, járművek, tenyésztések, tartós tulajdoni részesedést jelentő befektetések részletezésben.
- a piaci értéken történő értékelés alkalmazott elveit és módszereit.

Az egyszerűsített éves beszámoló kiegészítő mellékletében a könyvvizsgáló által felszámított díjakat nem kell összegeként bemutatni, ha a könyvvizsgálói közfelügyeleti feladatokat ellátó hatóság részére, annak kérésére, a vállalkozó a díjakról részletes tájékoztatást ad.

Az egyszerűsített éves beszámoló készítése során:

- a terven felüli ÉCS, ill. értékvesztés visszairása nem kötelező,
- a saját termelésű készlet a még várhatóan felmerülő költségekkel és a kalkulált haszonnal csökkentett eladási áron is értékelhető, a még várhatóan felmerülő költségek a készültségi fok alapján arányosítással is meghatározhatók
- nem kötelező kimutatni az üzleti vagy cégértéket
- nem kötelező halasztott bevételként elszámolni a negatív üzleti vagy cégértéket.

A vállalkozás pénzügyi helyzetét és annak alakulását jellemző mutatók részletes ismertetése. A cash-flow kimutatás információtartalma az elemzés céljainak megfelelően. A cash flow kimutatás elemzésének célja, módszerei.

A mérleg átfogó elemzése során a vállalkozás pénzügyi helyzetét és annak alakulását többnyire horizontális mutatószámokkal, valamint likviditási mérleg segítségével értékelhetjük. A pénzügyi helyzet mutatószámokkal történő elemzése — kicsit leegyszerűsítve — vonatkozhat

- hosszabb távra, értékelve az adósságállományra vonatkozó mutatók alakulását és
- rövidtávra (a mérleg elemzése kapcsán általában egy évre), vizsgálva a likviditási mutatók nagyságát és változását.

Az adósságállomány és az összes tartós forrás egymáshoz mért viszonyát az adósságállomány aránya mutatóval vizsgálhatjuk. A mutató értékelésekor figyelembe kell vennünk a hosszú lejáratú tartozások tartalmát és indokoltságát, valamint a hozzájuk kapcsolódó terheket. A mutató növekedésénél szem előtt kell tartanunk a jövőbeni lehetséges likviditási nehézségek kockázatát.

A vállalkozás adósságállománya alakulásának értékelésekor lényeges szempont lehet, hogy a vállalkozás tudja-e biztosítani a következő gazdasági évben esedékes adósságszolgálat fedezetét. Ehhez azonban a mérleg adatain kívül az eredménykimutatás egyes adataira is szükség van (adózott eredmény, értékcsökkenési leírás).

A likviditási helyzet értékelése - alapvetően - a likvid eszközöknek és a rövid lejáratú (egy éven belül esedékessé váló) kötelezettségeknek az összehasonlítását jelenti. A leggyakrabban alkalmazott likviditási mutató a forgóeszközök teljes értékét - mint likvid eszközök állományát - viszonyítja a rövid lejáratú kötelezettségekhez.

A likviditási gyorsráta számításakor a forgóeszközök közül elhagyjuk az általában kevésbé likvidnek tekintett készletek értékét.

Számszerűsíthető a pénzeszköz-likviditás mutatója (pénzeszköz-arány), amely a pénzeszközök nagyságát állítja szembe a rövid lejáratú kötelezettségekkel, és azt vizsgálja, hogy a vállalkozás milyen mértékben tudna azonnal eleget tenni rövid távú (éven belüli) kötelezettségeinek.

Szokás még az ún. pénzhányadot is meghatározni, mely a pénzeszközök és a piacképes forgatási célú értékpapírok együttes értékét viszonyítja a rövid lejáratú kötelezettségekhez.

A vállalkozás pénzügyi helyzetének minősítését - mutatószámok számítása és értékelése mellett - likviditási mérleg alapján is elvégezhetjük.

A likviditási mérleg

- az eszközöket pénzzé tehetőségük (mobilitásuk) szerinti likviditási fokozatokba,
- a forrásokat lejáratú idejüknek (esedékességüknek) megfelelő esedékességi fokozatokba sorolja.

A cash flow (továbbiakban CF) nem más, mint a pénzforrások képződésének és felhasználásának folyamata egy meghatározott időszak alatt. A cash flow értéke tehát megegyezik a pénzbevételek és a pénzkirámlás különbségével, végső soron tehát a pénzeszközök állományváltozását jelzi.

A hazai CF számításokban a „cash” a számvitelben értelmezett pénzeszközöket jelenti, azaz a Szvt. csoportosításában részletezett

- készpénz,
- elektronikus pénzeszközök
- csekkek, továbbá
- bankbetétek értékét foglalja magában.

A cash flow-kimutatás felépítése:

A nemzetközi gyakorlatban többé-kevésbé azonos kategorizálás szerint a vállalkozás

- működési (üzleti operatív) tevékenysége,
- befektetési (beruházási) tevékenysége és
- pénzügyi (finanszírozási) tevékenysége

befolyásolják a CF alakulását, ennek megfelelően a vállalkozás CF-kimutatása is ebben a tagolásban készítenendő el.

A szokásos üzleti (operatív) tevékenység hatása a CF alakulására:

Bevétel oldalon itt megjelenik mindazon pénzáramlás, amely az üzleti tevékenységből - termék-, áruértékesítésből, szolgáltatásnyújtásból - származik. Itt szerepeltetendő az értékesítési árbevétel részét nem képező, de a napi működéssel összefüggő további bevételek (kapott kötbér, kártérítés, késedelmi kamat stb.) összege is.

A kiadási oldal leglényegesebb tételei az üzemi tevékenységgel szorosan összefüggő kiadások, mint például a szállítóknak, illetve munkavállalóknak kifizetett pénzösszegek. A bevételi oldal logikáját követve itt jelennek meg a vállalkozás által fizetett kamatok, adók, illetékek, valamint a működési tevékenységgel szorosan összefüggő egyéb pénzkirámlással járó ráfordítások (fizetett kötbér, kártérítés, bírság, késedelmi kamat stb.) is.

A befektetési (beruházási) tevékenység hatása a CF alakulására:

Bevétel oldalon a leglényegesebb tételek az immateriális javak és tárgyi eszközök értékesítéséből származó bevételek, illetve a pénzügyi befektetésekkel összefüggő bevételek.

A kiadási oldal elsősorban a tárgyi eszközök és immateriális javak beszerzésével összefüggő pénzkiáramlás alkotja, illetve a pénzügyi befektetési tevékenység kiadásai.

A finanszírozási tevékenység (pénzügyi műveletek) hatása a CF alakulására:

A bevételi oldal legfőbb tételei a tőkeemeléssel összefüggésben megjelenő pénzbevételek, illetve lejáratról függetlenül - a hitel-, kölcsönfelvétel, kötvénykibocsátás adott időszaki bevételei.

A kiadási oldal leggyakoribb elemei a hitel-, kölcsöntörlesztéssel, kötvény visszafizetéssel kapcsolatos pénzkiáramlások.

A CF kimutatás összeállításának legnehezebb feladata talán az operatív tevékenység cash flow-jának kimunkálása. Erre a nemzetközi gyakorlatban kétféle módszer alakult ki:

- Direkt módszer: A módszer alkalmazása során a napi működésből származó pénzbeáramlásokat és az üzleti jellegű pénzkiáramlásokat bruttó módon állítjuk szembe egymással.
- Indirekt módszer: Lényege, hogy a kiindulási alapként az időszak eredményét használjuk, amit korrigálni kell azokkal a tételekkel, amelyek az eredmény nagyságát ugyan befolyásolták, de pénzmozgással nem jártak, illetve az eredményt nem érintették, de pénzmozgást eredményeztek.

A hazai számviteli szabályozás szerinti cash flow kimutatás összeállítása során

- a működési CF-t indirekt módszerrel (kivéve a „Fizetett adó” és a „Fizetett osztalék, részesedés” sorokat),
- a befektetési CF-t direkt módszerrel és
- a finanszírozási CF-t direkt módszerrel állítjuk össze.

A CF elemzése során elsőrendű megválaszolandó kérdésünk, hogy a vállalkozás rendelkezésére álló pénzeszközei mely tevékenységi területen, mely tevékenységek, illetve folyamatok révén képződtek, és azok felhasználására mely gazdálkodási területen, illetve tevékenységek érdekében került sor.

Ennek vizsgálatához célszerű összeállítani egy egyszerű elemző táblát, amelyből kiolvasható a pénzforrások képződésének és azok felhasználásának tevékenységi területenkénti megoszlása.

Mit jelenthet, mire utalhat a gazdálkodásban a képződő pénzforrások szerkezete?

- Általános elvárásként fogalmazható meg egy „egészséges” vállalkozással szemben, hogy a pénzforrások döntő része a működés során képződjék.
- Amennyiben egy vállalkozás felhasználható pénzforrásai tartósan és jelentős részben a befektetési tevékenység területén képződnek, az arra utal, hogy a vállalkozás befektetett eszközeit a működés fenntartása, illetve pénzügyi nehézségei átmeneti megoldása érdekében pénzzé teszi.

- Ha a pénzforrások között jelentős a finanszírozási tevékenység pozitív pénzáramainak a súlya, az általában azt jelenti, hogy a vállalkozás jelentős külső forrást von be meghatározott céljai elérése érdekében.

A felhasználások szerkezetének alakulását vizsgálva általában a következő megállapítások tehetők:

- Amennyiben a felhasználások túlzottan magas hányada a napi működéssel összefüggő pénzáramlást jelenti, az általában veszteséges gazdálkodásra utal, illetve igen gyakran a kinnlevőségek növekedésének vagy készletek (indokolt vagy indokolatlan) felhalmozásának a következménye. Ez egyúttal a hitelképesség romlásához is vezet.
- Jellemző módon a befektetési tevékenység területén jelentős nagyságú felhasználás mutatkozik, ami egy folyamatosan fejlődő, illetve fejlődni kívánó vállalkozás esetében törvényszerű.
- Ha a felhasználások jelentős hányada a finanszírozási tevékenység területén jelentkezik, az általában a meglévő hitelállomány önkéntes vagy kényszerű csökkentésének (törlesztésének) eredménye.

A számítható mutatószámok főbb csoportjai:

- adósságfedezeti-, adósságszolgálati- és kamatfedezeti mutatók,
- befektetés-finanszírozási mutató,
- jövedelmezőségi mutatók (árbevétel- és tőkearányos jövedelmezőségi mutatók),
- készpénzbegyűjtési ráta.

17. tétel

A céltartalék fogalma és számviteli kezelése. A céltartalékokkal kapcsolatos gazdasági események hatása a mérlegre és eredmény kimutatásra. A céltartalékokkal kapcsolatos információk a kiegészítő mellékletben.

A céltartalékok olyan különféle becslési módszerekkel meghatározott passzívák, amelyekkel a vállalkozás az óvatosság és az összemérés elvével összhangban,

- pontosítja az eredményt, valamint
- fedezetet teremt a múltbeli és a folyamatban lévő, bizonytalan kimenetelű események esetleges jövőbeni kedvezőtlen hatásaira a várható kockázat figyelembevételével.

Céltartalékok fajtái, számviteli elszámolás és az eredménykimutatás kapcsolata:

Céltartalékok a várható kötelezettségekre:

Céltartalékot kell képezni a várható kötelezettségekre, többek között:

- a jogszabályban meghatározott garanciális kötelezettségekre,
- a függő kötelezettségekre,
- a biztos (jövőbeni) kötelezettségekre,
- a korengedményes nyugdíjra,
- a végkielégítés miatti fizetési kötelezettségekre,
- a környezetvédelmi kötelezettségekre.

Céltartalékok a jövőbeni költségekre:

Céltartalék képezhető a jövőbeni költségekre, mint például:

- a fenntartási költségekre,
- az átszervezési költségekre,
- a környezetvédelemmel kapcsolatos költségekre.

Nem képezhető azonban céltartalék a szokásos üzleti tevékenység rendszeresen és folyamatosan felmerülő költségeire.

Egyéb céltartalék :

- Céltartalékot kell képezni a nem realizált árfolyamveszteség elhatárolt halmozott összegére
- Külön törvény vagy kormányrendelet egyéb céltartalék képzési kötelezettséget előírhat.

A céltartalék képzés mértékét jogcímenként a várható legmagasabb fizetési kötelezettség és a jövőbeni költség várható legmagasabb összege alapján kell meghatározni. Az óvatosság számviteli alapelve kimondja, hogy a céltartalék képzés összegét akkor is el kell számolni, ha emiatt a vállalkozás eredménye negatívvá válik, vagy a céltartalék összege tovább növeli a veszteséget. A céltartalék képzését egyéb ráfordításként kell elszámolni.

A képzett céltartalékot következő év(ek)ben jogcímenként a kötelezettségek és a költségek felmerülésekor vagy év végén a ténylegesen felmerülő kötelezettségre, költségre jutó arányos összegben vagy a képzési jogcím megszűnésekor teljes összegben kell feloldani. A céltartalék feloldását egyéb bevételként kell elszámolni.

Nem realizált árfolyamveszteség elhatárolása miatt képzett céltartalék:

Az aktív időbeli elhatárolások között halasztott ráfordításként elszámolható a devizaszámlán meglévő devizakészlettel nem fedezett, külföldi pénzürtékre szóló – beruházáshoz (a beruházással megvalósuló tárgyi eszközökhöz), vagyoni értékű joghoz, továbbá a forgóeszközökhöz kapcsolódó – hiteltartozások, devizakötvény-kibocsátásból származó – beruházáshoz (a beruházással megvalósuló tárgyi eszközökhöz), vagyoni értékű joghoz kapcsolódó – tartozások esetén a tárgyévben, a mérlegfordulónapi értékelésből adódóan keletkezett és a pénzügyi műveletek egyéb ráfordításai között elszámolt – árfolyamnyereséggel nem ellentételezett – árfolyamveszteség teljes összege a pénzügyi műveletek egyéb ráfordításainak a csökkentésével (nem realizált árfolyamveszteség). A hiteltartozások, devizakötvény-kibocsátásból származó tartozások törlesztésekor – az előző időszakokban elhatárolt halmozott összegből – a törlesztőrészletre jutó – halasztott ráfordításként kimutatott – nem realizált veszteséget meg kell szüntetni, a pénzügyi műveletek egyéb ráfordításainak a növelésével (realizált árfolyamveszteség).

A halasztott ráfordításként kimutatott árfolyamveszteséget – a pénzügyi műveletek egyéb ráfordításakénti elszámolással – meg kell szüntetni, ha a külföldi pénzürtékre szóló hiteltartozást, a devizakötvény-kibocsátásból származó tartozást teljes összegében visszafizették, illetve – tárgyi eszköz, vagyoni értékű jog finanszírozása esetén – ha a devizahittel, a devizakötvény-kibocsátással finanszírozott tárgyi eszközt, vagyoni értékű jogot értékesítették, vagy más jogcímen az állományból kivezték. Nem minősül a tartozás visszafizetésének, ha a még fennálló tartozás pénznemét (devizanemét) szerződésmódosítás keretében megváltoztatják.

A halasztott ráfordításként kimutatott árfolyamveszteséget – a pénzügyi műveletek egyéb ráfordításakénti elszámolással – csökkenteni kell az érintett devizakötelezettség után az egyes üzleti évekre elszámolt árfolyamnyereségnek megfelelő összeggel is.

Az üzleti év végén a fentiek szerint elhatárolt halmozott összegnek a beruházás, vagyoni értékű jog aktiválásától, egyéb esetben a hitel folyósításától eltelt időtartam és a hitel figyelembe vehető futamideje arányában számított hányadának megfelelő összegű céltartalékot kell kimutatnia. Amennyiben az előző üzleti év végéig ilyen címen képzett céltartalék ennél kevesebb, illetve több, a különbözettel a tárgyévben kell a céltartalékot növelni az egyéb ráfordításokkal szemben, illetve csökkenteni az egyéb bevételekkel szemben. A számításnál figyelembe vett futamidő nem lehet hosszabb, mint a hitel futamideje, illetve – tárgyi eszköz, vagyoni értékű jog finanszírozása esetén – mint a hitellel finanszírozott tárgyi eszköz, vagyoni értékű jog várható – amortizációnál figyelembe vett – élettartama, ha a hitel futamideje hosszabb.

Ha a halasztott ráfordításként kimutatott árfolyamveszteséget meg kell szüntetni, akkor az arra képzett céltartalék is megszüntetendő.

Az eredménytartalékból kell lekötöni és a lekötött tartalékba átvezetni a nem realizált árfolyam veszteség és az arra képzett céltartalék különbözetének összegét.

Céltartalékok a kiegészítő mellékletben:

A számviteli politikával összhangban a kiegészítő mellékletben rögzíteni kell a céltartalék képzés alkalmazott területeit, módszereit és eljárásait.

A képzett céltartalék, illetve annak felhasználása összegét a kiegészítő mellékletben jogcímek szerinti részletezésben is be kell mutatni.

A kiegészítő mellékletben be kell mutatni a kapcsolt vállalkozásokkal szemben fennálló kötelezettségekre képzett céltartalék, illetve annak felhasználása összegét jogcímek szerinti részletezésben, különös tekintettel a kapcsolt vállalkozásokkal szemben fennálló garanciális kötelezettségekre képzett céltartalék összegére.

A kiegészítő mellékletben - jogcímenként elkülönítetten - be kell mutatni a környezetvédelmi kötelezettségek, a környezet védelmét szolgáló jövőbeni költségek fedezetére a tárgyévben, illetve az előző üzleti évben képzett céltartalék összegét, továbbá a tárgyévben, illetve az előző üzleti évben környezetvédelemmel kapcsolatosan elszámolt költségek összegét, valamint a kötelezettségek között ki nem mutatott környezetvédelmi, helyreállítási kötelezettségek várható összegét.

A mikrogazdálkodási egyszerűsített éves beszámolóval kapcsolatos különleges szabályok.

A mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámoló a 2013-as üzleti évtől választható. A kettős könyvvitelt vezető, könyvvizsgálatra nem kötelezett vállalkozók választhatják, ha két egymást követő üzleti évben a mérlegforduló napján az alábbi három mutatóérték közül bármelyik kettő nem haladja meg a következő határértékeket:

- mérlegfőösszeg a 100 M Ft-ot
- az éves nettó árbevétel a 200 M Ft-ot
- az átlagos foglalkoztatott létszám a 10 főt.

A mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámolót választó vállalkozás, a választásától leghamarabb három mikrogazdálkodói beszámolóval lezárt üzleti év után térhet el. A beszámolásra vonatkozó szabályokat külön kormányrendelet határozza meg.

A mikrogazdálkodói egyszerűsített éves beszámoló részei:

- mérleg
- eredménykimutatás

Kiegészítő mellékletet, üzleti jelentést a mikrogazdálkodói beszámolóhoz kapcsolódóan nem kell készíteni.

A mikrogazdálkodó könyvvezetésének, beszámolójának sajátosságai:

A mikrogazdálkodó mentesül a számlarend-készítési kötelezettség alól, ha főkönyvi elszámolásait a kormányrendelet melléklete szerinti számlatükör szerint vezeti. A főkönyvi könyvelés során a melléklet szerinti számlatükör számláinak neve határozza meg azok tartalmát. A melléklet szerinti számlatükör alkalmazása esetén azok számláinak tagolásától nem lehet eltérni. Nem minősül eltérésnek a főkönyvi számlák továbbrészeletezése.

A mikrogazdálkodónak nem kell számviteli politikát készítenie.

Az olyan gazdasági események hatásait, amelyek két üzleti évet érintenek, arra az üzleti évre vonatkozóan kell elszámolni teljes összegében, amelyben a gazdasági esemény könyvviteli elszámolását közvetlenül alátámasztó bizonylatot kibocsátották. Az előzőektől eltérően az olyan gazdasági események hatását, amelyek kettőnél több üzleti évet érintenek, arra az időszakra kell elszámolni, amelyik időszakhoz kapcsolódnak.

Az ellenőrzés megállapítása minden esetben nem jelentős összegű hibának minősül, a Szvt. szerinti jelentős összegű hiba nem állapítható meg (azaz nem készülhet három oszlopos beszámoló).

Nem minősül felújításnak az olyan tevékenység, amelynek egyedi bekerülési értéke nem éri el az eszköz bruttó értékének a 2%-át, vagy ha az kisebb 200 ezer forintnál, akkor a 200 ezer forintot (azaz karbantartásnak minősül).

Behajthatatlan követelésnek minősíthető külön bizonyítás nélkül a 200 ezer forintot meg nem haladó bekerülési értékű, 180 napja lejárt esedékességű követelés is.

Alapítás-átszervezés aktivált értéke, a kísérleti fejlesztés aktivált értéke, üzleti vagy cégérték (sem pozitív, sem negatív) nem mutatható ki.

A jövőbeni költségekre céltartalék nem képezhető.

A hitelviszonyt megtestesítő, kamatozó értékpapír bekerülési (beszerzési) értéke a vételár részét képező, továbbá a kibocsátási okiratban, a csereszerződésben, a vagyonfelosztási javaslatban meghatározott piaci, forgalmi, beszámítási érték részét képező kamatot is magában foglalja. A hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok eladásakor, beváltásakor az eladási, beváltási árban lévő kamatot nem kell külön, kapott kamatként kimutatni.

A hitel felvételével kapcsolatos költségeket, a biztosítási díjat és a devizakötelezettséghez kapcsolódó árfolyam-különbözetet nem lehet a bekerülési érték részeként kimutatni, azokat költségként, ráfordításként, illetve bevételként kell elszámolni.

A saját termelésű készletet a még várhatóan felmerülő költségekkel és a kalkulált haszonnal csökkentett várható eladási áron kell állományba venni.

Az immateriális javak, a tárgyi eszközök terv szerinti értékcsökkenésének meghatározásánál maradványérték nem állapítható meg. A bruttó érték alapján számított, lineáris, időarányos módszerrel elszámolt, valamint a használatbavételkor egy összegben elszámolt terv szerinti értékcsökkenéstől eltérő módszerű terv szerinti értékcsökkenés nem alkalmazható. A tárgyi eszközöknél – az ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogok kivételével – az évenként elszámolandó értékcsökkenés meghatározása során a társasági adó megállapításánál figyelembe vett leírási kulcsokat kell alkalmazni. Az immateriális javaknál és az ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jogoknál hasznos élettartamként 3 évet kell alkalmazni, kivéve ha szerződés vagy más dokumentum alapján ettől eltérő hasznosítási idő bizonyítható. Ebben az esetben a szerződés, vagy más dokumentum által alátámasztott időtartamot kell alkalmazni. A mikrogazdálkodó a kis értékű eszközök egyösszegű leírása során 200 ezer forintnál kisebb értékhatárt is választhat. Ebben az

esetben azonos értékhatárt kell alkalmazni minden kis értékű eszköz terv szerinti értékcsökkenésének elszámolása során.

Terven felüli értékcsökkenésként kell az immateriális jószágnál, a tárgyi eszköznél elszámolni a könyv szerinti érték és a mérlegkészítéskori piaci érték különbözetét, ha

- az immateriális jószág, a tárgyi eszköz (ideértve a beruházást is) üzleti év végi értékelésekor, az eszköz mérlegkészítéskori piaci értéke tartósan és legalább 30 százalékkal kevesebb, mint a könyv szerinti értéke, vagy
- káresemény következtében az eszköz káreseményt követő piaci értéke legalább 30 százalékkal a könyv szerinti érték alá csökken.

Ha az immateriális jószágnál, tárgyi eszköznél a terven felüli értékcsökkenés elszámolásának oka már nem vagy csak részben áll fenn, akkor a korábban elszámolt terven felüli értékcsökkenést vissza kell írni. Nem kell a terven felüli értékcsökkenés visszaírását elszámolni, ha a mérlegkészítéskori piaci érték kevesebb, mint 30 %-kal haladja meg a könyv szerinti értéket.

Értékvesztést kell elszámolni a befektetett pénzügyi eszközök, a készletek és az értékpapírok üzleti év végi értékelésekor, ha az eszköz piaci értéke tartósan és legalább 30 %-kal kevesebb, mint a könyv szerinti értéke. Értékvesztést kell elszámolni a 200 ezer forint egyedi bekerülési érték fölötti, valamint a behajthatatlanná nem minősített, az üzleti év mérlegfordulónapján fennálló és a mérlegkészítés időpontjáig pénzügyileg nem rendezett követelések üzleti év végi értékelésekor, ha a követelés a mérlegkészítés időpontjában

- több, mint 180 napja lejárt, a bekerülési érték 30 %-ának összegében,
- több, mint 270 napja lejárt, a bekerülési érték 50 %-ának összegében,
- több, mint 365 napja lejárt, a bekerülési érték 100 %-ának összegében.

Az értékvesztés elszámolását követő években – az üzleti év végi értékeléskor – az elszámolt értékvesztést vissza kell írni, ha az értékvesztés elszámolásának oka már nem vagy csak részben áll fenn. Nem kell az értékvesztés visszaírását elszámolni, ha a mérlegkészítéskori piaci érték kevesebb, mint 30 %-kal haladja meg a könyv szerinti értéket.

Értékhelyesbítés, értékhelyesbítés értékelési tartaléka nem mutatható ki. A valós értéken történő értékelés szabályai nem alkalmazhatóak.

Választott árfolyamként az MNB hivatalos devizaárfolyamát kell alkalmazni. A devizás eszközöket és kötelezettségeket nem szabad átértékelni a fordulónapi MNB árfolyamra.

A készletekről nem kötelező analitikus nyilvántartást vezetni. Ha a mikrogazdálkodó a készleteiről év közben nem vezet folyamatos értékbeni nyilvántartást, akkor a vásárolt készletek mérlegértékét a Szvt. előírásai szerint meghatározott leltári mennyiség és az utolsó beszerzési ár alapján, a saját termelésű készletek mérlegértékét a Szvt. előírásai szerint meghatározott leltári mennyiség és a még várhatóan felmerülő költségekkel és a kalkulált haszonnal csökkentett eladási ár szorzata szerint kalkulált értéken kell meghatározni. Ha a mikrogazdálkodó a készleteiről év közben vezet folyamatos értékbeni nyilvántartást, akkor a készletek nyilvántartásával, értékelésével kapcsolatos szabályokat készlet nyilvántartási szabályzatba köteles foglalni.

A bt-re, kkt-re és egyéni cégre vonatkozó sajátosságok:

- nem kötelező terven felüli ÉCS-t, ill. értékvesztést elszámolni

- céltartalékot képezni

Áttérés mikrogazdálkodói beszámolóra:

A mikrogazdálkodói beszámolót első üzleti évre készítő vállalkozónak az adott üzleti év első napjával:

- az alapítás-átszervezés és a kísérleti fejlesztés aktivált értékének könyv szerinti értékét egyéb ráfordításként elszámolva ki kell vezetnie és a kapcsolódó lekötött tartalékot fel kell oldania,
- a kettőnél több üzleti évet érintő időbeli elhatárolásokat fel kell oldania,
- ha valamire a céltartalékképzést nem alkalmazhatja, ill. nem alkalmazza, akkor a céltartalékot meg kell szüntetnie, az esetlegesen kapcsolódó lekötött tartalékot fel kell oldania.
- az értékhelyesbítést és az értékhelyesbítés értékelési tartalékát ki kell vezetnie,
- a valós értéken történő értékeléssel kapcsolatos összes különbözetet meg kell szüntetnie,
- az üzleti vagy cégérték könyv szerinti értékét egyéb ráfordításként, a negatív üzleti vagy cégérték könyv szerinti értékét egyéb bevételként elszámolva ki kell vezetnie.

A mikrogazdálkodói beszámolót első üzleti évre készítő vállalkozó üzleti évének első napján állományban lévő immateriális javak, tárgyi eszközök terv szerinti értékcsökkenését az állományba vételkor meghatározott módon, a Szvt. szabályai szerint kell elszámolni.

A mikrogazdálkodói beszámolót első üzleti évre készítő vállalkozó üzleti évének első napján állományban lévő nem realizált árfolyam-veszteség elhatárolását (halasztott ráfordítást) az első üzleti év végén és az azt követő két üzleti évben, három egyenlő részletben is megszüntetheti, ha annak összege az 1 millió forintot meghaladja.

A mikrogazdálkodói beszámolót első üzleti évre készítő vállalkozó képviselőjére jogosult személynek a mikrogazdálkodói beszámoló választásáról legkésőbb az üzleti év első napjával írásban nyilatkoznia kell. A nyilatkozatot a bizonylatok megőrzésére vonatkozó határidőig meg kell őrizni.

A könyvvizsgálat és szerepe a vállalat ellenőrzési rendszerében. A könyvvizsgálat során nyújtott bizonyosság. A könyvvizsgálati kockázat elemei és azok jelentése.

A független könyvvizsgáló a feladatát

- a tulajdonosi,
- a hitelezői,
- a befektetői és
- az állami (köz-) érdekek képviselőjében végzi.

A könyvvizsgálat során kellő bizonyosságot kell szerezni arról, hogy az éves (vagy egyszerűsített éves) beszámoló egésze nem tartalmaz akár csalásból, akár hibából eredő lényeges hibás állítást. A kellő bizonyosság magas fokú bizonyosság, de nem garancia arra, hogy a Magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardokkal összhangban elvégzett könyvvizsgálat mindig feltárja az egyébként létező lényeges hibás állítást. A hibás állítások eredhetnek csalásból vagy hibából, és lényegesnek minősülnek, ha ésszerű lehet az a várakozás, hogy ezek önmagukban vagy együttesen befolyásolhatják a felhasználók adott éves beszámoló alapján meghozott gazdasági döntéseit. A könyvvizsgálat egésze során szakmai szkepticizmus jellemzi a könyvvizsgálót.

A könyvvizsgálói jelentésnek ki kell jelentenie, hogy a könyvvizsgáló véleménye szerint az általa megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték elegendő és megfelelő-e ahhoz, hogy a könyvvizsgálói vélemény alapjául szolgáljon.

A könyvvizsgálati kockázat elemei:

Könyvvizsgálati kockázat (Audit kockázat):

A könyvvizsgálati kockázat annak a kockázatát jelenti, hogy a könyvvizsgáló nem megfelelő könyvvizsgálati véleményt (jelentést) ad ki, mert a pénzügyi kimutatások lényeges hibás állításokat tartalmaznak. A könyvvizsgálati kockázatnak három összetevője van: az eredendő kockázat, az ellenőrzési kockázat és a feltárási kockázat:

$$KK = ER \times EK \times FK$$

Ahol: KK: könyvvizsgálati kockázat

ER: eredendő kockázat

EK: ellenőrzési kockázat

FK: feltárási kockázat

$$\text{Bizonyosság} = 1 - KK$$

Eredendő kockázat:

Az eredendő kockázat a számlaegyenlegek vagy a gazdasági események csoportjainak a lényeges hibás állításra való fogékonysága, a kapcsolódó belső ellenőrzés meglététől függetlenül. A hibás állítás lényeges lehet akár egyedileg, akár más egyenlegekben vagy csoportokban előforduló hibás állításokkal összevontan. Alapvetően a cégtől függ:

- Vezetés tisztessége
- Kényszerítő körülmények
- Ágazati, szabályozási, üzleti jellemzők
- Csalás, hamisítás kockázata

Kulcskockázatok (általában magas eredendő kockázatot jelentenek):

- Árbevétel eredendő kockázata általában magas
- Csalás kockázata:
- A beszámoló vonatkozásában és
- A cég tevékenysége vonatkozásában.
- Kapcsolt vállalkozások közti tranzakciók
- Komplex, nem rutin tranzakciók
- Becslések helyessége (céltartalék, terven felüli ÉCS, értékvesztés, értékhelyesbítés, stb.)

Ellenőrzési kockázat:

Az ellenőrzési kockázat annak a kockázata, hogy a számviteli és belső ellenőrzési rendszer által egy hibás állítás megfelelő időben nem kerül megelőzésre vagy feltárássra és helyesbítésre. A hiba jelentkezhet a számlaegyenlegekben, egyes ügyletcsoportokban és lényegesnek minősülhet akár egyedileg, akár a többi egyenlegben vagy csoportban előfordult hibás állításokkal összevontan.

Feltárása a belső ellenőrzés hatékonyságának vizsgálatával történik:

- Van-e belső ellenőrzés?
- Ha van:
 - Milyen a szabályozási környezet (szabályzatok, vezetői hozzáállás, intézkedések, stb.)
 - Működik-e a gazdálkodó kockázat-felmérési folyamata?
 - Milyen ellenőrzési eljárások történnek? (feladatkörök, felelősség, utalványozás, engedélyezés, folyamatba épített ellenőrzések, vezetői ellenőrzés, stb.)
 - Alkalmaznak-e a beszámoló szempontjából releváns kontrollokat? (pl.: egyeztetések, üzleti terv-értékelés, stb.)

Feltárási kockázat:

A feltárási kockázat annak kockázata, hogy a könyvvizsgáló alapvető vizsgálati eljárásai nem képesek feltárni a számlaegyenlegben vagy ügyletcsoporthoz tartozó hibás állítást, amely lényeges lehet egyedileg vagy pedig más egyenlegekben vagy csoportokban előforduló hibás állításokkal együttesen nézve.

Úgy kell kialakítani a vizsgálati eljárásokat, hogy az eredendő és az ellenőrzési kockázatokra tekintettel a beszámolóban előforduló hibát nagy valószínűséggel feltárja:

- Megfelelő mintavételezés: a következtetésnek ugyanannak kell lenni a mintából, mintha teljeskörű vizsgálatot végzett volna.
- Megfelelő elemzési eljárás alkalmazása a helyes következtetés és a hiba felismerése érdekében.

A feltárási kockázatot csökkenti:

- Könyvvizsgáló nagyobb szakmai tapasztalata
- Minta elemszámának növelése

18. tétel

A hosszú lejáratú és a rövid lejáratú kötelezettségek fogalma, számviteli kezelésük. A kötelezettségek bekerüléskori és fordulónapi értékelése. A kötelezettségekkel kapcsolatos gazdasági események hatása a mérlegre és az eredménykimutatásra. A kötelezettségek analitikus nyilvántartása. A kötelezettségek a kiegészítő mellékletben.

A kötelezettségek jogszabályi előírásokból, teljesített szerződésből eredő általában pénzforgásban kiegyenlítendő, előlegként átvett pénzeszközhöz kapcsolódó a vállalkozó által elismert tartozások. Kapcsolódhatnak áruszállításhoz, szolgáltatáshoz, pénznyújtáshoz, állami költségvetést megillető tartozásokhoz, alapítókkal/munkavállalókkal szembeni tartozásokhoz.

A kötelezettségek között csak azokat szabad kimutatni, amelyek értéke pontosan ismert, vagy meghatározható.

A kötelezettségek értékelésekor, az óvatosság elvét érvényesítve, a legmagasabb érték elvét kell alkalmazni. Vagyis a kötelezettség értékét az elismert tartozás összegében az azt növelő tételek figyelembevételével kell meghatározni.

Hosszú lejáratú kötelezettségek:

Hosszú lejáratú kötelezettségek között a mérleg fordulónapját követő egy évnél hosszabb lejáratra kapott kölcsönök, hitelek, alapítókkal szembeni kötelezettségek és egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek összegét kell kimutatni.

Megjelenésük a mérlegben:

II. Hosszú lejáratú kötelezettségek

1. Hosszú lejáratra kapott kölcsönök
2. Átváltoztatható és átváltozó kötvények
3. Tartozások kötvénykibocsátásból
4. Beruházási és fejlesztési hitelek
5. Egyéb hosszú lejáratú hitelek
6. Tartós kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben
7. Tartós kötelezettségek jelentős tulajdoni részesedési viszonyban lévő vállalkozásokkal szemben
8. Tartós kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
9. Egyéb hosszú lejáratú kötelezettségek

A mérleg összeállításakor figyelemmel kell lenni arra, hogy a mérleg fordulónapja után egy éven belül esedékes kötelezettségek összegét a rövidlejáratú kötelezettségek között kell kimutatni.

Rövid lejáratú kötelezettségek:

A rövid lejáratú kötelezettségek között kell kimutatni a vállalkozónak mindazon tartozásait, amelyek a mérleg fordulónapját követő egy éven belül esedékesek. itt kell szerepeltetni a hosszúlejáratú kötelezettségek összegéből az egy éven belül esedékessé váló törlesztő részleteket is.

Megjelenésük a mérlegben:

III. Rövid lejáratú kötelezettségek

1. Rövid lejáratú kölcsönök
– ebből: az átváltoztatható és átváltozó kötvények
2. Rövid lejáratú hitelek
3. Vevőktől kapott előlegek
4. Kötelezettségek áruszállításból és szolgáltatásból (szállítók)
5. Váltótartozások
6. Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben
7. Rövid lejáratú kötelezettségek jelentős tulajdoni részesedési viszonyban lévő vállalkozásokkal szemben
8. Rövid lejáratú kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
9. Egyéb rövid lejáratú kötelezettségek
10. Kötelezettségek értékelési különbözete
11. Származékos ügyletek negatív értékelési különbözete

A rövid lejáratú kötelezettségek között kell a mérlegben önálló tételként kimutatni a valós értékben értékelt kötelezettségek értékeléskori különbözetét.

Analitikus nyilvántartás:

A főkönyvi számlákon könyvelt kötelezettségek analitikus nyilvántartását úgy kell megszervezni, hogy a vállalkozás a fizetési kötelezettségének időben és hiánytalanul eleget tudjon tenni, illetve a nyilvántartás a mérleg alátámasztását szolgáló leltár összeállításához is pontos információt adjon.

Értékelés:

A vevőtől kapott előleget a ténylegesen befolyt összegben kell nyilvántartásba venni. A devizában kapott előleget a számviteli politikában meghatározott árfolyamon kell forintra átszámítani. A szerződés szerinti és a pénzügyi teljesítés időpontjában, illetve a mérlegfordulónapon az érvényes devizaárfolyam eltérhet. A különbséget, ha a teljesítés az üzleti év fordulónapjáig megtörtént el kell számolni az eredményben. Ha a mérlegfordulónapon a pénzügyi teljesítés nem történt meg, csak akkor kell figyelembe venni, ha az árfolyamkülönbözet a számviteli politikában meghatározott jelentős mértékben meghaladja. Az árfolyamkülönbözetet a pénzügyi műveletek egyéb bevételei illetve ráfordításai között kell elszámolni.

A kötelezettségek eredménykimutatás kapcsolata:

Gazdasági esemény	Érintett eredménykimutatás sor
Számlázott szolgáltatások díja	Igénybe vett szolgáltatás értéke
Környezetvédelmi termékdíj saját termelésű készletre	egyéb szolgáltatás értéke
Bruttó bérelszámolás feladás alapján	Bérköltség
Béren kívüli juttatások elszámolása	Személyi jellegű egyéb kifizetések
Bérfárulékok elszámolása	Bérfárulék
Önellenzőrségi, késedelmi pótlék, mulasztási bírság bevallás, kivezetés alapján	Egyéb ráfordítás
Adók, illetékek bevallás, kivetés alapján	Egyéb ráfordítás
Felvett hitel, kölcsön törlesztésének árfolyamnyeresége	Pénzügyi műveletek bevétele
Fizetési határidőn belüli pénzügyi teljesítésre tekintettel kapott engedmény	Pénzügyi műveletek bevétele
Felvett hitel, kölcsön törlesztésének árfolyamvesztesége	Pénzügyi műveletek ráfordítása
Sajátváltó tárgyévét terhelő kamata	Pénzügyi műveletek ráfordítása
Külföldi pénzügyi értékre szóló kötelezettségek realizált és nem realizált árfolyam-különbözete	Pénzügyi műveletek egyéb bevételei illetve pénzügyi műveletek egyéb ráfordításai

Felvett hitel, kölcsön kamata	Pénzügyi műveletek egyéb bevételei (Kivéve: a bekerülési értékben elszámolásra kerülő kamat)
Hitelező által elengedett kötelezettség	Egyéb bevétel
Elévült kötelezettség	Egyéb bevétel
Ellentételezés nélkül átvállalt kötelezettség	Egyéb ráfordítás

A kiegészítő mellékletben be kell mutatni:

- Azoknak a tartozásoknak az teljes összegét:
 - Amelyeknek a hátralevő futamideje több, mint 5 év.
 - Amelyek zálogjoggal biztosítottak.
- Mérlegen kívüli tételként:
 - A függő és a biztos kötelezettségvállalások összegét ügyletfajtánként.
- Azoknak a várható kötelezettségek teljes összegét:
 - Jövőbeni nyugdíjfizetési, végkielégítési, garanciális kötelezettségek összegére.

Az állatok megjelenése a magyar számvitelben: besorolási és értékelési szabályok áttekintése.

Tenyészállatoknak minősülnek azok az állatok, amelyek a tenyésztés, a tartás során leválasztható terméket termelnek, és a tartási költségek ezeknek a termékeknek az értékesítése során megtérülnek, vagy a tenyészállatok egyéb hasznosítása biztosítja a tartási költségek megtérülését, függetlenül attól, hogy azok meddig szolgálják a vállalkozási tevékenységet.

- a tenyészállatok származhatnak vásárlásból vagy a saját növendékállatok átminősítéséből.
- az eladási célból vásárolt állat besorolása alapján áru, (ezek tartás nélkül tovább értékesítésre kerülnek)

Megjelenésük a mérlegben:

II. Tárgyi eszközök

...

4. Tenyészállatok

...

Növendék-, hízó- és az egyéb állatok azok az állatok, amelyek a termelés költségei eredményeként növekednek, függetlenül attól, hogy mennyi ideig szolgálják a vállalkozási tevékenységet.

- származhatnak saját előállításból vagy vásárlásból
- de a vásárolt állatok saját termelésűnek minősülnek, ezért saját elszámolás módjuk van

Megjelenésük a mérlegben:

I. Készletek

...
3. Növendék-, hízó- és egyéb állatok
...

Aktiválás:

Tényleges előállítási költségen, ami lehet

- egyedi kalkuláció
- FIFO módszer alapján
- átlagos (súlyozott)
- legutolsó kalkuláció szerinti
- tényleges, a mérlegkészítéskor ismert előállítási költség
- vagy beszerzési ár

Önköltség megállapítása:

- Élőtömeg közvetlen önköltsége = Élőtömeg értéke/ Élőtömeg súlya
- Élőtömeg = Nyitó készlet + beszerzés + hízóba állítás növendékből + hízóba állítás tenyésztésből + szaporulat + tömeggyarapodás

Mérlegérték megállapítása:

Tenyészállatok:

Záró készlet könyv szerinti értéke az értékelés előtt

- Terven felüli ÉCS

+ Terven felüli ÉCS visszairása

= Mérlegérték

A tenyészállatok esetén van lehetőség a piaci értéken történő értékelésre is (értékhelyesbítés elszámolása).

Növendék-, hízó- és egyéb állatok:

Záró készlet könyv szerinti értéke az értékelés előtt

- Értékvesztés

+ Értékvesztés visszairása

= Mérlegérték

A tárgyeszköz-gazdálkodás egyes elemzési feladatai: a tárgyeszköz-állomány összetételének, állagának, használhatóságának elemzése. A tárgyi eszközök kapacitáskihasználásának vizsgálata termelő tevékenység esetén (értékkadatok alapján, a műszaki kapacitáskihasználás elemzése, a kapacitáskihasználás változásainak hatása a vállalkozás költségeire, a gazdasági kapacitáskihasználás vizsgálata) , illetve kereskedelmi vállalkozásoknál.

A vállalkozásoknak különböző tevékenységeik folytatásához megfelelő mennyiségű és műszaki színvonalú tárgyi eszközre van szükségük. Ezeknek a meglévő, illetve beszerzésre kerülő tárgyi eszközöknek a hasznosítási módja, kihasználása, hatékonysága jelentősen befolyásolja a gazdálkodásjövödelmezőségét, emiatt nélkülözhetetlen, hogy elemzéseket végezzünk a tárgyi eszközökre vonatkozóan.

Az elemzés során vizsgálhatjuk azt, hogy egy-egy időpontban milyen a tárgyeszköz-állomány összetétele. Az, hogy milyen összetétel tekinthető kedvezőnek a vállalkozás sajátosságaitól függ, alapvetően attól, hogy milyen konkrét tevékenységet folytat. Értékelni kell, hogy a vállalkozás rövid távú, illetve stratégiai céljait figyelembe véve mennyire tekinthetők kedvezőnek a változások.

A tárgyi eszközök állagának vizsgálatához alapvetően a használhatósági fokot (a tárgyi eszközök nettó és bruttó értékének hányadosa), illetve az elhasználódottság mértékét (100% - Használhatósági fok) állapítjuk meg.

A kapacitás az üzemgazdaságban egy elméleti teljesítőképesség, megmutatja azt, hogy optimális feltételek esetén milyen nagyságú teljesítményt lehet elérni.

A tárgyi eszközök forgási sebessége, amely megmutatja azt, hogy a tárgyi eszközök értéke hányszor térül meg az árbevételeben. Ezeknek a mutatóknak az alakulásából hasznos információkhoz jutunk arra vonatkozóan, hogy hogyan hasznosította tárgyi eszközeit a vállalkozás.

A műszaki kapacitáskihasználás értékelése:

A műszaki kapacitáskihasználás képlete feltételezve azt, hogy a gépeken egyféle termék készül és a termékek mennyisége darabban mérhető a következőképpen adható meg:

$$\text{Kapacitáskihasználás, \%} = \text{Termelés db} / \text{Kapacitás db}$$

A képlet alapján a kapacitáskihasználás vizsgálata három részre bontható:

- a termelőberendezések felhasználásának vizsgálatára,
- az időalap kihasználásának vizsgálatára, valamint
- a kapacitásnorma teljesítésének vizsgálatára.

A termelő berendezések felhasználásának vizsgálata:

A vállalkozásoknál a rendelkezésre álló gépek, berendezések gyakran nem vesznek részt teljes számban a tevékenység folytatásában, lehetnek olyan gépek, berendezések, amelyek nem működőképesek, illetve működőképesek ugyan, de valamilyen ok miatt nem dolgoznak, azaz ténylegesen nem vesznek részt a tevékenységben. Ezek egymáshoz való viszonyának vizsgálata hasznos információkat szolgáltat a vezetők számára az eszközök kihasználtságára vonatkozóan.

Az időalap kihasználásának vizsgálata:

Több tényező is befolyásolja: a munkarend, az átlagos műszakszám, a karbantartáshoz szükséges idő, a munkarenden belüli veszteségidők (például állásidő, selejt miatt kieső idő).

A kapacitásnorma teljesítésének vizsgálata:

A kapacitásnorma teljesítésének (az intenzív kihasználási mutatónak) mértékét az egy óra alatt gyártott termékmennyiség és a kapacitásnorma hányadosaként határozhatjuk meg.

A kapacitáskihasználás változásának hatása a vállalkozás költségeire:

A tárgyi eszközök kapacitáskihasználásának javulása, amely a termelési volumen növekedésével jár együtt, kedvezően befolyásolja a vállalkozások jövedelmezőségét, a termékek, szolgáltatások önköltségét. Jellemző ugyanis, hogy a gépekhez, berendezésekhez kapcsolódó költségek nem követik egyenes arányban a termelési volumen változását. Az önköltség változását a tárgy- és bázisévi termékegységre jutó gépköltség közötti eltérés jelenti.

A tárgyi eszközök műszaki kapacitáskihasználása mellett elsődleges szerepe van a gazdasági kapacitáskihasználás alakulásának. A gazdasági kapacitáskihasználás elemzése során arra keressük a

választ, hogy a meglévő kapacitások kihasználása milyen hatással van a jövedelemtermelő-képességre. Ebből következik, hogy egyrészt a termelési költségekre, másrészt a termelési értékre gyakorolt hatást kell felmérni

A kapacitáskihasználás elemzésének sajátosságai kereskedelmi tevékenység esetén:

A kereskedelmi vállalkozások esetében - elemzés szempontjából - a tárgyi eszközöket a kereskedelem lebonyolítását elősegítő eszközöknek tekintjük. A lebonyolítást támogató eszközöket alapvetően két csoportba sorolhatjuk, attól függően, hogy milyen szerepet töltenek be a tevékenységben: létesítmények és technikai eszközök. A klasszikus kapacitáskihasználási mutató (a tényleges teljesítmény és a kapacitás egymáshoz mért aránya) mellett érdemes meghatározni az eszközellátottság mutatóját. A mutató többféleképpen kifejezhető, lényegében az eszközök értékét hasonlítjuk össze valamely általunk felhasznált erőforrás nagyságát kifejező értékkel. Meghatározható a mutató az eszközérték létszáma vetítésével is, vizsgálva, hogy milyen minőségű és teljesítőképes eszközök segítik a kereskedelmi dolgozók munkáját. Az eszközhatékonysági mutatók segítenek annak megítélésében, hogy hogyan alakult az eszközellátottság, Az eszközigényesség mutatóját, amely arra ad választ, hogy egységnyi forgalom lebonyolításához mekkora értékű eszközzel kell rendelkezünk. A mutatókat nem önmagukban, hanem több időszak, egység, vállalkozás összehasonlítása esetén érdemes alkalmazni, a kereskedelmi területre és a vállalkozásra jellemző sajátosságok figyelembe vételével.

19. tétel

A jövedelemelszámolás számvitele. A személyi jellegű ráfordítások tartalma és azok könyvviteli elszámolása.

A munkavállalókkal szembeni kötelezettségek a bérszámfejtést követően a bérfeladás során kerülnek állományba vételre, majd a bérfizetés elszámolásakor kivezetésre.

Kategóriák:

- alapbér (munkában töltött idő alapján), törzsbér (teljesítménybér)
- bérpótlék pl. műszakpótlék, túlóra pótlék
- kiegészítő fizetés (le nem dolgozott időre vonatkozó) pl. fizetett szabadság, 13. havi
- prémium (feladat teljesítésére), jutalom (utólagos értékelés)
- egyéb bér (egyszeri, eseti megbízási díj)

A bruttó keresetet csökkentik a levonások:

- levonások pl. kártérítés, rövid lejáratú kölcsön, lakásépítési kölcsön
- jogszabály alapján előírt levonások pl. szja-előleg, TB)

Személyi jellegű egyéb kifizetések:

- kifizetőt terhelő szja
- munkaviszonyhoz kapcsolódó egyéb kifizetés pl. betegszabi, végkielégítés, jubileum

- munkaadó által átvállalt költségek pl. lakhatási költségtérítés, étkezési költségtérítés, gépkocsi használathoz/munkába járáshoz kapcsolódó költségtérítés,
- reprezentációs költség, üzleti ajándék
- egyéb béren kívüli juttatások pl. önkéntes egészség és nyugdíjpénztári tagdíj-hozzájárulás, üdülési csekk, csekély értékű ajándék, helyi utazási bérlet, iskolakezdési támogatás

Az a vállalkozó, ahol a munkavállalók száma eléri, vagy meghaladja a 100 főt TB kifizetőhelyet köteles létesíteni. Ez esetben a bérfeladás a pénzügyi társadalombiztosítási ellátások egy részét (pl.: táppénz) is tartalmazza.

A munkáltatót, kifizetőt terhelő bérráadások:

- szociális hozzájárulási adó
- rehabilitációs hozzájárulás

Könyvelési tételek:

Bruttó bér: T 5. Bérköltség – K 4. Jövedelemelszámolási számla

Személyi jellegű egyéb kifizetés:

T 5. Személyi jellegű egyéb kifizetés – K 4. Jövedelemelszámolási számla

Levont szja előleg: T 4. Jövedelemelsz. szla - K 4. Szja elszámolása

Levont TB járulék: T 4. Jövedelemelsz. szla - K 4. TB járulék kötelezettség

Munkavállalónak adott kölcsön, munkabér előleg levonása a bérből:

T 4. Jövedelemelsz. szla - K 3. Munkavállalókkal szembeni követelés

Szociális hozzájárulási adó: T 5. Szociális hozzájárulási adó – K 4. Szociális hozzájárulási adó kötelezettség

Bérfizetés: T 4. Jövedelemelsz. szla - K 3. Pénzeszköz

Levont TB járulék befizetése: K 4. TB járulék teljesítése – K 3. Elszámolási betét

Levont szja-előleg befizetése: K 4. Szja elszámolása - K 3. Elszámolási betét

Szociális hozzájárulási adó befizetése: T 4. Szociális hozzájárulási adó teljesítése - K 3. Elszámolási betét

Fel nem vett bérek átvezetése: T 4. Jövedelemelsz. szla – K 4. Fel nem vett bérek

A bérköltségeket mindig bruttó (levonás nélküli) összegben kell elszámolni. Az elszámolás alapbizonylata: bérszámfejtés alapján készített bérfeladás. Bérszámfejtés bizonylatai pl. munkaszerződés, jelenléti ív, munkautalvány, megbízási szerződés.

Személyi jellegű egyéb kifizetések: azok a természetes személyek részére teljesített kifizetések, elszámolt összegek, amelyeket a kifizető a természetes személy részére jogszabályi előírás vagy saját elhatározása alapján teljesít, és nem tartoznak a bérköltség, illetve a vállalkozási díj fogalmába. pl. szerzői jogdíj, lakhatási költségtérítés, lakásépítésre nyújtott támogatás, étkezési költségtérítés, munkába járással kapcsolatos költségtérítés, jubileumi jutalom, végkielégítés..stb

Személyi jövedelmek analitikus nyilvántartásának tartalma:

- munkavállaló neve, személyi adatai, adóazonosító jel
- munkahely, önelszámoló egység megnevezése
- alaphér, törzsbér összege
- bérpótlékok jogcíme és összege
- kiegészítő fizetés összege
- prémium, jutalom összege időszakonkénti bontásban
- levonások jogcímei, mértékei, összegei havi bontásban
- nem rendszeres jövedelmek jogcímei, összegei
- a kifizetőhelyként működő gazdálkodónál a juttatások jogcímenként és összege
- a munkavállaló számára fizetendő nettó járandóság összege havonta, ill. éves összesítése

Kiegészítő melléklet:

Be kell mutatni a tárgyévben foglalkoztatott munkavállalók átlagos statisztikai létszámát bérköltségét és személyi jellegű egyéb kifizetéseit állománycsoportonként, valamint bérjárulékokat jogcímenként megbontva.

A határidős és opciós ügyletekkel kapcsolatos számviteli feladatok áttekintése.

Származékos ügylet: olyan árualapú vagy pénzügyi eszközre vonatkozó, kereskedési célú vagy fedezeti célú határidős, opciós vagy swap ügylet, illetve ezek további származékai, amelyek

- teljesítése pénzben vagy más pénzügyi instrumentummal történik,
- értéke egy meghatározott kamatláb, pénzügyi instrumentum ára, tőzsdei áru ára,
- devizaárfolyam, árindeks, árfolyamindex, kamatindex, hitelbesorolás (bonitás) vagy hitelindex, illetve egyéb hasonló tényezők (mögöttesek) függvényében változik, feltéve, hogy egy nem pénzügyi változó esetében a változó egyik szerződő félre sem jellemző,
- a keletkezésakor nem vagy csak csekély mértékben igényelnek nettó befektetést más, hasonlóan a piaci tényezők függvényében változó ügyletekhez (szerződésekhez) viszonyítva,
- pénzügyi rendezésükre előre meghatározott későbbi időpontban, illetve időpontig (a jövőben) kerül sor.

Származékos ügyletek értékelése:

Történhet:

- belső értéken, vagy
- valós értéken

Belső érték:

Az ügylet tárgyát képező eszköz aktuális piaci értékének (valós értékének), valamint a kötési áron számított értékének a különbözete. (Számviteli politika)

A származékos leszállítási ügyletek zárásakor az ügyletet az azonnali adásvétel szabályai szerint kell elszámolni. A származékos leszállítási ügylet keretében beszerezett eszközöket a bekerülés (beszerzés) napján valós értékre kell átértékelni az eszköz besorolásától függetlenül, a pénzügyi műveletek egyéb bevételeivel, illetve egyéb ráfordításaival szemben.

Az értékesítés nettó árbevétele módosító (növelő vagy csökkentő) tételként kell elszámolni a nem pénzügyi eszköz eladásával teljesülő származékos ügyletek esetében az ügyletnek a zárás napján érvényes valós értékét a pénzügyi műveletek egyéb ráfordításaival, illetve a pénzügyi műveletek egyéb bevételeivel szemben.

Aktív időbeli elhatárolásként kell kimutatni: a származékos ügyletek bekerülési (beszerzési) értékét, azaz az ügylet kötése érdekében felmerült költségek (ügynöki díjak, jutalékok, opciós díjak) összegét az ügylet zárásáig;

Passzív időbeli elhatárolásként kell kimutatni: a származékos ügyletek esetén az ügylet kiírásából eredő bevételek összegét az ügylet zárásáig;

Határidős ügyletek:

A szerződő felek kötelezettséget vállalnak

- egy adott termék meghatározott mennyiségének,
- előre meghatározott áron/árfolyamon,
- előre meghatározott későbbi időpontban,
- meghatározott helyen történő adásvételére, szállítására.

A határidős ügyletek csoportosítása:

- Kötés helye szerint:
 - tőzsdei,
 - tőzsdén kívüli
- Célja szerint:
 - fedezeti,
 - nem fedezeti (spekulációs) célú
- Az ügylet zárásakor alkalmazott eljárás szerint:
 - leszállítási ügylet,
 - elszámolási ügylet

Elszámolási ügylet:

Ha a szerződés szerinti teljesítés a záráskori piaci ár (árfolyam) és a kötési árfolyam közötti különbséget felek közötti pénzügyi rendezésével valósul meg, és az ügylet tárgya nem kerül átadásra, leszállításra.

- ha a tőzsdei elszámoló ár (tőzsdén kívüli piaci ár) > kötési ár, akkor az eladó fizet a vevőnek
- ha a tőzsdei elszámoló ár (tőzsdén kívüli piaci ár) < kötési ár, akkor a vevő fizet az eladónak

Leszállítási ügylet:

A szerződés szerint a teljesítés az ügylet zárásakor – az azonnali adásvételi ügyletek általános szabályai szerint – az ügylet tárgyának tényleges átadásával (leszállításával) és a kötési ár (árfolyam) pénzügyi rendezésével valósul meg.

Opciós ügyletek:

Vételi opciós ügylet:

- a vételi jog vevője az ügylet megkötésekor fizetendő opciós díj ellenében jogot szerez arra, hogy az opció tárgyát képező termék meghatározott mennyiségét, meghatározott árfolyamon, meghatározott időpontban, vagy időtartamon belül megvásárolja.
- a vételi jog eladója az ügylet megkötésekor kapott opciós díj ellenében kötelezettséget vállal arra, hogy ha a vételi jog vevője érvényesíteni kívánja vételi jogát, akkor az ügylet tárgyát képező terméket a meghatározott mennyiségben, meghatározott árfolyamon eladja.

A vevő maximális vesztesége a fizetett opciós díj, az eladó maximális vesztesége korlátlan lehet.

Eladási opciós ügylet:

- az eladási opció vevője az ügylet megkötésekor fizetendő opciós díj ellenében jogot szerez
- arra, hogy az opció tárgyát képező termék meghatározott mennyiségét, meghatározott
- árfolyamon, meghatározott időpontban, vagy időtartamon belül eladja.
 - Az eladási jog eladója az ügylet megkötésekor kapott opciós díj ellenében kötelezettséget vállal arra, hogy ha az eladási jog vevője érvényesíteni kívánja eladási jogát, akkor az ügylet tárgyát képező terméket a meghatározott mennyiségben, meghatározott árfolyamon megvásárolja.

Opciós ügyletek számviteli sajátosságai:

Ügyletkötéskor:

- Az opció jogosultjánál a fizetett opciós díj aktív időbeli elhatárolás az ügylet zárásáig.
- Az opció kiírójánál a kapott opciós díj passzív időbeli elhatárolás az ügylet zárásáig.

Fordulónapi értékelés:

Az opciók fordulónapi valós értékéből adódó nem realizált

- nyereség nem számolható el,
- veszteséget el kell számolni, legfeljebb az opció összegéig.

Az ügylet zárása:

Az opciót nem hívják le: a korábbi időbeli elhatárolásokat fel kell oldani mind a kiírónál, mind pedig a jogosultnál.

Az opciót lehívják:

- Ha az ügylet elszámolással zárul, akkor az eredményhatásokat el kell számolni, az időbeli elhatárolásokat fel kell oldani.
- Ha az ügylet leszállítással zárul
- azonnali adás-vételi szabályok szerint kötési áron el kell számolni
- a bekerülés napjára a beszerzett eszközöket át kell értékelni valós értékre.

Az informatikai audit. Kockázati alapú megközelítés. Az informatikai környezet és tevékenység felmérése. Az általános informatikai kontrollok vizsgálata. Az információs rendszerek működtetésének kontrolljai.

A vállalkozások működési tevékenysége kisebb vagy nagyobb mértékben a számítógépes rendszerek rendelkezésre állásán és helyes működésén alapul. Fontos, hogy a kulcsfontosságú pénzügyi és gazdálkodási rendszereket támogató informatikai háttér jól szervezett és biztonságos legyen, ahhoz illetéktelenek ne férhessenek hozzá.

Kockázati alapú megközelítés:

Informatikai rendszer alatt a szervezeti infrastruktúra, erőforrások és kontrollok azon részhalmazát értjük, amelyek közvetlenül vagy közvetetten befolyásolják az ellenőrzött gazdasági, pénzügyi és számviteli terület szabályosságát és megbízhatóságát.

A kockázati alapú ellenőrzési megközelítés legfontosabb fogalmai a kockázat és a kontroll. A kockázat informatikai környezetben három tényezővel jellemezhető. Fenyegetettség, sebezhetőség, hatás. Mindhárom tényező vonatkoztatható a pénzügyi, gazdasági adatokra, háttér-információkra, a különböző kimutatásokra és a teljes informatikai környezetre is. Kontrollnak hívjuk az informatika kockázatainak csökkentésére irányuló eljárásokat.

Az informatikai környezet és tevékenység felmérése:

Az informatikai környezet megismerésének szakaszában az ellenőrzést végző háttér-információkat gyűjt össze a vállalkozás információ technológiájának (IT) infrastruktúrájáról, hardvereiről és szoftvereiről, és a köztük levő összefüggésekről.

Az informatikai tevékenység megismerése keretében fel kell mérni, hogy a vállalkozás milyen informatikai üzemeltetési, fejlesztési tevékenységeket végez, erre milyen szervezeti keretet alakított ki, és milyen magas szintű szabályozásokat alkalmaz. Az ellenőrzés fontos része a vizsgált rendszer dokumentálása vagy ábrázolása. Az informatikai környezet és tevékenység felméréséhez általában az alábbi dokumentumokra van szükség:

- az aktuális informatikai stratégia;
- az informatikai biztonsági politika és biztonsági szabályzat;
- a dolgozók informatikai erőforrásokhoz való hozzáférését szabályozó dokumentumok;
- az informatikai üzemeltetéshez rendszeresen igénybe vett külső szolgáltatókkal/szakértőkkel kötött szerződések;
- a részletesen is vizsgált alkalmazások felhasználói kézikönyvei;
- a részletesen is vizsgált alkalmazások működtetési leírása;
- a belső ellenőrzés informatikai vonatkozással is bíró jelentései egy évre visszamenőleg;
- a help-desk által készített összesítések és statisztikák a bejelentett problémákról;
- az informatikai rendszerek változtatási eljárásainak írásban rögzített szabályozása;
- az informatikai biztonsági felügyelő munkaköri leírása;
- az informatikai biztonsági felügyelő jelentései egy évre visszamenőleg.
- A belső ellenőrzés feladata többek között a számviteli és a belső irányítási és szabályozási rendszerek minőségének és eredményességének vizsgálata, értékelése és nyomon követése.

Az általános informatikai kontrollok vizsgálata:

Az informatikai rendszerek működtetése során a feladatkörök szétválasztása csökkenti a hibák és visszaélések kockázatát, elősegíti a hibakereséseket és a minőségellenőrzést. Az egyes feladatkörökét úgy kell elkülöníteni, hogy a kritikus folyamatok minden szakaszát más személy hajtsa végre, illetve felügyelje. Az ellenőr az alábbi területeket vizsgálja:

- az egymással össze nem egyeztethető feladatok szétválasztása, és az erre vonatkozó politikák megalkotása;
- megfelelő hozzáférés kontrollok kialakítása a feladatkörök szétválasztásának biztosításához;
- az alkalmazottak tevékenységének felügyelete megfelelő formális eljárásokon keresztül. Bizonyítékokat a feladatkörök szétválasztásáról a következő módokon szerezhetünk:
- interjú az illetékes vezetőkkel és az IT személyzettel;
- a szervezeti ábrából, amelyből nyomon követhető a jelentési kötelezettség;
- a munkaköri leírásokból.

Az egymással össze nem egyeztethető feladatkörök szervezetenként változók lehetnek, de az alábbi tevékenységeket - lehetőség szerint - általában külön személyeknek célszerű ellátnia:

- IT vezetés
- rendszertervezés

- alkalmazások fejlesztése
- rendszerprogramozás
- minőségbiztosítás tesztelés
- változáskezelés
- IT üzemeltetés
- rutinszerű karbantartás
- adatrögzítés
- rendszerbiztonság
- adatbázis adminisztráció
- hálózat-adminisztráció

A feladatkörök szétválasztását támogató politikák és a munkaköri leírások kialakítása után létre kell hozni ezen politikák betartását biztosító kontrollokat is. Ezek a hozzáférési kontrollok, valamint a vezetés felügyelete a kontrolltechnikák hatékonysága felett. A hozzáférések korlátozásának célja, hogy:

- a felhasználók csak a feladataik ellátásához szükséges hozzáféréssel rendelkezzenek;
- a nagyon érzékeny erőforrásokhoz a lehető legkevesebb ember férhessen hozzá;
- az alkalmazottak ne férhessenek hozzá olyan funkciókhoz, ami már nem tartozik a feladataik közé, vagy túllép felelősségi körükön.

A létrehozott politikák és eljárások le kell, hogy fedjék a mindennapos, rutinszerű műveleteket, a sürgős esetekben történő hozzáféréseket, valamint szervezeten kívüli személyekkel történő adat-megosztás és elhelyezés kérdéseit.

A vállalkozásnak be kell vezetnie egy költség-hatékony módszert az adatfájlok, alkalmazói programok és a hardver-eszközök védelmére, amelyet a fizikai és logikai kontrollok kombinációjával érheti el. A fizikai biztonsági kontrollok különbözőek lehetnek, de leggyakrabban az alábbiak valamelyikét vagy kombinációját alkalmazzák:

- hagyományos zárás, vagy rejtjel-zárás ajtók;
- mágneses ajtózárok, melyek elektronikus kártyával nyithatók;
- biztonsági őrk; fényképes azonosító, betörésvédelmi rendszerek
- a belépő személyek nyilvántartása;

A logikai biztonsági kontrollok alkalmazásával a vállalkozás:

- elkülönülten azonosíthatja a felhasználókat vagy számítógépeket, amelyek engedélyezett hozzáféréssel rendelkeznek a számítógépes hálózatokhoz
- a hozzáférést korlátozhatja az adatok vagy egyéb erőforrások egy bizonyos részére;
- elemzési lehetőséget biztosít a rendszer és a felhasználók tevékenységére vonatkozóan;
- védekező lépéseket tehet a külső behatolások kivédésére.

Az információs rendszerek működtetésének kontrollijai:

A számítógéppel kapcsolatos feldolgozási tevékenységek között azokat a folyamatokat kell megvizsgálni, amelyeket a felhasználók végeznek informatikai környezetben, és magas kockázatuk miatt szükséges a szabályozásuk. Azt, hogy az ellenőrzés során mely kontroll csoportokra kell kisebb vagy nagyobb hangsúlyt fektetni, az ellenőrzést végzőnek kell eldöntenie a vállalkozásról rendelkezésére álló ismeretei alapján.

A következők vizsgálatát emelhetjük ki:

- a rendszerek biztonsági mentéseinek kezelése
- a problémák kezelése
- adatbázis adminisztráció
- működtetési leírások alkalmazása

20. tétel

Az értékesítés nettó árbevétele és az aktivált saját teljesítmény értékének fogalma, tartalma, kapcsolódó gazdasági események elszámolása.

Értékesítés nettó árbevétele:

Tartalma:

- üzleti évben értékesített vásárolt és saját termelésű készletek kiszámlázott értéke
- teljesített szolgáltatások kiszámlázott értéke
- árkiegészítések
- felárak
- eladási árat növelő korrekciók
- az értékesített göngyöleg betétdíjas áron számlázott értéke stb.

Nem tartalmazhatja az engedmény és a fizetendő általános forgalmi adó összegét.

Az árbevételt csökkenti:

- utólag adott engedmény helyesbítő számlában szereplő összege
- visszáru helyesbítő számlában rögzített (ÁFÁ-t nem tartalmazó) értéke
- szavatossági jogok érvényesítése során utólag adott engedmény

Fajtái:

- belföldi értékesítés árbevétele (belföldi vevőnek értékesített vásárolt és STK, belföldi vevőnek teljesített szolgáltatás)
- export értékesítés árbevétele (vásárolt és STK külkereskedelmi termékforgalomban külföldi vevőnek történő értékesítése, külföldi igénybe vevő részére végzett szolgáltatás.) Csökkenti a magyar határállomás és a külföldi rendeltetési hely közötti útszakaszra jutó szállítási és rakodási-raktározási költség

Az árbevétel elszámolásának előfeltételei:

- a gazdálkodó már teljesítette a szerződésben foglalt kötelezettségét és erről a szabályszerű számlát kiállította és megküldte a vevőnek,
- a számla melléklete tartalmazza a vevő által igazolt teljesítés elismerését,
- a számlát a vevő elfogadta.

A vevő által el nem ismert vagy peresített követelést csak akkor lehet a tárgyidőszaki értékestés nettó árbevételében szerepeltetni, ha annak pénzügyi rendezése legalább a mérlegkészítés időpontját megelőzően megtörténik. Az árbevétel elszámolásának alapbizonylata a teljesítés igazolásával felszerelt számla.

Aktivált saját teljesítmények értéke (AST):

- +/- Saját termelésű készletek állományváltozása (STKÁV)
- + Saját előállítású eszközök aktivált értéke (SEEAÉ).

A saját termelésű készletek állományváltozása (STKÁV) a záró- és a nyitóállomány különbsége.

SEEAÉ:

- saját vállalkozásban végzett és a befektetett eszközök között állományba vett immateriális javak és tárgyi eszközök előállítási költségén (közvetlen önköltségén) számított érték
- tenyésztéssel átminősített növényállatok előállítási költségén számított értéke,
- tárgyi eszközök saját vállalkozásban végzett felújításával, bővítésével, átalakításával összefüggő munkák aktivált értéke, előállítási költségén
- tárgyi eszközök próbaüzemeltetése során előállított STK vagy értékesíthető szolgáltatások kalkulált értéke (csökkenti a beruházások és az AST értékét)
- A saját termelésű készletek SZv tv. szerinti értékelése során az egyéb ráfordítások között elszámolt értékvesztések összegét
- A saját termelésű készletek SZv. Tv. szerinti értékelése során az egyéb bevételek között elszámolt visszaírt értékvesztések összegét (csökkenti az AST értékét!)

A saját előállítású eszközök előállítási költségei a folyamatos könyvelés keretében elszámolásra kerülnek az 5. Költségnemek számlaosztály megfelelő költségnem számláin. Az eszközök

előállításának befejezésekor azonban aktiválni kell azokat, mégpedig az előállítás tényleges költségeivel megegyező értéken. Az eszköz felhasználásakor, használatba vételekor, az aktivált előállítási költség újra elszámolásra kerül, vagy az 5. számlaosztály megfelelő költségnevezetelében, vagy a 8. számlaosztály megfelelő számláján. Ennek végeredményeként a saját előállítású eszközök közvetlen költségei halmozottan jelennek meg az 5. vagy 8. számlaosztályokban. E kettő költség (ráfordítás) elszámolását ellensúlyozza a Szvt. azzal, hogy a saját előállítású eszközök állományba vételével egyidőben ezek előállítási költségeit megjeleníti a hozamok között is SEEAÉ-ként.

A cash-flow kimutatás tartalma, felépítése, összeállításának módozatai.

Az éves beszámolót készítő vállalkozásoknak cash-flow kimutatást kell készíteni, és ezt, mint a kiegészítő melléklet elválaszthatatlan része közölni kell. A cash flow:

- Olyan pénzbevételeket előidéző hozamok és pénzkidadások különbsége, amely alkalmas a vállalkozás készpénz és készpénz-egyenértékes kitermelő képességének becslésére, ütemezésére és biztos voltának a bemutatására.
- A cash flow-kimutatás a gazdálkodó egység által utólag - meghatározott formában és tartalommal részletes elemzések alapján - készített dinamikus likviditást kifejező pénzeszköz-változása.

A cash-flow kimutatást az adott üzleti évre vonatkozóan kell elkészíteni előre a Szvt. által meghatározott szerkezetben és tartalommal. A cash-flow kimutatás segítségével megállapíthatók a vállalkozás tényleges pénzmozgásai és bevételei, a pénzeszközváltozást előidéző kiadások, valamint ezeket befolyásoló tényezők.

A cash-flow kimutatás egymástól három jól elkülöníthető részre tagolható:

1. Működési cash flow
2. Befektetési cash flow
3. Finanszírozási cashflow

A működési, vagy operatív cash flow a vállalkozás szokásos működéséből, tevékenységéből származó pénzeszközváltozást mutatja be. A működési cash flow egy vállalkozásnak az

alaptevékenységét (amire alapították, amire azt létrehozták) mutatja be pénzügyi szempontból. Itt kerül kitermelésre mindaz a pénzmennyiség, amelyre a vállalkozás leginkább számíthat a folyamatos működés során. Ebben a szakaszban keletkezik az a pénzmennyiség, amely finanszírozza a vállalkozás saját beruházásait a folyamatos újratermelést és a pénzügyi befektetéseket.

A befektetési cash flow a vállalkozás befektetési tevékenységének az eredményét, valamint az eredményt előidéző tényezőket ismerteti. A befektetési cash-flow azért is fontos elkülöníteni, mert egy vállalkozás általában kevesebb pénzt termel, mint amennyit a fejlesztések előírányoznak. Itt a befektetési cash flow kereteiben mutatjuk ki a befektetett eszközök megszerzésére fordított pénzek és a befektetett eszközök eladásából befolyó pénzeszközök különbségét.

A finanszírozási cash-flow a pénzügyi műveletekből származó pénzeszköz-változást mutatja be. Itt a tiszta pénzműveletek eredményét mutatjuk be. Idetartoznak a tőke ki- és bevonások, a felvett hitelek és kölcsönök visszafizetései, kötvénykibocsátások és a végleges pénzeszköz átadások és átvételek pénzmozgásai.

A cash-flow kimutatás összeállításának módszerei:

A CF kimutatás összeállításának legnehezebb feladata talán az operatív tevékenység cash flow-jának kimunkálása. Erre a nemzetközi gyakorlatban kétféle módszer alakult ki:

- Direkt módszer: A módszer alkalmazása során a napi működésből származó pénzbeáramlásokat és az üzleti jellegű pénzkirámlásokat bruttó módon állítjuk szembe egymással.
- Indirekt módszer: Lényege, hogy a kiindulási alapként az időszak eredményét használjuk, amit korrigálni kell azokkal a tételekkel, amelyek az eredmény nagyságát ugyan befolyásolták, de pénzmozgással nem jártak, illetve az eredményt nem érintették, de pénzmozgást eredményeztek.

A hazai számviteli szabályozás szerinti cash flow kimutatás összeállítása során

- a működési CF-t indirekt módszerrel (kivéve a „Fezetett adó” és a „Fizetett osztalék, részesedés” sorokat),
- a befektetési CF-t direkt módszerrel és
- a finanszírozási CF-t direkt módszerrel állítjuk össze.

A Szvt. szerinti cash flow kimutatás részletes tartalma és összeállítása:

		KORREKCIÓ	HOVÁ KERÜL?
I.	MŰKÖDÉSI CASH FLOW	1-13. sorok összesen	
1a.	Adózás előtti eredmény	± Adózás előtti eredmény	
1b.	Korrekciók az adózás előtti eredményben	- Kapott osztalék, részesedés - Apportálás nyeresége + Apportálás vesztesége - Fejlesztési céllal véglegesen kapott pénzeszköz (ha nem határoltuk el) + Véglegesen átadott pénzeszköz (ha ráfordításként számoltuk el) - Eszközökhöz kapcsolódó elengedett	- Befektetési CF (18. sor) - Nincs pénzmozgás - Nincs pénzmozgás - Finanszírozási CF (22. sor) - Finanszírozási CF (26. sor) - Nincs pénzmozgás

		kötelezettség (ha nem határoltuk el)	
1.	Korrigált adózás előtti eredmény	1a. + 1b.	
2.	Elszámolt amortizáció	+ Terv szerinti értékcsökkenési leírás	Nincs pénzmozgás
3.	Elszámolt értékvesztés és visszaírás	+ Elszámolt értékvesztés - Visszaírt értékvesztés + Elszámolt terven felüli ÉCS - Visszaírt terven felüli ÉCS + Leltárhány (egyéb ráfordítás) - Leltártöbblet (egyéb bevétel) + Káresemények (egyéb ráfordítás) + Behajthatatl. követelés (egyéb ráf.) + Elengedett követelés (egyéb ráf.)	Nincs mögöttük pénzmozgás
4.	Céltartalék képzés és felhasználás különbözete	+ Céltartalék képzés - Céltartalék felhasználás	Nincs pénzmozgás Nincs pénzmozgás
5.	Befektetett eszközök értékesítésének eredménye	- Bef. eszk. értékesítésének bevétele* + Értékesített bef. eszk. KSZÉ-e + Térítés nélk. átadott bef. eszk. KSZÉ-e * Kamatozó értékpapírnál eladási árban lévő kamat nélkül!	Befektetési CF (15. sor) Nincs pénzmozgás Nincs pénzmozgás
6.	Szállítói kötelezettség változása	+ (Szállítók záró - ber. szállítók záró) - (Szállítók nyitó - ber. szállítók nyitó)	Beruházási szállítók: Befektetési CF (14. sor)
7.	Egyéb rövid lejáratú kötelezettség változása	+ Váltótartozás záró - Váltótartozás nyitó + Egyéb RLK záró - Egyéb RLK nyitó - TAO köt. az eredménykimutatásban + Tárgyévben befizetett TAO	12. sor
8.	Passzív időbeli elhatárolás változása	+ PIE záró - PIE nyitó (A PIE eredményrontó tétel, azaz bevétel (és a mögöttes követelés) csökkenéssel, vagy költség, ráfordítás (és a mögöttes kötelezettség) növekedéssel jár. Ha a PIE növekedett, akkor csökkentek a követeléseink és/vagy nőttek a kötelezettségeink, tehát több pénzünk van és fordítva.)	Az elhatárolt véglegesen átvett pénzeszközt figyelmen kívül kell hagyni, mert az a finanszírozási CF-ba tartozik (22. sor)
9.	Vevőkövetelés változása	+ Vevők nyitó - Vevők záró* + Vevőktől kapott előlegek záró - Vevőktől kapott előlegek nyitó * A záró vevőkövetelést növelni kell a tárgyévben elszámolt értékvesztéssel, ill. csökkenteni kell a tárgyévben visszaírt értékvesztéssel, mert attól, hogy értékvesztést számolunk el, a követelésünk összege még nem változik!	
10.	Forgóeszközök (vevőkövetelés és pénzeszköz nélkül) változása	+ FOE nyitó - FOE záró - A korábbi év(ek)ben visszavásárolt és a tárgyévben bevont saját részvény, üzletrész KSZÉ-e - A tárgyévben apportba adott	Nincs pénzmozgás Nincs pénzmozgás

		forgóeszköz KSZÉ-e + Apportként átvett FOE bekerülési értéke + Apportálással szerzett forgatási célú részesedés bekerülési értéke - Készlet átsorolása a tárgyi eszk. közé + Tárgyi eszk. átsorolása a készletekbe <i>* A tárgyévi mérlegértéket növelni kell az adott eszköz tárgyévi értékvesztésével és csökkenteni kell a tárgyévben visszaírt értékvesztésével.</i>	Nincs pénzmozgás Nincs pénzmozgás Nincs pénzmozgás
11.	Aktív időbeli elhatárolások változása	+ AIE nyitó - AIE záró	
12.	Fizetett adó (nyereség után)	- Tárgyévben ténylegesen kifizetett TAO előleg, feltöltés, adókülönbözet	
13.	Fizetett osztalék, részesedés	- A tárgyévben ténylegesen kifizetett osztalék, részesedés, kamatozó részvény kamata	
II.	BEFEKTETÉSI CASH FLOW	14-18. sorok összesen	
14.	Befektetett eszközök beszerzése	- Bef.eszk. tárgyévi beszerzése* + Beruházási szállítók záró** - Beruházási szállítók nyitó - Apportálással szerzett tartós részesedés bekerülési értéke <i>* Kivéve kölcsön, tartós bankbetét</i> <i>** Mert a befektetett eszközök ezen része még nincs kifizetve</i>	Nincs pénzmozgás
15.	Befektetett eszközök eladása	+ Bef.eszk. értékesítésének pénzügyileg rendezett bevétele* + Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok beváltásából befolyt NÉ <i>* Kamatozó értékpapírnál eladási árban lévő kamat nélkül!</i>	
16.	Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek törlesztése, megszüntetése, beváltása	+ A törlesztésből, lekötés megszűntetéséből a tárgyévben ténylegesen befolyt összeg	
17.	Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek	- A tárgyévben folyósított kölcsön, tartós betétlekötés összege	
18.	Kapott osztalék, részesedés	+ Tárgyévben ténylegesen befolyt osztalék, részesedés, kamatozó részvény kamata	
III.	FINANSZÍROZÁSI CASH FLOW	19-26. sorok összesen	
19.	Részvénykibocsátás, tőkebevonás (tőkeemelés) bevétele	+ A jegyzett tőke (és a tőketartalék) emeléséből az a tárgyévben ténylegesen befolyt pénzösszeg* <i>* azaz apport nélkül!</i>	Nincs pénzmozgás
20.	Kötvény és hitelviszonyt megtestesítő értékpapír kibocsátásának bevétele	+ Hitelviszonyt megtestesítő értékpapír (lejáratától függetlenül) kibocsátásából a tárgyévben ténylegesen befolyt bevétel	

21.	Hitel és kölcsön felvétele	+ A felvett hitel, kölcsön tárgyévben pénzben befolyt összege	
22.	Véglegesen kapott pénzeszköz	+ A tárgyévben befolyt vissza nem térítendő támogatás.* * függetlenül attól, hogy az tőketartalékba, eredménytartalékba került, vagy egyéb bevételként lett elszámolva, ill. elhatároltuk-e.	
23.	Részvénybevonás, tőkekivonás (tőkeleszállítás)	- A jegyzett tőke leszállítása miatt a tulajdonosoknak a tárgyévben kifizetett pénzösszeg - A tárgyévben visszavásárolt és még a tárgyévben be is vont saját részvények, üzletrészek visszavásárlási értéke	
24.	Kötvény és hitelviszonyt megtestesítő értékpapír visszafizetése	- a tárgyévben ténylegesen visszafizetett tőkeösszeg	
25.	Hitel és kölcsön törlesztése, visszafizetése	- a tárgyévben ténylegesen visszafizetett tőkeösszeg	
26.	Véglegesen átadott pénzeszköz	- A tárgyévben a tőketartalék, eredménytartalék, vagy az eredmény terhére ténylegesen kifizetett vissza nem térítendő támogatás	
IV.	PÉNZESZKÖZÖK VÁLTOZÁSA	I. + II. + III. sorok	
27.	Devizás pénzeszközök ártértékelése	+ Devizás pénzeszk. árfolyamnyeresége* - Devizás pénzeszk. árfolyamvesztesége* * Fordulónapi ártértékelésből származó (nem realizált) árfolyamkülönbségek!	Nem járnak pénzmozgással
V.	PÉNZESZKÖZÖK MÉRLEG SZERINTI VÁLTOZÁSA	IV. és 27. sorok összesen* * Meg kell egyezzen a mérlegben szereplő pénzeszközök záró és nyitó értékének különbségével!	

A bérigazdálkodás ellenőrzése: a bérezési és anyagi ösztönzési rendszerek ellenőrzése, a bérelszámolás ellenőrzése.

A létszámalakulást vizsgálhatjuk állománycsoportonként:

Fizikaiak, ezen belül

- Közvetlen termelők: (szakmunkás betanított és segédmunkás)
- Közvetett fizikaiak: (anyag mozgatók, karbantartók, ...)

A nem fizikai létszámot (**Szellemiek**) munkaköri csoportok szerint.

Munkaviszonyok szerint:

- főállású
- Részmunkaidősök
- Eseti foglalkoztatottak.

A bérigazdálkodásnál vizsgáljuk:

- a bér formákat
- Bérelszámolás szabályosságát: bérjegyzéket
- Alapbéren kívüli kiegészítő fizetéseket,
- A bérpótlékokat és a különböző levonásokat

Létszámgazdálkodás ellenőrzése:

- Készít e a vállalkozás létszámterveket, ezek megbízható valós információkon alapulnak e
- A tervezett létszámszükséglet meghatározásakor figyelembe veszik e a termékek gyártási technológiai változásait
- Összhangban van e a létszám összetétele a termékstruktúra igényeivel
- Az állománycsoportok igazodnak e a vállalkozás tevékenységi köréhez

A rendelkezésre álló létszám minőségi összetétele:

- Megfelelő e a szellemi dolgozók szakképzettsége, aránya az összlétszámon belül, (nyelvtudás gyakorlati idő)
- Gondoskodott e a vállalkozás a dolgozók továbbképzéséről (szellemi dolgozók és fizikai is)
- Megfelelően gépesített e a vállalkozás ügyviteli rendszere
- Megfelelő e a munkaidő kihasználtsága
- Gondoskodtak e munkaerő-szükségleti normatívák képzéséről
- Megfelelő számú és szakmai felkészültségű fizikai dolgozó áll e rendelkezésre a termelési elképzelések megvalósításához

Termelés hatékonysága szempontjából:

- Pontosan történt e termelés munkaidő szükségletének megállapítása
- A fizikai létszámon belül hogyan alakul a közvetlen termelők és követett termelők aránya
- Fizetett szabadság és egyéb igazolt távollét miatt kieső munkanapok ellenőrzése
- A szabadságolási tervek és tényleges megvalósulásuk ellenőrzése, valamint összhangban vannak e a termelési programmal
- Betegségek miatti hiányzások okainak feltárása (általános megbetegedések, üzemi balesetekből erednek, szakmai megbetegedések miatt) (okai lehetnek egészségtelen munkakörülmények, munkaegészségügyi intézkedések elhanyagolása védőfelszerelések hiánya...)

Munkaerő stabilizálása:

- Hiányzások okai (egésznapi, törtnapi)
- Túlórák okai
- Hogyan alakul a vállalkozásnál a ki és belépők aránya
- Hogyan hat a váltás intenzitásának változása a termelésre (gyakorlatlan újoncok stb)
- Érvényesül e a bérezési rendszer ösztönző szerepe

Bérezés anyagi ösztönzési rendszere:

- Megfelelően alakult e a bértömeg az átlagkeresetek nagysága és azok belső arányai főbb szervezeti egységeként és főbb munkaköri csoportonként
- Megfelelő volt e a bérszerkezet elemeinek nagyságrendje aránya
- Megfelelőek voltak e a besorolási feltételek kialakításai
- A besorolási feltételeknek megfelelően történtek e ténylegesen a besorolások
- A besorolásnál figyelembe vették e a dolgozók szakképzettségét munkavégzés feltételeit, körülményeit, megfelelőek a differenciálások
- Fizikaiaknál ahol lehet alkalmaznak e teljesítmény béres formákat
- Teljesítménybéresénél megfelelően alakították e a ki a normákat, teljesíthetőek e azok
- Időbér esetén megfelelő e az órávér kialakítása
- Az alkalmazott bérformák megfelelően ösztönöznek e a kívánt célra
- Megfelelő volt e az ösztönzési cél
- Megalapozottak voltak e az alapórabér emelések
- Megfelelőek az új belépő dolgozók bére és a régi dolgozók bérének egymáshoz viszonyított aránya
- Kifejezi e a szellemi dolgozók besorolása a betöltött munkakör jellegét, felelősség és döntési hatáskörök különbözőségét
- Szellemi jellegű tevékenységet jelentő munkakörök betöltése megfelelő képzettségű dolgozókkal történt e
- A megállapított bérek arányban állnak e a az iskolai végzettséggel, gyakorlattal stb
- Pontosan meghatározták e a prémiumfeladatokat, azok nem voltak e formálisak
- A kitűzött feladatok teljesítését a prémiumok kifizetése előtt objektív alapokon értékelték e

Bérelszámolás rendjének vizsgálata:

- Megfelel e a kialakított bérszámfejtési rendszer
- A bérelszámolás kialakított mechanizmusa zárt rendszerű e
- Voltak e a dolgozók vagy a társaság kárára vétett hibák a bérszámfejtésben
- Az alapbizonylatok rendje teljes körűen szabályozott e
- Formailag és tartalmilag megfelelőek e a munkautalványok és teljesítményigazolások, a teljesítményeket megfelelően igazolták e
- A megállapított bérpótlékok megfelelnek e az elvégzett munkának
- A levonások előírászerűen időben megtörténtek e
- Indokoltak és jogszerűek voltak e a levonások
- Ellenőrzik e a bérszámfejtés adatait
- Megfelelően teljesítik a bérkifizetéseket (kp, és banki átutalás)
- Megfelelően visszavették e a fel nem vett béreket a pénztárba
- Ellenőrzés módja, teljeskörű és vagy szűrőpróbaszerű

A bérelszámolások ellenőrzése:

A bérelszámolás keretébe tartozik a bérek (alapbérek, pótlékok, prémiumok, jutalmak stb.) számfejtése, a személyi jövedelemadó előleg megállapítása és levonása, a tartozások levonása, a bérkiegészítések nyilvántartása és elszámolása, a járulékok elszámolása, levonása, ügykezelése, valamint a reklamációk ügyintézése.

Az ellenőrzést indokolt a kialakított bérszámfejtési - számítógépes - rendszer vizsgálatával kezdeni. A bérelszámolási rendszer vizsgálata során - az alkalmazott szoftver tesztelése keretében - először arról kell meggyőződni, hogy a bérelszámolás kialakított mechanizmusa zárt rendszert képez-e, az alapbizonylati rendje teljes körűen szabályozott-e. Ezt követően vizsgálandó, hogy teljes körűen rendelkezésre állnak-e az alkalmazási okmányok, az elvégzett munkák teljesítményigazolásai megvannak-e, azok megbízhatók- és hiánytalanok-e, a változásokat teljes körűen dokumentálják-e (felvétel, kilépés, betegség, bér módosítás stb.).

A bérfizetéseknél azt vizsgáljuk, hogy a kifizetés előtt a számfejtés adatait megfelelően - a tevékenység folyamatába építve - teljes körűen ellenőrizték-e.

21. tétel

Az egyéb bevételek és az egyéb ráfordítások fogalma, tartalma, kapcsolódó gazdasági események elszámolása. A pénzügyi eredmény összetevői, az azokhoz kapcsolódó gazdasági események elszámolása.

Egyéb bevételek:

Egyéb bevételek az olyan, az értékesítés nettó árbevételének részét nem képező bevételek, amelyek a rendszeres tevékenység (üzletmenet) során keletkeznek, és nem minősülnek pénzügyi műveletek bevételeinek.

Az egyéb bevételek között kell elszámolni, ill. kimutatni:

- a káreseményekkel kapcsolatos bevételeket
- a kapott bírságok, kötbérek, fekbérek, késedelmi kamatok, kártérítések összegét
- a behajthatatlannak minősített követelésekre kapott összeget
- a költségek ellentételezésére kapott támogatás, juttatás összegét
- a szerződésen alapuló utólag kapott – értékesítéshez közvetve kapcsolódó – engedmény szerződés szerinti összegét.

- a képzett céltartalék összegének felhasználását
- költségek (a ráfordítások) ellentételezésére az adóhatóságtól megkapott, illetve az üzleti évhez kapcsolódóan a mérlegkészítés időpontjáig igényelt támogatás, juttatás összegét
- az eredeti követelést engedményezőnél az átruházott követelésnek az engedményes által elismert értékét a követelés átruházásakor
- az immateriális jószág, a tárgyi eszköz közvetlen értékesítéséből származó nyereséget az értékesítéskor
- a biztosító által fizetett, illetve a mérlegkészítés időpontjáig elfogadott, visszaigazolt összeget.
- a halasztott bevételként elhatárolt negatív üzleti vagy cégértékből az üzleti évben leírt összeget.
- az értékvesztések visszaírt összegeit, ideértve az immateriális javak, a tárgyi eszközök elszámolt terven felüli értékcsökkenésének visszaírt összegét,
- a leltártöbbletként fellelt, vagy térítés nélkül átvett eszközök piaci értékének halasztott bevételként el nem határolt (ill. feloldott) összegét,
- az apportba adott tárgyi eszközök, immateriális javak, készletek, követelések nyereségét.

Egyéb ráfordítások:

Egyéb ráfordítások az olyan, az értékesítés nettó árbevételéhez közvetlenül vagy közvetetten nem kapcsolódó kifizetések és más veszteség jellegű tételek, amelyek a rendszeres tevékenység (üzletmenet) során merülnek fel, és nem minősülnek pénzügyi műveletek ráfordításainak.

Az egyéb ráfordítások között kell elszámolni, ill. kimutatni:

- az üzleti év mérlegfordulónapja előtt bekövetkezett, a mérlegkészítés időpontjáig ismertté vált káreseményekkel kapcsolatos - a le nem vonható áfa-t is magában foglaló - kifizetéseket, elszámolt, fizetendő összegeket
- a fizetett, illetve a mérlegkészítés időpontjáig ismertté vált, elszámolt, fizetendő, a mérlegfordulónap előtti időszakhoz kapcsolódó bírságok, kötbérek, fekbérek, késedelmi kamatok, kártérítések összegét
- a költségek ellentételezésére - visszafizetési kötelezettség nélkül - belföldi vagy külföldi gazdálkodónak, illetve természetes személynek - az üzleti évhez kapcsolódóan - adott támogatás, juttatás összegét
- a költségvetéssel, az elkülönített állami pénzalapokkal, a helyi önkormányzatokkal elszámolt - a bekerülési érték részét nem képező, illetve a költségek között el nem számolható - adók, illetékek, hozzájárulások tárgyévire bevallott, fizetendő összegét
- a külföldön, külföldi telephelyen fizetett, fizetendő nyereségadó összegét
- a szerződésen alapuló - konkrét termékhez, anyaghoz, áruhoz, szolgáltatásnyújtáshoz közvetve kapcsolódó, nem számlázott - utólag adott engedmények szerződés szerinti összegeit a pénzügyi rendezéssel egyidejűleg
- az üzleti évben képzett céltartalék összegét, a képzett céltartalékot növelő összeget
- a behajthatatlan követelésnek az üzleti évben leírt összegét
- az immateriális jószág, a tárgyi eszköz közvetlen értékesítésekor azok veszteségét

- a hiányzó, illetve a tárgyévben megsemmisült, az állományból kivezetett vásárolt és saját termelésű készlet könyv szerinti értékét
- az eredeti követelést engedményezőnél (eladónál) az átruházott (engedményezett) követelésnek a könyv szerinti értékét a követelés átruházásakor
- az értékvesztések elszámolt összegeit, ideértve az immateriális javak, a tárgyi eszközök elszámolt terven felüli értékcsökkenésének összegét
- a leltárihiány, vagy térítés nélkül átadott eszközök könyv szerinti értékét
- az apportba adott tárgyi eszközök, immateriális javak, készletek, követelések veszteségét

A pénzügyi műveletek eredménye:

A pénzügyi műveletek eredménye a pénzügyi műveletek bevételeinek és ráfordításainak különbözete.

A pénzügyi műveletek bevételei között elkülönítetten kell kimutatni:

- a kapott (járó) osztalékot és részesedést
- a tartós részesedésekből származó bevételeket, árfolyamnyereségeket
- a befektetett pénzügyi eszközökből származó bevételeket, árfolyamnyereségeket
- az egyéb kapott (járó) kamatokat és kamat jellegű bevételeket
- a pénzügyi műveletek egyéb bevételeit

Ki kell emelni a kapcsolt vállalkozásokkal szemben bevételeket.

A pénzügyi műveletek ráfordításai között elkülönítetten kell kimutatni:

- a részesedésekből származó ráfordításokat, árfolyamveszteségeket
- a befektetett pénzügyi eszközökből származó ráfordításokat, árfolyamveszteségeket
- a fizetendő (fizetett) kamatok és kamatjellegű ráfordításokat
- a részesedések, értékpapírok, bankbetétek értékvesztését és visszaírását
- a pénzügyi műveletek egyéb ráfordításait

A pénzügyi műveletek egyéb bevételei és egyéb ráfordításai a vállalkozás által végzett pénzügyi tevékenységek eredményéhez kapcsolódnak, növelve, illetve csökkentve azokat:

- a forgóeszközök között kimutatott részesedések értékesítésekor keletkező különbözet (árfolyamnyereség illetve árfolyamveszteség)
- a hitelviszonyt megtestesítő értékpapír értékesítésekor keletkező különbözet (árfolyamnyereség illetve árfolyamveszteség)
- a hitelviszonyt megtestesítő értékpapír beváltásakor keletkező különbözet (árfolyamnyereség illetve árfolyamveszteség) és az évente törlesztő értékpapír árfolyam különbözete
- a diszkont értékpapír beváltásakor keletkező különbözet (nyereség, illetve veszteségjellegű)

- a deviza- és valutakészletek forintra történő átváltásakor keletkező, illetve a külföldi pénzürtékre szóló eszközökkel és kötelezettségekkel összefüggésben keletkező realizált árfolyamnyereség illetve árfolyamveszteség
- a külföldi pénzürtékre szóló eszközök és kötelezettségek mérleg fordulónapi értékelésekor az összevont különbözet (árfolyamnyereség illetve árfolyamveszteség)
- a névérték alatt, illetve felett vásárolt értékpapírokkal összefüggésben időbelileg elhatárolt összeg (nyereség, illetve veszteség jellegű különbözet)
- a kapott opciós díj (pénzügyi műveletek egyéb bevétele)
- a vásárolt eladási opcióért fizetett opciós díj, a le nem hívott, illetve a lehívott vételei opcióért fizetett opciós díj (pénzügyi műveletek egyéb ráfordításai)
- a vásárolt követelés befolyt többletbevétele, értékesítésekor a nyereség jellegű különbözet (pénzügyi műveletek egyéb bevétele)
- fizetési határidőn belüli pénzügyi rendezéskor kapott-adott engedmény (pénzügyi műveletek egyéb bevétele illetve egyéb ráfordítása)
- a közös tevékenység, a közös üzemeltetés ártérhelt (megtérített) illetve átvett (átadott) összege (pénzügyi műveletek egyéb bevétele illetve egyéb ráfordítása)

A működési, befektetési és finanszírozási cash-flow részletes tartalma.

		KORREKCIÓ	HOVÁ KERÜL?
I.	MŰKÖDÉSI CASH FLOW	1-13. sorok összesen	
1a.	Adózás előtti eredmény	± Adózás előtti eredmény	
1b.	Korrekciók az adózás előtti eredményben	- Kapott osztalék, részesedés - Apportálás nyeresége + Apportálás vesztesége - Fejlesztési céllal véglegesen kapott pénzeszköz (ha nem határoltuk el) + Véglegesen átadott pénzeszköz (ha ráfordításként számoltuk el) - Eszközökhöz kapcsolódó elengedett kötelezettség (ha nem határoltuk el)	Befektetési CF (18. sor) Nincs pénzmozgás Nincs pénzmozgás Finanszírozási CF (22. sor) Finanszírozási CF (26. sor) Nincs pénzmozgás
1.	Korrigált adózás előtti eredmény	1a. + 1b.	
2.	Elszámolt amortizáció	+ Terv szerinti értékcsökkenési leírás	Nincs pénzmozgás
3.	Elszámolt értékvesztés és visszaírás	+ Elszámolt értékvesztés - Visszaírt értékvesztés	

		+ Elszámolt terven felüli ÉCS - Visszaírt terven felüli ÉCS + Leltárhány (egyéb ráfordítás) - Leltártöbblet (egyéb bevétel) + Káresemények (egyéb ráfordítás) + Behajthatatl. követelés (egyéb ráf.) + Elengedett követelés (egyéb ráf.)	Nincs mögöttük pénzmozgás
4.	Céltartalék képzés és felhasználás különbözete	+ Céltartalék képzés - Céltartalék felhasználás	Nincs pénzmozgás Nincs pénzmozgás
5.	Befektetett eszközök értékesítésének eredménye	- Bef. eszk. értékesítésének bevétele* + Értékesített bef. eszk. KSZÉ-e + Térítés nélk. átadott bef. eszk. KSZÉ-e <i>* Kamatozó értékpapírnál eladási árban lévő kamat nélkül!</i>	Befektetési CF (15. sor) Nincs pénzmozgás Nincs pénzmozgás
6.	Szállítói kötelezettség változása	+ (Szállítók záró - ber. szállítók záró) - (Szállítók nyitó - ber. szállítók nyitó)	Beruházási szállítók: Befektetési CF (14. sor)
7.	Egyéb rövid lejáratú kötelezettség változása	+ Váltótartozás záró - Váltótartozás nyitó + Egyéb RLK záró - Egyéb RLK nyitó - TAO köt. az eredménykimutatásban + Tárgyévben befizetett TAO	12. sor
8.	Passzív időbeli elhatárolás változása	+ PIE záró - PIE nyitó <i>(A PIE eredményrontó tétel, azaz bevétel (és a mögöttes követelés) csökkenéssel, vagy költség, ráfordítás (és a mögöttes kötelezettség) növekedéssel jár. Ha a PIE növekedett, akkor csökkentek a követeléseink és/vagy nőttek a kötelezettségeink, tehát több pénzünk van és fordítva.)</i>	Az elhatárolt véglegesen átvett pénzeszközt figyelmen kívül kell hagyni, mert az a finanszírozási CF-ba tartozik (22. sor)
9.	Vevőkövetelés változása	+ Vevők nyitó - Vevők záró* + Vevőktől kapott előlegek záró - Vevőktől kapott előlegek nyitó <i>* A záró vevőkövetelést növelni kell a tárgyévben elszámolt értékvesztéssel, ill. csökkenteni kell a tárgyévben visszaírt értékvesztéssel, mert attól, hogy értékvesztést számolunk el, a követelésünk összege még nem változik!</i>	
10.	Forgóeszközök (vevőkövetelés és pénzeszköz nélkül) változása	+ FOE nyitó - FOE záró - A korábbi év(ek)ben visszavásárolt és a tárgyévben bevont saját részvény, üzletrész KSZÉ-e - A tárgyévben apportba adott forgóeszköz KSZÉ-e + Apportként átvett FOE bekerülési értéke + Apportálással szerzett forgatási célú részesezés bekerülési értéke	Nincs pénzmozgás Nincs pénzmozgás Nincs pénzmozgás Nincs pénzmozgás Nincs pénzmozgás

		- Készlet átsorolása a tárgyi eszk. közé + Tárgyi eszk. átsorolása a készletekbe <i>* A tárgyévi mérlegértéket növelni kell az adott eszköz tárgyévi értékvesztésével és csökkenteni kell a tárgyévben visszaírt értékvesztésével.</i>	
11.	Aktív időbeli elhatárolások változása	+ AIE nyitó - AIE záró	
12.	Fizetett adó (nyereség után)	- Tárgyévben ténylegesen kifizetett TAO előleg, feltöltés, adókülönbözet	
13.	Fizetett osztalék, részesedés	- A tárgyévben ténylegesen kifizetett osztalék, részesedés, kamatozó részvény kamata	
II.	BEFEKTETÉSI CASH FLOW	14-18. sorok összesen	
14.	Befektetett eszközök beszerzése	- Bef.eszk. tárgyévi beszerzése* + Beruházási szállítók záró** - Beruházási szállítók nyitó - Apportálással szerzett tartós részesedés bekerülési értéke <i>* Kivéve kölcsön, tartós bankbetét</i> <i>** Mert a befektetett eszközök ezen része még nincs kifizetve</i>	Nincs pénzmozgás
15.	Befektetett eszközök eladása	+ Bef.eszk. értékesítésének pénzügyileg rendezett bevétele* + Tartós hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok beváltásából befolyt NÉ <i>* Kamatozó értékpapírnál eladási árban lévő kamat nélkül!</i>	
16.	Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek törlesztése, megszüntetése, beváltása	+ A törlesztésből, lekötés megszüntetéséből a tárgyévben ténylegesen befolyt összeg	
17.	Hosszú lejáratra nyújtott kölcsönök és elhelyezett bankbetétek	- A tárgyévben folyósított kölcsön, tartós betétlekötés összege	
18.	Kapott osztalék, részesedés	+ Tárgyévben ténylegesen befolyt osztalék, részesedés, kamatozó részvény kamata	
III.	FINANSZÍROZÁSI CASH FLOW	19-26. sorok összesen	
19.	Részvénykibocsátás, tőkebevonás (tőkeemelés) bevétele	+ A jegyzett tőke (és a tőketartalék) emeléséből az a tárgyévben ténylegesen befolyt pénzösszeg* <i>* azaz apport nélkül!</i>	Nincs pénzmozgás
20.	Kötvény és hitelviszonyt megtestesítő értékpapír kibocsátásának bevétele	+ Hitelviszonyt megtestesítő értékpapír (lejáratától függetlenül) kibocsátásából a tárgyévben ténylegesen befolyt bevétel	
21.	Hitel és kölcsön felvétele	+ A felvett hitel, kölcsön tárgyévben pénzben befolyt összege	
22.	Véglegesen kapott pénzeszköz	+ A tárgyévben befolyt vissza nem térítendő támogatás.*	

		<i>* függetlenül attól, hogy az tőketartalékba, eredménytartalékba került, vagy egyéb bevételként lett elszámolva, ill. elhatároltuk-e.</i>	
23.	Részvénybevonás, tőkekivonás (tőkeleszállítás)	- A jegyzett tőke leszállítása miatt a tulajdonosoknak a tárgyévben kifizetett pénzösszeg - A tárgyévben visszavásárolt és még a tárgyévben be is vont saját részvények, üzletrészek visszavásárlási értéke	
24.	Kötvény és hitelviszonyt megtestesítő értékpapír visszafizetése	- a tárgyévben ténylegesen visszafizetett tőkeösszeg	
25.	Hitel és kölcsön törlesztése, visszafizetése	- a tárgyévben ténylegesen visszafizetett tőkeösszeg	
26.	Véglegesen átadott pénzeszköz	- A tárgyévben a tőketartalék, eredménytartalék, vagy az eredmény terhére ténylegesen kifizetett vissza nem térítendő támogatás	
IV.	PÉNZESZKÖZÖK VÁLTOZÁSA	I. + II. + III. sorok	
27.	Devizás pénzeszközök ártértékelése	+ Devizás pénzeszk. árfolyamnyeresége* - Devizás pénzeszk. árfolyamvesztesége* <i>* Fordulónapi ártértékelésből származó (nem realizált) árfolyamkülönbségek!</i>	Nem járnak pénzmozgással
V.	PÉNZESZKÖZÖK MÉRLEG SZERINTI VÁLTOZÁSA	IV. és 27. sorok összesen* <i>* Meg kell egyezzen a mérlegben szereplő pénzeszközök záró és nyitó értékének különbségével!</i>	

A tárgyi eszköz gazdálkodás ellenőrzési feladatai. A tárgyi eszközök kihasználtságának ellenőrzési vonatkozásai. A beruházások ellenőrzése. A karbantartások, javítások ellenőrzése.

A tárgyi eszközök ellenőrzése:

A tárgyi eszköz állomány növekedhet vásárlással vagy saját előállítás révén. Értéke növekedhet felújítás esetén. Az állomány csökkenhet értékesítés vagy selejtezés következtében. Saját előállításnál egy ideig beruházásról beszélünk, műszaki átadást követően aktiválással kerül a tárgyi eszközök közé.

Az állomány összetételét vizsgálhatjuk:

- Milyen hányadot képviselnek a termelésben
 - Aktívan résztvevők

- Passzívan résztvevők
- Mennyi a működő, üzemkörön kívüli, használaton kívüli ezen belül selejtezésre érett eszközök
- Műszaki és erkölcsi állapotuk, elhasználódottságuk alapján is

Ellenőrizni kell:

1. A számviteli politika kialakítását, tartalmának helyességét
2. Az állomány alakulását, változását volumen és összetétel szerint
3. A szintetikus és analitikus nyilvántartások vezetését a változások regisztrálásának helyességét
4. Az amortizáció meghatározását, kiszámítását az elszámolások szabályszerűségét
5. A tervezett és terven felüli ÉCS szabályszerű elszámolását
6. Nincs-e elszámolva olyan tárgyi eszköz után ÉCS amit a jogszabály nem tesz lehetővé (pl föld)
7. A selejtezések lebonyolításának indokoltságát, technikai lebonyolítását és az engedélyezők meglétét

Az ellenőrzés célja annak megállapítása, hogy

- A vizsgált időszakban hogyan változott a tárgyi eszközök állománya és összetétele értékben
- Milyen tényezők okozták a változást
- A változások hatására hogyan módosult a tárgyi-állomány állaga
- A tárgyeszköz-állomány mennyiben segíti ill. akadályozza a feladatok optimális végrehajtását
- Milyen a tárgyi eszközök kapacitás kihasználása
- A kapacitás kihasználást milyen tényezők befolyásolják, hogyan alakul a kieső idő aránya
- A tárgyi eszköz hatékonysága hogyan változott

Állományváltozás összetételének vizsgálata:

- A tárgyi eszköz állomány átfogó vizsgálata a mérleg adatai alapján (ingatlan, műszaki gépek, berendezések, járművel, egyéb berendezések...)
- Az állományváltozás vizsgálata növekedés, csökkenés jogcímek szerint bruttó és nettó érték alapján
- Tárgyi eszköz összetételének vizsgálata a termelési feladatokban betöltött szerepük alapján
- Az állományváltozás hatásának vizsgálata a termelés költségeire, kiemelten a fix költséget jelentő értékcsökkenési leírásra

A tárgyi eszköz állaga elhasználódásának vizsgálata:

- Egyes állománycsoportoknál a nettó és bruttó érték arányának változása
- Nullára leírt tárgyi eszköz állomány változásának vizsgálata
- A termelési folyamatokban meghatározó eszközcsoportok átlagos életkorának kor szerinti összetételének vizsgálata

- Az eszközállomány fizikai elavulásának hatása a termelésre az üzemletetésre, a karbantartásra
- Az értékhelyesbítések megállapításának szabályossága, indokoltsága

Kapacitás kihasználásának ellenőrzése:

- A kapacitás normát a gépek berendezések műszaki adatai alapján ellenőrizzük
- Munkarendszerinti hasznos időalap meghatározása
- Minden gépet számításba vettek e, a gépállomány változásnál jól állapították e meg a gépek átlagos számát, figyelembe vették e az üzemben kívüli, javítás alatt álló vagy tartalék gépeket is
- A naptári időalapot csökkentő tételeknél a munkaszüneti napok és a meg nem szervezett műszakok alapján levont, továbbá idényszerű üzemeknél az idényen kívüli napok számításának helyességét kell vizsgálni
- A megállapított munkarend szerinti időalapot csökkenti a javítások tervezett időszükséglete, a javítási karbantartási tervekkel összefüggésben kell vizsgálni
- A megszervezett műszakokon kívül és idényszerű üzemeknél a javítások tervezhető részét idényen kívül végezték e
- A kapacitás kihasználást gépcsoportonként, üzemenként kimutatott adatai nyilvántartásai alapján kell ellenőrizni

Kieső és veszteségidő ellenőrzése:

- A megszervezett műszakokon belül a munkaidő kihasználását
- A gyártás általános műszaki színvonala, műszaki előkészítést, munkafeltételeket, teljesítmény követelményeket, gyártás minősége, selejt javítása fordított pótidő
- Munka ellátottságot (függ a rendelésállománytól, annak összetételétől, a szűk keresztmetszettől, termelésirányítástól)
- Időkiesések származhatnak:
 - Vállalkozáson belüli okokból (anyag szerszám létszám)
 - Vállalkozáson kívüli okok (időjárás, hatósági intézkedés, stb)

Beruházások ellenőrzése:

A vizsgálat célja lehet:

- A beruházás ellenőrzésén belül a beruházás megvalósítási, kivitelezési munkák ellenőrzése
- A szabályozottság ellenőrzése
- A beruházás előkészítésének ellenőrzése

Szabályozottság ellenőrzése:

- Szabályozott e a beruházások rendje
- Beruházási döntések megalapozottak e

Előkészítési munkák ellenőrzése:

- Vizsgálni kell a pályáztatást, különféle tanulmányokat hatásvizsgálatokat környezetvédelmi vizsgálatokat, , beruházási javaslatokat, beruházási program kidolgozását, engedélyek beszerzése, tervdokumentációk kidolgozása, pályáztatás esetén

a pályázati kiírások szabályossága elbírálásnak szabályossága, szerződéskötések szabályossága

- Piaci oldalról megfelelően vizsgálták és értékelték a beruházás szükségességét, pénzügyi feltételeit
- Piaci igények várható alakulása és összetétele milyen és mekkora beruházást igényel
- Hogyan alakul agyártandó termék várható mennyisége és ára a piacok várható bővülése piaci részesedés, konkurencia, stb.
- Hosszabbtávon hogyan biztosított a beruházás hatékonysága, megtérülése
- Lehet e a kívánt célt megvalósítani beruházás nélkül, úgy hogy termelés kapacitás jobb kihasználása, tartalék gépek beállítása, gépek bérlésével lizingelésével. További műszakok indításával stb
- Megfelelőek e beruházás műszaki feltételei, kiválasztott technológia színvonala, korszerűsége, a költségek alakulása biztosítja e a versenyképességet, jövedelmezőséget
- Mennyire biztosított az új beruházás kapacitásának kihasználása a munkaerő annak szakmai összetétele anyagellátás
- Rendelkezésre állnak e a pénzügyi források (saját, hitel, támogatások)
- A hitelek törlesztésének üteme nagysága
- Vizsgálták e az egyéb kockázatokat

Beruházás megvalósításának ellenőrzése:

- A kivitelezés előtt készítették e ütemtervet
- Az ütemterv elkészítéséhez igénybe vették e számítógépes programok adta lehetőséget
- A kivitelezés részletes ütemtervében figyelembe vették e az összes reális lehetőséget a beruházás idejének lerövidítéshez
- Az ütemterv szerinti és a tényleges megvalósítási idők összehasonlítását munkaszakaszokként végezték e el
- Kijelölték e a legproblémásabb területeket és megállapították e az esetleges eltérések okait
- A kivitelezés tervezett ütemét a beruházó folyamatosan figyelemmel kíséri
- Észrevételeit a kivitelezővel közölte e az elfogadta e ha nem akkor miért nem
- A kivitelezést műszakilag a tervező bevonásával is ellenőrizték e
- A műszaki ellenőr a hiba észlelését követően azt az építési naplóba is jelezte e
- Az építési naplóban bejegyzettek a kivitelező reagált e, a hibák javítását az ellenőr rögzítette a naplóban
- Készültek e jegyzőkönyvek naplóbejegyzések a később elfedésre kerülő munkákról
- Gépek berendezések beruházásánál vizsgálni kell hogy a szerződésben kikötött határidők összhangban állnak e az egész beruházás ütemtervével
- A próbaüzemelés műszaki és ügyviteli előkészítése rendben és időre megtörtént e
- A beruházások és a meglévő termelés kapacitások összhangját megteremtették e
- A folyamatos gyártás előfeltételeit az üzembe helyezés időpontjára megteremtették e
- Hatékonyság vizsgálata elért többletnyereség és a beruházási ráfordítások hányadosa
- Árbevétel elmaradása esetén mi okozza azt
- Költség növekedésnél mi az oka
- Kivitelezői számlák ellenőrzése
- Ellenőrzés módja: próbaszerű lehet HIBA LEHET ... az előbb felsoroltak nem teljesítése

Karbantartási, javítási tevékenység ellenőrzése:

A karbantartók elvégzik-e a műszaki állapotvizsgálatokat mert ez előfeltétele a hatékony üzemfenntartásnak karbantartási módszerek kialakításának, karbantartási tervek megalapozottságának és az üzemfenntartási költségek csökkentésének.

Javítási karbantartási tevékenység szervezettsége:

- A karbantartó részlegek elhelyezkedés és szakmai összetétele megfelel e a tárgyi eszközök összetételének
- Megfelelő e a különböző karbantartási feladatok elhatárolása az üzemek és a központi részlegek között
- Minden gépcsoportra és gépre kidolgozták e a karbantartási ciklusidőket
- A kialakított ciklusidők alkalmasak e az egyes karbantartási műveletek meghatározásához
- Elégséges e a karbantartói létszám
- Milyen a karbantartók szakmai összetétele
- Gondoskodtak e a karbantartók szakmai továbbképzéséről, főleg új gép berendezés beszerzésekor
- A karbantartó részleg felkészült e a váratlan meghibásodásokra
- Biztosított e az üzemfenntartás eszközellátottsága
- Az eszközellátottság összhangban van e a karbantartói létszámmal
- Az alkatrész utánpótlás biztosított e
- Külső vállalkozókat célszerűen vonják e be a feladatok ellátásába

Karbantartási tervek megalapozottságának ellenőrzése:

- Rendelkezik e a karbantartó részlet olyan információkkal amelyek a tervek pontos összeállítását megalapozzák
- A tervek megfelelően és pontosan tartalmazzák e az esedékes javításokat
- A tervek kialakításánál figyelembe veszik e az esetleges javításokat
- Egyeztetették e a karbantartási terveket a termelésirányítással
- Megfelelő e az összhang a termelésirányítással
- Egyeztetettek e a technológiával azért, hogy a tervezett korszerűsítések az esedékes nagyjavításokkal együtt kerüljenek megvalósításra

Karbantartás hatékonyságának ellenőrzése:

- Az ellenőrzött időszak tervezett karbantartási feladatait műszakilag pénzügyileg és ügyvitelileg rendben előkészítették e
- A tervezett karbantartási feladatokat teljesítették e
- A tervezett műveletek végrehajtása a javításra betervezett berendezéseken történt e
- Minden tervezett feladatot elvégeztek e
- Indokoltak volta e a tervezett javítások
- A nem tervezett javítások váratlan hibák száma nem olyan mértékű e amely a tervszerű munkát akadályozza
- Az esedékes és szükséges javításokat végrehajtották e
- A karbantartás folyamatos anyag és alkatrész ellátottsága biztosítva van e

- Az elvégzett javítások minősége megfelelő e
- A javított gépeket munkavédelmi környezetvédelmi szempontból javították

22. tétel

Az árbevétel elszámolásának időzítése. A teljesítéskori és a készülségi fok alapján történő bevételmegjelenítés. A teljesítési- és készülségi fok fogalma, meghatározása és az ekként elismert bevétel elszámolásának szabályai.

A szerződés elszámolási egysége:

- jogilag – a szerződés felek által meghatározott tárgya alapján – egy egységet képező – a megrendelővel kötött, a megrendelő által meghatározott jellemzőkkel rendelkező termék vagy szolgáltatás létrehozására és értékesítésére vonatkozó – szerződés egésze (a szerződés összes részteljesítése, összes teljesítési köteleme együttesen, függetlenül attól, hogy a szerződés egy vagy több részteljesítést, teljesítési kötelemet tartalmaz);
- az ugyanazzal a megrendelővel kötött a) pont szerinti szerződések egy csoportja, amennyiben:
 - a szerződések csoportjának feltételeit egyetlen csomagban tárgyalták,
 - a szerződések egymással annyira szoros kapcsolatban állnak, hogy valójában egy közös nyereséghányaddal rendelkező egyetlen projekt részeit képezik, és
 - a szerződések egyidejűleg, vagy egymást szorosan követően valósulnak meg.

Készültségi fok:

A befejezetlen termelés vagy a befejezetlen szolgáltatás készültségének mértéke, amely a már elvégzett tevékenységeknek a félkész termék, illetve a késztermék (kész szolgáltatás) előállításához elvégzendő összes tevékenységhez viszonyított – a számviteli politikában meghatározott módszer szerinti – arányát fejezi ki.

Teljesítési fok:

A tényleges teljesítésnek a szerződés elszámolási egységére meghatározott mértéke, amely a ténylegesen elvégzett munkáknak az elvégzendő összes munkához viszonyított – a számviteli politikában meghatározott módszer szerinti – arányát fejezi ki. A teljesítési fok a szerződés elszámolási egységre vonatkozóan elszámolandó nettó árbevétel meghatározása során alkalmazott fogalom.

Árbevétel elszámolása a készültségi fok alapján:

A jelenlegi alapelv értelmében az árbevétel olyan arányban számolható el egy adott üzleti évben, amilyen arányban az adott szerződés készültségi foka megállapítható.

E módszer alapján a szerződés elszámolási egységéhez kapcsolódó befejezetlen termelés, szolgáltatás, félkész vagy késztermék csak a bevétel elszámolásáig mutatható ki készletként. A készültségi fok arányában kötelező bevételt elszámolni, még akkor is, ha számla kiállítására nem került sor, vagy nem arányos értékben. A ténylegesen felmerült költségeket el kell számolni az eredmény terhére, csak a befejezetlen saját termelésű készlet nem mutatható ki.

Készültségi fok meghatározása:

A készültségi fok meghatározásakor figyelembe kell venni, hogy az adott évben elvégzett munka hogyan aránylik az összes szerződés szerint elvégzendő munkához. Az arány megállapításának módszerét a vállalkozás határozhatja meg. A választást le kell írnia a számviteli politikájában. Például alapul vehető a ledolgozott munkaórák száma, az eltelt idő, a felmerült költségek. Ha egyenletes

eloszlást mutatnak felhasznált erőforrások a teljesítési időszakban, akkor lineáris módszer is alkalmazható. (Ha a szerződés tárgya egy terméknek azonos munkafolyamattal, nagy tömegben, sorozatosan történő gyártására irányul, akkor a vállalkozó dönthet úgy, hogy nem alkalmazza az ún. projektszámvitelt, azaz az árbevételt a tényleges felmerülés évében számolja el a készütségi foktól függetlenül.)

Elszámolt árbevétel összehasonlítása a készütségi fok szerinti árbevétellel:

A készütségi fok alapján elszámolható nettó árbevétel összevetendő az adott évben elszámolt nettó árbevétellel. Amennyiben az elszámolt nettó árbevétel a kevesebb, akkor a különbözet aktív időbeli elhatárolás lesz. Fordított esetben passzív időbeli elhatárolásként kell a különbséget elszámolni, a nettó árbevétellel szemben.

A kapcsolt felekkel folytatott ügyletek számviteli következményei (tagolástan, közzététel).

A kapcsolt felekkel folytatott ügyleteket célszerű nemcsak az analitikus nyilvántartásokban, de a főkönyvi elszámolások során is elkülönítetten kezelni. A Szvt. az éves beszámolót készítőik számára a mérleg és az eredménykimutatás összeállításával kapcsolatosan előírja a kapcsolt felekkel összefüggő tételek külön mérleg és eredménykimutatás soron való megjelenítését. A beszámoló kiegészítő mellékletében részletesen be kell mutatni a kapcsolt felekkel lebonyolított ügyleteket, így a

közzétételre kerülő beszámoló már részletes információkkal fog szolgálni az érintettek számára ezen ügyletekről, illetve ezen ügyletek vagyona (mérlegre) és eredményre gyakorolt hatásáról.

Kapcsolt felek:

Kapcsolt vállalkozások:

- anyavállalat
- leányvállalat
- közös vezetésű vállalkozás

Anyavállalat: olyan vállalkozó, mely egy másik vállalkozóban (ún. leányvállalat) közvetlenül, vagy valamely leányvállalatán keresztül közvetetten meghatározó befolyással rendelkezik.

Meghatározó befolyás: Ha a befolyással rendelkező:

- A szavazatok több, mint 50%-ával egyedül rendelkezik:
 - Tulajdoni hányada, vagy
 - Más tulajdonosokkal kötött megállapodás alapján.
- És/vagy egyedül jogosult a vezető tisztségviselő, vagy a felügyelő bizottság tagjai többségének megválasztására, ill. visszahívására.
- És/vagy ha a tulajdonosokkal kötött szerződés (vagy a létesítő okirat) szerint tulajdoni hányadától függetlenül a megválasztási (visszahívási) jog felett döntő irányítást, ellenőrzést gyakorol.

Leányvállalat: Olyan vállalkozó, melyre egy másik vállalkozó (anyavállalat) meghatározó befolyást gyakorol.

Közös vezetésű vállalkozás: Olyan gazdasági társaság, ahol

- egyrészt az anyavállalat (vagy annak leányvállalata),
- másrészt egy (vagy több) más vállalkozás a meghatározó befolyásnál említett jogosultságokkal legalább 33%-os szavazati aránnyal rendelkezik.

A közös vezetésű vállalkozást a tulajdonostársak közösen irányítják.

Jelentős tulajdoni részesedés:

Más vállalkozások tőkéjében való, értékpapírban megtestesülő vagy más módon meghatározott jog, amelynek célja az említett vállalkozással való tartós kapcsolat kialakítása révén hozzájárulás annak a vállalkozásnak a tevékenységéhez, amelyik e jogok birtokosa; és amely részesedés mértéke a 20 %-ot meghaladja.

Egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozás:

Minden olyan részesedési viszony, mely nem tartozik az előbbieken felsoroltak közé.

Kapcsolt felekkel folytatott ügyletek a mérlegben:

III. Befektetett pénzügyi eszközök

1. Tartós részesedés kapcsolt vállalkozásban
2. Tartósan adott kölcsön kapcsolt vállalkozásban
3. Tartós jelentős tulajdoni részesedés
4. Tartósan adott kölcsön jelentős tulajdoni részesedési viszonyban álló vállalkozásban

- 5. Egyéb tartós részesedés
- 6. Tartósan adott kölcsön egyéb részesedési viszonyban álló vállalkozásban
- ...
- II. Követelések
- ...
- 2. Követelések kapcsolt vállalkozással szemben
- 3. Követelések jelentős tulajdoni részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
- 4. Követelések egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
- ...
- III. Értékpapírok
- 1. Részesedés kapcsolt vállalkozásban
- 2. Jelentős tulajdoni részesedés
- 3. Egyéb részesedés
- ...
- I. Hátrasorolt kötelezettségek
- 1. Hátrasorolt kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben
- 2. Hátrasorolt kötelezettségek jelentős tulajdoni részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
- 3. Hátrasorolt kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
- ...
- II. Hosszú lejáratú kötelezettségek
- ...
- 6. Tartós kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben
- 7. Tartós kötelezettségek jelentős tulajdoni részesedési viszonyban lévő vállalkozásokkal szemben
- 8. Tartós kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
- ...
- III. Rövid lejáratú kötelezettségek
- ...
- 6. Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben
- 7. Rövid lejáratú kötelezettségek jelentős tulajdoni részesedési viszonyban lévő vállalkozásokkal szemben
- 8. Rövid lejáratú kötelezettségek egyéb részesedési viszonyban lévő vállalkozással szemben
- ...

Kapcsolt felekkel folytatott ügyletek az eredménykimutatásban:

- 13. Kapott (járó) osztalék és részesedés
Ebből: kapcsolt vállalkozástól kapott
- 14. Részesedésekből származó bevételek, árfolyamnyereségek
Ebből: kapcsolt vállalkozástól kapott
- 15. Befektetett pénzügyi eszközökből (értékpapírokból, kölcsönökből) származó bevételek, árfolyamnyereségek
Ebből: kapcsolt vállalkozástól kapott

16. Egyéb kapott (járó) kamatok és kamatjellegű bevételek
Ebből: kapcsolt vállalkozástól kapott

...

VIII. Pénzügyi műveletek bevételei

18. Részesedésekből származó ráfordítások, árfolyamveszteségek
Ebből: kapcsolt vállalkozásnak adott

19. Befektetett pénzügyi eszközökből (értékpapírokból, kölcsönökből) származó ráfordítások, árfolyamveszteségek
Ebből: kapcsolt vállalkozásnak adott

20. Fizetendő (fizetett) kamatok és kamatjellegű ráfordítások
Ebből: kapcsolt vállalkozásnak adott

...

A kiegészítő mellékletben be kell mutatni:

azon kapcsolt felekkel lebonyolított ügyleteket, amelyek bemutatásáról a számviteli törvény külön nem rendelkezik, ha ezen ügyletek lényegesek és nem a szokásos piaci feltételek között valósultak meg. Be kell mutatni továbbá

- az ügyletek értékét,
- a kapcsolt féllel fennálló kapcsolat jellegét
- és az ügyletekkel kapcsolatos egyéb, a vállalkozó pénzügyi helyzetének megítéléséhez szükséges információkat.

Az egyedi ügyletekre vonatkozó információk összesíthetők az ügyletek jellege szerint, ha az összesítés nem akadályozza az érintett ügyleteknek a vállalkozó pénzügyi helyzetére gyakorolt hatásának a megítélését.

- a Tartósan adott kölcsön kapcsolt vállalkozásban, a Követelések kapcsolt vállalkozással szemben, a Hátrasorolt kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben, a Tartós kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben, a Rövid lejáratú kötelezettségek kapcsolt vállalkozással szemben mérleg sorokból külön-külön mennyi az anya-, illetve a leányvállalattal (leányvállalatokkal) szembeni követelés, illetve kötelezettség. (Fölérendelt anyavállalat esetén az anya-, leányvállalati minősítést a fölérendelt anyavállalat szempontjából kell elvégezni.)
- azoknak a pénzügyi kötelezettségeknek a teljes összegét, amelyek a pénzügyi helyzet értékelése szempontjából jelentőséggel bírnak, de amelyek a mérlegben nem jelennek meg, különös tekintettel a jövőbeni nyugdíjfizetési, végkielégítési kötelezettségek, valamint a kapcsolt vállalkozásokkal szembeni kötelezettségek összegére;
- a kapcsolt vállalkozásokkal szemben fennálló kötelezettségekre képzett céltartalék, illetve annak felhasználása összegét jogcímek szerinti részletezésben, különös tekintettel a kapcsolt vállalkozásokkal szemben fennálló garanciális kötelezettségekre képzett céltartalék összegére.
- az eredménykimutatás Értékesítés nettó árbevétele, Egyéb bevételek tételeiből - a felsorolt részletezésben -, továbbá az Egyéb bevételek és a Pénzügyi műveletek bevételei között kimutatott halasztott bevételekből a kapcsolt vállalkozásokkal, ezen belül az anya- és leányvállalattal elszámolt összegeket.

A termelési folyamat ellenőrzése. A saját termelésű készletek értékesítésének ellenőrzése.

A termelési folyamat ellenőrzése komplex tevékenység, a vizsgálatokhoz jellemzően műszaki felkészültség, szakismeret is szükséges.

A termékösszetétel vizsgálatát általában az anyag- és munkaigényesség, a fedezeti hányad, a nyereség, végső soron a jövedelmezőség szempontjai alapján indokolt elvégezni.

A termelés programozása egyrészt a termelési feladatok időbeni ütemezését, másrészt azok térbeni felbontását jelenti az egyes műhelyek, gépcsoportok részletes feladatainak meghatározásával, amely az operatív programban havi, heti, műszak szerinti bontásban készül. Az operatív programok ellenőrzése során vizsgálni kell, hogy:

- az egyes termelő egységek részére elkészített termelési programok helyesen vették-e figyelembe a termelési lehetőségeket, a gépek és a munkaerő kapacitását;
- a visszaigazolt rendelési határidők figyelembe vételével határozták-e meg a gyártási folyamatokat;
- a szükséges alkatrészek időben és hiánytalanul rendelkezésre álltak-e;
- az elkészített programok megfelelnek-e a jövedelmezőségi követelményeknek

A programtól való eltérések okait a hibák és problémák behatárolása érdekében részletesen kell ellenőrizni, a hiányosságok vajon mennyiben kapcsolatosak:

- a rendelésállomány nyilvántartásának pontatlanságával,
- a gyártási kapacitások részletes ismeretének hiányával,
- műszaki előkészítés pontatlanságával,
- az anyagellátási zavarral, szerszámihiánnyal, vagy létszámihiánnyal stb.

A termelés ütemtelensége növelheti a termelésirányítás eseti, operatív intézkedéseit, kapkodást, szervezetlenséget, egyenetlen kapacitáskihasználást stb. okozhat, ezért ennek folyamatos ellenőrzése a vállalkozás alapvető érdeke. A termékkibocsátás ütemessége a kész- és félkész termékek analitikus nyilvántartásai, a minőségellenőrzési bizonylatok és munkautalványok alapján ellenőrizhető. A raktárra vétel ütemének eltérései vizsgálandók, mert ezek származhatnak a raktárba szállítás késedelméből is.

A minőségellenőrzés személyi feltételeit vizsgálni kell, hogy biztosított-e a szükséges létszám, a szakképzettség, a gyakorlat, a folyamatos továbbképzés, a rendszeres, pontos tájékoztatás.

A saját termelésű készletek értékesítésének ellenőrzése:

A termékek raktárra vételével kapcsolatban elsődleges ellenőrzési feladat a bizonyító okiratok vagy a késztermékek helyszíni bevizsgálásával azt megállapítani, hogy a termékek minőségellenőrzését maradéktalanul elvégezték-e. Vizsgálni kell azt is, hogy nem termeltek-e megrendelői szerződés nélkül raktárra, és ebből nem származtak-e elfekvőségek. Az értékesítésnek a szállítási feladatokra fel kell készülnie. A szállítások megtörténte az értékesítési bizonylatok alapján vizsgálható. Ellenőrzési feladat a késztermék kiszállításra való előkészítésének megítélése a következő szempontok alapján:

- a raktárak időben és megfelelően felkészülnek-e a késztermékek befogadására és átvételére
- a raktárra vétel és az elszállítás között biztosítják-e az előkészítéshez szükséges időt.
- megfelelően biztosítják-e a késztermékek raktári rendjét

A szállítások szervezettségét a szállítási ütemtervek alapján értékeljük. Vizsgálni kell továbbá, hogy megfelelő-e:

- a csomagolás módja, az áruféleség jellegének (súly, térfogat stb.);
- a szállítási távolság és az átrakodási szükséglet megállapítása;

- a kiválasztott szállítóeszköz az áru fizikai tulajdonságainak;
- a választott fuvarszköz gazdaságossági szempontból (vasúti)

23. tétel

A költség és ráfordítás fogalma, a költségek és ráfordítások csoportosításának lehetséges fajtái. A költségelszámolás lehetséges módjai a számviteli törvény alapján. Az önköltségelszámítás szabályozása és az önköltség tartalma.

A költség fogalma:

A termelés, tevékenység során felhasznált erőforrások pénzben kifejezett értéke.

Csoportosítása:

- megjelenési forma, azaz költség nemek szerint (5. számlaosztály)
- összetétel, illetve összetettség szerint
- tervezés, utalványozás szerint
- felmerülési helyük szerint (költséghely) (6. számlaosztály)
- költségviselők szerint (7. számlaosztály)
- termelési folyamattal való kapcsolatuk szerint
- termelési terjedelmének változásával való összefüggésük szerint
- költségek befolyásolhatósága szerint
- költségek kalkulálhatósága szerint

Költségkategóriák:

Előállítási költség:

Az eszközök bekerülési (előállítási) értékének részét képezik azok a költségek, melyek:

- az eszköz (termék) előállítása, üzembe helyezése, bővítése, rendeltetésének megváltoztatására, átalakítása eredeti állagának helyreállítása során közvetlenül felmerültek
- az előállítással bizonyíthatóan szoros kapcsolatban voltak
- az eszközre (termékre) megfelelő mutatók, jellemzők segítségével elszámolhatók (együttesen közvetlen önköltség)

A költségek elszámolásának lehetőségei:

A termelési és értékesítési folyamat könyvviteli elszámolásával kapcsolatos törvényi előírások:

1. Az 5. számlaosztály költségeket költségnekemek szerint csoportosítva kell, hogy tartalmazza
2. Az 5. számlaosztályon belül – az eredmény-kimutatást összköltség eljárással készítő vállalkozónak – elkülönítetten kell kimutatni az – egyébként költségnekemnek, költségmegtérülésnek nem minősülő – aktivált saját teljesítmények tárgyévi értékeinek változását, mint a vele azonos nagyságú közvetlen költséggel azonos értéket
3. A kiegészítő mellékletben a forgalmi költség eljárás szerinti eredménykimutatást készítő vállalkozásnak be kell mutatni az AST értékének részletezését és a költségek költségnekemenkénti megbontását a tv. 2. számú mellékletének megfelelő részletezettséggel
4. A 8. számlaosztály forgalmi költség eljárással készülő eredménykimutatáshoz többek között tartalmazza az értékesítés közvetlen költségeit és az értékesítés közvetett költségeit (értékesítési, forgalmazási, igazgatási és egyéb ált. ktg.)

5. A 6-7. számlaosztályok – a gazdálkodó döntéseinek megfelelően – használhatók a vezetői információk biztosítására. A számlaosztályok alkalmazása lehetővé teszi a vállalkozáson belüli egységek elszámoltatását, a költséggazdálkodást, az önköltség számítás rendszerének kialakítását

Az önköltségszámítás:

Az önköltség a termékegység érdekében felmerülő élő- és holtmunka pénzben kifejezett értéke. Általában a termék mennyiségben kifejezett egységére kell meghatározni. (db, m, m², kg, stb.)

Az önköltségszámítás célja valamelyik termék egységére vonatkozó önköltségi kategória kiszámítása. A feladata, hogy információt adjon a sajáttermelésű készletek értékeléséhez, az önköltségcsökkentés tervezéséhez, az árképzéshez és árelenőrzéshez.

Önköltségszámítási szabályzat:

Amennyiben az értékesítésnek az eladott áruk beszerzési értékével, a közvetített szolgáltatások értékével csökkentett nettó árbevétele valamely üzleti évben az egymilliárd forintot vagy a költségnemek szerinti költségek együttes összege az ötszáz millió forintot meghaladja, az ezt követő évtől kezdődően a saját előállítású termékek, a végzett szolgáltatások önköltségét az önköltségszámítás rendjére vonatkozó belső szabályzat szerinti utókalkuláció módszerével kell megállapítani. Ezen kötelezettsége alól a vállalkozó a későbbiek során – a feltételek ismételt teljesülése esetén – sem mentesül.

Az önköltségszámítás fajtái:

- Előkalkuláció: csak azokra a termékekre, szolgáltatásokra kell elkészíteni, ahol árvetés készítési kötelezettség van. Célszerű előkalkulációt készíteni egyéb termékekre, szolgáltatásokra is
- Közbenső kalkuláció: a termelési folyamat végrehajtása közben meghatározzuk a ténylegesen felhasznált élő- és holtmunka mennyiségét és költségeit
- Utókalkuláció: a termelés befejezése után meghatározzuk a termékek, szolgáltatások, tevékenységek tényleges önköltségét

Kalkulációs módszerek:

A kalkulációs módszerek segítségével lehet meghatározni az egyes termékek önköltségét. A termékeknek és a költségelszámolásoknak megfelelően különböző kalkulációs módszereket különböztetünk meg:

- osztókalkuláció (egyszerű osztókalkuláció, egyenértékszamos osztókalkuláció, arányszamos osztókalkuláció)
- pótlékoló kalkuláció (egyszerű pótlékoló kalkuláció, válogató pótlékoló kalkuláció)
- normatív kalkuláció
- éltömeg kalkuláció

A hagyományos önköltségszámítás:

1. közvetlen anyagköltség
2. közvetlen bérköltség
3. közvetlen bér járulékai
4. gyártási külön költség
5. egyéb közvetlen költség
6. közvetlen költség (1+2+3+4+5)
7. üzemi általános költségek
8. szűkített önköltség (6+7)
9. vállalkozási általános költségek
10. önköltségben érvényesíthető elkülönített költség
11. teljes önköltség

A számviteli törvényhez kapcsolódó, sajátos gazdálkodókat szabályozó kormányrendeletek. A beszámolójukat IFRS-ek alapján összeállító gazdálkodók: kötelező és opcionális esetek.

A sajátos gazdálkodókat szabályozó kormányrendeletek:

- a számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek,
- az államháztartás,
- a Magyar Nemzeti Bank,
- a hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások,
- a biztosítók,
- a tőzsdék, a központi értéktári és a központi szerződő fél tevékenységet végző szervezetek,
- az egyes pénz- és tőkepiaci szolgáltatásokat is végző egyéb vállalkozások,
- a magánnyugdíjpénztárak,
- a foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézmények,
- az önkéntes nyugdíjpénztárak,
- az önkéntes kölcsönös egészség- és önszegélyező pénztárak,
- a Pénztárak Garancia Alapja,
- a befektetési vállalkozások,
- a kockázati tőketársaságok és a kockázati tőkealapok,
- a befektetési alapok,
- a közraktárak, valamint
- az egyházi jogi személyek

könyvviteli és beszámolóképzési kötelezettségének sajátosságairól.

A fenti sajátos gazdálkodók esetén a Szvt. rendelkezéseit a külön jogszabályban (kormányrendeletben) foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

A Szvt. szerinti egyes egyéb szervezetek:

- az egyesület, az alapítvány,
- a köztestület, a közalapítvány,
- a lakásszövetkezet, a társasház,
- az ügyvédi iroda, a szabadalmi ügyvivő iroda, a végrehajtói iroda, a közjegyzői iroda,
- a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap,
- a Szövetkezeti Hitelintézetek Integrációs Szervezete,
- a közös jogkezelő szervezet,
- a Munkavállalói Résztulajdonosi Program keretében létrejött szervezet,
- a víziközmű társulat,
- az egyházi jogi személy,
- a befektetési alap, az egyéb alapok,
- a tőzsde, a központi értéktári, a központi szerződő fél tevékenységet végző szervezet,
- a magánnyugdíjpénztár,
- az önkéntes nyugdíjpénztár,
- az önkéntes kölcsönös egészség- és önszegélyező pénztár,
- a közraktár, valamint
- a külön jogszabályban meghatározott, jogi személynek minősülő egyéb szervezet.

A beszámolójukat IFRS-ek alapján összeállító gazdálkodók:

Éves beszámolóját az IFRS-ek szerint állíthatja össze:

- az a vállalkozó, amelynek közvetlen vagy közvetett anyavállalata az összevont (konszolidált) éves beszámolóját az IFRS-ek szerint készíti el,
- a biztosító,
- a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével kapcsolatos feladatkörében eljáró Magyar Nemzeti Bank felügyelete alá tartozó pénzügyi vállalkozás, pénzforgalmi intézmény, elektronikuspénz-kibocsátó intézmény, befektetési vállalkozás, a központi értéktár, a központi szerződő fél, a tőzsde, a foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató, az IFRS-ek szerint készített konszolidált pénzügyi kimutatásokba anyavállalati döntés alapján bevont pénzügyi közvetítő és biztosításközvetítő, valamint a kollektív befektetési formákról és kezelőikről, valamint egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló törvény hatálya alá tartozó alap és alapkezelő,
- a könyvvizsgálatra kötelezett gazdasági társaság,
- a külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepe.

Bármely anyavállalat választhatja, hogy a konszolidált beszámolóját az IFRS-ek szerint állítja össze.

A fenti gazdálkodók közül viszont nem térhet át az IFRS-ek alkalmazására:

- az állami vagy önkormányzati vagyonkezelést végző vállalkozó,
- a nonprofit gazdasági társaság,
- a biztosítási tevékenységről szóló törvény szerinti kölcsönös biztosító egyesület,
- a nyugdíjpénztár, az egészségpénztár és az öngélyező pénztár.

Éves beszámolóját az IFRS-ek szerint köteles összeállítani:

- az a vállalkozó, amelynek értékpapírjait az Európai Gazdasági Térség bármely államának szabályozott piacán forgalmazzák,
- a hitelintézet, továbbá a hitelintézettel egyenértékű prudenciális szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozás.

Az Nyrt-ként működő anyavállalat a konszolidált beszámolóját köteles az IFRS-ek szerint összeállítani.

A mérleg vizsgálata: az eszközök és források vizsgálatának feladatai, lehetséges módszerei, a vizsgálandó dokumentumok és nyilvántartások.

A mérleg ellenőrzéséhez kapcsolódó feladatok teljes körű részletezésére természetesen a kidolgozás vázlat-jellegére tekintettel sem az eszközök, sem a források vonatkozásában nincs lehetőség, itt csupán néhány szempont kiemelésére vállalkozhatunk.

A mérleg olyan kétoldalú kimutatás, amely egy adott időpontra (a fordulónapra) vonatkozóan, értékben mutatja be a vállalkozás vagyonát: eszközeit és forrásait.

A mérleg általános ellenőrzése keretében vizsgálni kell, hogy abban a teljesség elvének megfelelően valamennyi vagyonelem szerepel-e.

Az eszközök ellenőrzése keretében az egyes eszközcsoportok vonatkozásában a következő ellenőrzési feladatok emelhetők ki:

Immateriális javak:

- az eszközök analitikus és főkönyvi nyilvántartásának ellenőrzése
- az egyes eszközök értékelésének ellenőrzése,
- a terv szerinti értékcsökkenési leírás, a terven felüli értékcsökkenés elszámolásának (visszaírásának) indokoltságának ellenőrzése,
- az immateriális javak állománycsökkenései dokumentáltságának ellenőrzése.

Tárgyi eszközök:

- a tárgyi eszközök analitikus nyilvántartásának ellenőrzése,
- a tárgyi eszközök értékelésének ellenőrzése (bekerülési érték, maradványérték, értékhelyesbítés, stb.)
- az eszközállományt érintő növekedések és csökkenések dokumentáltságának ellenőrzése (számlák, szállítólevelek, üzembehelyezési okmányok, illetve értékesítési
- számlák, selejtezési, megsemmisítési jegyzőkönyvek stb. vizsgálata)
- a terv szerinti értékcsökkenési leírás, a terven felüli értékcsökkenés elszámolásának (visszaírásának) indokoltságának ellenőrzése.

Befektetett pénzügyi eszközök:

- a befektetett pénzügyi eszközök, illetve értékpapírok besorolásának ellenőrzése (tartós vagy rövid lejáratú),
- a befektetett pénzügyi eszközök (tartós részesedések és tartósan adott kölcsönök) részesedési viszony szerinti besorolásának ellenőrzése (kapcsolt, jelentős tulajdoni részesedési viszonyban lévő, illetve egyéb vállalkozás),
- a hosszú lejáratú bankbetétek dokumentumainak vizsgálata
- a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokkal kapcsolatos elszámolások ellenőrzése (bekerülési érték, kamat, árfolyamkülönbség elszámolása, kapcsolódó időbeli elhatárolások ellenőrzése).

Készletek:

- a vásárolt és saját termelésű készletek értékelésének ellenőrzése (szerződések, számlák, szállítólevelek, illetve önköltség-kalkuláció alapján)
- a mérlegben kimutatott készletek leltározásának (a leltározási szabályzat előírásainak megfelelően) ellenőrzése, a készletek leltározási dokumentumainak alaki és tartalmi ellenőrzése,
- a készletmozgások (beszerzés, felhasználás, egyéb készletmozgások) ellenőrzése,

- az értékvesztések elszámolásának, illetve azok visszaírásának ellenőrzése,
- az elfekvő készletek ellenőrzése (dokumentáltság, minősítés).

Követelések:

- a fordulónapon fennálló követelések egyeztetése (a vevő folyószámlák és a főkönyvi nyilvántartás egyezőségének ellenőrzése), az egyenlegközlők vizsgálata
- a devizakövetelések értékelése stb.,
- a nyitott követelésállomány fizetési határidő szerinti alakulásának ellenőrzése (ún. „vevő korosítási tábla” segítségével,
- a vevőkövetelésekkel összefüggésben elszámolt értékvesztések, illetve visszaírások ellenőrzése,
- a behajthatatlan követelések ellenőrzése.

Értékpapírok:

- vizsgálandó az értékpapírok forgóeszközök közé történő besorolásának helyessége (forgatási célú-, illetve rövid lejáratú értékpapírok),
- az értékpapírok értékelésének ellenőrzése,
- az értékpapírok állományváltozásainak ellenőrzése (beszerzés, értékesítés)
- a kapcsolódó kamatok, árfolyam különbözetek elszámolásának ellenőrzése.

Pénzeszközök:

- a pénztárak analitikus és főkönyvi nyilvántartásainak egyeztetése,
- a pénztárforgalom bizonylatolásának ellenőrzése (kiadási, bevételi pénztárbizonylatok, pénztárjelentések stb.)
- a bankszámlákkal kapcsolatos kamatok elszámolásának ellenőrzése
- a valutapénztárak értékelésének vizsgálata.

Aktív időbeli elhatárolások:

- az aktív időbeli elhatárolások tartalmi helyességének és teljes körűségének ellenőrzése

A források ellenőrzési feladatai (a teljesség igénye nélkül):

A mérlegben forrásként a saját tőkét, a céltartalékokat, a kötelezettségeket és a passzív időbeli elhatárolásokat kell szerepeltetni.

Saját tőkeként a mérlegben csak olyan tőkerészt szabad kimutatni, amelyet a tulajdonos (a tag) bocsátott a vállalkozó rendelkezésére, vagy amelyet a tulajdonos az adózott eredményből hagyott a vállalkozónál. A saját tőke részeként kell kimutatni az értékhelyesbítés értékelési tartalékát és a valós értékelés értékelési tartalékát is.

A jegyzett tőkével kapcsolatosan vizsgálandó, hogy itt mutatták-e ki a cégbíróságon bejegyzett (illetve létesítő okiratban meghatározott) tőkét. Ugyancsak ellenőrizni szükséges, hogy a tőkeemelés, illetve tőkeleszállítás könyvviteli elszámolása megfelelő időpontban megtörtént-e. A tőketartalék és eredménytartalék ellenőrzése során vizsgálandó, hogy annak növekedése és csökkenése a számviteli törvény előírásainak megfelelő jogcímen és módon, megfelelő bizonylat alapján került-e elszámolásra.

A lekötött tartalék a tőketartalékból, illetve az eredménytartalékból lekötött összegeket, a kapott pótbefizetés és az esetleges jegyzett tőke lekötött tartalék javára történő tőkeleszállítás összegét foglalja magában. Az ellenőrzés feladata annak megállapítása, hogy a jogszabály által előírt lekötési kötelezettség teljesítése a tőketartalékkal, illetve az eredménytartalékkal szemben megtörtént-e, illetve a megszüntetésük a jogszabályi előírásoknak megfelelően történt-e. A vállalkozó saját elhatározása alapján képzett lekötött tartalékkal kapcsolatban elsősorban annak gazdasági indokoltsága vizsgálendő.

Az adózott eredmény ellenőrzése során vizsgálendő a társasági adó meghatározásának helyessége, illetve egyezősége a társasági adóbevallás adataival.

A **céltartalékok** esetében vizsgálni kell azok változását, az elszámolt céltartalékok jogcímeit, indokoltságát, a céltartalékképzés gyakorlatát. Ugyancsak vizsgálendő a céltartalékképzés és a társasági adótörvény előírásainak kapcsolatát, illetve a vonatkozó szabályok betartását.

A kötelezettségekkel kapcsolatos fontosabb ellenőrzési feladatok:

- a kötelezettségek besorolásának (hátrasorolt, hosszú lejáratú, rövid lejáratú) vizsgálata,
- a kötelezettségek részesedési viszonyok megfelelő besorolása
- annak ellenőrzése, hogy a hosszú lejáratú kötelezettségek esedékes törlesztő részletének átsorolása a rövid lejáratú kötelezettségek közé megtörtént-e,
- annak vizsgálata, hogy a devizában fennálló kötelezettségek értékelése, és az árfolyamkülönbség elszámolása a jogszabálynak, illetve a számviteli politikában rögzítetteknek megfelelően megtörtént-e.

A hátrasorolt kötelezettségek esetében ellenőrizni kell, hogy valóban olyan kapott kölcsönök vannak-e közöttük, amelyekről a szerződésben a kölcsönt nyújtó fél nyilatkozott, hogy a kölcsön bevonható a vállalkozó adósságának rendezésébe. A szerződésnek ugyancsak tartalmaznia kell a kölcsönt nyújtó fél egyetértését arra vonatkozóan, hogy követelése a törlesztések sorrendjében a tulajdonosok előtti utolsó helyen áll.

A hosszú lejáratú kötelezettségek ellenőrzése során a legfontosabb vizsgálati feladatok:

- a beruházási és fejlesztési hitelek és az egyéb hosszú lejáratú hitelek mérlegben szereplő állományának egyeztetése a hitelfolyószámla adataival,
- a kimutatott hitelek, kölcsönök szerződéssel alátámasztottak-e,
- a hiteltőke és hitelkamat tárgyidőszaki törlesztése a szerződéseknek megfelelően megtörtént-e,
- a tárgyidőszakban esetlegesen meg nem fizetett esedékes kamat elhatárolása megtörtént-e,
- a kötvénykibocsátások szabályszerűsége, a kapcsolódó analitikus nyilvántartások tartalma,

A rövid lejáratú kötelezettségek fontosabb ellenőrzési feladatai:

- a vevőktől kapott előlegek analitikus (előleg folyószámla, előlegfizetések listája) és főkönyvi nyilvántartásának egyezősége,

- a szállítókkal szembeni kötelezettségek teljeskörűségének és valódiságának ellenőrzése, annak vizsgálata, hogy nem szerepelnek-e itt részesedési viszonyban lévő szállítókkal szembeni kötelezettségek,
- a külföldi szállítókkal szembeni kötelezettségek értékelésének vizsgálata,
- a kapott rövid lejáratú kölcsönök és hitelek szerződéseinek ellenőrzése, a kötelezettség minősítésének helyessége (hosszú vagy rövid lejáratú)
- a hiteltőke és hitelkamat tárgyidőszaki törlesztése a szerződéseknek megfelelően megtörtént-e,
- a tárgyidőszakban esetlegesen meg nem fizetett esedékes kamat elhatárolása megtörtént-e,
- a mérlegben szereplő adókötelezettségek egyeztetése a bevallásokkal, befizetési bizonylatokkal,
- a dolgozókkal szembeni kötelezettségek (levonások, fel nem vett bérek) teljeskörűségének és pontosságának ellenőrzése

Passzív időbeli elhatárolások:

- az aktív időbeli elhatárolások tartalmi helyességének és teljeskörűségének ellenőrzése.

24. tétel

A beszámolóképzítés folyamata, a főkönyvi könyvelés, az összesítő-ellenőrző kimutatások fajtái és tartalma. A nyitás és a zárás technika menete. Az eredményfelosztás kezelése. Az üzleti év, a fordulónap és a mérlegképzítés időpontjának tartalma és jelentősége. Letétbehelyezés és közzététel szabályai.

A beszámolóképzítés folyamata:

1. Egyeztetés
 - formai hibák kiszűrése főkönyvi kivonat alapján
 - mennyiségi, értékbeni eltérések feltárása leltározással illetve a főkönyvi számlák és analitikák összevetésével
2. Időbeli elhatárolások elszámolása
3. Céltartalékkal kapcsolatos elszámolások
4. Leltározás, leltárkülönbségek elszámolása
5. Fordulónapra vonatkozó értékelés
6. Adók kiszámítása és elszámolása
7. Eredmény számlák zárása, eredményfelosztás (összköltség eljárás)
8. Eredménykimutatás összeállítása
9. Mérleg összeállítása
10. Kiegészítő melléklet összeállítása
11. Üzleti jelentés elkészítése
12. Könyvvizsgálat
13. Jóváhagyás (taggyűlés, közgyűlés által)
14. Letétbe helyezés és közzététel

Főkönyvi könyvelés:

A főkönyvi könyvelésben az összes mérleg (eszköz és forrás) és az összes eredmény számlát (költség, ráfordítás és bevétel) érintő gazdasági eseményt rögzítjük és ez alapján állítjuk össze a beszámolót.

Az összesítő-ellenőrző kimutatások fajtái és tartalma:

A főkönyvi kivonat a gazdálkodó egység valamennyi, az adott időszakban használt főkönyvi számláinak számát, megnevezését, a könyvelési számlák halmozott tartozik, illetve követel forgalmát, valamint egyenlegét tartalmazza egy adott időpontra vonatkozóan. A főkönyvi kivonatban – a kettős

könyvvitel alapszabályaiból adódóan – a tartozik és követel halmozott forgalom egyezősége, illetve a tartozik és követel egyenlegek egyezősége a garancia a számlasoros könyvelés számszaki helyességére. A főkönyvi kivonat forgalom rovatpárját szokás próbamérlegnek, az egyenleg rovatpárját pedig nyersmérlegnek nevezni. Ebből azonban még nem következik az, hogy a könyvelési számlák tartozik egyenlegeinek összege megegyezik a mérleg eszköz oldalának főösszegével, mert előfordulhat, hogy az egyes számlák nem a jellegüknek megfelelő egyenleggel rendelkeznek.

Az összesítő-ellenőrző kimutatás másik – információtartalom szempontjából bővebb – fajtája a forgalmi kimutatás, amely ugyancsak egy időpontra vonatkozóan, de külön rovatpárban mutatja be a főkönyvi számlák nyitó egyenlegeit, az időszaki forgalmukat, valamint záró egyenlegeit. Ezzel a két időszak közötti állományváltozások (záró és a nyitó egyenlegek egybevetése) és az időszaki nettó forgalmak alapján további elemzések és értékelések is elvégezhetők. Helyes könyvelés esetén a forgalmi kimutatás három rovatpárjának összesenjei külön-külön egyezőséget mutatnak. Az összesítő-ellenőrző kimutatások azonban nem minden könyvelési hibát képesek jelezni. Nem lesz eltérés a rovat-párok között például, ha egy gazdasági esemény kimarad a könyvelésből, vagy fordítva, ha többször is könyvelésre kerül, illetve ha rossz számlára, de jó oldalra könyveltük a tételt, vagy ha mindenhová rossz összeget könyveltünk, esetleg ha a könyvelési hibák éppen kiegyenlítik egymást, illetve ha az eszközök és a források értékelése nem megfelelő módon történt. Ezek a hibák csak az analitikával, a leltárral vagy az eredeti bizonylattal történő tételes egyeztetéssel tárhatók fel.

A nyitás és a zárás technikai menete:

Nyitás lépései:

A könyvviteli nyitás: Könyvviteli nyitás a tárgyidőszak könyvviteli elszámolásainak kezdetét jelenti. Alapvető célja a főkönyvi számlák előkészítése a folyamatos könyvelésre. A könyvviteli nyitás a következő feladatokat foglalja magában:

- a nyitó eszköz- és forrásértékek felvezetése a főkönyvi számlákra,
- a rendező tételek elszámolása.

A vállalkozásnál az üzleti év első napján meglévő eszköz- és forrásértékek felvezetése a megfelelő főkönyvi számlákra. A főkönyvi számlák nyitása a főkönyvi kivonatból (amely a nyitó és záró mérleg összeállításának is alapja) történik.

Az eszköz-, illetve forráshelyesbítő számlák egyenlegeit ugyancsak a 491. Nyitómérlegszámlával szemben kell megnyitni.

A nyitó tételek felvezetését követő rendező tételek elszámolása. A rendező tételek különböző átvezetések és visszavezetések tartalmazzak.

Az átvezetések célja azoknak a számláknak a megszüntetése, amelyekre év közben a tisztánlátás, a könnyebb áttekinthetőség, az egyeztetés és az elemzési lehetőségek megteremtése miatt van szükség. A visszavezetések során olyan számlák egyenlegeit kell megszüntetni, amelyekre a mérleg összeállítása során volt szükség (pl. időbeli elhatárolások, befejezetlen termelés raktárra vétele).

Zárás lépései:

Zárás előtti átvezetések:

- Költség számlák egyenlegének átvezetése a ráfordítás számlákra: 5. számlák átvezetése a 8-as számlákra. 51-53. Anyagjellegű a 81. Anyagjellegű ráfordításra 54-56. Személyi jellegű a

82. Személyi jellegű ráfordításra 57. Écs a 83. Écs leírás számlára. T. 81-83. – K. 51-57. (vagy 59. Költségnem átvezetési számla K)

- A ráfordítások (8. számlaosztály), és a bevételek (9. számlaosztály) és az Aktivált Saját Teljesítmények értéke, ASTÉ (581. STKÁV, Saját Termelésű Készletek Állomány Változása, és az 582. SEEAÁ, Saját Előállítású Eszközök Aktivált Értékének) átvezetése 493. Tárgyévi eredmény elszámolása számlára, Ráfordítások: T. 493. – K. 8. Bevételek: T 9. – K. 493. ASTÉ: Saját termelésű készletek állományváltozása T. 581. STKÁV – K 493. vagy T. 493. – K 581. STKÁV Saját előállítású eszközök aktivált értéke T. 582. SEEAÉ – K. 493.
- Ki kell számolni az iparűzési adót is, aminek a könyvelése még egyéb ráfordítás lesz. T. 86. Egyéb Ráfordítás – K 469. Helyi adó kötelezettség számla. Ezt is át kell vezetni utána a 493. számlára. (T. 493. – K. 86.) Jelenleg az Adózás Előtti Eredmény összegét mutatja a 493. számla Egyenlege!
- Társasági adó (TA) bevallása TA bevallása: T. 891. Társasági adó elszámolási számla – K. 461. Társasági adó kötelezettség számla TA átvezetése: T. 493. – K. 891. Jelenleg az Adózott Eredmény összegét mutatja a 493. számla Egyenlege!
- Adózott eredmény átvezetése (419. évi Adózott eredm. szla) a 493. Tárgyévi eredmény számla egyenlegének megszüntetésével. az Adózott eredmény: Veszteség esetén: T. 419. Adózott Eredmény – K. 493. Nyereség esetén: T. 493. – K. 419. Adózott eredmény

Zárás:

- A mérleg számlák, azaz az Eszköz és a Forrás számlák zárása: (1-4.) zárása a 492. Zárómérleg számlán: T egyenlegűek: T. 492. – K (jellemzően 1-3. számlaosztály számlái) K egyenlegűek: T – K. 492. (jellemzően 4. számlaosztály számlái)
- Az Eredménykimutatás összeállítása a 493 számla alapján és a Mérleg összeállítása a 492 Zárómérleg számla alapján.

Az üzleti év, a fordulónap és a mérlegkészítés időpontjának tartalma és jelentősége:

Üzleti év az az időtartam, amelyről a beszámolót kell készíteni. Időtartama általában megegyezik a naptári évvel, de bizonyos esetekben ettől eltérhet. Pl.: előtársasági időszak, átalakulás miatt, beszámoló pénznemének megváltoztatása, felszámolási, végelszámolási eljárásoknál.

A **mérlegkészítés időpontja** a mérleg egyes tételeihez kapcsolódóan meghatározott azon időpont, amely időpontig a megbízható és valós vagyoni helyzet bemutatásához szükséges értékelési feladatokat el kell végezni.

A mérleg a vállalat vagyoni helyzetét egy adott pillanatban mutatja meg. Ez az időpont a **mérleg fordulónapja**. A mérlegkészítés időpontját az Szvt. nem írja elő, azt a vállalkozásnak kell meghatároznia a számviteli politikájában.

A fordulónap és a mérlegkészítés napja közötti időszak között kell végrehajtani azokat a számviteli feladatokat, amelyek szükségesek a beszámoló elkészítésére. Követelmény, hogy a vállalkozó a beszámolóját évente azonos időpontra készítse el.

Letétbehelyezés és közzététel szabályai:

A kettős könyvvitelt vezető, cégjegyzékbe bejegyzett vállalkozás köteles a beszámolót május 31-ig, ill. a fordulónaptól számított 150 napon belül a cégbíróságnál letétbe helyezni. A közzététel a letétbe helyezéssel egyidejűleg kötelező az Elektronikus Beszámoló Portálon.

A valós értéken történő értékelés alkalmazás köre és a valós értékeléshez kapcsolódó főbb szabályok a magyar számviteli szabályozás szerint.

A valós értékelés a pénzügyi instrumentumoknak a számvitele. Egy választható értékelési mód. Alapból forgóeszközt nem értékelünk fel, az egyetlen lehetőség az a valós értéken történő értékelés, hogy a forgóeszközeink egy részét át tudjuk értékelni egy magasabb valós értékre, mint a könyv szerinti érték.

A valós értéken történő értékelés választásának feltételei:

- Csak kettős könyvvitelt vezető választhatja. A választást a számviteli politikában kell rögzíteni.
- A tőzsdei cégeknek – a konszolidált beszámolójukban kötelező alkalmazni.
- Az ágazati számviteli szabályokat is figyelembe kell venni (pl. hitelintézetek).

Pénzügyi instrumentumok:

A pénzügyi instrumentum olyan szerződés, melynek eredményeként az egyik félnél pénzügyi eszköz, a másik félnél pénzügyi kötelezettség vagy saját tőke (ún. tőkeinstrumentum) keletkezik.

Pénzügyi eszköz: a pénzeszközök; szerződésen alapuló követelés pénzeszközök, vagy egyéb pénzügyi eszközök más féltől átvételére; szerződésbe foglalt jog pénzügyi instrumentumok potenciálisan kedvező feltételekkel potenciálisan kedvező feltételekkel való cseréjére (pl.: vételi opció vevőjénél az opciós jog értéke); más vállalkozásban lévő tulajdoni részesedést jelentő befektetés.

Pénzügyi kötelezettség: szerződésbe foglalt kötelezettség pénzeszköz, vagy egyéb pénzügyi eszköz más fél részére történő átadásra; szerződésbe foglalt kötelezettség pénzügyi instrumentumok potenciálisan kedvezőtlen feltételekkel való cseréje (pl.: határidős ügylet eladójánál a kötési ár).

Tőkeinstrumentum: A tulajdoni részesedést jelentő befektetési kibocsátójánál a saját tőke. Más vállalkozás saját tőkéjét megtestesítő instrumentum: más vállalkozásban lévő tulajdoni részesedés a befektetőnél.

A pénzügyi instrumentumok kategóriákba való besorolása:

Ha a vállalkozás él a valós értékelés lehetőségével, akkor a pénzügyi instrumentumait az alábbi kategóriákba kell besorolnia:

	Kategória	Valós értékelés
Pénzügyi eszközök	Kereskedési célú pénzügyi eszköz	Kötelezettség
	Értékesíthető pénzügyi eszköz	Lehetőség
	Lejáratig tartott pénzügyi eszköz	Nem lehetséges
	A gazdálkodó által keletkeztetett kölcsön- és egyéb követelés	Nem lehetséges
Pénzügyi kötelezettségek	Kereskedési célú pénzügyi kötelezettsége	Kötelezettség

	Egyéb pénzügyi kötelezettség	Nem lehetséges
Származékos ügyletek		Kötelezettség

Valós érték:

Azon összeg, amelyért egy eszköz elcserélhető (eladható illetve megvásárolható), vagy kötelezettség rendezhető megfelelően tájékozott, az üzletkötési szándékukat kinyilvánító felek között, a szokásos piaci feltételeknek megfelelően kötött (köthető) ügylet (szerződés) keretében.

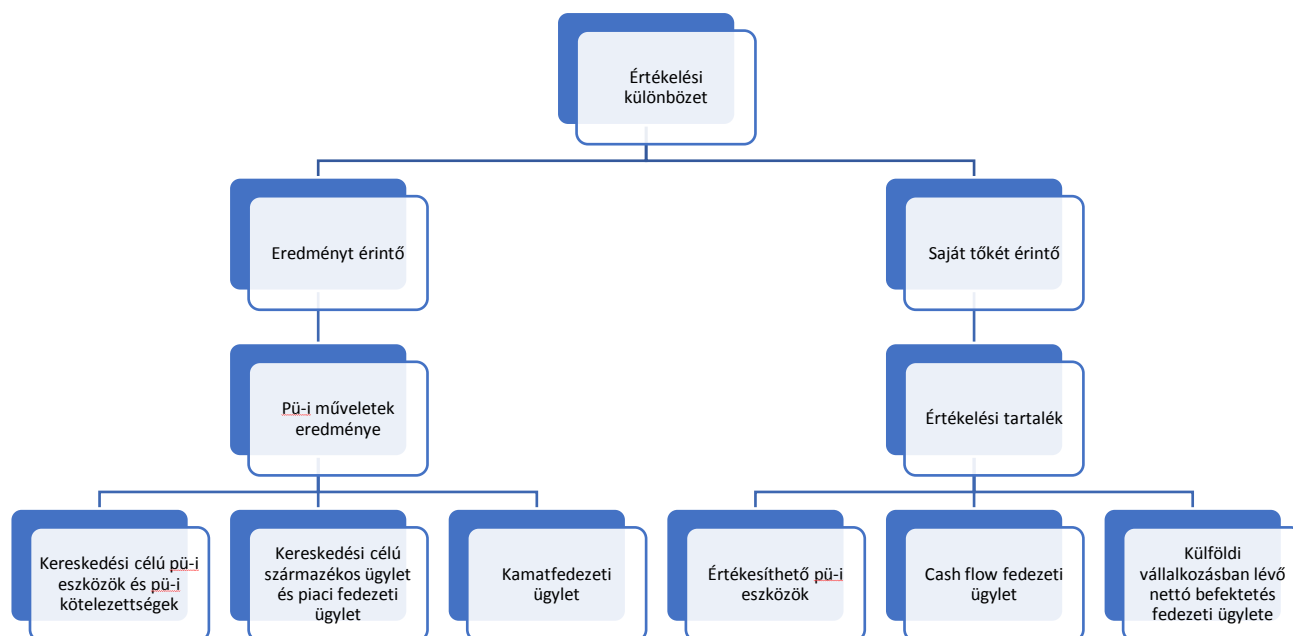
Valós érték lehet a piaci értéke, amely a tőzsdén jegyzett; árfolyam, a két fél szabad megállapodása szerinti ár, amely a piaci értéktől az értékelés időpontjában megfelelően jellemzi; számított piaci érték. Továbbá valós értékelés lehet az általános értékelési eljárásokkal meghatározott érték.

Értékelés időpontja:

Bekerüléskor; mérlegfordulónapon; hitelintézetek és a befektetési vállalkozások legalább negyedévente kötelesek alkalmazni az értékelést.

A valós értékre történő ártékelés:

(Mit és miivel szemben?)

Pénzügyi instrumentumok átsorolása (az egyes kategóriák közt):

- Csak értékelési időpontokban
- Egy éven belül csak egyszer
- Kereskedési célú nem sorolhatóm át (főszabályként)

- Saját jogon keletkeztetett követelés nem sorolható át értékesíthető, vagy lejáratig tartott pénzügyi eszközzé, de átsorolható kereskedési célúvá, ha már annak keletkezésekor eldöntött szándék a későbbi értékesítés (kivéve: pénzügy lízinggel kapcsolatos követelés, biztosítási szerződésből eredő követelés, munkavállalókkal szembeni követelések, költségvetéssel szembeni követelések)
- Lejáratig tartott pénzügyi eszköz tárgyévet követő évi törlesztését nem lehet kereskedési célú vagy értékesíthető kategóriába átsorolni.
- Lejáratig tartott valamely pénzügyi eszközből, ha jelentős mennyiségű kerül átsorolásra vagy értékesítésre, akkor az adott instrumentumból állományban maradókat át kell sorolni a kereskedési célú vagy az értékesíthető kategóriába és azokat, illetve a később beszerzetteket két éven belül nem lehet a lejáratig tartott eszközök közé sorolni, kivéve, ha rendkívüli körülmények (számviteli politikában kerül meghatározásra) indokolták az értékesítést, átsorolást.
- Értékesíthető kategóriából a tárgyévet követő évben értékesítendő vagy beváltandó eszközöket nem lehet a kereskedési célúba átsorolni.

A gazdasági hatékonyság elemzése a vállalkozásoknál termelő, szolgáltató tevékenység esetén. A termelőtevékenység hozammutatói és erőforrásai. Hatékonysági mutatók.

A termelőtevékenységet folytató vállalkozások:

A termelőtevékenységet folytató vállalkozások alapvető feladata a tevékenységi körükbe tartozó termékekkel, szolgáltatásokkal szemben támasztott vevői igények kielégítése, ezért olyan nagyságú és összetételű termelést kell megvalósítaniuk, amely megfelel a piaci igényeknek.

A termelő tevékenységet folytató vállalkozásoknál gazdasági elemző-munkának fontos területe a termelés elemzése.

A termelési érték számbavétele:

A vállalkozásoknak mind a termelési feladatok tervezésekor, programozásakor, mind a termelőtevékenység eredményének számbavételekor mérni kell a termelés nagyságát, terjedelmét. A termelés mérhető:

- természetes mértékegységben
- munkamértékegységben
- értékben.

A termelés természetes mértékegységben történő mérésekor általában a hétköznapi életben is jól ismert mértékegységeket (kg, db...) alkalmazzák, kivételes esetekben a termelés terjedelme ún. vezértípus termékben is mérhető. Mégsem elég a természetes mértékegységek alkalmazása, egyrészt azért, mert a különféle termékek mennyisége nem összegezzető, másrészt pedig azért, mert a termelésnek vannak olyan elemei, amelyek nem mérhetők természetes mértékegységben. Mérhető a termelés munkamértékegységben (normaóra) is. Ez a mérési mód nem általános, de a különféle, elsősorban hatékonyság elemzésekhez fontos ismerni a termelésre fordított normaórák, munkaórák számát is. A termelés terjedelme értékben az ún. termelésiérték-mutatók számításával határozható meg.

A termelési érték mutatók felépítése:

értékesített késztermékek nettó árbevétele

+/- késztermék készlet változás

+ értékesített félkész termékek nettó árbevétele

+ saját előállítású eszközök aktivált értéke

= KÉSZTERMELÉS ÉRTÉKE

+ számlázott szolgáltatások nettó árbevétele

= BEFEJEZETT TERMELÉS ÉRTÉKE

+/- befejezetlen és félkész termelés állományváltozása
= TELJES TERMELÉSI ÉRTÉK

Összevontabb számítást alkalmazva a bruttó termelési érték következőképpen is megállapítható:

Értékesítés nettó árbevétele

- ELÁBÉ
- eladott (közvetített) szolgáltatások értéke
- + saját előállítású eszközök aktivált értéke
- +/- saját termelésű készletek állományváltozása
- = BRUTTÓ TERMELÉSI ÉRTÉK

Ezen kívül számszerűsíthetők a vállalkozás teljesítményét jobban tükröző nettó típusú termelésiérték mutatók is.

bruttó termelési érték

- anyagköltségek
- igénybe vett szolgáltatásokból anyagijellegű szolgáltatások értéke
- = ANYAGMENTES TERMELÉSI ÉRTÉK
- értékcsökkenési leírás
- = NETTÓ TERMELÉSI ÉRTÉK

személyi jellegű ráfordítások

- + értékcsökkenési leírás
- + adózás előtti eredmény
- = HOZZÁADOTT ÉRTÉK

A vállalkozások a gazdasági tevékenység elemzése során rendszeresen számszerűsítik azt, hogy hogyan változott a termelési érték és a változás milyen okokra vezethető vissza.

Hatékonyság:

Az erőforrások felhasználásának gazdaságossága. Általános képlete:

$$Gh = H/E \text{ vagy } E/H$$

Ahol:

Gh = gazdasági hatékonyság

H = hozam (eredmény)

E = felhasznált erőforrás (ráfordítás)

Jövedelmezőség :

Csak pénzértékben mérhető, míg a gazdasági hatékonyság mérésénél naturális és vegyes mértékegység is alkalmazható.

A hatékonyság mérése:

A hatékonyság vizsgálható nemzetgazdasági szempontból és a vállalkozás szempontjából, ill. vállalkozáson belüli (önelszámoló) egységek szintjén is.

A hatékonyságot nem lehet egyetlen mutatóval mérni, annak színvonalára, fejlődésére csak a mutatószámok rendszere adhat jó megközelítést. Olyan gazdasági mutatókra van szükség, amelyek sokoldalúan jellemzik a gazdálkodás mikro szintű hatékonyságát.

A vállalkozások hatékonyságának összehasonlító elemzése:

Vállalkozási szintű vagyoni és pénzügyi helyzetet jellemző, valamint jövedelmezőségi és hatékonysági mutatók alkalmasak rá.

A hozam- vagy teljesítménymutatók az értékesítést, a bruttó vagy az anyagmentes termelést, a nemzeti jövedelemhez és a makroszintű tiszta jövedelemhez való hozzájárulást mérik.

Értékesítés, mint hozamkategória, értékesítés nettó árbevétele

Értékesítési forgalom (bruttó árbevétel) – kereskedelemben – az értékesítés nettó árbevétele és az ÁFA együtt. Az értékesítés árbevétele a számviteli beszámoló adatai segítségével vizsgálható

A hatékonyság elemzésének általánosan használható mérőszáma a különböző ***forgási mutatók***, pl. a készletek forgási sebessége:

Fordulatok száma = értékesítés nettó árbevétele / Készletek

Forgási idő = Vizsgált időszak napjainak száma / Fordulatok száma

Értékesítés elszámolt közvetlen önköltsége / Saját termelésű készletek átlagos értéke

Eladott áruk beszerzési értéke / Árukészletek átlagos értéke

Hatékonyságelemzés a termelő-szolgáltató tevékenységet végző vállalkozásoknál:

A hozamokat az értékesítés nettó árbevétele mellett a különböző termelésiérték-mutatók jelentik. A hatékonyság elemzése során célszerű figyelembe venni továbbá:

- A vállalkozásnál foglalkoztatottak átlagos állományi létszámát
- Az élő-munka ráfordítás értékét (éves bérköltség)
- A termelésben lekötött tárgyi eszközök átlagos nettó értékét,
- A termelésben lekötött készletek átlagos értékét,
- A lekötött eszközök értékét
- Az összes eszközértéket
- Az összes termelési költséget
- Az export értékesítési költségét

A termelésben lekötött eszközökkel kapcsolatban vizsgálandó:

- A tárgyi eszközök nettó és bruttó értékaránya, ill. a tárgyi eszközök átlagos leírása, átlagos használhatósági foka.
- A tárgyi eszközök és készletek összetétele
- A munka technikai felszereltsége

Képezhető hatékonysági mutatók:

Komplex hatékonyság = Nettó termelési érték +.. x Lekötött eszk . érték + ... x Bérköltség

(A kipontozott az alkalmazott szorzószámok, súlyok - pl. 0,2; ill. 1,8 – átlagos hozamkövetelményt fogalmaznak meg az egyes erőforrásokkal szemben)

Elfogadható mérték az 1 feletti érték: a felhasznált erőforrások összességükben produkálják azt a hozamot, amelyet a vállalkozás velük szemben elvárásként megfogalmazott.

Egy főre jutó hozzáadott érték = Hozzáadott érték / létszám

Élőmunka-hatékonyság mutatói:

Egy főre jutó bruttó termelési érték = Bruttó termelési érték / Létszám

Egy főre jutó nettó termelési érték = Nettó termelési érték / Létszám

Egy főre jutó hozzáadott érték = Hozzáadott érték / Létszám

Bérhatékonyság mutatói:

Egy Ft bérköltségre jutó nettó termelési érték = Nettó termelési érték / Bérköltség

Egy Ft személyi j. ráf.-ra jutó nettó term.ért. = Nettó term. ért. / Személyi jellegű ráfordítások

Eszközhatékonysági mutatók:

A lekötött tárgyi és forgóeszközök révén előállított új érték képződését fejezi ki együtthatós formában.

Lekötött eszk. hatékonysága = Nettó(vagy anyagm.) term. érték / Lekötött eszk. átl. nettó értéke

Tárgyeszköz-hatékonyság = Nettó (vagy anyagmentes) term. érték / Tárgyi eszközök átl. nettó ért.

Eszközhatékonyság = Nettó(vagy anyagmentes) termelési érték / Készletek átlagos értéke

Termelési költségszint mutatója:

Fordított hatékonysági mutatóként értelmezhetjük, a termelési költség és a termelési érték hányadosa.

Termelési költségszint = Termelési költségek összesen / Bruttó termelési érték

(kedvező ha 100% alatti, ill. minél jobban elmarad attól)

Tőkehatékonyság:

Tőkehatékonyság = Bruttó termelési érték / Saját tőke

Azt jelzi, hogy a vállalkozás egységnyi saját tőke-felhasználással mekkora bruttó hozamot ért el. (Saját tőke forgási mutatója)

Tőkearányos vállalkozási pénzügyvédelem:

Vállalkozási pénzügyvédelem (AEE + ÉCS) / Saját tőke

A mutató az egységnyi tőkével elért vállalkozási pénzügyvédelem mértékét mutatja.

Felhasznált szakirodalom

Adorján, Cs., Lukács, J., Róth, J. & Veit, J. (2019). *Számvitel speciális kérdései*. Budapest: Magyar Könyvvizsgálói Kamara Oktatási Központ.

Andor, Á. & Tóth, M. (2020). *Számvitel: Hatályos jogszabályok és azok gyakorlati alkalmazása 2020*. Budapest: Vezinfó.

Bán, E., Kresalek, P., Pucsek, J., Siklósi, Á., Sisa, K. A. & Veress, A. (2019). *Tételvázlatok a vállalkozási mérlegképes könyvelői komplex szakmai vizsga szóbeli vizsgatevékenységéhez: Számvitel és elemzés-ellenőrzés*. Budapest: Perfekt.

Birher, I., Bodonyi, M., Sztanó I. & Vörös, L. (2012). *A vállalkozások tevékenységének ellenőrzése*. Budapest: Saldo.

Bíró, T., Fridrich, P. & Kresalek, P. (s.a.). *A könyvvizsgálat alapjai*. Budapest: Perfekt.

Bíró, T., Kresalek, P., Pucsek, J. & Sztanó, I. (2016). *A vállalkozások tevékenységének komplex elemzése*. Budapest: Perfekt.

Blumné B. E. & Kresalek, P. (s.a.). *A vállalati tevékenységek elemzésének módszertana I.: Teljesítmény-és erőforrás-elemzés*. Budapest: Perfekt.

Blumné B. E. & Vörös, L. (2010). *Az ellenőrzés rendszere és általános módszertana*. Budapest: Saldo.

Fridrich, P., Simon, Sz. & Sztanó, I. (2020). *Konszolidáció: Elmélet, módszertan, gyakorlat*. Budapest: Wolters Kluwer.

Kardos, P., Szakács, I. & Tóth, M. (2022). *A számvitel nagy kézikönyve*. Budapest: Wolters Kluwer.

Siklósi, Á. & Veress, A. (2021). *Könyvvezetés és beszámolóképzés*. Budapest: Saldo.

Veress, A., Siklósi, Á., Pucsek, J., Havass, N. & Kozma, N. (2022). *Pénzügyi kimutatások összeállítása, elemzése és ellenőrzése*. Budapest: Saldo.